

1941 december 25 csütörtök

DEBRECZEN

KVIII. évf. 293 sz.

Keletmagyarországi Napló

Ára: 48 fillér

Hongkong kapitulált, Wake japán kézen

Nincs hely!

Irtó: Ravasz László

A karácsonyi történet ragyogó hímzéséből szemünkbe ötlök egy fekete szál. Ez a vers: és szüle az ő elsőszülött fiát; és bepólyálá őt és helyezeti őt a jászolba, mivel nem vala neki hely a vendégfogadó háznál. Az újszülött Jézusnak nincs helye a vendégfogadó házában. Az a ház mindenkit befogad, meg is tett vendégekkel és mikor megérkezik a drága Újszülött, az Igéretnek a Gyermeké, a világ Megváltója, nincs egy tenyéryi hely a vendégfogadó házában s a vérző szívű és vérző testű edesanyának barmok jászolában kell elhelyezni kisdédét.

Ez így magában rettenetesen sokat mondó jelkép. Azt jelenti: nincs hely Krisztus számára ebben a világban, amelyiket az Ő jelenléte mentheti meg!

A világot olyan tökéletesen megfontolta az emberi bűn, hogy Isten alig tud hozzáférközni. Ha kívülről jön, szét kell dűlnia a világot és omladozó halálra kell adni az embert. Úgy kell megjelenie, hogy elfogadják és Ő belegyökerezék a ránézve ellenséges világba. Maga a testlélet is egy isteni kísérlet, a legfőbb hűség arra, hogy Isten bejusson a szerelmétől ostromolt és igazságától fenyegetett várba, ahol az ember tökéletesen elzárta magát konokságával, közömbösségével, megalkodottságával, göggyével, keményszívűségével és önimádatával. Ha Isten nem érkezik úgy, mint a Seregeknek Ura és a Királyok Királya, talán megérkezhetik az emberi világba úgy, mint egy kis gyermek. Úton-járó szülőknél a gyermeke, akit egy fiatal fecske várandós felesége hord a szíve alatt. Megrendítő elgondolni, milyen küldetéssel indult útra ez a fiatal asszony! Az volt a feladata, hogy megszüljön és elhelyezze ebben a halálraérett világban a Békesség Fejedelmét, a „Csodálatost”, a „Tanácsost”, az „Örökkévalóság Atyját”. Azt hinnék, hogy az egész természet megremege a boldogságtól, az emberi szívekből felzúg a halleluja, maga a mindenség felfigyel és meg kell védeni az újszülöttet attól, hogy szét ne szaggassa a várakozó és beteljesülő szeretet. A valóság pedig az, hogy a fiatal férj és az elomlóban levő szüzanya rendre járja Betlehem vendégfogadó házeit és nem talál helyet, ahol fejét lehajthatná. Mindenünnen ugyanazt a választ kapják több vagy kevesebb részvétellel, de egyforma változhatatlansággal: nincs hely! Jézus Krisztusnak Betlehemben.

Tekintsünk végig pályáján. Születése után az első és legnagyobb esemény, hogy menekülnie kell szüleivel együtt Egyiptomba, mert Zsidóország királya, Nagy Heródes ki akarja

irtani életét. Ő megmenekül, de áldozatul esett minden fiúcsesemő. Mikor felnövekedik és megkezdí tanítását, többé nincs otthona. Családja nem érti, idegenül elhúzódik tőle, faluja nem fogadja be, otthon nem talál sehoh. Ha egy-egy hajlékba betér, nem tudja, jelenlétével nem hoz rájuk is veszedelmet. Utolsó éjszakán idegen helyen, könyörületből kapott hajlékban fogyasztja el pászkabarány vacsoráját s utána egy hegyre megy fel imádkozni és verítkezni, mígnem elhurcolják a poroslók. Alig tanít három esztendőig s máris összeesküszik ellene az egész akkori világ. Az egyház előbb indexre veti, majd azon tanácskozik, hogy elveszítse. Az írástudók érveiket ellene hegyezik, a farizeusok lázító beszédeiket személye ellen irányítják, a szaduceusok a hállóikat az Ő megejtésére fonják, a nép elfordul Tőle, követői elmaradnak, tanítványai félreállnak, egyik elárulja,

másik megtagadja, a többi elbúvik gyászában, csak egy áll meg a kereszt alatt. Valóban, a Golgota utolsó jelenete megrázó erővel ábrázolja a föld bizonyágtételét: itt nincs hely Krisztus számára. S ha már idejött, leg-sürgősebb és legfontosabb feladatunk, hogy elpusztítsuk Őt.

Azóta is hányszor ismétlődik meg ez a szomorú jelenet! Krisztus zörget valahol s belülről durván kiharsan a szó, vagy pedig a zárt ajtó némasága kiáltja feléje: nincs hely, kinn tágasabb! Ha hirtelen megjelennek egy faluban, ácsmühelyt nyitna valamelyik külvárosban, fellépne képviselőjelöltnek, újra kezdődnek a régi történet. Az ember szembe fordulának Vele, szövetséget kötnek egymással s nem nyugodnának meg addig, amíg ártalmatlanná nem tennek. Gondoljuk el, mit szólna a mai társadalom, hogyha félelmes és fenséges követelményeivel megjelen-

ne közöttünk. Ha megállana amellett, hogy aki haragszik az ő atyja-fiára, gyilkos; aki aszonyra tekint gonosz kívánságnak okáért: már paráználkodott, akinek szava nem olyan szent, mint az esküvés, az már szentségtörő, aki nem szereti ellenségét, az már gonosz testvér, aki nem tökéletes, mint a mi Mennyei Atyánk, az már nem az ő tanítványa. Gondoljátok el, milyen nyugtalanító, felforgató hatása lenne, ha megjelennek a törvényhozásban s azt követelnék, hogy az Ő igéjéhez alkalmazkodjanak, megjelennek az üzleti életben és kezdené a régi prédikációt az anyagi javak értékéről arról, hogy mi jobb: adni, vagy venni. Kezébe venné a külpolitika irányítását és követelné, bocsáss meg hetvenhétyszer is. Elmenne a gazdagok közé és hirdetné: aki kéri a te felső ruhádat, add oda az alsót is; a szegények közé és dorgálná őket: ne törődjétek azzal, mit egyetek, mit igyatok és mivel ruházkodjatok! Követelné mindnyájunktól: aki követni akar engem, tagadja meg magát és vegye fel az Ő keresztjét s mit használ az, ha valaki az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall.

Milyen szörnyű megismétlődése lépten-nyomon az első jelenetnek: nincs hely Krisztus számára abban a világban, amelyiket egyes-egyedül az Ő jelenléte menthet meg. Nincs hely számára a családban, amelyik ezért szétépett és boldogtalan, mert nem fogadta be Őt; nincs hely a közéletben, amely azért nyomorult és van megverve, ezer poklossággal, mert nem ismeri el Őt; nincs hely a nemzetközi politikában s ezért véresek az óceánok és a hegytetőkön halottak hallgatnak; nincs hely a saját szívedben s ezért boldogtalan, tanács-talan vagy életemben és számalmasan nyomorult a halál órájában.

Nincs hely. És Krisztus mégsem adja fel a harcot. Nem adta fel Mária sem. És az Újszülött ott szenderreg a barmok jászolában. Nem adta fel Krisztus sem s im széjjeljárt és mindenkivel jót cselekedett. Mikor eltávozott a földről, akkor is azt mondotta: Im, eljövök hozzátok és veletek leszek minden napon a világ végezetéig.

Krisztus addig benne van az emberi világban, amíg egyetlen egy szív helyet készít számára s egyetlen egy hívőnek térde az Ő nevére meghajol. Amíg egyetlen egy ember hisz Ő benne és magát örök tulajdonul az Ő kezére adja; amíg szól az Ő igéje a földön és ketten-hárman összegyűlnek, hogy ezt az ígét hallgassák; amíg az Ő nevében imádkoznak Istenhez és elhangzik a Róla való boldog vallomás: Te vagy, Krisztus,

Háborús karácsonyi zsoltár

Irtó: BAJA MIHÁLY.

Ó szent Szeretet égi Fejedelme,
Kit föl nem érhet semmi véges elme,
Ki előtt ajtót és szívet kitarunk:
Jöttödre várunk!

Hajolj le hozzánk, Isten Szemefénye,
Sírók szegények, bűnösök reménye,
Bölcsök, Királyok csak Téged keresnek,
Áldott Kezesnek.

Babilon szennyes vizénél ültünk,
Az őt világrész háborog körülünk,
Romlás, pusztulás vett rajtunk uralmat
És birodalmat.

Elszállt a Béke hófehér galambja,
Egy nemzedék a fegyvert másnak adja,
Egyik nemzet a másik sírját ássa,
Hogy vesztét lássa.

Fényes nagy népek kárhozókká válnak,
Istent megöltő Béliálhoz állnak,
S kik egy világnak Rólad vallást tettek:
Pogányok lettek!

Nem lesz itt vége harenak, háborúnak,
Míglen az egek boltjai kigyúlnak
S anyagi kar zeng öröm-üzenetet
Betlehem felett.

Vagy ha majd egykor végső ítéletre
Szent angyalidat gyűjtöd egy seregbe:
Lábad alá vész minden gonoszokat,
Minden poklokat.

Szállj le hát hozzánk Istennek Baránya,
Válts meg még egyszer minket utoljára,
Kész a mi szívünk békesség-várása,
Hozzád vágyása.

az élő Isten fia: addig Krisztusnak van helye ebben a világban. Életének gyökereiből élő szívekben hatolnak alá s Ő új meg új emberi életet vesz fel és alakít át a maga életévé. — Mindaddig, amíg ennek az emberi vi-

lágban Ő a gazdája, örökös Királya, akár keresztien, vagy akár számkivetésben, akár egy néhány együgyű lélek közösségében, akár császárok és királyok arannyal és bíborral ékes gyülekezetében: mindaddig Krisztus jelen van a világban. — Azért olyan hihetetlenül nagy dolgot, a világ sorsa, az emberiség jövője, a megváltás fenetősége rozztól, hogy a te szívedben Krisztus Urunknak helye legyen. Karácsonyi éneküknek búvájos sorai mondják:

Oh én szerelmes Jézusom!
Édes megváltó Krisztusom!
Jővel, csinálj csendes ágyat,
Szívemben magadnak házat!

Turay Ida, Jávör Pál, Hüdvéghy Valéria, Somlay Arthur, Vaszary Piroška, vitéz Bánky Róbert, Köpeczi Boóc Lajos és Pethes Ferenc a főszerepekben:
Az Apollóban
Lelki klinika
A vidám honyodalmak filmje.
Bemutató ma.
Lüktető tempójú vigjáték, ötletes finom humor.

Karácsony

Jeta: Mellau Máton

A rohanó élet meglasztja lépteit. A világvásár nyüzsgő népe is elesenededik. Mindenki érzi a karácsony varázshatását. Van, aki mélyen fel fogja annak titkát és ezért tölti el lelkét mély áhítattal. Más csak a hangulatot érzi meg, mélyebb átértés nélkül. De az ilyenek is tetszik a gyertyafényes karácsonyfa, a meleg hangulat, a megajándékozás vágya. Ki venné rossznéven a kisebb tehetségek létét is. Ezek megilletődése is erősíti a letagadhatatlan világtörténeti tény, hogy Betlehem egy köztünk, itt és most érvényesülő hatalom, mely lelkeket nevel és alakít. — Betlehem kihatása a világra nagyobb minden más eseményénél.

A Megváltó Jézus Krisztus születésével veszi kezdetét az emberiség újjászületése. Az evangélium tanításában az ember megtalálta önmagát, az Isten képére teremtett embert. — Nem a bálványok előtt hajlong a keresztény hívő ember, hanem boldog öntudattal mondja: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben... Jézustól megtanulta megismerni az élet célját, míg a pogányság tévelygéseiben alacsony indulataival a föld csúszómászója volt.

Töle hangzott el először: Mindnyájan egy Atyának vagytok gyermekei. És ettől kezdve indul bomlásnak a rabszolgaság és kasztrendszer. — Az emberiség az elnyomtatás súlyos, zsarnoki jármából megszabadulva, megismerte a szabadságot és az erkölcsi jogrendet. Az erkölcsi jogrendben pedig a szegény a király mellé került, a kunyhó a trón mellé állt. Megindította a civilizációnak, a családi és nemzeti életnek. Új ihletet adott a művészetnek és megteremtette a keresztény kultúrát.

Mi, akik a XX. században az emberi élet szépségének varázslatos hatása alatt állunk, könnyen megfeledkezünk annak eredetéről és szerzőjéről. Mi már neveltetésünkkel fogva ellenségei vagyunk mindannak, ami rontja az emberi életet. De sokan megfeledkeznek, mekkora mélységből kellett Krisztusnak felemelni a hűbeesett emberiséget, az Ő eljövetele előtti kor jajszavát a Zsoltáros így énekelte: „A mélységből kiáltok, Uram, hozzád, Uram, hallgasd meg az én szómat.” Az emberi nem erkölcsi nyomorúságán jajongó prófétái szó örökérvényű megnyilatkozása annak a tudatnak, hogy a Megváltóra mindig szükség volt és szükség lesz. A megváltás lényegét pedig a betlehemi angyali ének így jelentette ki: „Dicsőség a magasságban Istennek — békesség a földön a jóakarattú embereknek.”

Ime a szempont, amely egyedüli helyes értékelése Krisztus születésének.

A modern ember önmagának akar megváltója lenni. Sokan a betlehemi szent éjnek titokzatos fényességét idegenszerűnek tartják és azt mondják, hogy ennél sokkal értékesebb

számukra a villanyos ilylampa világossága. Általában kísért az egész történelem folyamán, hogy az ember istenítse tulajdon alkotásait, különösen legújabb sikereit. Az ember eleget akar lenni önmagának és nem akar rászorulni Istenre. Az emberi nyomorúságot csak hibás és hiányos ismeretekre vezeték vissza és azt hiszik, hogy a tanultság terjedésével, a szellemi nyomor csökkentésével az anyagi nyomor is egyenes arányban csökkenni fog. Társadalmi rendszereket gondolnak ki, amelyeknek életbe léptetésével minden baj megszüntetését remélik. De a szervezethez, az erőknél kapcsolatra hozása még nem szünteti meg a bajokat, mert annak gyökere magában az emberben van.

A világ bajainak forrása nem szellemi, hanem erkölcsi téren keresendő. Nemesak tudós és felvilágosodott, hanem legfőképpen erkölcsi értelemben vett jó emberekre van szükségünk. Az önzést és élvezetvágyat kellene letörni, hogy a megelégedést és a békét megteremtjük. A tudás magasztos dolog, de meg kell szentelnünk a szeretet által, mely a tökéletes életnek záloga. Az önzetlen és az elesett embertársakért áldozatoktól sem visszariadó élet az, amelyen a karácsonyi jóakarattal felépül. Az a fényesség, amely ráömlött a Betlehemi Kisdéd szegényes bölcsőjére, útjelző számunkra, ha rá akarunk találni a több öröme, több békére a gyarló földi életben.

Az áldozatos szeretetre, magunk kényelmének feláldozására, lemondásra különösen a mai időkben van szükségünk, amikor nagy megpróbáltatásnak vagyunk kitéve. Mert ismét fekte karácsonyunk van, abban az értelemben, hogy megint háború dúl felettünk. Hiszen a magyar karácsony szinte negyed század óta fekte karácsony. Küzdelmekkel, nélkülözésekkel, szenvedésekkel van összekötve. Ha visszagondolunk az elmúlt 25 évre, megállapíthatjuk, hogy Heródesek és nem jámbor pástörök közeledtek a magyar Betlehemhez. Mennyi szívós harcot vívtak azért, hogy megfojtsák a magyar igazság születendő betlehemi kisdédét. Gyűlölködő szomszédok lesekdedtek rá és ravaszul font szövetségi hálójával vették körül bennünket. — Vörös pribékek véres fegyverekkel törték rá Krisztusra, a keresztény hitre, a keresztény Magyarországra. De a magunkbaszállás és vezeklés adventje mégis elhozta a magyar igazság karácsonyát. Utóbbi éveink karácsonya és húsvéta újabb és újabb magyar testvéreinket hozta vissza, hogy boldogan ünnepeljék a magyar igazság Betlehemét és húsvétját. A magyar igazság győzedelmeskedett. Az is a Betlehemi Kisdéd sorsa, hogy születése után mindjárt halálra keresik.

A második, még borzalmasabb világháború dúlása közepett vesszük körül aggódó szeretettel a Betlehemi

Kisdéd jászolát. A mi sorsunk és jövőnk is abban a kis jászolban pihen. Keljünk védelmére az „isten igazságának”. Vértessük magunkat azzal a lelkiállattal, amely a nagy megpróbáltatások sikeréhez szükséges.

Első érzésünk legyen, hogy alázkodjunk meg mélységesen az Isten keze alatt és álljunk bele e nehéz időbe nagy hittel és zúgolódás nélkül. Azért bocsát Isten megpróbáltatást az emberekre, hogy jobban szeressék Őt és egymást. Hogy közeljünk hozzá és egygyé forradjunk egymással. Hogy tisztuljon a lelkünk és egymásért áldozatot hozni tudjunk. A szenvedés tüzeben váljon le a lélekről a lelketlenség salakja. — Tünjön el az önzés, a nyereségvágy, a kúfárkodás, az áruhalmozás és a gonoszság mammonjának sokféle fortélyja.

Második érzésünk legyen a hősiesség kitartás és türelem. Hősiességre nem csak a harctéren van szükség, hanem itthon is. Szükség van azért, mert nemesak ott, hanem itthon is küzdelem az élet. Az anyagiasságból felemelkedő ember ajánlja fel küzdelmeit és lemondásait a hazaszeretett oltárán a szent cél érdekében. Akarjunk mi is résztvenni küzdő honvé-

deink küzdelmeiből. Legyen jelszavunk: Isten akarja, hogy kétszeresen szeressék, tőrjek és dolgozzam. Megteszem hát Istenért, családomért hazámért.

Harmadik érzésünk legyen a forró imádság. Sokan aggódó és imádkozó lélekkel kísérik távolban levő szeretteiket. Legyen ez általános mindnyájunk lelkében. Fakadjon lelkünk ből az az elhatározás, hogy Istennek nevéét és napját meg fogjuk szentelni. Ebredjünk tudatára annak a nemes mozgalomnak, amely célul tűzte ki a vasárnap megszentelését és a káromkodás elleni küzdelmet. Aljon be ebbe a nemes küzdelembe minden keresztény magyar és egyház. Küzdjünk azért, hogy magyar népünk tisztuljon meg csúnya bűnétől, az éktelen istenkáromlástól. Amiként befogadja szíve a nemes eszméket, úgy ajka is tisztuljon meg az ocsnynyságtól. Tisztulást eredményezzen az a küzdelem, amelynek közepén most állunk.

Hitünk és bizalmunk pedig abban legyen, hogy az Isten ott van legközelebb, ahol a veszély a legnagyobb.

Hozza meg hát a Karácsony ezt a békét és szeretetet és e szeretetben érezzük meg, hogy velünk az Isten!

Több magyar gyermeket!

Egyik bölcselőnk találóan mutat rá: a legesodálatosabb jelenség Jézus megjelenésében, hogy Ő a gyermeket állítja oda vallásának fundamentumává, mert benne is gyermek lakik. Elképzelni azt, hogy Jézus, ki Keleten jelenik meg, hol a kisgyermek lelketlen féreg, hogy Ő kinek nincs családja test szerint, a gyermeket állítja tanítványai elé — maga is esoda. Mikor óriási sokaság veszi körül, — felkiált: Bocsássatok hozzám a kisdédet, mert, övek a mennyek országa.

A gyermek megbeesülését Jézus hozta a földre, azelőtt a pogány világban legfeljebb a császárok és hatalmasok gyermekei részesültek megbeesülésben.

Jézus születésének ünnepén gondoljunk a magyar gyermekekre. Azokra, akik élnek és azokra, akiket várunk.

Mert sok magyar gyermeket várunk. Sok magyar gyermekre van szüksége a hazának. A magyar jövő azon fordul meg, képesek vagyunk-e teljesen benépesíteni magyar emberekkel azt a földet, melyet őseink hazának szereztek, melyet Magyarországnak szánt a

Gondviselés, melyért a századok vérzivatarában annyi magyar vér folyt.

Evszázados harcok emésztették a magyart, míg körülöttünk más népek csak szaporodtak. A kipusztult magyar területekre idegeneket telepítettek, kik jobbára békés foglalkozást űztek, míg a katonáskodó magyar vértelt és hősi harcokban vesztett.

A statisztika megdöbbentő képet mutat. Szomszédainknál sokkal nagyobb a születési arányszám, jobban szaporodnak, mint a magyar. Itt nálunk egyes vidékeken az egyke és egyke grasszál. Sőtétlenül figyelmeztetnek a veszélyre, ha nem történik változás száz-kétszáz év múlva a magyar eltűnik a környező népek rengetegében, azok túlnépesedése teljesen elárasztja.

Ne legyünk sötétben látók és kishitűek, bizzunk a nemzet fenntartó erejében, mindazonáltal jó figyelmeznünk az intő szóra. A népek újra és újra megújuló versenyében a magyar csak úgy tudja megállni a helyét, ha nemcsak minőségben, hanem mennyiségben is dominál a dunai térségben.

Sok magyar gyermekre van

Vígyszínház mozgó

Ma és holnap 3—5—7—9 órákor, szombaton 5—7—9 órákor a legszebb és legjobb karácsonyi műsorr

Szüts Mara házassága

Vidám, hangulatos magyar film!

Főszereplők: SIMOR ERZSI, SZÖRÉNYI ÉVA, PÁGER, VIZVÁRY MARISKA, PERÉNYI PETHES S., PETHES FEBENC.

Ünnepekre rendeljen

Csokonai Ásványvizet

Szállítja: SZLIUKA szikvizgyár. Tel.: 21-11.

szükség, a születések arányszámának növelésére. Az kell, hogy természetes szaporodás útján legalább is azt az arányszámot érjük el, ami ebben a vonatkozásban szomszédainknál fennáll.

A család- és gyermekvédelem nemcsak szociális követelmény, hanem nemzeti misszió is. A családalapítás elősegítése hazafias kötelesség, mely egyformán járul a közületekre és a társadalomra.

Nem elég a buzdító szó, a szellemi propaganda, hanem a szociálpolitika tengelyébe kell állítani a kérdést.

A kormányzat elhatározó lépést tett ebben a tekintetben, mikor legutóbb is a közalkalmazottak fizetésének emelésénél a családi pótlékot növelte lényegesen. Ez a helyes politika, ez segíti elő a népszaporodást, a családalapításra buzdítólag hat, megszünteti a gyermektől való irtózatot, lehetőséget nyújt a gyermek tisztességes felnevelésére. A szülőnél megszünteti az aggodást, hogy fel tudja nevelni gyermekét.

A társadalom egy osztályát érinti azonban ez az intézkedés. Nem lehet megállni a felütön és amit megkezdtek a közalkalmazottaknál, folytatni kell a többi társadalmi rétegekben.

Altalános cél legyen: a családos magyarok minden vonalon előtérbe! Igen dicsérendő az a mozgalom, melyet a debreceni Ipartestület Kovácsszakosztálya kezdeményezett a sokgyermekes iparosokak közszállítási munkákkal elsőrenden való ellátására. El tudunk képzelni olyan megoldást, hogy az éret minden vonalán kötelezően tekintetbe vételessék a gyermekek száma.

Adórendszerünkben már be van vezetve a gyermekek utáni kedvezmények rendszere. De ez csak kezdetnek elég. Ha meggondoljuk, hogy fogyasztási adókban a sokgyermekes családapa mennyivel többet adózik, mint a gyermektelen, illetve nőtlen férfi, kitűnik, hogy az az adókedvezmény, mit a sokgyermekes család élvez, elenyésző. Olaszország nyolc gyermek után teljes adómentességet biztosít. Az adózási kedvezmények továbbterjesztése a sokgyermekes családoknál valóban időszerű feladat.

A Nép- és Családvédelmi alap és most alakult Közjóléti Szövetkezete működésének tengelyébe a törvény erejénél fogva a család és gyermekvédelem gondolata van beágyazva. Ezt a gondolatot kell továbbfejleszteni.

Igy érjük meg azt, hogy néhány évtized múlva húszmillió magyar töltse be az ezeréves magyar teret. Ez biztosítja a magyar jövőt!

Rádió, csillár villany és táska gramofon Legujabb lemezek Villamosági cikkek

MAYER mértőknél

Kossuth utca 13. Tel.: 14-81.
Batthyányi utca 5. Tel.: 15-79.
Javítás, szerelés, karbantartás.

Az évforduló küszöbén

Irta: vitéz Baráti Huszár Aladár

Deák, Arany: „Ők éppen olyan hiába akartak volna nem magyarok lenni, mint ahogy akarnak magyarok lenni azok, akiknek lelkéből az idegen kultúra kiölte a magyar gondolkodás, a magyar érzés törő metszett sajátosságait.” Gróf Tisza István.

Ilyenkor az évforduló küszöbén a lelkiismeretes és gondolkodó ember megáll egy pillanatra, lelkiismeretvizsgálatot tart és gondosan felméri, hogy mint ember, különösen mint magyar ember miként és hogyan tette meg kötelességét fajtájával és nemzetével szemben. Az ösztinte lelkiismeret és önvizsgálatnak ez a gyakorlata minden időben fontos volt.

Ne higgye, ne gondolja senki, hogy ma minden egyes magyar öntudatos erőfeszítése, áldozata és akarása nélkül módunkban lesz biztosítani a magyar életet és jövőt. — Ma nincs ideje a kicsinyes politikai széthúzásnak, az ellentétek kiélezésének, a felekezeti és társadalmi különbségek kihangsúlyozásának, hanem ma minden magyarnak egyet kell tennie: az egységes szent gondolatban, abban, hogy magyarok vagyunk. Ma nem elég a tessék-lássék magyarság, a frázis hazafiság, a külsőségekben nyilvánuló szószátyárkodás, ma a lélek mélységéig kell magyarnak lenni. Körülöttünk halljuk felzavajlani a feszítésmegét, itt belül sokan a sarokba dobálják magyarságunknak eddig hordott mezét és lelkük, gondolataik, vágyaik és sóvárgásuk más népi gondolat felé repül.

Nincs még egy nép Európában, amely Európa és a kereszténység kultúrájának védelmében annyit vértet és áldozott volna, mint mi. — A magyarság tulajdonképpen Szent László alatt ébredt tudatára keresztény és európai mivoltának, amidőn fegyverrel kezében a Keletről előrenyomuló testvéreket, a kunokat és bessenyőket feltartóztatta. IV. Béla király alatt a magyarság már tudatosan, mint a kereszténység védője állt ellen a tatároknak és bukott el

véres fejjel a Mohi pusztán, de végéreményében mégis a magyarság volt az, amelynek testén keresztül Kelet dzsingiszkáni ereje megtorpant és visszafajzott azzsiai medrébe. A keresztény templomok délből konduló harangja a nagy Hunyady János diadalát hirdeti az ozmánság felett és azt azért rendelte el a kereszténység feje, mert Hunyady János diadalában az egyetemes kereszténység diadalát látta. A magyarság magára hagyva egyedül vértet el Mohácsnál az akkor leghatalmasabb katonai erő, Szulejmán szultán haderejével szemben; de a kis Szigetvár és Kőszeg maroknyi magyar ereje volt az, amely feltartóztatta a hatalmas török erőt, amikor Bécs ellen akart vonulni. Beszélhetnénk 150 éves végbeli harcokról, a Zrínyiekről, Nádasdyakról, Dobókról, Szondy Györgyökről, Thuri Györgyökről, a végek sok-sok dicső magyar harcosáról, akik éhezve, rongyosan, de meg nem szűnő akarattal és erővel szüntelenül harcoltak a pogánysággal szemben és védték Európát saját testükkel és vérével.

Ha az új európai gondolat és fogalom változatlanul az jelenti, hogy a magyarságnak az európai keresztény kultúráért továbbra is vállalnia kell az áldozatokat, úgy ezen áldozatokat,

Az Erdélyi kölcsön hatalmas sikere [ulaj]donképen népszavazás volt nemzetünk és hazánk nagy céljai mellett

Reményi Schneller Lajos pénzügyminiszter nyilatkozata

Dr. Reményi Schneller Lajos pénzügyminiszter az alábbi nyilatkozatot tette az erdélyi nyerevénykölcsönkötvények jegyzésének befejezése alkalmából:

— Az Erdélyi nyerevénykötvények elhelyezése teljes sikerrel befejeződött. Talán keveset is mondok ezzel, mert a siker száz százaléknál lényegesen több volt. De ezt vártam, mert mint annakidején a képviselőházban alkalmam volt megjegyezni, az Erdélyi nyere-

kölcsön, harcot, szenvedést és megpróbáltatást a magyarság európaiságának tudatában teljes meggyőződéssel vállalni is fogja. Sokan igyekeznek ma szabatosan megállapítani, hogy mi a magyarság lényege és mi a magyar. Köteteket írnak erről a kérdéssel, a lelki kultúrét megnyilatkozásai, a jellem sajátosságai, az életberendezkedés különlegességei alapján igyekeznek megállapítani, hogy mi a magyar és mi az, ami nem magyar. Kétségtelen az, hogy a magyar élet lényegét tudományosan, szabatosan megállapítani nem lehet, azt át kell élni, azt érezni kell, az kell, hogy a lélek, test és vér s a fajiság öntudatlan megnyilatkozása legyen. A magyar lélek empirikus és individualis, épp azért kapaszkodik történelmi multjába, mert csak azt fogadja el, amit történelmi tanulságok alapján jónak, helyesnek, igaznak elismert. Alkotmányunk nem kodifikált papíros alkotmány, magánjogunk nem kodexekben összefoglalt jogi tételek összessége, hanem az alkotmány íratlan, de a nép lelkében élő örök erő, magánjogunk pedig a szokás alapján kialakult és elfogadott jogtétel összessége. — A magyar élet problémáihoz csak annak szabad nyúlni, akinek lelke, vérsége és fajisága teljesen azonosult a magyarsággal, aki ösztönösen érzi a magyar lélek parancsait és aki csak olyan gondolatot, eszmét, berendezkedést akar a magyar talajon megvalósítani, amely gyökerében azonos a magyar lelkeséggel. A magyarság nem kísérleti tárgy idegen lelki teoretikusoknak, hanem be akarja tölteni változatlanul azt a történelmi hivatást, amit sorsa és Istene a Dunamedencében számára kijelölt.

Igazán van Tisza Istvánnak: „A magyar nemzet nem kérész egzisztenciára van teremtve, a magyar nemzetnek Isten kegyelméből századokon és évezredekben át kell élnie.”

VITÉZ FEJÉR ISTVÁN
ARANY-BIKA-ÉTTERMEI KÁVÉHAZAI
DEBRECEN

Ugyanezen vezetés alatt nyári ételek:
Nagyerdő Vigadó — Strand vendéglő — Leveles Csárda.

Nagy szilveszter est

Asztalbiztosításról a főpincérek gondoskodnak, akik felvilágosítással is szolgálnak
Telefon: 27-99.

Hungária filmszínház

Ma, Karácsony első napján délután 3, 5, 7, 9 órákor
Holnap, Karácsony másdonapján délután 3, 5, 7, 9 órákor
Szombaton délután 5, 7, 9 órákor

Ünnepi nagy slágerünk. Budapesttel egyidőben!
A MAGYAR FIMGYÁRTÁS LEGÜJABB REMEKE:

Páger Antal és Muráti Lili

főszereplésével:

Miért?

ÉRDEKES! ÚJSZERŰ! VIDÁM ÉS SZÓRAKOZTATÓ!
Világhíradó!

Szilveszterkor is olcsón és jól szórakozhat a híres Páll Sörözőben

Emeleti nagyteremben Rácz Jancsi és zenekara, Emeleti kisteremben Suhaj Balogh Pál és zenekara, Boxos sörözőkben Suhaj Balog Jóska és zenekara muzsikálnak

Szolid árak! Kedves meglepetések!

Asztalfoglalás főpincéreknél.

DEBRECZEN 4. OLDAL 1941 XII. 25.

Ujévre

Előjegyzési, tárcsa, fali naptárak és határidőnaplók

a „Méliusz” könyvkereskedés közismert szaküzletéből.

Erdélyi nyereségekötvények nemzeti, gazdasági és pénzügyi előnyeit.

Amikor ezúton megköszönöm a közönség támogatását, nem mulaszthatom el, hogy néhány szót szóljak a névtelen jegyzőkről, az 50 és 100, vagy 200 pengős jegyzéssel szereplő kisemberekről, mert a kölesnek jóval több mint a felét a köz- és magántisztviselők, kisiparosok, kiskereskedők, munkások, szóval kisemberek jegyezték.

Lehetetlen volt meghatározni a kisembereknek azt a hosszú sorát, amely nem csupán azért jelent meg a kötvényeket forgalomba hozó szerveknél, hogy összekuporgatott filléreit jól helyezze el, hanem mindenek előtt azért, mert testvéri együttérzéssel viseltetik erdélyi vérei iránt és a

történelmi időpontban tanujelét akarta adni a magyar nemzet egységének.

A közönség megértett bennünket, megértette a kormány fáradozását és ebben az értelemben a nyereségekötvényen hatalmas sikerre tulajdonképpen népszavazás nemzetünk és hazánk közös nagy céljai mellett. Ez a bizalom és tettekben megnyilatkozó hazafias érzés mind politikai, mind gazdasági és pénzügyi tekintetben a jobb magyar jövő biztosítéka.

köszönetemet fejezem ki egyúttal mindazoknak az intézményeknek, hivatalos tényezőknek, magánvállalatoknak, valamint pénzintézeteknek, amelyek minden erejüket latbavetve vállalták a szép feladat lebonyolítását.

A pápa karácsonyi rádióbeszéde

Róma, dec. 24. Mint a Stefani Iroda jelenti, a pápa a karácsonyi ünnepek alkalmából rádióbeszédet mondott. Hangoztatta, hogy a mostani eseményeknek alapvető oka abban a tényben rejlik, hogy a világ eltávolodott a vallási elvektől. Ezután kijelentette, hogy nem a technikai haladást itéli el, amely Isten ajándéka, hanem azt a lelkiületet, amellyel a technikai haladást felhasználják.

Az egyedüli orvosság a hithez és azokhoz a nemzeti és nemzetközi társadalmi elvekhez való visszatér-

rés, amelyek alkalmasak arra, hogy gátat vessenek egyrészt a haladással, másrészt a hatalommal visszaélők elé.

Beszéde végén a szentatya azt az óhaját fejezte ki, hogy bárcsak közel lenne az a nap, amikor az emberek új rendjének bölcsője felett felragyogjon a betlehemi csillag, majd atyai áldását adta a világ valamennyi katolikus és nemkatolikus népére, valamennyi harcoló katonára és valamennyi szenvedőre. (MTI)

Bárdossy miniszterelnök: A két magyar életforma győzedelmeskedett

Bárdossy László miniszterelnök a Kolozsvárott megjelenő »Ellenzék« és a Sepsiszentgyörgyön megjelenő »Székely nép« karácsonyi számában vezércikkét írt, amelyben hangoztatta, hogy a közelmúlt magyar történelmében, amelyre az európai igazságtalan békék rendszere borított sorvasztó árnyékot, két magyar élet formálódott ki. Az egyik az elszakított vérek néhez kisebbségi életében született meg, a másik a csonkaságra ítélt országban új, cselekvő, önálló Magyarország felépítése közben formálódott ki.

A kisebbségi sors minden mozdulata az őrzés lett; a testvéri értekek megtartása és egybefoglalá-

sa. A maga állami életét élő magyarság sorsa pedig a kényszer szétválásának, ha kellett keserves nehéz munkával felépített értékek kockázatásával vezetett az elrabolt nemzeti hivatás visszaszerzése felé.

A két magyar életforma győzedelmeskedett, megváltották Magyarországot. Visszatért boldogok és a csonkaságból felépülő örvendezők legyünk továbbra is egyaránt olyan megingathatatlan valói és hirdetői a magyar nemzet hivatásának, mint amilyen a csonkaságra ítélt Magyarország volt.

BIZTOSÍTSON TÜZKAR ELLEN, KARA MEGTÉRÜL!

Kedves vevőimnek, barátainak, ismerőseimnek, kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kíván

Vojth Elemér

fűszerkereskedő és italmérő

Női gumi, hó és sárcipő érkezett

(Jó minőségű külföldi árú)

Női magasszárú cipő

(bőrtalpú utalványra, vagy gumitalpú utalvány nélkül)

Házicipő női, férfi és gyermek kivitelben, meleg béléssel, olcsón. Női-, férfi- és gyermekcipő utalványra vagy utalvány nélkül hatalmas választékban kapható.

Kontsek Cipőüzlet

Megjelent a házasságkötés előtti orvosi vizsgátról szóló rendelet

A hivatalos lap tegnapi száma közölte a belügyminiszter rendeletét a házasságkötés előtti orvosi vizsgálatok végrehajtásáról. A rendelet szerint a házasság kihirdetését csak akkor szabad elrendelni, ha a házassuló felek 30 napnál nem régebb keletű tisztiorvosi bizonyítványt mutattak be, annak igazolására, hogy sem fertőző gümőkórban, sem fertőző nemi-bajban nem szenvednek.

A tisztiorvosi vizsgálat lefolyása: a tisztiorvos először kihallgatja a jelentkezőt, majd megvizsgálja. Ezt a vizsgálatot mellőzheti, ha a házassulandó nő a belügyminiszter által feljogosított orvosnak 30 napnál nem

régebb keletű bizonyítványával igazolja, hogy egészséges. Ha a tisztiorvos betegségre utaló jelenséget észlel, a bizonyítvány kiadását fel-függeszti. Bizonyítványokért városokban 8 pengőt kell fizetni, a bizonyítvány kiállításának megtagadása esetén is, de nemcsak egyszer. Szegénység esetén díjmentesség illeti meg a jelentkezőt. Ugyancsak a hivatalos lapban jelent meg az igazságügyminiszter rendelete ezzel kapcsolatban, amely az anyakönyvvezető tennivalóit írja elő a házasság előtti orvosi vizsgálatokkal kapcsolatban.

A kalocsai érsek karácsonyi üzenete

Gróf Zichy Gyula kalocsai érsek a következő karácsonyi üzenettel fordul a katolikus társadalomhoz:

Harmadszor zeng fel a mennyei szózat: „Békesség a földön a jóakarató embereknek!”, amióta átvettem a magyar püspöki karnak az 1934. évi IV. tc. által érintett katolikusok védelmére szervezett bizottságát.

A világ még mindig ég és az emberiség tovább bűnhődik azért, mert hitében és életével elfordult a kereszténységtől. Egymagában semmiféle kollektívum sem felelős azért, éppoly kevésbé, mint bármily politikai elmélet. Ezért minden egyes ember felelős és most viseli, de mennyivel inkább fogja még viselni az örökkévalóságban ennek az elfordulásnak a következményeit, hacsak magába nem száll, amikor még nem késő.

Ég a világ! S rajtunk mulik, minden egyes emberen, vajjon tisztító tűz, avagy elhamvasztó tűzvész vonul el felettünk. Az élet minden megnyilatkozásában vissza kell térnünk a keresztény szellemhez, elsősorban is akként, hogy gyakoroljuk a jó Isten és felebarátaink iránt való kötelességeinket. Nem keresztény ember az,

aki a segítség megkísérlése nélkül nézi embertársa szenvedését, még kevésbé keresztény az, aki előidézi más ember szenvedését.

Hirdetmény. Az OFB eljárás során városi ingatlanokból házhelyhez jutottak, ha nincsenek tartozásban haszonbért helyettesítő kamattal, a kisgyűlés engedélye folytán egyévi törlesztőrészt befizetésével a folyó évre eléget tehetnek a várossal szembeni kötelezettségüknek. A kisgyűlés ezen méltányos elbánása ellenére többen még mindig nem fizették be folyó évi tartozásukat, bár erre már egy ízben hírlapilag felhívtam a házhelyhez juttatottakat. Újból és nyomatékosan figyelmeztetem tehát a Debrecen sz. kir. várostól házhelyjuttatásban részesülteket, hogy amennyiben a folyó év végéig a haszonbért helyettesítő kamatokat és egyévi törlesztőrészt nem fizetnék ki, haladéktalanul intézkedni fogok a kimozdítási eljárás megindítása iránt. Polgármester.

METEOR MOZGO műsora:

Ma 3, 5, 7 és 9 órákor utóljára!

A kolostor lilioma

Regényes megható filmjáték. Pénteken és szombaton hatalmas remekmű!

Árvíz indiában

Tyrone Power, Myrna Loy, George Brent főszereplésével.

Önkéntes urak!

Újévre még elkészítem egyenruhájukat!

TEGDÉS, Kálvin tér 19.

Töltsünk egy kellemes estét a

Kassai Sörházban

Minden este Kacsari Pista cigányprimás muzsikál
Szekeres György
Hunyadi u. 1.

Wake szigeterődöt elfoglalták a japánok, Hongkong kapitulált

Jelentések a washingtoni haditanácsról A németek visszaverték a szovjet újabb támadásait

Az idei karácsony totális háborúban találja a világot. A három világfronton változatlan erővel dúl a harc.

Távolkeleten a japánok újabb sikereket értek el, elfoglalták Wake, esendesóceáni USA szigeterődöt. Ugyanekkor érkezik a híre, hogy Hongkong, amelynek egyes részein a britek még ellenállást tanúsítottak, megadta magát.

A keleti fronton a szovjet csapatok újabb támadásokkal kísérleteztek, de a németek meggyőzően visszaverték azokat.

Eszak-Afrikában újabb hadműveletek fejlődnek ki.

RIBBENTROP

német birodalmi külügyminiszter nyilatkozott a spanyol távirati iroda berlini képviselőinek és nyilatkozatában leszögezte, hogy a háború kitöréséért Rooseveltet terhelő felelősség és kifejezte a tengely akaratát, hogy a végső győzelemig folytatja a megalkuvás nélküli harcot. — Roosevelt akarta megfojtani Japánt, — mondotta, mint ahogy Churchill Roosevelttel együtt megkísérelte, hogy Németországot és Olaszországot megfojtvák.

A továbbiak során Ribbentrop kijelentette, hogy nem fedi a valóságot az az állítás, mintha a tengely és Japán régóta előkészítettek volna az együttműködést, hogy együttesen megtámadják a demokráciákat. — Már 1933-ban, a Führer óhajására, létrehoztam az első szálakat Tokióban és ott megértésre is találtam, — mondotta Ribbentrop. — Németország azon fáradozott, hogy a rend tömbje számára Angliát is megnyerje, azonban a törekvése nem talált megértésre.

Végül a külügyminiszter erőlyesen visszautasította Rooseveltnak azt az állítását, hogy a háromhatalmi egyezmény a világot meghódítására létesült volna. Ezt a szövetséget kizárólag a Roosevelt-féle politika váltotta ki. Megcáfolta Ribbentrop a béketárgyalásokra vonatkozó híreszteléseket is és kijelentette, hogy Németország nem teszi le addig a fegyvert, míg Kelet felől is nem biztosítja Európa nyugalmát. Azzal fejezte be nyilatkozatát, hogy amilyen biztos, hogy a föld a nap körül forog, annyira biztos, hogy Németország és szövetségesei teljes győzelemmel fejezik be a háborút.

CHURCHILL

brit miniszterelnök és Roosevelt kedden este a Fehér Házban közös brit-amerikai haditanácson vettek részt. Az angol miniszterelnök

munkatársain kívül jelen voltak az Egyesült Államok honvédelmi miniszterei, a szárazföldi hadsereg és a légiereők vezérkari főnökei, a hajóraj új főparancsnoka és a kölesön- és bérlettörvény referense.

Megelőzőleg Churchill egy sajtóértekezleten válaszolt az újságírók által hozzá feltett kérdésekre. A Csendes óceán délnyugati részén tökéletes angol-amerikai együttműködést teremtettek meg. Arra a kérdésre, vajon az elmúlt hónap során történt-e Anglia szempontjából kedvező fordulat, Churchill kijelentette: ki sem mondhatja, milyen boldog, hogy az Egyesült Államok és Nagybritannia vállvetve küzdenek.

AZ ÉSZAKAFRIKAI HADIHELYZET

fűzött megjegyzéseiben a Corriere della Sera megállapítja, hogy az ellenség számszerű túlsúlya a gépesített és gyalogsági kötelékek hárbevételével annyira fokozódott, hogy a tengelyes csapatok a nyugati sivatagréteken új védelmi vonalat létesítenek. Hogy az olasz és német hadseregek sikere a heves ellenséges támadásoknak ellenállni, sőt ezekkel szemben jelentős sikereket is elérni, azt az ellenséggel szembeni aránylag kicsi számuk mellett a kiváló hadvezetésnek, a harciszközők jó minőségének és a katonák vitéz magatartásának lehet tulajdonítani.

Kirenaika egyrészes pillanatnyi elvesztése — írja a továbbiakban a lap — a háború kimenetelét a legcsökélyebb mértékben sem fogja befolyásolni és a britek líbiai erőfeszítései az általános hadihelyzetet nem tudják megváltoztatni. Ezek tekintetbevétele ellenére az ellenség miért veti hárba ilyen makacsul csapatait, arra vonatkozóan azt írja a lap, hogy a britek főcélja, hogy erről a harc-térrel minél előbb csapatok válhassanak szabaddá. Ez azonban nem fog sikerülni és a tengelyes csapatok meg fogják akadályozni azt, hogy az elért taktikai sikerek stratégiai sikerekké változzanak át.

TÖRÖKORSZÁG POLITIKÁJA NEM VÁLTOZOTT

Atay török közíró a félhivatalos „Ulus” hasábjain vezércikkben utasítja vissza az ellenséges propagandát, amely arra irányul, hogy Törökországot viszályba sodorja a szomszéd államokkal.

— Ismételjük — írja vezércikkében Atay —, hogy Törökország politikája és mindenképp a politikai elgondolás alapja nem változott és az is valószínű, hogy ezen a téren

bármiféle változás következék be. Mindig megtartjuk ígéreteinket, ha csak más államok vissza nem utasítják azokat. Jogunk van tehát azt kívánnunk, hogy az ellenséges propaganda hagyjon bennünket békében.

A JAPAN MINISZTERELNÖK RÁDIÓBESZÉDE

A thaiföldi miniszterelnök rádióbeszédére válaszképpen Tozso japán miniszterelnök rádióbeszédet mondott. Rámutatott a thai-

DEBRECZEN

5. OLDAL.
1941 XII. 25.

földi-japáni együttműködés jelentőségére, a keletázsiai új rend megteremtésének közös feladatára. Ennek az új rendnek kell az angol-amerikai hatalmak által a multban gyakorolt uralom helyére lépnie. Tozso aztán ezeket mondotta: »Az Ön országát és az hazámat 300 esztendőn át hagyományos barátság kötelékei fűzték egybe«.

A mostani háborúval kapcsolatban Tozso ezeket mondotta:

— Ebben a komoly helyzetben, amely sok évszázadra eldöntheti Kelet-Ázsia sorsát, mélységes elégtétel forrása számomra Thaiföldnek az az elhatározása, hogy Japánnal a szó legteljesebb értelmében együtt akar működni. Hongkong már japán kézen van. Ma

Dial

automatikus telefonberendezés a legnagyobbtól a legkisebbig!

Debrecenben a következő helyeken van használatban:

Alföldi Takarékpénztár rt.

Bernfeld Samuel rt.

Debrecen sz. kir. Város és a Tiszántúli Egyházkerület könyvnyomdája,

Kerületi Kereskedelmi és Iparkamara,

Kiss Testvérek börgyára,

M. Kir. Dohánygyár,

Rex Gyógyárkereskedelmi rt.,

Sesztina Lajos,

gr. Tisza István Tud. Egyetem Belgyógyászati Klinikája,

Tiszántúli Könyv- és Lapkiadó rt. Debrecen kiadóhivatala és szerkesztősege,

Debrecen sz. kir. Város Világítási Vállalata.

Kérjen Ön is felvilágosítást vagy díjtalan ajánlatot debreceni képviselőnkől.

Rentka Lajos

Debrecen, Révész tér I., vagy budapesti központunktól

Dial Telefonkereskedelmi Rt.

BUDAPEST, VI., Nagymező u. 68. Telefon 113-600.

Távirati cím: Számtárca, Budapest.

Kellemes karácsonyi ünnepeket kíván a mélyen tisztelt vevőinek és kedves ismerőseinek

Petrik Károly

férfi és női divatkereskedő
Szent Anna ucca 5. sz.

Mezőgazdasági gépek és alkatrészek jutányosan Szécsinél Hatvan u. 61.

DEBRECZEN

6. OLDAL.
1941 XII. 25.

mila és Singapore eleste rövidesen várható. Szilárd tehát az a véleményem,

Japán—amerikai—angol háború

Tokió, dec. 24. A Német Távirati Iroda jelentései szerint Hongkong megadta magát. A hírt még nem erősítették meg. (MTI)

Amsterdam, december 24. (Német Távirati Iroda.) Az amerikai haditengerészeti minisztérium — mint Washingtonból jelentik — közölte, hogy kedden reggel japán csapatok szálltak partra Wake szigetén. Közlik továbbá, hogy a japánok lefoglalták a 10.509 tonnás President Harrison amerikai gőzöst.

Az amerikai hadügyminisztérium közlése szerint a Wake szigetén partraszállt japán csapatok erejét nem ismerik. A szigeten állomásozó csapatok létszáma csekély — mondja a közlemény. Az ott folyó harcok egyre hevesebbek. (MTI)

Tokió, december 24. (OFI.) Hivatalosan jelentik: A japán csapatok december 23-án elfoglalták Wake szigetét. (MTI)

Sanghai, dec. 24. (Német TI) A Hongkong körüli harcok a szerdai nap folyamán a Hongkongtól nyugatra lévő Tunlong szigetre is átterjedtek. A szigetet igen erősen bombázták. A japán légitövevényesség a Filippin szigetek felett igen élénk. Különösen erős légitámadások irányultak a Luzon sziget északi részén elterülő repülőterek és katonai célpontok ellen. Nagy károk keletkeztek. (MTI)

Tokió, dec. 24. (Német TI) Japán repülőgépek az egyik Penangtól nem messze lévő kikötőben elsüllyesztettek egy hatezer tonnás ellenséges szállítóhajót. Két további szállítóhajót súlyosan megromgáltak. (MTI)

Sanghai, dec. 24. (Német TI) Manilából érkezett jelentések szerint Luzon szigetének egy másik helyén Manilától délre, szemközt, Lucenában újabb japán csapatok szálltak partra. A japán hadijelentés szerint nagyjerejű japán csapatok szálltak partra. Az ellenség nyomása a sziget északi részén növekvőben van. (MTI)

Bangkok, dec. 24. (Német TI) A rangooni rádióállomás beszélője bevallotta, hogy japán bombázók kedden délelőtt 10 óra körül két hullámban támadást intéztek Rangoon ellen. A japán bombák súlyos károkat és veszteségeket okoztak. Sok helyütt tűz támadt. A burmai

nyem, hogy nincs messze az a nap, amelyen az angol-északamerikai befolyást teljesen elfűzzük és lerakjuk a keletázsiai jóléti terület rész felépítésének alapjait. (MTI)

brit erők a thaiföld északi határa mentén lévő esiangzen közelében thaiföldi osztagokra tüzelni kezdtek. A thaiföldiek rövid harc után az ellenséget visszaverték a határon túlra. (MTI)

(Német TI) Kedden délután hatalmas japán légitámadást intéztek Burma fővárosa, Rangoon ellen.

A japán repülők hevesen bombázzák a repülőteret és a gépszínek, valamint a pályaudvart, a hi-

Az olasz fegyveres erők főhadiszállásának közleménye ezeket mondja: Kirenaikában a Barceól délre lévő vidéken a harcok kiújultak. Az ellenséges gépesített csapatok csapataink ellen több ízben támadást intéztek abból a célból, hogy meggátolják a folyamatban lévő hadmozdulatokat. A solumi arcvonalon visszavertünk egy ellenséges támadást. Bardia övezetében nincs semmi jelentős változás. Német légi alakulatok szemmel látható eredménnyel bombázták földi célpontokat. — Német vadászgépek három ellenséges repülőgépet lőttek le. Marsa Matruh szélességében egyik felderítő

A Szovjet előni arcvonal

A német véderő főparancsnokság közli: A keleti arcvonalon az ellenség kedden is folytatta nagy veszteséggel járó támadásait. Egyes helyi jellegű betöréseket ellentámadásokkal elhárítottuk. Más pontokon támadásokkal elpusztítottuk az ellenség készenléti állásait.

Német harc repülőgépek a Fekete tenger északi parvidékén Tuapse olajraktárait és pályaudvart berendezéseit borították lángba és a keleti arcvonal déli szakaszán sikeres támadásokat intéztek ellenséges vasúti csapatszállítások ellen.

Légi haderőnk erős kötelékei beavatkoztak a földön folyó harcokba és az ellenségnek jelentős ember és anyagvesztést okoztak. A Ladogató jegén menetelő szovjet oszlopokat éjjel-nappal bombáztuk. Harci repülő kötelékeink elpusztítottak több utánpótlási vonatot a murmanszki arcvonalon. Légi haderőnk éjszakai támadásai Moszkva ellen irányultak. Nagybritánia elleni harcban tengeraltjáróink négy ellenséges ke-

vatalos épületeket és laktanyákat. Több angol gépen kívül, amelyeket a földön romboltak szét, a japánok légi harcban lelőttek még 15 gépet. Megfigyelték, hogy több nagy tűz ütött ki. Valamennyi japán gép épségben tért vissza. (MTI)

(NST) San Franciscóból érkező jelentés szerint kedden reggel a kaliforniai part közelében ismeretlen búvárhajó torpedótámadást intézett két egyesültállamokbeli tartályhajó ellen. Az egyik tartályhajó, a 8272 tonnás »Montebello« elsüllyedt. A hajó mentőcsónakjai a legénység életbenmaradt tagjaival elérték a kaliforniai partot. A »Montebello« halottainak száma még nem vált ismeretessé.

Északafrikában

repülőgépeink, amelyet három Hurricane mintájú ellenséges gép megtámadott, egy gépet lelőtt és öt sebességgel visszatért támaszpontjára.

A német hadijelentés a következőket közli: Észak-Afrikában tovább folynak a harcok. Német csapatok ellentámadásban megsemmisítettek 2 brit úteget és 8 páncélos harckocsit. Német harci repülőgépek Kirenaika északi részén szétugrasztották az ellenség gyülekezését. Málta felett légi harcokban lelőttünk 2 angol vadászipülőgépet, a Földközi tenger térségének egy másik pontján pedig egy nagy vízirepülőgépet semmisítettünk meg.

reskedelmi hajót 23.500 tonna össztartalommal elsüllyesztettek. Megállapították, hogy Bigalk sorhajóhadnagy parancsnoksága alatt álló tengeraltjáró az Unicorn angol hadihajót süllyesztette el, amelyet mint

A washingtoni haditanács

Washington, december 24. (NST.) Early, a Fehér Ház titkára a keddi sajtóértekezleten néhány közlést tett Roosevelttől és Churchill előző tanácskozásáról. Eszerint a két politikus hétfőn este ült össze Lincoln dolgozószobájában. Tanácskozásuk alaposan elhúzódott, mert csak kedden hajnalban 1 órakor ért véget. Az éjszaka nagy részét négy szemközti állásfoglalás és a miniszterelnök. Ezalatt a szomszéd termekben szaktanácsadók folytattak eszmecsereket.

Rendszerint kitűnően tájékozott politikai körökben azt hiszik, hogy a két politikus elégedetlenné vált a Szovjet-Előni támogatását a csendes-óceáni háborúban. Ilyen értelemben ír az utóbbi napokban az egész angol sajtó is. Utálnak a politikai körökben arra is, hogy az angolszászoknak támaszpontokra van szükségük az ir part minden részén és nem tehetnek különbséget az ir szabadállam és az angol birtokban levő Észak-Írország között.

Amsterdam, december 24. (Német Távirati Iroda.) A Fehér Házban kedden megtartott sajtóértekezleten jelen volt Churchill is. Az angol miniszterelnök — mint az angol hírszolgálat jelenti — hangsúlyozta, véleménye szerint igen nehéz lesz kiválasztani a szövetséges hatalmak legfelső katonai parancsnokát. A háború most már az egész világon folyik. Véleménye szerint nem lehetséges, hogy egyetlen ember lássa el a földkerekség főparancsnokának tisztét.

Arra a kérdésre válaszolva, vajjon

FERENC JÓZSEF
KESERŐVIZ

vízirepülőgépanyahajót tartanak nyilván.

Berlin, dec. 24. A Német TI katonai részről szerzett értesülései szerint a bolsevista támadó tevékenység a Donec hajlásában december 23-án újból megéledt. Az ellenség több helyi jellegű támadást intézett. A német csapatok a támadásokat sikeresen és súlyos veszteségeket okozva visszaverték. A bolsevisták a támadásokat különböző pontokon többször megismételték anélkül azonban, hogy sikert értek volna el. A Donec-medence helyi jellegű bolsevista támadásainak sikeres elhárításában különösen nagy részt kértek az olasz csapatok. (MTI)

Helsinki, dec. 4. Német TI. A december 24-én kiadott finn hadijelentés arról ad hírt, hogy a finn tengerészeti erők elfoglalták az ellenséges támaszpontját kiépített Suursaari (Hogland) szigetét. (MTI)

Tüntetések Portugáliában

Lisszabon, dec. 24. (NST) Bár Salazar beszéde óta nem kerültek nyilvánosságra újabb hírek a timori helyzetéről, mégis növekedőben van Portugáliában az angol-ellenes hangulat. Portóban heves tüntetés volt több könyvesbolt előtt, amelyek kirakatában angol propagandanyagot helyeztek el. Lisszabonban az angol mozibán kifütyölték az ausztráliai csapatokat bemutató híradót.

Kellemes karácsonyi ünnepeket kíván a mélyen tisztelt veivőinek

Vágó Sándor

Férfiúruha és nőikabát háza

Debrecen, Piac és Széchenyi uca sark.

Márkás gyári rádiók

eladása részletre is

Rádió service

javítás alakítás és super hangolás

CSEH LAJOS

villamosági szaküzlet és szerelési vállalat

Szent Anna u. 5.

Telefon: 31-12.

A debreceni Ipartestület vezetősége jövő évben szeretne megvalósítani a Keleti Vásár gondolatát

A régi TIKÁV helyén ideiglenes sátrakban rendeznék az erdélyi és kárpátaljai iparosokkal és kereskedőkkel közös nagy Keleti Vásárt

Amióta a Kollégium udvarán, az Arany Bika nagytermében és folyosóin, valamint a Kereskedő Társulat helyiségeiben megtartották az első ipari vásárt és kiállítást, nagyot fejlődött ez a gondolat és valósággal komoly intézménnyé nőtt. A város egyik legszébb helyén, a Nagyerdőn építettek hatalmas csarnokokat. TIKÁV lett a debreceni iparosok bátor kezdeményezéséből, TIKÁV, mely fogalomná vált és becsületet szerzett a debreceni névnek. A vásártogatók száma közeledett már a százezres létszámhoz, amire sehohely az országban — a budapesti vásárt kivéve — nem volt példa. Bírói ítélet fogja majd megállapítani, hogy kinek a hibájából nincs lehetőség TIKÁV rendezésére már néhány év óta. Egy tény kétségtelenül meg lehet és kell állapítani: minden tényező tisztában van annak a nagy fontosságával, amivel a TIKÁV Debrecenben bírt. Ez az oka annak, hogy maga a város vezetősége is gondolkodik megfelelő megoldáson, ami természetesen csak a végleges kiállítási és vásár-csarnok felépítése lehet.

Sajnos arra nem sok kilátás van, hogy ez az építkezés belátható időn belül megtörténjen. Az iparosok szép kezdeményezése, a nagy fellendülés, a teljes elcsendesülés után újból az iparosoknak kell a kezükbe venniük a gondolatot. Úgy hallottuk, hogy erről folynak is előzetes megbeszélések, tájékozódások, ami annál érthetőbb, mert az új nemzedék nem ismeri sem Erdélyt, sem a Kárpátalját, sem azok benünket s így természetes lelki vonzódás van egymás értékeinek megismerése után. Azért kerestük fel Galamb Ferencet, az Ipartestület agilis elnökét, hogy megkérdezzük, hogyan áll most a vásár és kiállítás gondolata, milyen terveket forgatnak a Keleti Vásár megvalósítására és a visszacsatolt területek lakosságával a kapcsolatok felvételére.

Galamb Ferenc ipartestületi elnök a következőket mondta a Debreczen munkatársának:

— Debreczen város életének szint, fényt és fellendülést jelentett az Ipartestület által korábban rendezett ipari vásár. Elsőrangúan alkalmas volt arra, hogy a közönség érdeklődését kifejezzék a folytatást képező TIKÁV vásárok számára. A közbejött akadályok és az ismert okok miatt azonban már évek óta nélkülözi Debreczen város közönsége, de maga az iparosság is azt, hogy a szorosan vett Debreczen területén kívüli, a környező és a távolabb fekvő községek és városok lakói előtt be tudja bizonyítani nagy ipari és kereskedelmi felkészültségét. Ezekre a kiállításokra és vásároknak nélkülözhetetlenül szüksége van Debreczennek, mert csak így tudja bebizo-

Kellemes karácsonyi ünnepeket és Boldog újévet kíván

TELEFUNKEN RÁDIÓ

nyítani képességeit és csak így van alkalma, hogy megváltoztassa a vidéki közönség között igen nagy mértékben elterjedt azt a tévhitet, hogy minden szépet és jót csak Budapesten lehet kapni.

Különösen aktualis lenne ma egy új, n. Tiszántúli, vagy Keleti Vásárnak a megrendezése, Debreczen most kapta vissza tulajdonképpen a visszacsatolt erdélyi és kárpátaljai területekkel az igazi gazdasági élet terét. Ez a visszatért rész volt korábban is az, amelynek lakossága életszükségleteinek túlnyomó részét — sőt kereskedelmi szükségleteit is — Debreczenben, mint az ország e részének legnagyobb városában fedezni tudta. Egy ilyen nagyobb szabású és Debreczen város méltóan reprezentálni hivatott ipari kiállításnak azonban legfontosabb előfeltétele volna az, hogy e célra megfelelő kiállítási csarnoka legyen. Sajnos, ez jelenleg nem áll rendelkezésre. Ez a legfőbb oka annak, hogy ma még nem sikerült nyelbe ütni a céloknak megfelelő Keleti Vásárt.

— A vidék megsegítéséről állandóan hallunk beszélni. Az eredmény azonban mégis az, hogy újszólván havonként rendeznek városi és kormánytámogatással Bu-

dapesten különféle kiállításokat és az ország egész közönségének filléreit az olcsó utazási lehetőségekkel Budapest számára biztosítják. Beszélünk decentralizációról, de semmit sem teszünk azért, hogy a vidéki városokat is megerősítsük gazdaságilag. Ebben a tekintetben össze kell fognia Debreczen város közönségének az Ipartestülettel, a Kereskedelmi és Iparkamarával, a főispán úrnak és a polgármester úrnak meg kell értenniük a kormányzattal, hogy nem kidobott pénz az, amivel elősegítenek egy állandó kiállítási csarnok megépítését. Bőségesen megtalálná számítását mellette a pénzügyi kormányzat, amely ezzel a kiállítási lehetőség nyújtásával alkalmat adna nemcsak Debreczennek, hanem az egész Tiszántúlnak, sőt a visszacsatolt részek iparosságának a fejlődésére. Debreczen város közönsége pedig az ide vonzó nagy ömleget fogyasztásából és vásárlásaival iparosaink, kereskedőink és mezőgazdaságunk cikkeiknek fokozottabb eladásával találnának bőszéges kárpótlást a hozott áldozatokért. A közfogyasztási cikkek után járó élvezeti adókból, amelyek ilyen alkalmakkor határozottan számottevő nagyságúak, szép összeg térülne meg.

— Magát az ipart, kereskedelmet és gazdalközönséget a fokozottabb forgalommal megerősítenek és sokkal inkább képessé tennék őket az adófizetésre. Debreczen város látogatottságát és belső idegenforgalmát állandósítani lehetne.

— Az Ipartestület tervezi egy Keleti Vásár rendezését, azonban egymagában nincs anyagi ereje, hogy vállalkozóképes legyen. Csak maga a csarnok építése 100.000 pengőt igényel. Elég feladat volna számunkra, hogy a rendelkezésünkre bocsájtott kiállítási tervet évenként megtöltsük eladásra szánt cikkekkal. Az ehhez szükséges tőke előteremtése elég megpróbáltatást jelentene számunkra. A debreceni iparosság azonban minden áldozatra kész úgy az ipar, mint a környék lakosságának idekapcsolása érdekében Meggondolás tárgyát képezi az Ipartestületen, hogy az idén nyáron, ha másképp nem lehet, az erdélyi és kárpátaljai iparosok és kereskedők részvételével, esetleg a TIKÁV helyén ideiglenes sátrakban rendezzük a Keleti Vásárt. Ennek csak az az előfeltétele, hogy a kiállító iparosoknak megfelelő anyag álljon rendelkezésére.

Reméljük, hogy a helyzet javulni fog és az Ipartestületnek ez a legjobb időben történő megmozdulása szép eredményt hoz a debreceni iparosok javára.

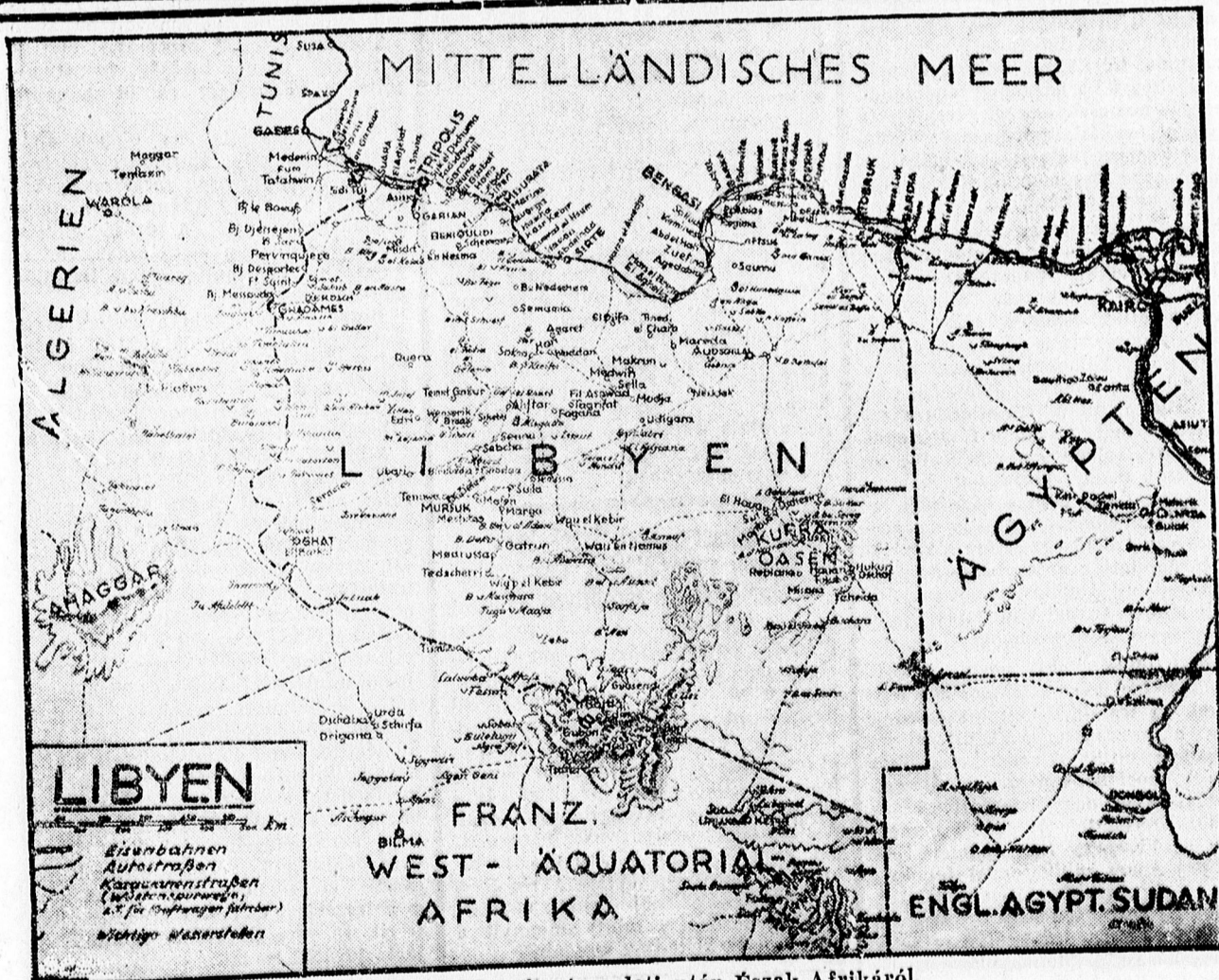
Kellemes karácsonyi ünnepeket kíván kedves vevőinek

Dr Varga Béla
uridivat kereskedő

Minden nőnek más a varázsa

ezért fontos a ruhája szabása — tehát keresse fel **Benezé** varrodáját, ahol méltányos az ár, tökéletes a szabás és egyéniséghez alakul a kidolgozás.

Piac ucca 61.

Részletes térkép német eredeti után Észak-Afrikáról.

Gyógyszertárakban
Jól bevezetett úrnak mellékcikket adnánk. Ajánlatok jelenlegi működés megjelölésével „Könnyű 200” jellegre, Boros hirdetőbe, Budapest, Andrassy út 54.

Gönczy József

úri-divat és gyermekruha szabóság,
Széchenyi ucca 6. Telefon: 33-69.
Elsőrendű munka, szolid árak.

Angorai divatszínék kaphatók

Turan angora nyulteny, szel
Csapó utca 28.

Karácsonyra vásároljunk!

Frissen csapolt sörök. Hegyaljai és uradalmi fajborok, likőrök, rum, pálinka különlegességek

Kassai Söhházban

HUNYADI UCCA 1. SZÁM.
Telefon rendelés: 33-18.

Ct.

Szekeres György

Osváth Ödön volt kollégiumi tanár 1000 pengős alapítványt tett

A Kollégium iránti szeretetének, hűségének és főleg a diákok legbensőbb élete és küzdelmei ismereténél nagyon szép eredményt produkált Osváth Ödön ny. református gimnáziumi tanár. Életének jelentékeny részét diákjai között töltötte el, akik úgyszólván kivétel nélkül második atyjukat tisztelték és szerették benne. Talán éppen az a körülmény, hogy az élet alkalmat adott Osváth Ödönnek arra, közvetlenül és egészen közelről tanulmányozza azokat a nagy erőfeszítéseket, melyek a kollégiumi diákok tanulásának lehetővé tételét eredményezték, indították Osváth Ödönt arra, hogy a szegény tanulók érdekében alapítványt létesítsen.

Osváth Ödön 1000 pengős alapítványt tett, melynek kamataiból a szegény gimnáziumi tanulók kapnak majd segítyt. Egyébként is nemzedékeken keresztül megmarad Osváth szeretetének és kitűnő nevelő módszerének emléke, alapítványa azonban minden időkre megőrzi ennek a szerető szívű tanárnak diákjaival szembeni jószágát.

Goll Bea és Zsedényi Károly a Zenekedvelők január 2-i bérletenkívüli balett-estjén

A Zenekedvelők Köre hagyományos januári bérletenkívüli balett-estjére ismét igen nagy művészek jönnek városunkba.

A Kör vezetősége a valóban elragadó szépségű, alig 16 éves táncszillogot, a margitszigeti szabadtéri játékok nemrégiben feltűnt és ünnepezt művésznőjét: Goll Beát kérte fel szereplésre. A bájos, fiatal művésznő bravúros technikai tudása és ifjú szépsége már az első pillanatokban megragadja a nézőt, ösztönös tehetségével a legnehezebb kifejezési problémákat is játszi könnyedséggel oldja meg.

Az est másik művészt: Zsedényi Károlyt felesleges a debreceni közönségnek külön bemutatni. Rendkívüli intelligenciája, muzikalitása s művészi kifejező eszközeinek rendkívül gazdag skálája mindkét debreceni szereplése alkalmával csodálatba ejtette a közönséget. Akik látták multévi Petruska örülési jelenetét, sokáig emlékeztükben marad róla és általa a Zsedényi művészte.

A jegyek iránti igen nagy érdeklődésre való tekintettel ezúton is kéri a Kör a t. bérlelőit, hogy a bérletenkívüli estre szíveskedjenek az általuk bérelt helyeket mielőbb biztosítani, mert december 29-én túl nem tudja a helyeket fenntartani a Harmathy-könyvkereskedés.

Ünnep másodnapján Berzéki Igazolvány képek, okmányairól fotómásolatok. műterem egész nap nyitva

A lényegesen felemelt családi pótlék első eredménye: megrohanták az új házassulandók az anyakönyvi hivatalt

A karácsony előtti napokban 30 új házasság a debreceni anyakönyvvezető előtt

A felemelt családi pótlék súlyos gondot vett le a családok emberek nyakáról, főleg azoknak a kis fizetésű közalkalmazottaknak a helyzetét javította meg, akik több gyermeket is neveltek küzdve, nélkülözve e nehéz időkben a boldog magyar jövendő számára. A lényegesen felemelt családi pótlék — ez az igazi családvédelem — nemcsak a meglévő családokban érezteti jótékony hatását, nemcsak a meglévő háztartásokból úzi el a sötét gond fellegeit, hanem nagy lépésekkel elősegítette az új házasságkötéseket is. Ilyen segítséssel már „mernek” házasságot kötni az emberek, mert tudják, ha jön a család, nem csak a gond szaporodik, hanem a fizetés is lényegesen több lesz minden elsején és annál több lesz, minél több a gyermek.

A debreceni anyakönyvi hivatal már az új fészekrakási roham hatása alatt áll. Karácsony előtti napon 30 új házasságot kötöttek.

A hivatal egy évi munkájáról számolva elsőnek arról kell beszámolni,

hogy a hivatal egy év alatt, karácsonytól-karácsonyig számítva 72.653 darab iratot adott ki. Ez a szám bizonyítja, hogy milyen nagy munka folyik Tolnay Elemér vezetésével a városi anyakönyvi hivatalban. A kiadott anyakönyvi kivonatok száma: 13.217, értesítés kiadás 47.171, válásról való áttérés 100, örökbefogadás 87, törvényesítés 129, dispenzáció 381. Örvendetes a születés, halálozás, házasságkötések számáról készült kimutatás. Születés volt tavaly karácsonykor 2872, az idén 2989. — Házasságkötés tavaly karácsonyig 967, most karácsonykor már 1209. Tehát emelkedett a születések száma és a házasságkötések száma. A halálozások száma csökkent. Tavaly karácsonykor volt 2117 a halottak száma, most karácsonykor 2046.

Az anyakönyvi hivatal tehát jó bizonyítványt állíthat ki a debreceni népről. Csökkenő halálozási szám, emelkedő születés, lényegesen több házasság.

A debreceni házassulandók nagy többsége szerint a házassági tanácsadás helyett eredményesebb a házassági kalácsadás

Egy év tapasztalata a házassági tanácsadó intézményénél

Ismeretes, hogy kormányintézkedéssel gondoskodtak arról, hogy a házassulandóknak segítségére legyenek és tanácsokat adjanak, támogassák őket. Debrecenben is megkezdte működését a népjóléti hivatalnál — amelynek igazgatója Erőss Lajos — a házassági tanácsadó. Férfiak és nők egyformán kereshették fel a házassági tanácsadót, melynél nemcsak anyagi természetű ügyekre, vallási, származási kérdésekre kaptak választ és támogatást, hanem orvosi szempontból is felvilágosítást minden kérdésre.

Havonta átlag 80-an keresték fel a házassági tanácsadót. A legtöbben szociális igényeikkel kapcsolatban. Házassági kölcsönt akartak és bizony megmondották őszintén, hogy a házassági tanácsadás is jó, de még jobb a házassági kalácsadás, mert ha az anyagiak megvannak, akkor lehet családot lehet alapítani. Ha minden házassulandó pénzt kapna a fészekrakás költségeire, rohamosan emelkedne az új házások száma. Házassági kölcsönöket nem tudta adni a házassági tanácsadó, mivelhogy csak a tanácsadásra van lehetősége és így a kéréseket továbbították az Országos Népi és Családvédelmi Alaphoz, ahonnan kaptak is többen anyagi támogatást, hogy megkötthessék a házasságot.

Voltak többen, akik névmagyarosítási ügyekben kértek támogatást, másoknak az iratait kellett összeszedni, hogy házassalhatassanak. A hivatal segítségükre volt az okiratok beszerzésében. A szociális tanácsadást Dessoé Emil látja el nagy hozzáértéssel és sok-sok szeretettel. Az orvosi tanácsadást dr. Ferenczy Ida tanársegéd és Miklóssy Ágnes zöldkeresztes főnőknő látja el. A házassulandóknak inkább anyagi bajaik és panaszai vannak, mint egészségieik. Így azután érthető, hogy a házassági tanácsadás orvosi

része nem volt túlságosan igénybe véve. A jelen anyagi gondjai mellett eltörpülnek az egészségi állapot rendellenességei, vagy várható betegségei. Nem gondolnak az emberek arra, ami mégis csak legfontosabb a házasságban: az egészségre és annak megővésére. A legjobb anyagi alapokon nyugvó házasság is boldogtalan lehet és a nemzetre nézve káros is, ha azt a házasságot beteg emberek kötik, olyan betegek, akiket gyógyítani nem lehet, vagy gyógyítható betegséggel, de még betegnek lépnek házasságra.

A házasságot megelőző kötelező orvosi vizsgálatnak ezért van nagy jelentősége úgy az egyén, mint a közösség szempontjából. A debreceni házassági tanácsadóról érdekes esetek is fordultak elő: lelki panaszokkal, hitbeli kétségekkel gyöttrődtek többen. Az intézmény ezen a téren is szolgált segítséssel. Baja Mihály református lelkészhez küldték el, mint lelki tanácsadóhoz a jelentkezőket.

A debreceni húsiparosok kéri a megyei sertésölőtelep Debrecenbe szállítási engedélyezését

A debreceni húsiparosszakszövetség részéről Szilágyi József szakosztályi elnök tegnap felkereste Rásó István alispánt és előterjesztette a debreceni húsiparosok kérelmét arra vonatkozólag, hogy engedélyezzék a vármegye egyes községeiben fennálló sertésfelesleget Debrecenbe szállítani és a húsiparosok által forgalomba hozni. A debreceni húsiparosok kérelmükkel kapcsolatban közérdekre hivatkoznak, mert például: a karácsonyi ünnepekre is több húst vásárolt volna a közönség, mint amennyit a húsiparosok ki tudtak szolgálni.

FERENC JÓZSEF KESERŐVIZ

Kellemes karácsonyi ünnepeket kíván

KERECSEN d.vatház

Csapó-u. 8.

Kettős öröm-ünnep Póta Gyula igazgatótanító családjában

Bensőséges, meleg családi ünnepség keretében tartották eljegyzésüket Póta Rozika és Asztalos Ferenc m. kir. főhadnagy, karácsony szent estélyén. A kiváló pedagógust, Póta Gyulát tisztelői számosan keresték fel szerencsekívánataikkal és melegen gratuláltak leánykájuk boldogságához, ugyanis Póta Gyula másik leánykája, Póta Erzsike e hó 28-án, vasárnap délből 1 órakor tartja esküvőjét Enyedi Miklós m. kir. akad. tanársegéddel a Szent Anna uccai templomban.

Súlyos ítéleteket hozott a debreceni ötös tanács a magyar állam ellen ítéltokra

A debreceni ötös tanács államellenes ügyekben tárgyalt és kárpátaljai lakosok kerültek a vádlottak padjára magyar állam megbecsülése elleni véttség és izgatás miatt. Pák Ödön, aki a csehek alatt főtisztviselő volt és a magyar uralom visszatérte után a multjára való tekintettel csak adóügyi jegyzőnek vették át, állandóan gyálzkodó kifejezéseket használt a magyar államra. Izgató beszédet mondott többek előtt és rémhírt terjesztett. Pák, noha tökéletesen beszél magyarul, csak rutén nyelven volt hajlandó vallomást tenni. A bizonyítási eljárás befejezte után a bíróság megállapította a bűnösségét és öt hónapra ítélte el.

Treszt Illés, aki az oláhok alatt postamester volt Máramarosszigeten, többek előtt súlyosan sértő szavakkal támadta a magyar államot és sértette a magyar nemzetet. A bíróság előtt a tanuk igazolták a sértő szavak használatát. A volt postamestert hat hónapra ítélték el.

Bursza Miklóst, aki a csehek alatt mozdonyvezető volt és a MÁV is átvette, sértette a magyar nemzetet beszédében és a fegyveres erő ellen is izgatott. Bűnösségét megállapították a valamásokból és elítélték hat hónapra.

A legérdekesebb vádlott volt az ötös tanács előtt Vimár Mihály jómódú rutén gazda, aki eladta ökreit, autót vett magának és úgy járta a vidéket és kústánfalvai lakásáról gépkocsijával járt be Munkácsra barátaival beszélgetni. Ezeken a beszélgetéseken a magyar államot sértegette és gyálzkodó szavakat használt a magyarsággal szemben. Vimár kinevezte magát ukrón miniszterelnöknek és körbéllyegzőt is csináltatott magának, melyet a csendőrök lefoglaltak. Vimár, aki községi bíró volt és miniszterelnöknek nevezte ki saját magát, olyan furcsán viselkedett a bíróság előtt és olyan adatok is kerültek elő viselt dolgairól, hogy az a vélemény alakult ki, hogy nem tekinthető beszámíthatónak és ezért elrendelték elmeállapotának megvizsgálását és annak eredményétől teszik függővé az ellene indított eljárás további sorsát.

Hölgyeim! Uraim! Itt a tél!

Ha jó meleg Bőrkesztyűket akar
Jöjjön Szénássy kesztyűshöz. Kossuth u. 2.

Rádió

minden típus beszerezhető részletre is
Horváth Sándor
Hunyadi ucca 18. szám
Telefonszám: 17-57.

A Kálvinisták Templomegyesületének szeretetmunkája

A Kálvinisták Tempolm-Egyesülete áldozatos fáradságot nem ismerő munkájának eredménye volt az a meghatározó lélekemelő ünnepély, amelyet a városi szegényház eltartottai részére rendeztek.

260 darab értékes szeretet csomagot osztottak szét azok között az elaggott, elfáradt szegény emberek között, akik talán soha nem érezték a karácsonyi szeretet ünnepnek igazi boldogságot adó melegét.

December 23-án délután az ügyészségi fogház lakóit, mintegy 300 adag ünnepi vacsorával, ugyanannyi szeretet csomaggal látták el, napfényt árasztva a sötétben lakók között s bizony nem egy lesülött arcon a megbánás és hála könnyeit láttuk.

A kintlakó tanyasi iskolás gyermekeknek meleg téli fiú és leányka ruhákat készítettek, úgyszintén a ki-

segítő iskolát is karácsonyi ajándékokban részesítették.

A visszatért Szilágy megyében Karaszánára a nincstelen, didergő, ruhátlan szegény magyar gyermekeknek jó meleg téli ruhának valót küldtek. Megértő lélekkel sok-sok fájó könnyet letöröl, sok kisebb-nagyobb gyorssegélyeket nyújt a szegénylős szegényeknek.

E nagy teljesítményekhez anyagiakban hozzá járultak a MANSZ birtokos asszonyai, Kárpáthy Elemér igazgató, a Magyar Nemzeti Bank, Belvárosi Takarékpénztár, Debreceni Első Takarékpénztár, Várad Egyházmegyei Takarékpénztár, Magyar Országos Központi Takarékpénztár. Isten áldása kísérje a Templom Egyesület dolgozó asszonyait, hogy lelkes elnöknőjük, Balogh Istvánné vezetésével még sok ilyen karácsonyi örömet nyújthassanak.

Negyven hajdúsági telepes család Rónafőn

Cszmadia Károly mosonmagyaróvári református lelkész érdekes írásban számol be a Hansaság közelében levő Rónafőre telepített 40 hajdúböszörményi család életéről.

Rónafő területe — írja a szerző — 1350 katasztrális hold, Elsőrendű szántóföld, melyet 1940-ben vásárolt meg telepítési célra a földművelésügyi minisztérium a rajta levő házakkal együtt.

A telepes családok 10—20 kat. hold földet kaptak. A földet nem ingyen kapták. A vételár negyed részét az első évben kell kifizetni az Országos Földhitelintézetnek, a többi részét 25 év alatt törleszthetik. A feltétel csak az első pillanatra látszik kedvezőnek, de a törlesztés sok gondot okoz, mégis örömmel vállalkoztak a hajdúböszörményi családok arra, hogy telepesek legyenek Rónafőn.

Minden családban négynél több a gyermek. A telepesek lélekszáma: 320. A gyermekek száma több mint 200. A legnépesebb családnak 11 gyermeke van. Ezt a családot a pápai református főiskola és nevelőintézet növendékei telepítették Rónafőre. Ezenkívül még két népes család számára tették lehetővé az áttelepülést.

Egy évvel ezelőtt érkeztek a telepesek Rónafőre. Érkezésükről nem készült film. Virággal feldíszített vonatjal jöttek, 44 vagonban. Fogadásuk csendben, egyszerűen történt: egyházközségi tagjai, a végeken élő magyarok és a minisztérium három kiküldöttje fogadta az új honfoglalókat, hajdúsági magyarokat.

Eljötték a nyugati végekre Bocskai vezér katonáinak utódai, hogy örálói legyenek itt a magyar életnek. Bizakodással és reménységgel jöttek, hogy földet, kenyereket szerezzenek népes családjuk számára és egyúttal erősítsék a magyarságot ezen a vidéken.

Elmúlt egy esztendő amióta megérkeztek új otthonukba. Ez az esztendő sok munkát és küzdelmet jelentett számukra. Dolgozták a család minden tagja, mert tudták, hogy a föld csak így terem számukra elegendő kenyérnek való gabonát és csak szorgalmas munka árán tudják törleszteni a föld vételárát. Munkájuknak megvolt az eredménye: a jó termés. Ma már nagyobb reménységgel tekintenek a jövő felé, mint egy évvel ezelőtt!

Egy évig a régi cselédlakásokban laktak a telepesek. A földművelésügyi minisztérium új házakat építtetett számukra. 1941 tavaszán kezdődött az építkezés. A háborús időben, az anyagbeszerzési nehézségek miatt lassan haladhatott az építkezés, de mégis elkészült 32 új lakóház. Minden házhoz tágas gazdasági udvar és kert tartozik. Vannak egy- és kétszobás házak, gazdasághoz szükséges melléképületekkel. A házak magyaros jellegűek. A falak téglából épültek betonlapon. A falakat szigetelték, a szobák padlókat. Az egészségügyi követelményeknek megfelelően épült minden ház. A házak szépen sorakoznak egymás mellett, mintha mindenik egy-egy vára, erődjé lenne a magyarságnak. Még ebben az évben beköltözködnek az új házakba a családok.

Az iskolaköteles gyermekek száma 88. A tanítás a kastély egyik termében történik, amíg az új iskola el nem készül. Ugyanott van a tanítói lakás is. Sajnos, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium még csak egy tanítót nevezett ki az iskolához. Az iskola felszerelése is nagyon hiányos. Pedig a telepes községben mintaiskolákat kellene létesíteni, a szomszédos német iskolákhoz hasonlóan.

A rónafői telepesek a mosonmagyaróvári egyházközséghez tartoznak. Vasárnaponként istentiszteletet tartunk számukra, időnként ünnepélyeket, kulturális előadásokat. Nyáron szabadban, a kastély parkjában tartottuk az istentiszteleteket. Itt zengett legbüszköbben a zsolttár. A gyülekezet énekébe belevegyült a madarak éneke és együtt dicsértük az Istent, aki gondoskodik az ég madarairól, mezők liliomairól, mégis legjobban az emberekről, akiket gyermekeivé fogadott a Krisztus által.

A rónafői telepítésnek nagy jelentősége van egyházi és nemzeti szempontból egyaránt. Ezen a vidéken valamikor virágzó református egyházak voltak, de a sok üldözés megsemmisítette ezeket. Velük együtt eltűnt a magyarság nagyrésze is erről a vidékről. 170 év óta nem volt református egyház és templom ebben a megyében. 1936. évben megalakult az egyházközség Mosonmagyaróváron. 1939. évben megépült a lelkészlakás, 1940. évben a templom. 1941. évben a kul-

Meteor csillár vezet

Piac ucca 9.

túrház. Ezt követi rövid időn belül a rónafői templom. Az eltemetett, megsemmisített községek helyén akarunk új községeket létesíteni, az elűldözött és kiirtott magyarság helyére új magyarokat telepíteni! Az elmúlt harangokat akarjuk megzengíteni.
A magyar ember szereti a földet.

Ezért a földért harcolt tatárral, törökkel, osztrákkal! Hajdúböszörményből Rónafőre került magyar családoknak is jutott most ebből a földből egy darab: 10—20 kat. hold, amely szorgalmas munka által megadja a mindennapi kenyeret!

Másfélvi börtönre ítélték a községi pénztárost, mert kacsalopás közben emberölést kísérelt meg

A debreceni törvényszék elé került Ártánd község pénztárosa, Márton Lajos, akit a fogházból vezettek elő tárgyalásra. A vádirat szerint Gábor Lajos biharkeresztesi gazda udvarára ment be éjszaka és kacsát akart lopni, hogy vacsorára vigye egyik nőismerőséhez. A kacsák lármát csaptak, a gazda felébredt és tetten érte a kacsa-lopót. A pénztárost, Gábor a csendőrségnek akarta átadni, de a tolvaj fejével, késsel harapófogóval támadta meg Gábor, aki igen súlyos sérüléseket szenvedett.

A tárgyaláson a vádlott a lopást

beismerte, de tagadta, hogy ő kísérelt volna meg a gazdálkodó megölését. Arra hivatkozott, hogy két ismeretlen köröstarcsai ember biztatta fel a lopásra és azok is verték véresre, azok szürkítették meg a kacsák gazdáját. A bíróság a bizonyítékok alapján egyévi börtönre ítélte el a bűnre vetemedett községi pénztárost. A védő, dr. Nyíri László kérésére szabadlábra helyezte a bíróság Mártont, aki különben vagonos ember. Az ítélet nem jogerős, mert dr. Percz László ügyész súlyosbíttatást kért, a védő pedig enyhítést.

Hogy dolgozik a Nép- és Családvédelmi Alap

Gyermekekkel törleszthető házépítési kölcsön

A sokgyermekes családok méltó megélhetésének biztosítása céljából létesült az Országos Nép- és Családvédelmi Alap. Ennek a központi végrehajtó szerve a Szociális Felügyelőség.

Munkájuk elé természetesen a szoktatól is nagyobb akadályokat gördítenek a háború és a háborús szempontok, de annál nagyobb energiával hárítják el ezeket az akadályokat. Elsősorban ugyanis megfelelő hajlékot akar biztosítani az ONCSA a népes családoknak. Már az elmúlt esztendőben 500 családi ház felépítéséhez nyújtottak segítyt. Túlnyomórésztben mezőgazdasági, szegény munkás, sokgyermekes családok részesültek a juttatásból. Az ezután építendő házakhoz már eddig 3800 telket biztosítottak. Lelkes fiatal mérnökök tervezik a házakat. Céljuk az is, hogy a családi házak külső formájukban is visszatérjenek a romlatlan népi ízléshez.

A házépítéshez persze nem ingyen adják a pénzt, hanem kölcsön formájában. Az anyagi részt a közjóléti szövetkezetek bonyolítják le, amelyek országsszerte most alakulnak. Megyénként és városokként létesítik ezeket. Tagjaik egytelől maguk a megyei, vagy városi közületek, másfelől azok, akiket megsegítenek. A segítségre szorultak ezzel valóságos tagjai a szövetkezetnek, egyúttal a szövetkezeti gondolat kiképzett harcosai lesznek.

A házépítésen kívül a szövetkezet

célja az, hogy megfelelő munkaalkalmakat biztosítson a sokgyermekes családoknak és így gazdasági, erkölcsi és szellemi felemelés útján javítsa az életviszonyokat, elősegítse a társadalmi kiegyenlítődést, továbbá, hogy a családtagok érdekében termelői üzemeiket létesítsen, gyakorlati szakembereket képezzen ki belőlük, végül, hogy az értékesítést előmozdítsa. A családvédelmi szempontok alapszabályszerűen érvényesülnek. A házépítésre adott kölcsönök kamatmentesek. Ezenfelül a kölcsönből is egy — tízennyolc év közötti negyedik gyermek után 10 százalékot kell elengedni. Minden további gyermek után pedig további 10 százalékot, de az elengedés a tartozás 70 százalékát nem haladhatja meg.

A házépítési kölcsönökön kívül a szociális segítség kiterjed a gazdasági élet egyéb vonatkozásaira is. Kiskertakciókat, állatbeszerzési és mezőgazdasági gépek beszerzését célzó akciókat is lebonyolít a szövetkezet. Fejlesztési lehetőségük szinte beláthatatlan, mert a gazdasági élet minden megnyilvánulására kiterjedhet. A szövetkezeti termelés és gazdálkodás előnyeit az élet valamennyi területén érezhetik a tagok, de ehhez nemcsak a segítség, hanem a segítettek akarata is szükséges. Csak az karolható fel, akiben magában is él a felemelkedés vágya. Ez azután javító hatással lesz azokra is, akik eltespedtek s könnyelműen akarnak előnyökhöz jutni.

Uj sláger

hanglemezek

Földes Sándortól

Püspöki palota

Régi bútorok áthúzását

jujánnyosan vállalom

Czeplédiné

Hatvan u. 42.

Ujévre

Retikült Pénztárcát Bőrkesztyűt

Tóthfalussytól

Piac u. 40. Piac u. 16.

Vidoni szalámi vezető márka

Rádió
Kerékpár
Csillár

12 havi részletre
Lévainál
Piac u. 42. PANNONIA.

A Fülöp szigetek véres multja

Bevezető: A háborúk történetét a hadászati szempontból fontos szigetcsoport történetét.

A távolkeleti háború kitörésének második napján már partraszálltak a japánok a Fülöp szigetekre és azóta ott sikeres harcokat folytatnak. Az ott folyó harcok növelik az érdeklődést a szigetcsoport iránt, amelyről az alábbiakban elmondunk egyet-mást.

7083 sziget

A Fülöp-szigetek a keletindiai szigetcsoport legészakibb szigetcsoportja és nem kevesebb mint 7083 kisebb-nagyobb szigetből áll. Ezek közül ma 2441 szigeten vannak emberi települések.

A szigetcsoport területe 296,310 négyzetkilométer. Legnagyobb szigete Luzon, majd Mindanao, Samar, Panay, Palawan, Negros, Mindoro, Cebu és Leyte. A többiek már kisebb kiterjedésűek. Rendkívül érdekes ezeknek a szigeteknek erősen tagozott, korallzátonyos partvidéke, valamint hegyaljai, melyek felső részénél varázsolja a Fülöp-szigeteket. A szigetcsoport nem szűkülökodik vulkánokban sem, amelyek közül az Apo és a Calayo a legnagyobbak.

Működésük következtében gyakori a földrengés. A földlökések a Luzon szigetén felépült Manila fővárost már több ízben rombadöntötték. Folyói közül a legnagyobbak a Cagayan, Pampangan, Agur, Chico, a Rio Grande de Mindanao és az Agusan. Éghajlata trópusi és óceáni. Szinte azt lehetne mondani, az örök tavasz hazája, mert hőmérsékletváltozása 3-5 fok. Két évszak van, száraz és esős. Az esős évszak idején gyakran pusztít a Fülöp szigetek felett a tájfun, a colla és több más fajta forgószél. Manilát például 1865-ben és 1882-ben majdnem földig rombadöntötte a tájfun. Növényzete trópusi. Különösen gazdag a különböző orchideákban, de vannak pálma, fűszer, banán, s haraszt, sőt a nyugati részekben fenyőféléi is. Állatvilága elég gazdag. Har-

mincegy féle emlőse van, közülük a majomvilág van a legjobban képviselve. Szarvasfélék, rovarevők és félmajmok egészítik ki ezt az állatvilágot. Ragadozó állatok nincsenek.

Kínaiak, japánok, malájok, negritók és más benszülöttek

A Fülöp-szigetek lakossága mintegy 13-14 millió lélek. Ebből fehér mindössze 32 ezer, kínai 90 ezer. A japánok száma pillanatnyilag ismeretlen. — Az utolsó évtizedekben azonban valóságos kis japán honfoglalás színhelye volt a fontosabb szigetek területe. A többi benszülött maláj és negrito. Nevezetesebb maláj törzsei a tagál, visaya, iloco, igorota, pangasina és cagaya. A fehérek közül több mint 20 ezer amerikai, a többi különböző nemzetiségűekből, főleg angolszászokból, hollandusokból tevődik össze. Legsűrűbben lakott szigete Luzon, Panay, Cebu s Mindanao és Leyte. A lakosság foglalkozása a földművelés és a háziipar sok fajtája. Főtermékek a kender, cukor, kávé, rizs, kopra, dohány és az indigó. Állattenyésztése az utóbbi évtizedekig jelentéktelen volt, de az Egyesült Államok mindent elkövetett az állattenyésztés fejlesztésére. Ma már nagy ló- és igen szép szarvasmarhatenyészet van és különösen híresek kacsaí, Bányatermékai közül legnevezetesebbek a szén, vas, arany, ezüst, platina, réz, ólom, mangán, cink, kén és petroleum. Ez az, ami a Fülöp-szigeteket különösen értékes teszi birtokosuk számára. A háziipar főbb cikkei a gyékény, vászon, szőnyeg, csónak, szivar és a fadaragványok.

A Fülöp-szigetek történelme tele van a legvéresebb fejezetekkel. Elsőnek Mangelhaes szállott partra 1521 március 17-én a mai Mindanao szigetén. A halálát azonban nem itt lelta, hanem Macian szigetén, ahol a benszülöttek ölték meg a múlt idők egyik legnagyobb utazó-felfedezőjét. Mangelhaes a

Fülöp-szigeteket Szent Lázár szigeteinek nevezte el. Mai elnevezésük Villalobostól származik, ki a második spanyol expedíciót vezette az örök tavasz hónapja. Ettől az időtől kezdve szigetcsoport története a szakadatlan háborúk és lázadások sorozata. 1573-ban a kínai kalózok, majd az angolok és hollandok tettek kísérletet arra, hogy elrabolják a szigetcsoportot a spanyoloktól, de sikertelenül. A spanyolok azután háborítatlanul birtokolták a területüket 1898 évig, amikor a spanyol-amerikai háború sorsával együtt eldőlt a Fülöp-szigetek kérdése is. A közbeeső időkben azonban szinte állandósultak a szigetekben a belső lázongások, melyek rendkívül sok áldozatot követeltek. A spanyol-amerikai háborút követő béke a szigeteket az amerikaiak birtokába juttatta, 20 millió dollár lelépési díj fejében, de az USA ennek ellenében sem tudta mindmáig megszüntetni azokat a függetlenségi mozgalmakat, amelyek a szigetek történelmének legjellegzetesebb mozzantjai.

A harmincas években Amerika politikai körök sokat foglalkoztak a Fülöp-szigetek sorsával. Volt egy idő, amikor Roosevelt egyenesen felakarta adni a Fülöp szigetek katonai támaszpontjait. Az amerikai törvényhozás 1934 május elsején a Filippin-kérdést azzal oldotta meg, hogy tíz év elteltével, tehát 1944. május elsején a Fülöp-szigeteket vissza-

DEBRECZEN

10. OLDAL
1941 XII. 25.

nyerik függetlenségüket, az amerikai haderőt visszavonják s a következő újabb 10 év alatt döntenek a Manilától északra ötven mérföld távolságban levő Olongapo és Cavite támaszpontok helyzetéről.

A szigetcsoport hadászati jelentősége

A Fülöp-szigetek hadászati jelentősége abban van, hogy a legfontosabb összekötő állomás Amerika és Kína között. Ennek a nagyjelentőségű kereskedelmi útnak biztosítására vette birtokba az USA a Havái szigeteket és vásárolta meg a spanyoloktól Guam szigetet. Mindkét helyen hatalmas tengerészeti és légi támaszpontok épültek. A katonai szakértők úgy tudják, hogy Amerikának a Fülöp-szigeteken 12 hatalmas légi támaszpontja volt s ugyanakkor egyike volt a legjobban felszerelt flottabázisoknak is. Ezek legtöbbje már a múlté.

Betegek

Többnyire székrekedésben is szoktak szenvedni. Vigyázzunk ilyenkor a rendszeres emésztésre. Betegségben szükséges a **DARMOI**

Holttest a salakon, ahová melegedni jártak

A rendőrséget legnap este értesítették, hogy a gázgyár közelében egy dombon, ahova a gázgyári termékek salakját ki szokták hordani, 30 év körüli férfi holttestét találták arccal a salakra borulva.

A rendőrség megindította a rejtélyes haláleset ügyében a nyomozást és megállapította, hogy a halott Papp Zsigmond 30 éves férfi. Egyletkert ucca 20. szám alatti lakos. A vizsgálattal során az a gyanú merült fel, hogy Papp Zsigmond melegedni ment a

salakra és közben a kiszivárgó gáztól megszárdult, arccal a salakra borult és így megfulladt magába szívta a gyenge még áradó gáztermékeket s ennek következtében halt meg. A kihordott salaktermékre ugyanis más esetben is megtörtént, hogy egyesek leültek melegedni. Valószínűleg ebből a célból ment oda Papp Zsigmond is és szerencsétlen véletlen okozta halálát. A boncolás adatai fogják tisztázni, hogy valóban gázmérgezés következtében vesztette-e életét a 30 éves férfi.

Közel kétezerrel több bűnügyet tartanak nyilván Debrecenben, mint tavaly

Felére csökkent a jövedéki ügyek száma

Az igazságügyi szolgálatnak sok munkája volt ebben az esztendőben mert ugrásszerűen emelkedtek a bűnügyek. A debreceni ügyészi kar nagy munkáját talán semmivel sem lehetne jobban jelezni, mint azzal, ha az ügyéségi nyilvántartó sorszáma irjuk le. Az 1941. évben számba vett bűnügyek száma közel jár a nyolc és félezerhez. Tavaly csak 6552 volt a bűnügyek száma az ügyéségi nyilvántartó könyvben. Közel 2000 tehát a többlet. Az ügyészi kar dr. Mező Sándor elnök vezetésével igen nagy munkát végez, hogy a túlterhelés ellenére is ügy végzők el fontos munkájukat, hogy az igazságszolgáltatás menetében ne legyen fennakadás. A legtöbb bűnügy elleni büncselekmény. Az ügyek számának emelkedését az új árdragítási rendelkezések is előmozdították.

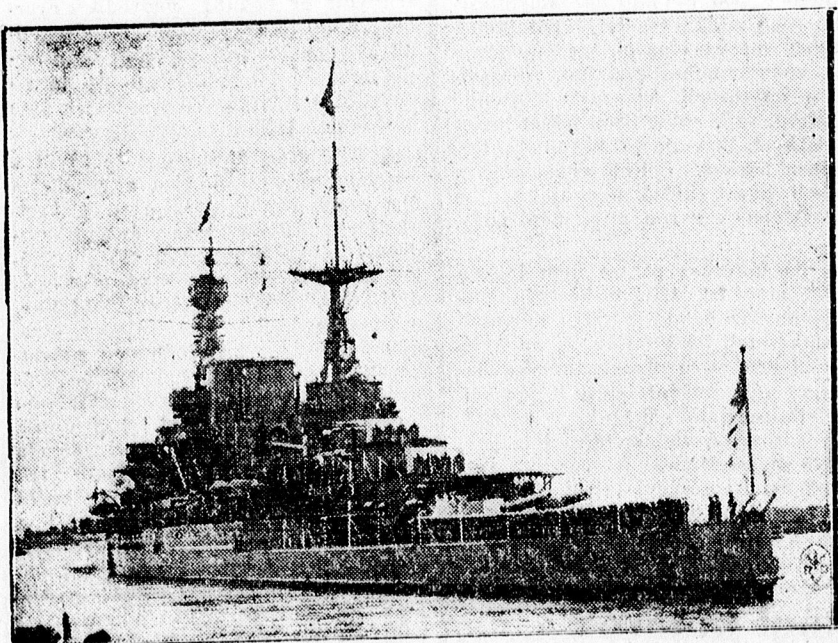
Különösen hat, hogy amikor azt látjuk, hogy a vagyon elleni büncselekmények száma rohamosan emelkedik, a jövedéki ügyek szá-

ma, — pedig itt is jogtalan va gyonszerzés a cél, — felére csökkent ebben az esztendőben a debreceni ügyéségi területén. Az elmúlt évben 1316 jövedéki kihágás volt, az 1941-es esztendőben ezidáig még nem érték el a 740-es számot. Az oka a csökkenésnek nem az, hogy az emberek megjavultak és a csempészek elmentek becsületesebb munkára, például követ törni vagy fát vágni, hanem az, hogy a határok messze tolódtak el a debreceni ügyéségi területéről és így az ungvári és kolozsvári ügyészség vette át a jövedéki ügyek felét.

Tűzoltók karácsonyi ünnepélye

A debreceni tűzoltóság is ünnepelt legnap este. A szeretet ünnepén a tűzoltóság minden tagja összegyűlt a csillogó karácsonyfa köré, hogy bensőséges ünnepély keretében ünnepeljenek. Karácsonyi énekek után Csutoros Sándor református lelképásztor intézett szép karácsonyi beszédet a tűzoltókhoz, majd három édes kis csöppesség, Barkóczy Mária, ifj. Daczó Lajos és Nagy Károly — tűzoltók gyermekei — szavaltak aranyosan. Ezután vitéz dr. Roncsik Jenő tűzoltóőparancsnok szólott a tűzoltókhoz. Ha ajándékban szegényen is, de lélekben gazdagon gyűltek a karácsonyfa köré — mondotta —, majd kiosztotta az ajándékokat.

Uridivat és szövetkereskedéshez pénzeslársat keresek. Iparigazolványom van. Üzletem a főtéren. Cim a kiadóban.

A japánok által elsüllyesztett 32.000 tonnás Repulse angol csatahajó.

Hangulatos családi **SZILVESZTER a KISPIPÁBAN**

Kitűnő cigányzene! — Asztalfoglalás 24-22 telefonon is.

Boldog karácsonyi ünnepeket kíván összes vevőinek

Korom Kálmán
hentes mester
és összes alkalmazottai.

**Boldog karácsonyi és
újévi ünnepeket kíván**

kedves vevőközönségének ill. ismerőseinek

Hegedűsné Csengeri Julia

**A sertések nyilvántartása és sertéslapok
rendszeresítése**

A m. kir. közellátási miniszter 102.730—1491. K. M. sz. alatt kelt és az 1941. december hó 5-én életbe lépett rendeletével elrendelte, hogy a sertéseket községenként (városokként) nyilván kell tartani. Ennélfogva köteles mindenki, akinek birtokában bármilyen korú, ivarú és fajtájú sertés van, azt az 1941. november hó 19. és 20. napja közötti állapot szerint az illetékes községi elöljáróságnál, Debrecenben a közéletügyi ügyosztály termelői irodájában (Dobozi átjáró) az ott díjmentesen kapható sertésbejelentési lapokon bejelenteni. Ennélfogva bejelentendő minden darab sertés, mely a sertéstartónak az 1941. évi november hó 19. és 20-ika közötti birtokában volt, akkor is, ha azt időközben levágták, vagy eladták.

A bejelentést 1941. december 29-től 1942. január 5-ig terjedő időben kell megtenni.

A sertésbejelentő lapokat a bejelentő büntetőjogi felelősség mellett tartozik kitölteni és a termelők irodájába beszolgáltatni.

A bejelentésben külön részletezve fel kell tüntetni a tenyészkocák, tenyészkecskék, a félévesnél fiatalabb, a félévesnél idősebb sovány, valamint a hízó sertések számát. A bejelentőnek nyilatkoznia kell arról is, hogy a sertésállományában hány darab van hizlalás alatt és ezekből előreláthatólag melyik hónapban hány darab sertés lesz vágásra érett. Ugyancsak nyilatkoznia kell arról is, hogy a bejelentett sertések közül hány darabot és kinek hizlalnak, engedélyezett bérhizlalási szerződés alapján. Ez utóbbi igazolására a bejelentő tartozik a bejelentőlap beadása alkalmával a sertések járulékait, valamint a konvenciók leveleit, a sertés bérhizlalási szerződést felmutatni, továbbá a birtokában élő személyek összes bukorjegyeit is magával hozni a házi szükséglet mértékének megállapítása végett. Ez adatok alapján állítja ki a termelők irodája a sertéslapokat.

A bejelentés megtörténtét a termelők irodája a bejelentőlap szelvényének sorszámmal, hatósági pecséttel és az átvevő közeg aláírásával igazolja és a szelvényt a bejelentőnek visszaadja.

A bejelentő tartozik a szelvényt gondosan megőrizni, mert sertéslapját a helyi lapokban később közlendő időpontban a termelők irodájától csakis ezen szelvény ellenében kaphatja meg.

Azt, hogy a sertéslapok mely időben fognak kiosztatni, a közéletügyi ügyosztály külön hirdetményben fogja a helyi lapok útján közölni.

Figyelmezteti a közéletügyi ügyosztály az érdekelteket, hogy sertéslap nélkül sertést sem eladni, sem pedig levágni nem lehet. A rendelet szerint, ha olyan személy vásárol hizlalásra sertést, aki sertéslappal ellátva nincs köteles a vásárlástól számított nyolc napon belül a termelők irodájához bejelenteni, mely a bejelentéseket a sertésnyilvántartásba bevezeti és bejelentő részére sertéslapot ad ki. Vételkor az eladó sertéslapjának megfelelő rovatát a vevő tölti ki. A magánvásárlásokat a termelők irodája a sertéslapon szintén bejegyzi. A magánvásárlásra engedélyezett sertések keretén belül az egyes vásárlásokat a termelők irodájához legalább 24 órával előbb be kell jelenteni.

Egyébként a hízó sertésállományban

bekövetkezett minden változást a rendelet szerinti be kell jelenteni és a sertéslapba fel kell jegyezni. A sertéslapot a sertéstartó 1941. december végéig megőrizni és hatósági közegek felszólítására felmutatni köteles.

A rendelet megszegése kihágást képez és hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

Azt a sertést, melyre vonatkozólag a kihágást elkövetették, el kell kobozni. Egyebekben bővebb felvilágosítást a Budapesti Közlöny 1941. évi december hó 5-i számában megjelent rendelet nyújt.

**A sertések és zsiradékfélék
szállításának szabályozása**

A sertések és zsiradékfélék szállításának szabályozásáról lapunk december 24. számában megjelent rendelet első bekezdésébe sajtóhiba csúszott be. A helyes szöveg a következő: A 8740—1941. M. E. sz. rendelet szerinti sertést, továbbá sertésszirt, szalonnát, baromfizsiradékot, étolajat, ételzsírt és olvasztott vaját (továbbiakban zsiradékfélék) súlya való tekintet nélkül a község (város) területéről csak szállítási igazolvánnyal szabad bármilyen módon, vasúton, szekéren, kerékpáron stb. elszállítani, vagy elszállíttatni.

**A város területén közfogyasztásra
igénybevevő hízott sertések
útvétele**

A m. kir. Közellátási Miniszter úr 360.170—1941. K. M. számú rendelete 2. paragrafusára szerint a Debrecen sz. kir. város területén lévő hízó és hízott sertések közfogyasztására általam igénybevehető. A vonatkozó igénybevételei felhívások legnagyobb részt már kibocsátottak. Az igénybevétele nem vonatkozik a saját házi és gazdasági célra szükséges és erre a célra a közéletügyi ügyosztály által levágásra engedélyezett sertésekre, ennélfogva a fentiek szerinti igénybevevő hízó és hízott sertéseket tulajdonosaik a közéletügyi ügyosztály előzetes hozzájárulása nélkül el nem idegeníthetik.

Felhívom tehát mindazokat, akiknek hízó, vagy hízott sertésük van, hogy amennyiben sertéseiket, vagy azok egy részét eladni óhajtják, eladási szándékukat a közéletügyi ügyosztály központi irodájában (Ferenc József út 26., I. em. a hivatalos órák alatt, délelőtt 8—2 óráig) előzetesen jelentsék be.

A közéletügyi ügyosztály a bejelentések alapján a sertések közfogyasztásra történő átvételéről a hentes szakosztály útján haladéktalanul intézkedik.

A sertések közfogyasztásra átvé-

Uj RÁDIÓ szaküzlet!

Uj típusu RÁDIÓK és alkatrészek.
Régi előzékeny kiszolgálás mellett

Marczi István,

Piac utca 10 szám.

12 évén át volt a SOLTÉSZ cég rádióosztály vezetője.

tele készpénzfizetés ellenében történik.

A közéletügyi ügyosztály által a húsiparosok között ily módon kiosztott sertésekből a fehéraruk és hús-félék kitermelése tekintetében a közéletügyi ügyosztály rendelkezik.

Figyelmeztetem a sertéshizlalókat, hogy sertéseik járulékát csakis a közéletügyi ügyosztály előzetes

hozzájárulásával lehet átírni. Ennélfogva sertés eladási szándékuk bejelentése alkalmával járulékleveleiket feltétlenül kötelesek felmutatni.

Kényszervágás szükségének fennforgása esetén — megfelelő igazolás mellett — a közfogyasztásra történő átvétel iránt a hatóság azonnal intézkedik. — Polgármester.

**Ady Endre életéről készülő filmhez
Debrecenben gyűjtönek adatokat**

A napokban érdekes vendége volt Debrecennek: Károlyi István, volt aradi író, aki egy most alakult filmvállalat művészeti vezetője, Debrecenben és Nagyváradon gyűjt adatokat a vállalat első, Ady Endre életéről szóló filmjéhez. Károlyi István az erdélyi irodalomban, főleg regényel révén vált ismeretessé. „Kétszer halmi meg” c. regénye a román uralom alatt maradt, másodsorú kisbbségbe hullott magyarság gigantikus soravállalását írja meg és a napokban elhunyt Reményik Sándor írta róla, hogy a kisebbségi sors legszebb alkotója. De érdekes művel a „Nyugalmasított” c. regény, mely a munkás élet megfeszített irama után nyugalomba vonuló, rendes menetből kizökkenő élet széthullásának tragikusan szép rajza. Legnagyobb sikerét azonban, mint az ifjúság írja aratta Károlyi István, akinek „A vállalkozók” c. ifjúsági regénye évekkal ezelőtt már elsőnek változta fel a kisebbségi magyar gyermek alakjában a vállalkozó gyermek-típust, aki vizárusitástól kézi munkák készítéséig, piaci teherhordástól egy gyermekcsoport által bérlet föld megmunkálásán keresztül a házhoz hordott piaci árúig, mindenbe bele fog, hogy állásából kitett szüleinek segítsen és hogy keresetéből saját tervét megvalósítsa. Ezt a gyermektipust, melyet jóval később a Diakkaptár formált gyakorlatilag, Károlyi István látta meg és vitte be az irodalomba.

— Milyen eredménnyel járt debreceni útja — kérdezzük.

— Megnéztem azokat a helyeket, melyek Ady Endre debreceni jogászokának keretét jelenthetik a filmben. A „Kispipát”, a Nagyerdő és más helyeket... A felvételek egy részét Debrecenben, a többi Nagyváradon, Csucsán, Budapestben készítettük el.

Megemlítjük, hogy Debrecenben szép sikerrel működik az Ady nevére elnevezett irodalmi társaság és annak elnöke Gulyás Pál író is sok érdekes adatot nyújthatna Ady debreceni éveire vonatkozólag. Megígéri, hogy Nagyváradról visszatérőben felkeresi...

A filmvállalatra terelődik szó. — Aradról szerződöttetek le az „Ars” most bejegyzett filmvállalat művészeti vezetőjével. A terveim közé tartozik a még az év folyamán forgatásra kerülő Ady-filmek kivül, mely egy egész letűnt kornak szeretne emléket állítani

az örömk Párlásával, nagy kultúrharcaival és a háború vérfojyamába torló életével együtt egymásután filmre írom a „Toldi-trilógiájából” készülő mesét, az „Ember tagédáját”, Szabó Dezső „Segítség”-ét, filmet készíttünk a magyar történelem különböző részeitől, így tervem elkészíteni a „Honfoglalás”, a tatárjárás nagy filmjét, a szabadságharc filmjét. Ezenkívül szinte a színjátszás cavalcadéjának számom a „Csillaghullás” c. filmet, mely színi iskolában kezdődik és egy öreg színész halálával végződik. Közben a színészet keretében a legszebb prózai és operett-jelenetek vonulnak fel... Végül filmriportokat és rövid filmeket készíttünk. A filmriportokban sorra veszem színészeinket legjobb szerepekben, otthonukban stb. Bemutatom ezekben a kis filmekben, hogyan készül az újság, karabólok, kórházak életét... Szeretnék munkákkal a művészi és az igazi magyar film megtalálásához hozzájárulni...

— Az irodalommal nem jelent teljes szakítást a filméletbe való bekapcsolódása? — kérdezzük búcsúzóul.

— Egyáltalán nem. Párhuzamosan dolgozom legnagyobb munkámom, egy irodalmi és kultúrtörténeti és breviárium összeállításán. Egyidejűleg „Páholy” címen heti könyvsorozatot indítok, melyben színdarabokat és előadásokat adunk azoknak, kik nem járhatnak, vagy nem szeretnek járni színházba és előadásokra és szívesen olvasásuk el ezt a könyvszínházat mely egyes jelenetek művészi felvételeivel lesz illusztrálva...

— Debrecenrel kapcsolatban valami.

— Debrecenben négy éve jártam, — még a megszállás alatti Erdélyből, szegény meghalt Dsida Jenővel. Másik évben is szerettem volna eljönni, de a háború kitört és elmaradt a tanfolyam. Sajnálom, hogy nem adták ki az akkor tervezett előadásokat könyvben, 8—10 nyelven, hogy minden hallgató olvashatta volna és lélekben itt lehetett volna. Az akkori emlékeimből egy regényem született, mely a második világháború küszöbén összetalálkozó 28 nemzet fiatalról szól.

HIRDETMEY

Értesítem a város közönségét, hogy a m. kir. Belügyminiszter úr rendelkezése értelmében a városi ügyosztályokban, hivatalokban 1941. évi december hó 27-én, szombaton hivatali munkaszünetet kell tartani. — Ez a rendelkezés azonban nem nyer alkalmazást abban az esetben, ha az említett időre felek vannak berendelve, vagy tárgyalások, panasznapok vannak már előre kitűzve s így a hatóságnak a felek rendelkezésére kell állnia. Tájékoztatásul közlöm még, hogy a közigazgatási iktató hivatalokban az említett napon 9—11 óráig ügyeleti szolgálat lesz, mely idő alatt beadványok és jogorvoslatok beadhatók.

Debrecen, 1941. évi december 24.

Polgármester.

A dús D. vitamin tartalma

BIODIT a legjobb csontképző állati táppor: k a p h a t ó

MAGYAR MEZŐGAZDOK SZÖVETKEZETE
Tiszántúli Kirendeltségénél

Debrecen, Hunyadi ucca 13. sz.

TELEFONSZAM: 27-97, este 37-63.

Kellemesen szórakozhail a Gambrinusban

Vecsey Zoltán halálos autószerencsétlenségének ismeretlen részletei tárultak fel a vizsgálat során

Pénteken temetik Debrecenben a tragikus körülmények között elhunyt gazdasági főfelügyelőt

Mély megdöbbenést keltett Debrecenben az a halálos autókatasztrófa, melynek áldozata lett Vecsey Zoltán gazdasági főfelügyelő, a közellátási minisztérium főosztályvezetője. Mint arról részletesen beszámoltunk, Vecsey Zoltán, akit családi és baráti kapcsolatok fűztek elhelyezése után is Debrecenhez, az ünnepeket mindig itt szokta tölteni és kedden este autón elindult Debrecenbe. A kitűnő úrvezető simán vette a kilométereket és este 8 óra után pár perccel érkezett el a Kaba határában levő nádudvari útkereszteződéshez, ahol nyílt sorompó van. Itt a nádudvari vicinális vegyesvonat összeütközött gépjárművel és az autót pozdorjává tört a borzalmas erejű ütközés következtében, Vecsey Zoltán pedig a szenvedett sérülések következtében nyomban meghalt. Kabáról értesítettek a tragikus véget ért gazdasági főfelügyelő debreceni családtagjait, akik a Rásó István alispán által rendelkezésükre bocsátott autón nyomban a szerencsétlenség színhelyére mentek. Éjjel után tértek vissza Debrecenbe és mindenben megerősítették a szerencsétlenség híret és az arról közlőben kiszivárgott részleteket.

A püspökladányi és kabai csendőrség még szerdára virradó éjszaka lefolytatta az ügyben a nyomozást és megállapítást nyertek a szerencsétlenség eddig megismeretlen részletei is. Ezerint Vecsey Zoltán sebesebben, de a megengedettnél nem gyorsabban haladt autójával, amikor a nádudvari útkereszteződéshez ért. Az autó ablakát dőrszerű fehérség lepte be, csupán a baloldali kitékintőn látott ki és amikor a sínhez közelébe ért, észrevette a feltűnt mozdonyt. Ekkor már azonban csak kisebb távolság választotta el a gépkocsit a sínektől. Vecsey Zoltán azonnal fékezett, ez kétségtelenül megállapítható, mert mintegy 12 méter hosszan a sínhez közelébe, a szerencsétlenség színhelyén mély féknyomot találtak a földben, szinte árokszerű mélyedésként. Sajnos, a távolság már ekkor oly csekély volt, hogy a fékezés dacára az autó a sínre került és összeütközött a nádudvari vicinálisvonattal, mely a nyílt pályán teljes erővel haladt. A hatalmas erejű összeütközés következtében egy irtózatosságtanás hallatszott, mint a vonat mozdonyvezetője és fűtője elmondották és a következő pillanatban pozdorjává zúzódott az autó első része. A levegőben centiméteres szilánkok röpködtek a szószeres értelmében szétvágott autó részeiből. A volán vastag, masszív acélja horog alakba görbült össze a heves ütdőéstől. Vecsey Zoltán mellkasát a volán összenyomta, ezenkívül koponyaalapi törést, kéz- és lábtorést szenvedett. Keze, mely az utolsó pillanatban is erősen

tartotta a volán kerekét, eltörött és csak ezután hanyatlott le. Az ütközés ereje kivetette testét.

A vonat megállt a nyílt pályán, a mozdonyvezető és a vasutas személyzet többi tagjai leugráltak és nyomban a sín mellett heverő, borzalmasan összetört Vecsey Zoltánhoz rohantak. Az első pillanatban meg lehetett azonban állapítani, hogy az úrvezető meghalt a szerencsétlenség következtében. Beszállították a tragikusan elhunyt gazdasági főfelügyelő holttestét a kabai pályaudvarra az állomásfőnöki irodába és értesít tettek a közegészséges orvost, aki azonban szintén azt állapította meg, hogy Vecsey Zoltán a szerencsétlenség pillanatában meghalt súlyos sérülései következtében.

A szerencsétlenséget a megállapítás szerint tehát az idézte elő, hogy a parabola-alakban haladó sínén későn vette észre a közeledő vonatot Vecsey Zoltán és bár ekkor óvatosan nyomban fékezett, már nem tudta a sín előtt megállítani gépkocsiját. Talán, ha megkísérli szokott vakmerő autós bravurjait és erős gázt adva a gépbe megpróbál áthaladni a vonat előtt, esetleg megmenekülhetett volna.

A szerencsétlenségről az első hírt Debrecenbe a kabai állomásfőnök adta le, aki telefonon felhívta Vecsey Zoltán fivérének, Vecsey Ervin őrnagynak lakását és kíméletesen tudatta a családdal a halálos autókatasztrófa híret. Ezután indult el autón nyomban a család több tagja a helyszínre.

A szerencsétlenség híre különben, mint arról már beszámoltunk, futótűzként terjedt el úgy Debrecenben, mint Budapesten. A fővárosból Lossonezy István államtitkár már este fél 10 órakor telefonon érdeklődött a hír valódisága, majd a szerencsétlenség körülményei felől. Hasonlóan Debrecenben is este 10 óra után az Arany Bikában, az elhunyt gazdasági főfelügyelő baráti körének tagjai izgatottan tárgyalták a felröppent híreket és amikor dr. Gaertner István tisztifőorvos, aki telefonon beszélt a kabai közegészséges orvossal, megvitte dr. Kölesy Sándor polgármesternek, majd az elhunyt gazdasági főfelügyelő baráti körének a lesújtó hírt, dermedten az események hatása alatt maradtak együtt Vecsey Zoltán baráti és ismerősei, mely és szinte részvételt osztozva a Vecsey-család gyászában.

Szerdán megtették a szükséges intézkedéseket a holttest hazaszállítására. Dr. Gaertner István tisztifőorvos személyesen utazott ki Kabára és Püspökladányba, hogy a hivatalos eljárás után a család tagjaival együtt megtegyék a szükséges lépéseket Vecsey Zoltán holttestének hazaszállítására. A temetés pénteken délután fél 4 órakor lesz a Köztemető díszravatolójából. A közellátási minisztérium tekinti a tragikus véget ért gazdasági főfelügyelőt, a minisztérium főosztályvezetőjét, akinek temetésére Debrecenbe érkezik Lossonezy István államtitkár is.

A debreceni ügyészség indítványára Zsögöd Jenő vizsgálóbíró elrendelte a helyszíni szemlét és a boncolást. Szerdán délután indult helyszíni vizsgálatra. — Az ügyészség részéről dr. Balogh Antal ügyész ment ki a helyszínre. A bizottság tagjai voltak még dr. Horváth Artur és dr. Ökrös Sándor törvényszéki orvosszakértők, Des Combes Henrik műszaki tanácsos, törvényszéki szakértő. A csendőrség a szétzúzódt gépkocsi roncsait a helyszínen őrizte a bizottság megérkezéséig.

A bizottság a kora délutáni órákban érkezett ki a szerencsétlenség színhelyére, ahol érintetlenül ott heverték a szétzúzódt gépkocsi romjai. A holttestet már előző este előbb a kabai állomás főnöki irodájába, majd a csendőrségi vizsgálat megejtése után onnan a kabai községhez szállították és így ennek megvizsgálására később került sor. Des Combes Henrik műszaki tanácsos megvizsgálta a féknyomokat, majd az autó roncsait... Míg az autó első része teljesen darabokra törtött, addig a hátsó részen a balkerék tengelyének elhajlásán és az ütés megromlásán kívül alig esett nagyobb sérülés. A csendőrségi vizsgálat adatai szerint az összeütközés olyan heves volt, hogy a vonat mozdonyán is horpadásokat okozott.

A mérések és helyszíni szemle megejtése után az autó roncsait teherkocsira rakták és Debrecenbe szállították. A bizottság pedig a kabai községhez megejtette a vizsgálatot, halottszemlét és boncolás mellőzésével dr. Zsögöd Jenő vizsgálóbíró megadta a temetési engedélyt. Ezután a család jelenlévő tagjainak, Vecsey Andornak és Vecsey Ervin őrnagynak intézkedésére az 51 éves korában tragikusan elhunyt Vecsey Zoltán gazdasági főfelügyelő holttestét leplombált koporsóban Debrecenbe szállították. Fél 8 után este érkezett meg utolsó útján Debrecenbe Vecsey Zoltán, aki annyi örömmel jött vissza mindig városába és akit

DEBRECZEN 12. OLDAL 1941 XII. 25.

olyan meleg szeretet vett körül mindenkor a debreceni társadalom részéről. Az elhunyt gazdasági főfelügyelő hivatali ténykedésénél tapasztalt kedves, úri modorával, lekötő szívélyességével mindenkit őszinte tisztelőjévé tett, családtagjai és közvetlen baráti környezeté pedig olyan meleg örzéssel vették körül az elhunytat, ami teljesen érthetővé teszi azt a megdöbbenést és mély részvételt, ami a halálos autókatasztrófa kapcsán megnyilvánult. Baráti köréből dr. Gaertner István tisztifőorvos a tegnapi napon is mindent elkövetett, hogy elhunyt barátjának családja számára megkönnyítse a szükséges intézkedések lefolytatását és ezáltal is igyekezett az elhunyt családtagjai számára elviselhetőbbé tenni a nagy esapást. A mély részvétben, mely Debrecenben megnyilvánult a tragédia kapcsán osztozik Kaba község lakossága is és innen is sokan jönnek be Debrecenbe a temetésre.

Vecsey Zoltán holttestét, mely karácsony estéjén érkezett Debrecenbe, a Köztemető ravatalozójában helyezték el. A péntek délután fél 4 órakor tartandó gyászszertartás után, mely a Köztemető díszravatalozó termében lesz megtartva, a Hatvan ucai temetőben levő családi sírboltban helyezik örök nyugalomra Vecsey Zoltán földi maradványait. A temetésre, melyet a Gebauer temetkezési vállalat rendez, Debrecenbe érkeznek a közellátási minisztériumot képviselő Lossonezy István államtitkár és számos minisztériumi tisztviselő kívül Hajdú vármegye városából és községeiből is számosan.

A szilveszteri záróra

Budapesten Szilveszterkor reggel 5 óráig engedélyezték minden nyilvános étkező és szórakozóhely nyitvatartását és a zene, valamint tánemulatók tartását. Debrecenben még nem jelent meg az erre vonatkozó rendőrségi rendelet, minthogy azonban a budapesti főkapitányság engedélye belügyminiszteri rendelkezés alapján történt, valószínű, hogy Debrecenben is hajnali 5 órakor lesz a szilveszteri záróra.

Hőszíne álcázott német teherautók a keleti fronton.

Tönkrement acélárút

Frick Imre műköszörüs

szaküzletében újítja és javítja garanciával.

Uj acélárúk beszerzési forrása

Simonffi-u. 1/b. Öngyújtók szakszörü javítása. Pipere cikkek.

Kellemes karácsonyi (újévi) ünnepeket (ünnepet) kíván, kedves vevőinek

Grünfeld
úriszabóság
Kistemplom mellett

HIREK

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
Debrecen, József kir. herceg uca 1. szám
Telefon nappal: 27-89. (3. mellékállomás).
Éjjel 27-89. — Előzetési árak havonta
3 pengő, negyedévenként 8-70 pengő.
Ára hetekenként 12 fillér, vasárnap 24 fillér

Dolgoztass, hogy dolgozhass!

Gyógyszertárak éjjeli szolgálata dec.
20-án reggel 8-tól, 27-én reggel 8-ig:
„Kossuth”, Plac u. 26., telefon: 29-56.
„Magyar korona” Kálvin-tér 15. tele-
fon: 16-06. — „Arany János” Csapó
u. 66., telefon: 17-78. — „Hugária”
Vargakert, Szoboszlay ú. 4., telefon:
28-26. szám.

Karácsonyi istentiszteletek

A REF. TEMPLOMBAN

December 25-én, karácsony első napján.

Nagytemplomban délelőtt 10. ó. pr. dr. Soós Béla, ág. dr. Módos László, délután 5 Varga Balázs. — Kistemplomban délelőtt 9 dr. Farkas Pál, ág. Sulyok Kálmán, 11 pr. Dr. Révész Imre ág. Uray Sándor, délután 5 Szabó E. Kossuth uca-i templomban délelőtt 10. pr. Baja Mihály, ág. Ács Mihály, délután 5 Szabó Károly. — Károlyi Gáspár-téri templomban délelőtt 9. pr. Kolozsvári-Kiss László, ág. Peleskey Károly, délután 4 órákor Varga Balázs. — Ispótfly templomban délelőtt 10 pr. Molnár Ferenc, ág. Birinyi János, délután 5 Szaday Sándor. — Árpád-téri templomban délelőtt 10 pr. dr. Hegyaljai Kiss Géza, ág. dr. Erdey Mihály, délután 3 Szabad Károly. — Homokkerti templomban délelőtt 10 pr. Kovács József, ág. Duscicza Ferenc, délután 5 Almaássy Árpád. — Nyilas-telepi templomban délelőtt 10 pr. Mezey Béla, ág. Orosz János, délután 3 Szabó Endre. — Csapókerti templomban délelőtt 10 pr. dr. Dancsházy Sándor, ág. Zsoldos István, délután 3 Szaday Sándor. — Kerekestelepi templomban délelőtt 10 pr. és ág. Szilágyi László, délután 3 Almásy Árpád. — Dóczy József u. 2. délelőtt 10 pr. Szenes László, ág. dr. Erdős Károly. — Augustus szanatóriumában délelőtt negyed 10 Konecz Zoltán. — Egyetemi klinikákon Szenes L. és Konecz Zoltán. — Tégláskerti állami iskolában délelőtt 10 pr. és úrv. oszt. Sárközy Lajos. — Nyulási állami iskolában délelőtt 10 pr. és úrv. oszt. Kecskés József. — Téglavetői gyülekezeti házban délután 4 pr. Kolozsvári Kiss L. ág. Kovács Árpád. — Wollafkatelepi olvasóköri templomban délután 3 pr. és úrv. oszt. Duscicza Ferenc. — Tanyai istentiszteletek: Hármashegy délelőtt 10 pr. és úrv. oszt. Lukaháza délután 2 pr. és úrv. oszt. Sárközy Lajos. — Pallag délelőtt 9 pr. és ág. vitéz Szabó Endre. Szikgát délután 3 pr. és ág. vitéz Szabó Endre. — Bánk délelőtt 9 pr. és ág. Erdey Károly. — Diószegi út délelőtt 11 pr. és ág. Erdey Károly. — Perc dűlő délelőtt 9 órákor pr. és ág. Rápolthy Árpád. — Ondód I. Kádárdűlő délelőtt 11 pr. és ág. Rápolthy Árpád. — Pac délelőtt 10 pr. és ág. Papp Géza. — Mézeshegy délután 2 pr. és ág. Papp Géza. — Macs délelőtt 10 Tömörly Lajos. — Kishegyes délután 2 Tömörly Lajos. — Nagyhegyes délelőtt 10, Cuca délután fél 3 Nagy Károly.

Karácsony másodnapján:

Nagytemplomban délelőtt 10 Kecskés József, délután 5 Varga Balázs. — Kistemplomban délelőtt 9 Szabó Endre, 11 Uray Sándor, délután 5 Szabó Endre. — Kossuth uca-i templomban délelőtt 10 Biky Gábor, délután 5 Szabad Károly. — Károlyi Gáspár-téri templomban délelőtt 9 Peleskey Károly, délután 4 Varga Balázs. — Ispótfly templomban délelőtt 10 Birinyi János, délután 5 Szabó Sándor. — Árpád-téri templomban délelőtt 10 Erdey Mihály, délután 3 Szabad Károly. — Homokkerti templomban délelőtt 10 Szilágyi László, délután 5 Almásy Árpád. — Nyilas-

telepi templomban délelőtt 10 Orosz J. délután 3 Szabó Endre. — Csapókerti templomban délelőtt 10 Zsoldos István, délután 3 Szabó Sándor. — Kerekestelepi templomban délelőtt 10 Duscicza Ferenc, délután 3 Almásy Árpád. — Tégláskerti állami iskolában délelőtt 10 Sárközy Lajos. — Téglavetői gyülekezeti házban délután 3 Kovács Árpád. — Tanyai istentiszteletek: Haláp délelőtt 9 pr. és úrv. oszt. Allóhegy délelőtt 11 pr. és úrv. oszt. Pipóhegy délután 2 pr. és úrv. oszt. László L. Elek. — Kőszegszeg délelőtt 10 pr. és ág. vitéz Szabó E. — Pallag délelőtt 9 órákor dr. Erdey Mihály. — Fancsika délelőtt 9. Nagy-csere délelőtt 11, Szata délután 2 pr. és ág. Erdey Károly. — Ondód II. Vedres dűlő délelőtt 9 pr. és ág. Rápolthy Árpád. — Szepes délelőtt 9 pr. és ág. Papp Géza. — Hosszúpályi út délután 2 pr. és ág. Papp Géza. — Ebes délelőtt 10, Dombostanya délután 2 pr. és ág. Tömörly Lajos. — Kishegyes délelőtt 10, Elep délután 2 Nagy Károly.

A RÓM. KAT. TEMPLOMBAN:

Karácsonyi szentmiserend a római katolikus templomokban és kápolnáknál. A Szent Anna uca-i plébánia templomban 6, 7, 9 csendes szentmisék, féltízkor szentmisét és szentbeszédet mond dr. Lindenberger János prépost-plébános. — Utána 11, háromnegyed 12 és félegy órákor további csendes szentmisék. — A Csapókertben Kummergruber Emil püspöki tanácsos. — Homokkerten dr. Rassovszky Kálmán piarista tanár. — Nyilastelepen Pálmay József káplán. — Józsaán dr. Szabó János hittanár. — Hajdúsámszonban Novák Gyula káplán. — Augustus szanatóriumában Béres Endre káplán. — A fogház kápolnájában Gocs György thesauriumi prefektus mond szentmisét és szentbeszédet.

Karácsony másodnapján rendes vasárnapi szentmiserend.

A Szent László Dalegylet december 25-én féltíz órákor a római katolikus templomban Faist XI. miséjét adja elő Gradualé Harmath Arthur: Dies sanctificatus, offertorium: Harmath „Tuisont coeli” c. műveket. Szólokat énekelik: Csernus Jánosné, Sarkady Sándorné, Csernus János, Karnagy: Kollwintz Rezső tanár, orgonán kísér: dr. Mustó Sándor.

AZ UNITÁRIUS TEMPLOMBAN

Debrecen, Hatvan u. 24. sz. alatt levő unitárius templomban, december 26-án karácsony másodnapján délelőtt 10 órai kezdettel ünnepi istentiszteletet tartanak, úrvacsoraszóval. Ez alkalommal imádkozik, prédikál és úrvacsorát oszt dr. Csiki Gábor budapesti unitárius missziós lelkész, kormányfőtanácsos. — A templom fűtve van.

A GÖR. KAT. TEMPLOMBAN

December 24-én karácsony elő-ünnepén délelőtt 9 nagy szentmise, vesernyével, éjjeli 12-kor istentisztelet, Jézus születése emlékére.

December 25-én, csütörtökön, karácsony első napján: Délelőtt 8 órákor diákmise. — 9-kor katonamise. — 10 nagyszentmise szentbeszéddel. — Háromnegyed 12 csendes szentmise. — Délután fél 4 rózsafüzér ájtatosság. — 4 nagyvespernye. — 5 karácsonyi ünnepély az iskola emeleti nagytermében.

December 26-án, pénteken, karácsony másodnapján és 27-én szombaton karácsony harmadnapján vasárnapi miserend.

AZ EVANGELIKUS TEMPLOMBAN

December 24-én szerdán este 5-kor szentesti áhitat, igehirdetéssel, prédikál dr. Pass László.

December 25-én, ünnep első napján délelőtt 10 és este 5-ös ünnepi istentisztelet, délelőtt úrvacsoraszóval, prédikál dr. Pass László. — Délután 4-kor szórványistentisztelet úrvacsoraszóval Hajdúböszörményben. Prédikál: Sixty Zoltán szórványlelkész.

December 26-án, ünnep másodnapján délelőtt 10-kor és este 5-kor ünnepi istentisztelet úrvacsoraszóval. Délelőtt úrvacsoraszóval prédikál dr. Pass László. — Délelőtt 10-kor Berettyó-

KRYPTONFÉNYES KARÁCSONYT

ujfaluban, délután 4-kor Püspökkládyában, este 6.30-kor Hajdúszoboszlón ünnepi szórványistentisztelet úrvacsoraszóval, prédikál: Sixty Zoltán szórványlelkész.

A BAPTISTA IMAHÁZBAN:

A szappanosuca-i imaházban csütörtökön délelőtt 10-11 óráig prédikáció. délután 6-8 óráig gyermekünnepély a karácsonyfa alatt. — Pénteken délelőtt 10-11 óráig prédikáció délután 6-8-ig vallásosestély.

A Nagytemplomban ma délelőtt 10 órákor az istentiszteleten énekel a Szenczi Molnár Énekkar. Énekszám: Vikár S.: Krisztus Urunknak áldott születésén. Vezényel Zsadon Antal.

A „DEBRECZEN” legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek után, december 28-án, vasárnap reggel a rendes időben jelenik meg.

Dr. Bajmóczy Endre városi állatorvos Károly Ferenc József út 5. szám alól, az István malomból elköltözött. Új lakásának címe: Bundi uca 6.

A karácsonyi póteukor január 5-ig váltható ki. A közellátási miniszter rendeletet adott ki, amely szerint a december 9-től 16-ig terjedő időre szóló cukorjegyzelvény, amely az egyébként járó fejadagon felül még 25 dekagramm cukor vásárlására jogosít, 1942 január 5-ig váltható be.

x Gumicipő és csizma, zippzár javítás olcsón, jól, Kovács, Deák Ferenc u. 3.

Általános bűjtelfüggesztés. A pápa elhatározta, hogy tekintettel a jelenlegi viszonyokra, felhatalmazza az egész világ püspökeit, hogy híveiket mentse fel a pénteki és más napokra előírt böjtök alól, kivéve hamvazószerdát és nagypénteket.

A karácsonyi póteukorjegyeket a közellátási miniszter rendelete szerint január 5-ig lehet beváltani. A jegyek december 9-16-ig terjedő időre szólnak és még 25 deka cukor vásárlására jogosítanak.

Az Iparos Kör zártkörű műsoros Szilveszter-estet rendez. Felhívja az iparosság szíves figyelmét, hogy asztalt előre foglalni ne mulassza el személyesen, vagy 23-20 és 21-29 telefonon. Az elnökség.

Dr. Kürthyne Mária Magda táncintézetében ünnep másodnapján 8-12-ig össztánc. Péterfia 30.

Karácsonyi szeretetünnepély a nyulási állami népiskolában. A nyulási állami iskola ifjúsági vöröskereszt csoportja bensőséges, kedves karácsonyfaünnepélyt rendezett vasárnap délután az iskolában. Az ünnepélyen megjelentek: Bendák Gyula kir. tanfelügyelő, dr. Hoffmann Istvánné, tanügyi tanácsos neje, a csoport nemes-szívű pártfogója, a szülők és érdeklődők nagy számmal. Az ünnepélyt Murányi L. Nándor, az iskola igazgatója nyitotta meg megható szép beszéddel, aztán a gyermekek karácsonyi szavallatokkal, énekszámokkal, bellemes játékkal és vidám jelenetek előadásával szórakoztatták a megjelenteket. Majd a szeretetsomagok kiosztása következett. Az ifjúsági vöröskeresztetek kiosztottak a jelenlevő gyermekek közt 180 darab cukorkás csomagot. A jó Isten áldja meg mindazokat akik jószívű adományaikkal hozzájárultak a kiosztott karácsonyi csomagok tartalmához és így a szegény iskolás gyermekeknek karácsonyi örömet szereztek.

U j é v r e

olcsó ajándékot! Női és férfi szövetek, flanellek és matlassék is nagy választékban!

Kontsek Kornél
divatházában.

Retikül
Pénz- és levéltárca
Aktatáska
Manóúr és fésűkészlet
Bőrönd

Jánossynál,
Simonffy u. 1.

„Takarékosság” tagja.

Ferenczy László rádiószaküzletet nyitott:

Czepléi ucca
1. alatt

DEBRECZEN

14. OLDAL
1941. XII. 25.

Családi értesítések:

Tichy Antal m. kir. kormány-
főtanácsos, HÉV üzletigazgató és
neje, Bartók Bella leányát

Tichy Margitot
eljegyezte

Dr. Buday József

Budapest székesfővárosi Községi
Takarékpénztár Rt. tisztviselője,
Buday Aladár és cserhalmi Cserha
Stefánia fia.

(Minden külön értesítés helyett.)

Hevesbátori és abafalvi

Póta Erzsébet

és
Enyedi Miklós

m. kir. akad. tanárség dec. 28-án
vasárnap délelőtt 1 órakor tartják
esküvőjüket a Szent Anna uccai
templomban.

Ritoók Magda

és
Zétényi Endre

jegyesek.

(Minden külön értesítés helyett.)

Polgár Rózsika

és
Patkós Imre

jegyesek.

Vass Irénke

úriánnyat eljegyezte

Húse Gábor

hentes.

(Minden külön értesítés helyett.)

Kovács Magdolna

és
Berky István

folyó hó 25-én délután 4 órakor
tartják esküvőjüket a rom. kat.
templomban.

Guttman Erzsike

Nagyszöllös és
Neumann Mór

Debrecen jegyesek

(Minden külön értesítés helyett.)

— **Házasság.** dr. Köstner József
főorvos és Georgievits Mária folyó
hó 22-én Gyulán házasságot kötöt-
tek. Minden külön értesítés helyett.

— **Házasság.** Szabó Rózsika és
Kerecsen János házasságot kötöttek.
Minden külön értesítés helyett.

— **Házasság.** Tamás Rózsika és
Csapó István december 26-án tartják
esküvőjüket a Szent Anna uccai rom.
kat. templomban.

— **Eljegyzés.** Kiss Irén és Lukács
János m. kir. járásbírósi tisztviselő
(Szolnok) jegyesek. Debrecen, 1941
december hó 20.

Kár ma a hölgyeknek összeveszni azon,
Hogy a régi kalapjából milyen lesz a fazon
Megoldja e problémát a „KATÓ” szalon,
Hol legrövidebb időn belül
Elkészül a legmodernebb fazon.

BURGUNDIA U. 14.

— **Házasság.** Preizler Jenő és Préz
Magda ezúton is meghívják rokona-
ikat, ismerőseiket f. hó 28-án tartan-
dó egybekelési ünnepélyükre. Sür-
gönyeim: Préz, Miklós u. 18.

— **Eljegyzés.** Gulyás Irénke és
Magyar Árpád jegyesek.

— **Eljegyzés.** T. Nagy Margit és
Illyés Lajos állami tanító jegyesek.

— **Eljegyzés.** Kósa Irénke és Nagy
István rep. őrmester dec. 25-én tart-
ják eljegyzésüket Szamoszszegen.

— **Eljegyzés.** Kiss Katóka (Debrecen)
és Lantos János (Kolozsvar) jegyesek.

— **Eljegyzés.** Kovács István MÁV
alkalmazott eljegyezte Sallai Júliát.

— **Eljegyzés.** Kövendi Julia és Nagy
Sándor jegyesek.

— **Adományok a Főmértősségű Asszony
inségakciójára.** A Kereskedők
és Utazók Egyesülete 400 pengő 65 fillé-
rt, Debrecen és Vidéke Ipartestülete
250 pengő juttatott el a főispáni hiva-
talhoz a Főmértősségű Asszony nyo-
morenyhító akciója javára.

— **Bartalis** tánciskolájában január
6-án táncanfolyam kezdődik. Szépen
táncolni Bartalislól tanul.

— **Báró Vay László nyug. államtit-
kár, felsőházi tag** néhány hónappal
előtt sajtóért indított a Népszava
ellen, amelynek egyik munkatársa
valóan cikket írt személyével kap-
csolatban. A bíróság teljes elégtételt
szolgáltató báró Vay Lászlónak és
ezenkívül egyszer pengő eszmei kár-
talanítást ítélt meg részére. Ezt az
összeget báró Vay László most fel-
ajánlotta a debreceni ref. Kollégium
diákjai által megindított telepítési
akcióra. (MTL)

— **Timároknak** csereshordókat, cse-
gyáraknak termelő kádakat, boros-
hordót mérsékelt áron Vargától, Hat-
van 68.

— **A román király és az anya-
királyné** visszatért külföldi útjáról
Bukarestbe. Utazásuk magánjellegű
volt.

— **Értesítem a város közönségét,**
hogy a közéleti irodákban december
27-én, azaz szombaton délelőtt 9-től
12 óráig lesz hivatalos óra. Polgár-
mester.

— **Műsoros táncestély.** A Hivatás-
szervezet december 26-án, karácsony
második napján tartja műsoros tánc-
estélyét, a Világítási Vállalat Piac u.
36. sz. alatti kultúrhelyiségében. A
családias jellegű estély fél 7 órakor
kezdődik és éjjel 1 óráig tart, melyre
minden érdeklődőt tisztelettel meg-
hív a Vezetőség.

— **Teljesen száraz tűzifa,** elsősz-
tályú szén kapható Draskovits, Rá-
kóczi u. 12.

— **Karácsonyfaünnepély a Szent
László otthonban.** A Katolikus Nép-
szövetség debreceni Szent László
szervezete folyó évi december hó
21-én délután 4 órai kezdettel ren-
dezte meg a saját otthonhelyiségében
karácsonyfaünnepélyt, mely ünne-
pélynek szónoka dr. Rassoovszky Kál-
mán piarista gimnáziumi tanár volt,
aki a karácsony magasztos jelentősé-
gére hívta fel a megjelentek figye-
lmét. A műsor keretében többször sze-
repet a piarista gimnázium énekkara.
Szerepelték továbbá Óvári Magda,
Mezei Magda, Domoszlai Judit, Né-
meth Mária, Tóth Erzsébet, Kohári
Anna, Kovács Ducika, Kovács Klári,
Mezei Juliska, Dorogi Erzsébet és
Szendrei Julia, az egyes énekszámok-
kat harmóniumon Ludmány Konrád
piarista gimnáziumi tanuló kísérte.
Konferált Kovács Márta. A szerep-
betanítás és rendezés fáradságos mun-
káját Szemes Sándorné végezte nagy
körültekintéssel.

Megjelent a tragikusan elhunyt debreceni költő posztumusz verseskönyve

Néhány héttel ezelőtt tragikus hir-
telenséggel elhunyt Harsányi László,
a kiváló debreceni költő. A Debreceni
Csokonai Kör és a Tiszántúli
Szépművés Céh most kiadta a kivéte-
les tehetségű író posztumusz verses-
kötetét „Futunk az égi tűzzel” címen.
Harsányi László maga tervezte a nyár
folyamán verseskötetének kiadását,
halála után aztán jóbarátja és költő-
társa, Tóth Endre rendezte sajtó alá a
kéziratosokat s először Csobán Endre
főlevéltáros írt a kötethez, megindít-
tában tökéletes portréját rajzolva meg
a nagytehetségű magyar írónak.

A kötet egy rendkívül értékes tehet-
séget tár az olvasó elé. Csodálatosan
szép versek, kiforrott művészet, meg-
talált egyéni hang, tökéletes és brava-
rosan kezelt versetchnika jellemzi a
költeményeket. Komoly, igazi érték
szállt sűrbe Harsányi Lászlóval, ez sa-
jog fel az olvasóban, miközben la-
pozza a kötetet, mely könyvkereske-
désekben és a költő örvényénél Csapó
ucca 72 alatt kapható.

— **Karácsonyra színes fényképet**
ajándékozzon Színpal mestertől.

— **A Déri-múzeum és fiókintézmé-
nyei:** a Déri György ezredes néprajzi
múzeum és Thaly-szoba folyó hó
25-én, karácsony első napján zárva.
26-án, karácsony második napján és
28-án, vasárnap délelőtt 10—1 óráig
nyitva. Belépődíj fél 11 óráig nincs.

— **Sósavval megmérgezte magát**
egy fiatal leány. Vasvári Mária 21
éves leány, hajdúdorogi lakost sósav-
mérgezéssel eszméletlen állapotban
beszállították a debreceni belgyógyá-
szati klinikára. Állapota súlyos és
eddig nem lehetett kihalgatni. Tetté-
nek oka ismeretlen.

— **Dr. Rudas Imre orvos** Hatvan u.
6. sz. katonai szolgálatból hazatért.
Ismét rendel.

— **Akarja, hogy szilvesztere jól si-
kerüljön?** Szerződtesse a Bartalis-
jást! Érdeklődni lehet Takáts, Szent
Anna 36.

— **Honosítás!** A m. kir. Belügy-
miniszter úr az orosz állampolgár
Krüger Lajos 1924 évi születési ta-
nuló (foglalkozású), ötlen debreceni
lakost a magyar állam kötelekibe
felvette, illetve honosította. Polgár-
mester.

— **A „Szárnyaskerekben” ünnep**
elsőnapján 5— és 9—, másodnapján
5—8-ig osztánc.

— **Háromszáz év óta mindannyian**
tanítók voltok. Érdekes és nem min-
dennapi esetről adnak hírt a hesseni la-
pok. Megállapítást nyert, hogy három-
száz év óta a darmstadti Fett-család
valamennyi tagja a tanítói pályát vá-
lasztotta élethivatásul. — Ilyenformán
1639-től mind a mai napig kivétel nél-
kül valamennyi Fett tanító lett.

— **Ismeri már Ön is? Cserép** féle
közel és távollátó szemüveget. Töké-
letes látást biztosít, díjtalan bemuta-
tás, üzletben. Ferenc József út 24.
szám.

— **Garai tánciskolájában** karácsony
első- és másodnapján délután, este
osztánc. Különórák egész nap vehetők.

— **A Kereskedők és Utazók Egye-
sülete** folyó hó 31-én táncal egybe-
kötött Szilveszteri társas összejeve-
telt rendez, melyre tagjait, azok hoz-
zártartozóit és vendégeit ezúttal hívja
meg. Tánc este 9 órától reggel 5 órá-
ig. Belépődíj ára személyenként 1
pengő 50 fillér. Vigalmi bizottság.

Minden elegánsan öltözködő úrnak
az a vágya, hogy jól szabott
legyen a ruhája. Ezt

Ciller Ilus művésznő
a Csokonai Színház primadonnája
modern, különleges „Sejk” kalapjában
Készült az „Erzsók” kalapszalomban
Szent Anna u. 5. (Foto Percel)

— **A „Magyar Szárnyak”** karácso-
nyi számában vitéz Horthy István
felhívást intézett a magyar ifjúság-
hoz, hogy repülőképzésre jelent-
kezzen. Értékes cikke, a japán légi-
haderő ismertetése, a szokott kitűnő
rovatok egészítik ki a lap ünnepi szá-
mának gazdag tartalmát.

— **Hatvanötezer dollárt keresett**
pofonokkal. Egy amerikai cirkusz-
bohóc, aki hivatása közben vala-
mennyi pofont feljegyzett, most
bohóci pályájának 30 éves jubileu-
ma alkalmából összeszámolta a
kérdéses pofonokat. Az összeadás
eredménye szerint nem kevesebb,
mint 130.000 nyaklevest kellett har-
mincéves működése alatt szembre-
vágni. Miután szerződéseiben min-
den alkalommal kikötötte, hogy az
arénában elszenvedett minden po-
fonért 50 cent külön honoráriumot
kell az igazgatótól kapnia, köny-
nyen kiszámítható, hogy a szó szo-
ros értelmében pofonokkal 65.000
dollárt keresett.

— **Segítséget kér egy hétgyerme-
kes család.** Kocsis Lajosné Kishe-
gyesi úti kisepület 45. szám alatti
lakos megjelent szerkesztőségünk-
ben s elmondotta, hogy férje két
hét óta tüdőgyulladásban fekszik,
hét gyermekével a legnagyobb nél-
külözések között néznek az ünnep
elő. Ó sem mehet keresni, mert fér-
jét kell ápolni. Jószívű emberek
adományaiért levelezőlapra el-
megy.

— **Halálra rugta a ló a játszódozó**
gyermeket Hajdúszoboszlón. A Deb-
recenbe érkezett jelentés szerint Pol-
czér Sándor hétéves gyermek az is-
tállóba ment játszani. Búvócskát ját-
szolt és közben az egyik ló úgy fejbe-
rugta, hogy a kisgyermek azonnal
meghalt. Az eljárás megindult annak
megállapítására, hogy kit terhe a fe-
lelősség a gyermek haláláért.

Kútfúrás

javitást felelősséggel vállal
SZEITLER

kútfúrómester. — Kútszivattyúk
kútrámák kaphatók. Honvéd u. 41.

Nagy Béla

úriszabóságában megtalálja.
Kossuth u. 39. I. emelet.
Garancia 10 éves. Pesti gyakorlat

Dömsödy Ferenc meghalt

Dömsödy Ferenc, az István gőzmalom nyugalmazott főkönyvelője tegnap meghalt. Az elhunyt régi ismert debreceni családból származott. A feljegyzések szerint a Dömsödyek már az 1600-as években birtokosok voltak Debreczenben.

Dömsödy Ferenc 1862-ben született. Édesapját korán elvesztvén a tisztviselő pályára lépett és az István gőzmalom főkönyvelője lett. Hosszú évtizedekig töltötte be hivatalát s csak a késő öregkorban vonult nyugalmába. Feleségével Onody Szücs Jliannával 56 esztendőig éltek boldog és példás házasságban. Mivel nem adott a sors nekik gyermeket, rokongyermekek segítségével és nevelésével lettek sok jót.

Dömsödy Ferenc halála hirtelen következett be a tegnapi virradó hajnalban. Az elhunytban Dömsödy Imre tanácsnok közeli rokonát gyászolja.

Elhunyt Burai Imre címfestő, a debreceni Iparosiársadalom közismert tagja

Közismert, kiváló iparos, a debreceni kézművészársadalom kiváló tagja dőlt ki az élek sorából, Burai Imre címfestőmester elhunytával.

Burai Imre megtestesítője volt a kitűnő magyar iparosnak, aki a legregibb címfestők egyike Debreczenben és valószínűleg volt mesterségének. Iparos társainak bizalma több cikluson át az Ipartestület alelnöki székébe emelte és a közszereplésben is kitűnő jó magyar érzelmeivel, az iparosság érdekében megalkuvás nélkül végzett munkásságával. Halála városszerte mély részvétet váltott ki.

Érdekes díjtást vezettek be a fésch protektorátus egyik német színházában: a színpadi sugófülkét megfelelő hangerősségre beállított és a színpadba beépített hangszórók helyettesítik. A sugó mikrofonba mondja a szöveget és a cselekmény menetének megfelelően mindig azokat a hangszórókat kapcsolják be, amelyeknek a közelében éppen a színész tartózkodik.

Vegyünk debreceni hadirokkant sorsjegyet! Elsőrendű nyerési esélyek! Darabja 1 pengő. 1000 nyeremény 5000 pengő értékben. Főnyeremény egy hízott disznó. További nyeremények: rádió, kerékpár, irógép, takaréktűzhely, edénykészlet, fényképezőgép, stb. továbbá 100 x 5—5 kg kockacukor, 100 x 5—5 kg nullás liszt, 100 x 2—2 kg rizskása, 50 x 1—1 kg paprikás szalonna, 50 x 1—1 kg sertéshúsból készült I. a. Bőde-féle kolbász, 50 x 1—1 kg makaróni, 10 x 1—1 rúd Vidoni-féle téli szalámi, stb. Sorsjegyek a trafikokban és a HONSz Kossuth uca 43. sz. a. Székházában kaphatók.

Debreceni termény- és takarmányárak. Lucerna 10.75, széna 7.50—7.75, búkköny 8.00, lencse 8.00, búzaszalma 2.95, cukorrépa 6.50—7.20, takarmányrépa 4.50—5.30.

Kivonatos versenytárgyalási hirdetés. Debreczen sz. kir. város polgármestere a városi belső fogattartás, törzsménes, járványkórház és a volt köztisztasági és fuvarozási vállalat levezényelt 1942. évi január hó 1-től 1942. évi december hó 31. napjáig bezárólag leendő vasbantarására nyilvános versenytárgyalási hirdet. Az ajánlatok beadásának határideje az 1942. évi január hó 5. napjának déli 12 órája. Részletes versenytárgyalási hirdetmény és ajánlati űrlapok a város gazdasági ügyosztályánál (városháza magasszint 14. sz. szoba) díjtalanul beszerezhetők. Polgármester.

A debreceni pályaudvar karácsonyjára

Évről-évre visszatérő kedves szokást valósított meg az idén is Adonyi Géza állomásfőnök rendelkezésére a MÁV pályaudvar tisztikara és személyzete. Hogy azok is érezzék a Karácsony hangulatát, akik kénytelenek a szent estén utazni, felállították az állomás peronján a karácsonyfát. A díszes, fényben fűdő karácsonyfa megkapóan kedves érzéseket vált ki a debreceni pályaudvarra érkező utasok lelkéből. Az idén még kedden éjszaka felállították a Debreceni pályaudvar karácsonyfáját, melyet az utazók és átutazók őszinte örömmel fogadtak és hálásak voltak az állomásfőnökség kedves figyelmességéért.

A Világítási Vállalat karácsonyi ünnepély

Kedves, hangulatos karácsonyi ünnepséget rendezett a világítási vállalat alkalmazottai gyermekei számára a központi épület alagsorában. Szép, érdekes műsor keretében a gyermekszereplők énekeket, szavaltákat adtak elő. Ezután szívetes csomagot osztottak szét köztük, mindegyik gyermek kapott egy karácsonyi csomagot. Kedves meglepetésként a világítási vállalat, melynek igazgatósága az idén 64.000 pengő osztott szét karácsonyi segélyként alkalmazottai között úgy a villanytelepen, mint a gázgyárban egy-egy karácsonyfát állított fel az ünnep estjén is szolgálatban levő részére és fejenként 25 dgr. eszár-szalonnát és fél kg. kenyert osztottak ki az ünnepi szolgálatosok között.

GYÁSZROVAT

Veesey Zoltán gazdasági főfelügyelő, a közlélmzési hivatal főosztályvezetőjének temetése pénteken délután fél négy órakor lesz a Köztemető díszravatalozóterméből. Gebauer cég rendezi.

Dömsödy Ferenc, az István malom ny. főkönyvelője meghalt. Temetése folyó hó 26-án, karácsony másodnapján délelőtt fél 12 órakor lesz a Köztemető díszravatalozójából. Fehértői vállalata rendezi. Lakás: Kandia uca 13.

Idős Molnár József, az István malom nyug. fűtője életének 73. évében elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a Köztemető 2/a ravatalozóterméből református gyászszertartással. Fehértői vállalata végzi.

Kiss Lajos csizmadiamester 72. évében elhunyt. Temetése ma délután fél 4 órakor lesz a Köztemető 2. számú ravatalozójából református szertartással. Lakás: Mester uca 44. Temetését Bartha vállalata végzi.

Id. Molnár Gyuláné Hégető Teréz 71. évében elhunyt. Temetése pénteken délután 3 órakor lesz a Köztemető 3-as ravatalozójából. Lakás: Király Ferenc uca 4. Temetését Bartha vállalata végzi.

Hegedűs Mihály hentessegéd 43 éves korában elhunyt. Temetése szombaton délután 3 órakor lesz a Köztemető 3. számú ravatalozójából rómkat. szertartással. Lakás: Apponyi u. 45. Temetését Bartha vállalata végzi.

Buray Imre címfestőmester, városi bizottsági tag életének 58. évében meghalt. Temetése vasárnap délután fél 4 órakor a Köztemető díszravatalozóterméből. Temetését Dankó temetkezés rendezi.

Mezei Gábor vendéglős 76 éves korában elhunyt. Temetése csütörtökön fél 4 órakor lesz a díszravatalozóterméből. Lakás: Vendég u. 3. — Gebauer cég rendezi.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik forrón szeretettel leányom, testvérem, sógornőnk elhunytával nagy bánatunkban részvétel voltak, temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek, úgyszintén a Rex gyógyáru tisztviselő és alkalmazottainak ezúton mondunk hálás köszönetet. Özv. Glant Károlyné és családja.

SANGHAY BAR szórakozóhely
A híres budapesti
Minden este 10 órától ójja 3 óráig
Ragyogó Sanghay-Görlök
Kiváló varietté-műsor. Tánc.
Horthy Miklós út 60. Tel. 25-74-30.
Directrice: La Bella Novottha

A tisztviselői előléptetések újvire várják

Az elmúlt év elején összhangba hozták a költségvetési évet a naptári évvel és azóta a tisztviselői kinevezések és előléptetések is minden évben január elsején hatállyal történnek meg. Ebben az évben is január 1-re várják a kinevezéseket, előléptetéseket, cím és jelleg adományozásokat.

Tehetségtámogató kezdeményezés

A debreceni református tanítóképző intézet ifjúsága érdekes és követésre méltó tehetségtámogató kezdeményezéssel vonta magára a figyelmet. Az intézet önképzőköré és ifjúsága együttesen kiadták az iskola két tehetséges növendékének, Barna Tibornak és Veszprémi Endrének verseskötetét. Két igazán értékes magyar ifjút segítettek ezáltal karácsony előtt az első nyilvánosság elé lépéshez.

A két fiatal költő, akik még az iskola padjai közül lépnek a nyilvánosság elé költeményeikkel, valóban igéretes tehetség, Barna Tibor finom, hangulatos költeményekben őszinte érzések találhatók megkapó és művészi megszólaltatást. Sílusa szép, magyaros, költői egyénisége jó iskolában. Ady Endre költszetének mély átérzésén nevelkedett és igazi tehetségét jelzi, hogy máris számos költeményben saját egyéni, jól észrevehető hangja csendül meg. Barna Tibor költszete komoly ígéret, mely fejlődésnek további állomásán még sok gyönyörűséget szerez olvasóinak.

Veszprémi Endre költszete is minden tekintetben megérdemelte, hogy nyilvánosságra hozák első kötetét. Jó gondolatok, megkapóan őszinte hangok, friss képek vonulnak el az olvasó előtt. A Kollégium ifjúsága, amely már számos értékes, jövőépítő kezdeményezéssel adta tanujelét annak, hogy a ma ifjúsága megérti az idők szavát, tehetségtámogató akciójában elsőnek valóban arra érdemes két költőt szólaltatott meg és bizonyára hasonló értékes folytatása lesz ennek az akciónak, melyben egy intézet ifjúsága megkapó gesztussal saját filléreiből igyekszik érvényesüléshez jutni, nyilvánosság elé állítani a soráiban felbukkanó tehetségeket.

A japán háborus gazdálkodás

(MN) Hogy a hadban álló birodalom egész gazdasági erejét maradéktalanul a háború szolgálatába állítsa, a japán kormány a vásárlóerő-kezelés rendszerét a legszigorúbb formában vezette be. A magánfogyasztás csökkentésére új adótörvények léptek életbe. Az adóemelések a cukron, dohányon és más élvezeti cikkeken, továbbá a nem életfontosságú használati javakon kívül a vendéglők és szórakozóhelyek látogatását és az utazást is megdrágították. Az áram- és gázfogyasztást az eddiginek egy harmadára kellett korlátozni. A magánfogyasztás érzékeny korlátozásával a hadigazdálkodás számára nagyon tekintélyes energiák szabadultak fel.

VISSZA

Hunornak, Magornak Nyomában szagultán. Őszfehér szarvason En is elamultam.

Vajk vezér szavára Keresztet vetettem, Szomszédok hadának Többé nem vettem.

Mégis vágy a lelkem Futni a viharral, Hareban hadakozni Hős botondi karral.

Vágyam szerterebbent Kis bölcsőre nézek. Gyermekem szemem Csendben megigéznék.

Majd megő a gyermek S új vágyak teremnek, Táltos partipánkon Vágtatunk Kelelnek.

VEKONY ANTAL.

Színház, Film, Szórakozás

Színházi műsor:
Csütörtökön 3 órakor: Gyergyói bál, mérsékelt helyárak. — 6 órakor: Fityfrity. — 9 órakor: Bécsi gyors.
Pénteken 3 órakor: Vadvirág, mérsékelt helyárak. — 6 órakor: Bécsi gyors. — 9 órakor: Fityfrity.
Szombaton délután: Legyen úgy, mint régen volt... filléres helyárak.
Szombaton este: Bécsi gyors.

A színházi iroda jelenti:

Hatalmas ünnepi műsort játszik a Csokonai Színház, Karácsony mindkét napján 3—3 előadással. Csütörtökön délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal a legnagyobb operettsiker, a Gyergyói bál kerül előadásra U. Kovács Terus felléptével, mérsékelt helyárakkal. 6 órakor Fityfrity, 9 órakor a Bécsi gyors szerepel műsoron.
Pénteken délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal, Belezna! Unger István felléptével Vadvirág, 6 órakor: Bécsi gyors, 9 órakor: Fityfrity szerepel műsoron. Szombaton délután: Legyen úgy, mint régen volt, filléres helyárakkal, szombaton este: Bécsi gyors előadása.

SZÍNHÁZI KIS TÜKÖR

AZ UNGER-TÁRSULAT minden tagját szép karácsonyi ajándékkal lepte meg Belezna! Unger István direktor. A társulat tagjai családi körben töltötték a szent estét, csak az sajnálák, hogy direktoruk nem volt köztük. Unger direktor ugyanis hitvesével együtt Budapestre utazott és szüleinél töltötte a karácsony-estét.

KEDVES, hangulatos gyermekoperettet adott elő a színtársulat szerdán délután, csaknem teljes egészében tíz éven aluli közönsége számára. Selmeczy Mihály láványos, mulatságos darabja igazi mesehangulatba ringatta a nézőteret zsúfolásig megtöltő apró közönséget. Nagyszerű alakítást nyújtott a főszerepben, ezúttal fiúszerepet játszva Nagy Csilla. Kitűnő volt a bosszorkány szerepében Perényi Sári és remekelt Hortobágyi Artúr, Sül! Mani és Gáll Mani, de a többi szereplőt is sok tapsal jutalmazta a gyermekpublikum.

Boldog karácsonyi ünnepeket kíván összes vevőinek

Bőde Gyula kft.
és összes alkalmazottai.

Ledöntött szobrok

„Vársz hírt, hallgatóságot
Illat az mely tölt virágot
Es a rózsát mely elhullt
Még egy perccel éli túl“.

Kölcsey Ferenc, a nagy magyar költő írta ezt „Vanitatum Vanitas“ című költeményében.

Olvashattuk az újságból, hogy a francia kormány ledönteti az ország területén levő régi szobrokat, számszerint harminckettőt és beolvasztatja, mert szükség van azoknak az anyagára. Hogy kit ábrázol a ledöntendő szobor? Mellesleg, csak az anyag, a súly a fontos.

De hát kik voltak azok, kiknek szobrai Franciaország téerein hirdették a halhatatlanságot. Az irodalom, a tudomány nagy művészei, lángoló zsenik, némelyik közülük vértanúságot is szenvedett. Hírnevét, dicsőséget szereztek hazájuknak és az emberiségnek. Nagyságuk dokumentálására halhatatlanságuk elismerésül állított nekik szobrokat a hálas utókor, hogy példát statuáljanak.

Es ime, jön egy korszak, és pedig a XX. század nagy korszaka, amely nullifikálja a halhatatlanságot, illetve arról alkotott jelképeket. Ezt cselekszi a Francia nemzet, mely kultúrában, tudományban és művészetben a világ népei közt mindig számottevő volt, aki megalakította a francia Justitiumot, a halhatatlanok társaságát.

Fájdalmasan érint ez a hír minden érző és gondolkodni tudó embert, aki elismeréssel adózik a lángész alkotásainak. Ha az ellenség cselekszi a meghódított országban, vérszívvel regisztráljuk: ellenség csinálta, de amikor magunk romboljuk le nagyjaink emléket, még ha szükség kényszerít is arra, akkor olyan nagy lelkieltolódásnak kellett bekövetkezni, amelynek méretei kiszámíthatatlanok. A világháború alatt mi is leszereltük templomaink harangját, de nagyjaink emlékjeleit megtartottuk, bizonyosságul annak hogy önbecsülésünket, hitünket és reményességünket nem veszítettük el soha.

Kövér Gyula.

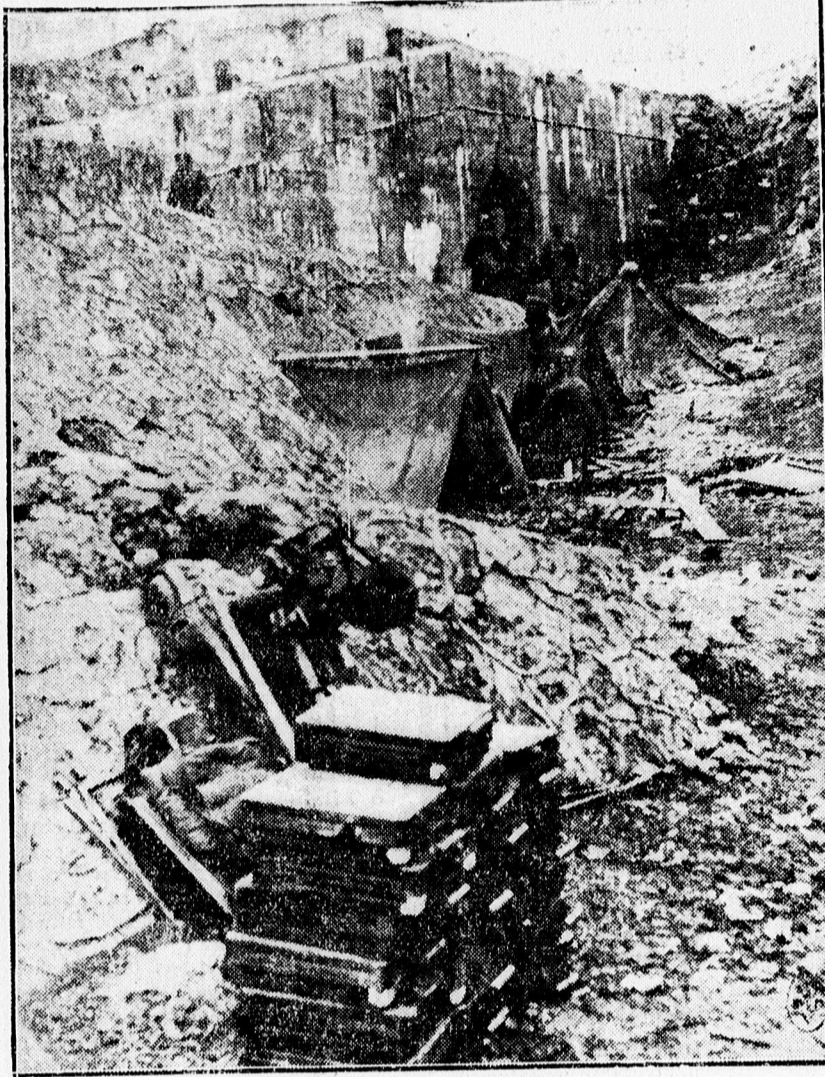
— **Kockacukor, nullásliszt, rizskása, paprikászalonna, szárazkolbász, téliszalámi, stb. nyerhető az egypengős debreceni hadirokkant sorsjeggyel.**

— **Genfből továbbították a tízmilliomodik hadifogolylevelet.** A Vöröskereszt nemzetközi bizottsága közli: Mostanában, működése harmadik évének kezdetén a hadifoglyok genfi központi irodája elküldte a második világháború tízmilliomodik levelét. A Vöröskereszt nemzetközi bizottsága 1939 szeptemberében alapította a hadifoglyok központi irodáját és azóta az iroda a hadifoglyok érdekében hónapról hónapra növekvő erőfeszítéseket fejtett ki. Kezdetben harminc munkatárs állott szolgálataiban. Ma a tiszteletbeli és fizetett munkatársak száma felülmúlja a 3500-at.

— **Szeretne kicsi pénzzel nagy örömet szerezni? Vegyen és ajándékozzon szeretettének debreceni hadirokkant sorsjegyet! Darabja 1 pengő. Kifutó nyereségi lehetőségek! Hízzát disznó, kockacukor, nullásliszt, rizskása, szárazkolbász, paprikás szalonna, szalámi, rádió, kerékpár, írógép, stb., stb. Sorsjegyek a trafikokban és a HONSZ Kossuth ucca 43. sz. a. Székházban kaphatók.**

x **Schaff tánciskolájában,** a Koronában karácsony mindkét napján össztánc. Délután gazdalfajknak, este iparosoknak.

— **Zsidó istentiszteletek.** A debreceni statusquo-ante izraelita anyahitközség templomaiban az istentiszteletek rendje december 26-tól január 2-ig. Péntek este mindkét templomban 4.45, szombat reggel fél 8, délelőtt a Kápolnási uccában 10, délután mindkét templomban negyed 5, este 5.40, kőznappal reggel mindkét templomban 7, este 5.05, kedd este 4.55 órákor. Hítszónoklat péntek este a Kápolnási uccában. Róbbiság.

A krimi háberuban elfoglalt Balaklava erőd. A rommalótt falak közt német katonák pihennek.

Az urán — a jövő üzemanyaga?

(MN) Hahn professzor, a Kaiser-Wilhelm-Társaság berlini kémiai intézetének igazgatója a múlt évben az uránnal végzett kísérletei során — szinte akarata ellenére — különös és egyelőre beláthatatlan horderejű felfedezésre jutott. Az urán, ez a rádiummal rokon fém, mely az összes elemek közül a legnehezebb, azóta az egész világ fizikusainak érdeklődését felkeltette.

A fizika mai állása szerint minden atómmag két részből áll: a pozitív elektromos töltésű protonokból és a negatív töltésű neutronokból. Az elektromos taszítóerő következtében ezek a részek egymástól eltávolodni igyekeznek, Hahn professzor felfedezése szerint azonban az urán atómmagja kivételesen más magatartást tanúsít. A neutronokkal bombázott uránatómmag két egyforma nagyságú félre és egy vagy két kisebb szilánkra, neutronra bomlik, a felbomlással pedig óriási energiák szabadulnak fel. A bomlást kiváltó neutron 1/40 elektron-volt energiával szemben a felszabadult energiák kerekén 200.000.000 elektronvoltra rúgnak, a levált neutronok azonban újabb atómmagvakat találhatnak el és rombolhatnak szét, úgy hogy ezek az energiák szerencsés esetben úgyszólván maguktól is megsokszorozódhatnak.

A felfedezés olyan meglepő volt, hogy a beavatott hosszú ideig nem is mertek beszámolni róla a nyilvánosságnak. Mikor azután Bohr professzor egy washingtoni fizikai értekezleten jelentést tett a szenzációs felfedezéséről, a beszámoló olyan izgalmat váltott ki, hogy a jelenlévő tudósok az ottani nagy atomromboló-készüléknek még ugyanazon az éjjel megismételték a kísérletet — és Hahn professzor megállapításait mindenben kifogástalanoknak találták. A felfedezés híre futótűzként terjedt el az egész világ szakkörében és két hét leforgása alatt újból számos laboratórium ismételte meg az ellenőrző kísérleteket. A nagy jelentőségű felfedezés kétségbevonhatatlan bizonyosságot nyert.

A jövő feladat most már csak az urán atómmagjában rejlő óriási energiák gyakorlati hasznosítása. Ha ez sikerül, akkor a világűrben való közlekedés utópiája egyszerűen a gyakorlati lehetőségek világába kerül. Ha egy ember könnyen elbírja egy óriási

óceánrepülés egész urán-üzemanyag-szükségletét, akkor mi elvi akadály lehetne például a holdra való repülés megvalósíthatóságának? Az, hogy az uránmag energiájának „elégése“ a másodperc százszázadrésze alatt, tehát robbanásszerűleg megy végbe, ma már nem nehézség, mert kadmiummal ezt a folyamatot télszész szerint lehet késleltetni. Az urán-energiával dolgozó gépet azonban egyelőre még nem szerkesztették meg. Lehet, hogy a feladat megoldása még évtizedekig várhat magára, az is lehet, hogy sokkal hamarabb megvalósul, mint ma bárki is remélni merésznél, az azonban bizonyos, hogy nem lehetetlen.

A közművelődési könyvtár forgalma

64.183 kötetet olvasott 59.970 személy egy év alatt

A Déri-múzeum évkönyvének egyik érdekes része a Közművelődési Könyvtárról szóló beszámoló.

Eszerint a könyvtár gyarapodott 1940-ben 655 művel 711 kötetben. Érdekes az olvasóterem és kölcsönkönyvtár használatának statisztikája, mely szerint ebben az esztendőben 55.953 műt olvastak a Közművelődési Könyvtárban 64.183 kötetben. A személyforgalom az olvasóteremben 12.501, a kölcsönzőben 47.469 volt, összesen tehát 59.970 személy vette igénybe a könyvtárt egy év alatt, ami érdekes és kedvező adat Debrecen szellemi fogyasztásának visszatükrözésében.

A múzeumot 1940-ben 50.000 személy látogatta meg, ami tekintettel a nehéz viszonyokra, némi csökkenést mutat az előző évekhez viszonyítva. Nagyon sok iskola látogatta a múzeumot az ország minden részéből, számos külföldi fordult meg benne.

Értekes, figyelemreméltó tanulmányok számolnak be s. j. tollából a hajdúböszörmény-zeleméri középkori templomrom alapfalaik feltárásáról és b. i.-től „Adatok a debreceni polgár földművelésének műszókincséhez“ címen. Érdekes, kitűnő írások s. j. „Egy dohányzacskó élettörténete“ és

i. g. írásai a nádudvari fekete erődnyekről, az ó és ő hangok érdekes fejlődéséről a debreceni nyelvjárásban, továbbá a debreceni fazekasipar 16—17. századi emlékeiről, Pompás tanulmányt írt Balogh István „Pósolaki János és emlékirata a Karaffa-járásról“ címen.

— **Külön temetőket** létesítenek Antonescu tábornagy rendelkezésére Besszarábiában a bolsevisták ellen folytatott harc során elesett német és román katonák számára.

— **Hízzát disznót is lehet nyerni egy pengőért a debreceni hadirokkant sorsjeggyel.**

Kedvezményes árú zab és őrpeletőmag igénylés

Az 1942. év tavaszán vehető és kedvezményes áron igényelhető zab ára 26 pengő és az árpa 24.30 pengő, amely az igénylés alkalmával egyidejűleg előre fizethető be. A kiosztásban elsősorban a 20 kh. holdnál kisebb szántóföldterülettel rendelkező gazdák részesíthetők. Az igénylések folyó évi december hó 30-ig eszközölhetők a Gazdasági Egyesületben. A gabonatelep feltétlenül bemutatandó.

Berlin, dec. 24. (Német TI) Az egyik német tengeralattjáró által elsüllyesztett Unicorn repülőgépanyahajó 14.750 tonnás volt. A hajót csak a mostani háború folyamán szerelték fel teljesen. Fedélzetén 30 repülőgép volt. (MTI)

SPORT

A debreceni tornászok kiválóságának elismerése, hogy az olasz válogatott ellen Milánóban küzdő csapatban négy debreceni tornász foglal helyet. Tóth Lajos és Mogyoróssy Győző, a nemzetközi viszonylatban is már évek óta első klasszisnak számító DTE tornászok mellett Balla (DEAC), aki a jövő nagy reménye és máris rohamos fejlődésével a legjobbjaink közé nőtt fel és a szintén nagyon tehetséges Hajdú (DEAC) is helyet foglal az olasz válogatott ellen kiálló magyar csapatban. Válogatott tornászaink pénteken utaznak Szászországba.

Finta valószerűleg dr. Sárosi helyett játszik Zágrábban a Ferencváros—Gradjanski visszavágó mérkőzésén. Sárosi ugyanis erős fájást érez lábában és aligha vállalja a játékot. A Fradi tehát előreláthatólag Nagy II, Finta, Füstös, Kiszely, Gyelvai támadóssorral játszik Zágrábban.

Darai az Európabajnokságra készülő ökölvívó keretben. A kiváló debreceni ökölvívó a BSZKRT Frigyesével együtt a nehézsúlyú ökölvívók keretének tagja. Mint vidéki az első edzések alól felmentést kapott.

Visszamatőrösítését kérte két volt Boeska játékös, Takács László és Gyulai, akik most a Gamma tagjai.

A DVSC 10 nap múlva megkezdí a tornatermi edzést. A csapat közvetlen védelme aligha változik a tavaszi idényre, a Keskeny, Csokai, B. Nagy közvetlen védelemmel mindenki elégedett. A fedezetben legfeljebb anyui változás lehet, hogyha megfelelő befedezet kerül, akkor Zilahy visszamegy a támadóssorba, de az is lehet, hogy Berecz lesz fedezet. Tehát ez esetben vagy Orosz, Gere, Zilahy, vagy Berecz, Gere, Orosz fedezetsorral játszanak a debreceni vasutasok. A támadóssorban azonban, ahol bizony erősíteni kell, Kristóf, Szilárd, Berecz, Serfőző, Pálya, Sidlik, Szabó, Zilahy, Szilágyi közül bárki, bárhol szóba jöhet, de új szerzeményekről is lehet szó. A legtöbbször a Kristóf, Szabó, Sidlik, Pálya, Serfőző támadóssort szeretnék látni a jelenlegi játékosállományból.

21 évesek labdarúgó kerete, melynek Debrecenből B. Nagy, Zilahy és Tisza tagjai, januárban tornatermi válogatott edzésbe kezdenek az olasz utánpótlás csapat elleni válogatott mérkőzés előkészületeként.

Karácsonyi elgondolások

Írta: Magoss György

Testi fogyatkozásaim miatt kizárva a templomi istentiszteletek látogatásából, valamint a társaságban való részvételből, a világ Megváltójának születési emlékünnepeinek közeledtével, magánosságomban felvetődik előttem a kérdés: miért és honnan van az, hogy a keresztény világ a Karácsonyt tartja a legfőbb ünnepeinek, holott a megváltást magát a keresztfán elszenvedett halálban látja.

Gondoltam először arra a körülményre, hogy a mérsékelt égöv alatt karácsonykor rendszerint olyan az időjárás, hogy amiatt „tűz mellé, házba szorulunk” s így a mezőgazdasági termelési munka, amire az ember végsőleg Isten megváltozhatatlan akaratára, tehát a természet örök törvénye szerint, elsősorban utalva van, többé-kevésbé szünetel. Így nemcsak a lehetőség van meg arra, hogy a szűkebb család tagjai, az atyafiak, távolabbi rokonok, barátok összejöjjenek, együtt ünnepeljenek, de az időjárás is mintegy kényszeríti őket erre. Már pedig a keresztény vallás hívei, ha nem is kivétel nélkül, de mindenesetre aránytalanul nagy többségben földünknek azon alig tíz százalékát kitevő részén élnek, mely a mérsékelt égöv alá esik. Ugyanezen a tíz százaléknál területen él a mai 2100 milliónyi embernek több, mint harminc százaléka. Ezen a területen fejlődik a műveltség s innen terjed tovább a hidegebb és melegebb éghajlatok alá. Mindezek tények, de további megmagyarázást is igényelnek. Így nem találok elég bizonyítót erővel bíró érvek, a karácsonyi ünnep jelentőségét tekintve azt, amit az időjárásról imént mondtam s tovább gondolkozva egy anekdótászerű eset jutott az eszembe, ami már biztosabb bizonyító adat lehet a karácsony jelentősége mellett.

Az 1910-es évek vége felé, Berlinben, amikor Hegel, az ottani egyetem filozófiai tanszékén fentről és alulról egyaránt hódoló tisztelettel körülötte, saját szavai szerint folytatta arra irányuló „kísérletét, hogy a filozófiát megtanítsa németül beszélni”, egy előkelő szellemi színvonalú férfítársaságban a meghatározásokról (definíció) folyt a szó. A társaság egyik tagja felszólította a jelen volt barátot, hogy határozza meg a lehető

legrövidebben a keresztényen vallást úgy, hogy a meghatározásban benne legyen anak alapvető elve.

A barát a felhívásra minden további gondolkodás nélkül ezt felelte: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!

A barát fején találta a szegyet, mert a keresztényen vallás tényleg és valószínűleg a szeretet vallása. De ha már befurakodott Hegel gondolatmenetembe, nem állhatom meg, hogy mintegy zárjel közt meg ne említsem, neki nem sikerült úgy a saját filozófiájának meghatározása, mint a barátának a keresztényen vallásé. Az történt ugyanis, hogy egyszer egy logikus francia, aki sehogyszem tudott hozzáférni Hegel németül beszélő filozófiájának lényegéhez, azt kérdezte tőle, hogy röviden ismertetné meg vele filozófiájának lényegét. Hegel halasztás kért, összeírt vagy tíz kötetet és feleletként küldte meg az érdeklődő franciának.

S az anekdóta szerint a küldeményt kísérő levélben ezt írta volna: „Az én filozófiám olyan mély és elvont, hogy azt eddig csak egy ember értette meg, de — sajnos, az is félreértette.” (Ezt azért mondtam itt el, mert erről jutott eszembe a barátról szóló és a dologra tartozó anekdóta.)

Az eredeti gondolatmenetből a kizökkenés után, ahhoz visszatérve állítom, hogy keresztényen vallásunk alapelve, lényege a szeretet. S ennek az állításomnak a bizonyítása végett utalok Pál apostol Korinthusbeliekhez írott első levelének 13. részére, amelyben a szeretetnek, szerintem a világtudományban páratlanul szép himnusza foglaltatik. Írt még a nagy apostol kegyelmi ajándékáról: a hitnél és reménységénél is magasabbra értékeli a szeretetet.

Amikor Pál apostol a szeretetnek ezt a gyönyörű himnuszt írta, nem a maga érzése és gondolatvilágát szóvalta meg, hanem magát Jézust, vallásunk megalapítóját. Amikor ugyanis egy alkalommal a farizeusok és írástudók egy csoportja körülvette Jézust és hogy valamiképpen zavarba hozza, mindenféle kérdésekkel rohanta meg, az egyik írás- (törvény)-tudó azt kérdezte tőle: Melyik a legfőbb parancsolat, mester? Jézus így felelt neki: „Szeresd az Urat, a te Is-

tenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második kapcsolatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.”

Ez aztán már biztos alap arra, hogy a keresztényen vallást a szeretet vallásának nevezzük, valamint arra is, hogy a keresztényen világ a Karácsonyt, mint Jézus születésnapjának emlékünnepe, a legnagyobb keresztény ünnepnek tekintette. Mert habár vallásunk tanítása szerint a megváltás műve Jézusnak a keresztfán elszenvedett halálával nyert is befejezést, én kétségtelennek, vagyis a dolog természetéből logikai szükségszerűséggel folyóan tartom, hogy a megváltás lényegét nem ez a halál, hanem Jézusnak mindenféle kísértesek és megpróbáltatások közt évek során haborozás, ingadozás nélkül kitartóan folytatott munkája öleli és tünteti fel, amelyet az általa megismert Isten országát s ebben az ember nem boldogságát e földön megvalósítani alkalmas vallás ismertetése és terjesztése körül végezt.

Abban a viselkedésében, hogy inkább a keresztfán való kínos halált vállalta, sem hogy tanításán valamit változtatson, vagy éppen abból valamit visszavonjon, azt a heroikus helytállást látom, amivel Sokrates Krisztus születése előtt 399 évvel az athéni bíróság ítélete folytán a méregpoharat kiürítette, ahelyett, hogy addigi viselkedésén — amit egy általa felismert láthatatlan szellemi Isten parancsa teljesítésének érzett és tartott — bármit is változtatni hajlandó lett volna.

Ezután az a kérdés merül fel előttem: vajjon a mai keresztények, kik magunkat Jézus tanítványainak valljuk, ugyan olyan erősen meg vagyunk győződve vallásunk lényegét tevő igazságokról, mint maga a Mester? A kérdésre adott felelet megadásánál, habár távolról sem volnék képes olyan messzire menni, mint az örökös ellentmondások közt vergődő szálmalmás lángész: Nietzsche, aki azt állította, hogy az utolsó keresztényen a keresztfán halt meg, sőt Durandnak erre tett azt a megjegyzését is nagyon nagy túlzásnak tartom, hogy Nietzsche ennek megállapításánál elfeledkezett Spinózáról, erről a nagy zsidó keresztényről, nagy általánosságban mégis azt kell megállapítanom, hogy a mai kereszténység általában csak külsőségekben és nem belsőleg, lélekben éli át a keresztényen val-

DEBRECZEN

17. OLDAL
1941. XII. 25.

lást. Nagy általánosságban az egész kereszténységre is áll az, amit Sainte Benve C. honfitársairól a franciákról mond, hogy azok még mindig katolikusok lesznek, amikor már régen megszűntek kereszténynek lenni. Tagadhatatlan, hogy az első világháború befejezése után sok olyan tünettel találkozunk, melyek arra mutatnak, mintha ébrednének a keresztényen vallásos érzés, de ezek a jelenségek kicsinyiségek a keresztényen vallás nagy alapvető elveivel összehasonlítva még akkor is ha tiszta belső vallásos meggyőződés volt az elindítójuk.

Kétségtelen tény, hogy immár idetova 2000 esztendő óta a Teremtő által társas együttélésre utalt emberek együttélésének legbiztosabb alapját a keresztény etika adja. Aközül a sok száz meg ezer mélygondolkodó közül, akik 2000 év óta ezzel a kérdéssel foglalkoztak, egy sem tudott annál jobban és megfelelőbb alapot kidolgozni. Egyikért, ezért nevezem és a keresztényen vallást nem „egy” vallásnak a sok közül, hanem „a” vallásnak, amely előbb utóbb meg fogja hódítani az összes emberi szíveket.

Ilyen elgondolások közben ünnepelem én a Karácsonyt és hangsúlyozom, mint keresztényen vallásunk fennmaradásának egyetlen előfeltételét: az evangéliumhoz lélekben való viszonzatérését. Most Karácsonykor olvasunk csak a Korinthusi levél 13. részét.

Hajnal a Hargitán

Füstöl a völgykatlan
Rajta pára-paplan,
Az ég is szürke még,
Nem szállnak cinegék.

Teljes templomi csend,
Pinty is alig pittyent,
Szarvasok léptetnek
Szomjazva keletnek.

S arany minden itt fenn,
Gyönyörködik Isten:
Mit ad a magyarnak,
Arany, fű, fa, harmat.

A csücs már pírban ég,
Aranyhegy az ég...
Kell napnak szebb nyitány?
Nap kél a Hargitán.

Hegyaljai Kiss Géza.

Karácsonyi mese

Írta: Pálffy József Levente

— Tudod, kérlek, én alapjában hitellen vagyok Semmit sem utálok annyira, mintha gicces, csodákkal teli meséket hallok.

— Most mégis ilyesmit akarok elmesélni. Ha magam nem láttam volna, nem lettem volna jelen, talán el sem hinném.

A kényelmes fotój mélyből lassan, vontatottan jöttek a szavak. A kályha tüze régen ről fénye megvilágította a barátom arcát, amint kissé csúfondáros mosollyal a szája szögletében, előrehajolva beszélt. Nagyon szíppantol cigarettájából, kifújta a füstöt és folytatta:

— A falunk környékének jellegzetes alakja volt „Kilencujjú Pista”. — Kiskorában elvesztette a jobb keze egyik ujját, onnan volt a neve. Le kellett vágni az ujját, mert valami seb volt rajta, az elfertőződött és nem volt más megoldás.

— Sánta is volt, csak nehezen és csalamí furesa, vontatott járással járt.

— Szegény nyomorék gyerek volt a „Kilencujjú Pista”. Szülei korán elhaltak, magára maradt a gyerek. Volt egy öreg, magatehetetlen nagynénje, annál lakott.

— Az iskolában sokat csúfolták nyomoréksága miatt, úgyhogy valami embergyűlölet alakult ki benne. Ki is maradt az iskolából és otthon húzta meg magát, vagy kinn kódorgott a mezőkön. Egy csodálatos vágó mindte-

a kőszálásra hajította, pedig mondom csak nehezen tudott járni. Igaz, mindenki arra vágik, amit nem tud megtenni.

— Furesa látvány volt különben is szegény. Torzonborz arcában gyűlölettel égett a szemét, ha az emberre rőnézett. Ez pedig ritkaság volt, mert bizony legtöbbször a földre süllette őket. Az arca eszerzett volt a szabad levegőtől. Ruhája: a sok ág, galy meglepte rongyok fedték vézna testét.

— Valami baja is lehetett, bizonyára tüdőbaj, mert az utóbbi időben sokat hallottuk köhögni. Kísérteties rekedt köhögése gyakran felhangzott éjszaka az ablakunk alatt. Ilyenkor valamelyik ház fészere, csüre felé tartott, hogy ott meghúzza magát.

— Otthona már nem volt, mert az öregasszony néniével összeveszett, hogy az nem adott pénzt neki.

— A falu nem törődött sokat vele. Csak akkor lett nagy felháborodás, amikor egyszer az öreg nyanya fejtött a község házára jelenteni, hogy valaki ellopta az éjszaka összes meglakartott pénztét.

— Mindenki tudta, hogy csak „Kilencujjú Pista” lehetett a tettes, hiszen ő tudhatta csak egyedül, hogy az öreg nőnek valahol pénze volt és ő ismerhette a rejtékhelyet is. A csendőrök is nyomozni kezdtek és megállapították, hogy csak a nyomorék Pista lehetett.

— A tettest fel kellett kutatni. De Pista nem mutatkozott, megbújt valahol. Csak mikor tisztább lett a levegő, mert előjönni.

— Néhány nap múlva az erdőkerü-

lői vérbefagyva találták meg egy ködös decemberi hajnalon az erdő alatt. Amikor magához térítelték, elmondta, hogy a tolvaj Pistával találkozott össze az erdőben és el akarta fogni, de amaz nem hagyta magát, egy karóval fejbevégtá és elmenekült.

— Közeledett a karácsony, a békeünnepe és a faluban az emberavadászat „nemes izgalmát” fogott el mindenkit. Itt is, ott is puskás emberek lárkáltak, remélve, hogy puskaesőre kerítik a „vadat”.

— A tanító fia szerencsétlensége bombaként hatott a falu lakosságára. A tizenöt éves fiú éjszaka neszt nyikorgást hallott a padlásukon. Felkelt, puskát vett a kezébe és úgy ment fel a lépcsőn, hogy megnézze a zaj okát. A padlásra „Kilencujjú Pista” rejtőzött. Ez volt a rejtékhelye, itt húzódott meg a nyomozás alatt is, azért nem találták meg.

— A fiú, — szép szöke, magas, rokonszenves fiú volt — ment a lépcsőn felfelé s ekkor „Kilencujjú Pista” megneszelve a veszedelmet a padlás felé rohant. Egyszerre érték oda mindketten. A fiú éppen be akart lépni a padlásra, a nyomorék pedig le akart menni. Küzdelem alakult ki közöttük. A nyomorék az életéért küzdött, tudta, hogy az ellenéges hangulatú falu megleselné. Nagy erőfeszítéssel ledobta a fiút a lépcsőn. A fiú lefordult és — oly szerencsétlenül esett, hogy kitorpte a nyakát.

— „Kilencujjú Pista” elmenekült. A falu lakossága szinte őrjöngött. — Mindenki fegyverkezett, hogy az „al-

latias gazembert”, ez volt a legszörnyesebb kifejezés, ahol találja, megölje.

— Így jött el Karácsony esteje is. A falu házaiban még a karácsonyfa alatt is „Kilencujjú Pista” életéért lihegték az emberek.

— S ekkor az alvó egy lövés dördült el. Ma sem tudjuk ki, valaki rálőtt „Kilencujjú Pistára”, aki — nem tudjuk, miért — bejött a faluba. A szerencsétlen lábán találta el a golyó. Bevette magát az alvó Baloghét házába. Berohant az istállóba, eldoldott egy lovat, a hátára vetette magát és a ló szügyébe vágva vérző lábát elvágatott.

— A kicsorduló vég pirosra festette a havat... „Kilencujjú Pista” menekült.

— A házból kifutottak az emberek, a férfiak a béke jelképe, a karácsonyfa mellől puskát ragadva, lóra kapva vágattak a nyomorék, vérző szerencsétlen után.

A barátom hátradótt a fotójben újra szíppantolt cigarettájából.

— Folytasd, mondtam, mi lett a „Kilencujjú Pistával?”

Kifújta a füstöt, a kéklő füst karkákban osztott szét a levegőben, néztek egy darabig, aztán folytatta:

— „Kilencujjú Pistának” jó lovat adott a szerencse. Szabadon vágatott át a havas mezőkön. Az üldözők lemaradtak.

— Bosszúsan, a kilátásban volt elfogás gyönyörűségétől elesve éppen vissza akartak fordulni, amikor egy lépésben haladó lovas közelített feléjük.

Árván át

Ütleírás.

Irtó: Menusné Kohut Lola

Már joidre nagyboldogan készültem az útra. Nem zavart az sem, hogy egyedül megyek, mert azon a vidéken, ahova készültem felesleges a társalgás, még a könyvet is alig veszi kezébe az ember, — csak önfelédten elmerül a csodálatosan örökké változó sziklás erdők, vízesések, völgykatlanok panorámájában a elbűvölten hallgatja a kis patakok csobogó muzsikáját.

Mérfelétlen boldogság izgalmá száguldott rajtam keresztül, amikor rég elhagyott, titkokat sejtő hazám kapujába a Vág-völgyébe kanyarodott vonatunk s megpillantottam a Vág folyót, amint sziklástömbök közé szorítva s a kiálló szirteket paskolva, ezüstösen rohan tova. Műhelyen színes, derűs völgyeket szel át ragyogva a napsütésben és ketté válvá, lassudó folyássá szelldül örökös útján. Itt-ott falvak fehérlelek, kimagasló tornyok keresztjével, amely brökké dicséri az Urat. Hegyek ormán, sziklák tetején, rombadótt várak álmodoznak, a víztükréből visszaverődő fásult képpel. Majd a Vág szűk völgyén áthaladva hosszú alagúton futottunk — s alig pár percnyi idő — már, s ott állunk kedves kis hazám szűk sziklás kapujában.

Augusztus, kora délelőtti órákban halad az idő. Valahol felettünk, mosolygva teríti szét sugarait az áldott nap, de ide csak déltájban jut belőle, mert a körülzárt óriási hegytömbök függőnyt húznak elé.

Amint tovább kigyózza megindul vonatunk, alig pár lépésre látom a Vágba szakadó Árvá zúgó hullámain, mögötte csodás szépségben bontakozik ki az Árvá völgye, minden pillantásra újabb s újabb természeti csodákkal. Mindkét oldalán meredek sziklás hegyek, fenyvesekkel, borókával borítva díszlenek.

A sziklacsoporthól kérve a völgy kissé tágul, de még mindig nem enged tilátást, legfeljebb egyik másik katlan-zerítő völgy mélyén tűnik szemünkbe pillanatra egy-egy fehér házcsoport. — Majd jobban kiszélesedik s dúsz kalászfenger hullámzik előttünk; pázsitos-riogós rétek, üde dús legelők zöldelnek, melyek között csendesen sziklik át az Árvá folyó.

Amint a folyó s vele párhuzamosan vasút kanyarodik tovább, szemünkbe ünnek a legyező formájú hegyecsoporthok nyulványai, mögöttük a fenséges Magura legmagasabb csúcsa. Mészkozilklába vált útton gyönyörű völgykatlanba érünk ismét. Innen kibukkanva látjuk meg először a legendás szépségű Árvá várát, festői fekvésében. A vár-pülete lépcsőzetesen egymásfelé toronyosuló sziklaormokon áll, szédítően merész elrendezésben. Ezt a csodás

panorámát csak pillanatra élvezhetjük, mert a Magurából lenyúló völgy nyílása felett trónoló Szalka hegy ismét elzárja szemünk előtt e csendes látványt. De amikor a völgy hajlásánál a regényes fekvésű Árvaváraljához közeledünk, már egész pompájával nyúgöz le az ós Árvá vára.

Szívem tombolt, kacagott, mintha szárnya nőtt volna és a racsos hegyi patak között, féhyvesektől övezve, mérszen felszökő sziklán áll a felvidék várainak ékessége. Kúpalaktó hegy-csúcsból vaskos kőszál szökik fel s egyik oldalán szédítően kihajlik a folyó medre fölé. Tetején a fellegrvát, mely hajdanában sasok meghitt tanyája volt.

Örömmámorban úszott a lelkem, még a nap is örül boldogságomnak, szélesen mosolygva kísért s áldón teregette reám meleg sugarait, amikor felkanyarodtam illatos fenyvesek között, a vár könnyebben megközelíthető útján. Nyitott kapun át beléptem kövekkel kirakott udvarára, melynek egyik oldalát hatalmas körbástya övezi, faragott kőből reneszánsz stílusban épült nyílt gloriollet ellátott bástyafokkal. Rövidesen előkerült a vezető s egy falépcsőn indultunk fel a vár sziklafokának középső részébe, ahol görög és reneszánsz részletek között XV. századbéli várkapu áll s csatlakozó épületben lakható szobák, és egy kis múzeum van.

A vár ezen részének egy zugát mutatja kisérőm, alacsony nyílásán belsőjébe láthatni.

— Itt volt befalazva Váradi Péter kalocsai érsek, Mátyás kegyvesztett kancellárja — magyarázza buzgón.

Emlékeztem homályosan erre a történetekre, melyet gyermekkoromban hallottam, de mesének hittem.

Most megilletődve feljebb lépkedtem a megrongált falépcsőn. Az ablak nyílásokon át, vadul húzott az északi légáramlat, míg a vár legfelsőbb fokára, a fellegrvára értem. Innen leírhatatlan szép a kilátás. Északfelé sűrű, sötét fenyvesekkel szegélyezett völgy és a kék lepelbe burkolt Magas Tátra isteni hegyecsoportját látni. Alattunk az Árvá folyó hullama paskolja a sziklák s egykedvűen folydogál tova.

E látvány annyira megkapott, észre sem vettem, hogy ebéd idő már rég elmúlt, csak akkor eszméltem fel, amikor a vár lábánál meghízódó kis vendéglő terraszán helyezkedtem el.

— Ebédet? — kérdezi a vendéglős. Elfogyott minden, de majd csinálunk valamit, csak várni kell.

Sohasem ettem jobbízűen. A friss illatos gombaleves, a rántott pisztráng nagyszerű volt s a málnaízes palacsin-

— Egy asszony ült a lovon, karján gyermekével. A ló oldala véres volt és nehéz páras volt a lélegzése, mintha nagyon nagy utat tett volna meg.

— Az asszony némán haladt el mellettük a gyermekkel. Kérdezték: hova viszi. Mutatta: beteg, orvoshoz viszi. A férfiak lecsillapodva körülvették az asszonyt és elindultak a falu felé. A gyermeket gyorsan orvoshoz vitték.

— Benn a faluban láttuk csak, hogy az asszony lova a Baloghék lova, amin a „Kilencujjú Pista” menekült. Kérdeztük, hogy hogyan került hozzá.

— Azt mondta:

— „Mentem a beteg gyermekemmel az országuon. A hó ropogott a lábon alatt, szürkület óta mentem és a lábam már gyengült. A fejemet mintha ezer meg ezer szálla hasogatta volna, éreztem, hogy perceről percre gyengülök. Nincs erőm, itt kell pusztnom, gondoltam és Istenhez fohászoktam. „Istenem segíts, mert itt veszek ez ártatlan kisdeddél.” Sírnam és nem bírtam tovább menni. Hangos szóval fordultam az isteni Kisdedhez: „Jézus, aki ma született, ne engedd, hogy az én fiam meghaljon itt a karjamban, velem együtt nyomorultul!” S kiáltásomra mennyei fény támadt és megjelent egy lovasember. A szeme tüzből égett és a hangja földöntúli volt: „Isten meghallgatta a kiáltásodat, asszony és engem küldött segítségére” — mondta. Felkapott, feltett a lóra és útnak indított és most itt vagyok és a gyermek meggyógyul, hála legyen érte a Kisdednek, aki utamba küldte azt az embert!”

— Mindnyáian csodálattal hallgattuk

az asszonyt. Mint egy kinyilatkoztatást, úgy mondta el a történeteket ég felé forduló csillogó szemmel és mindnyájunkon valami szent béke ömlött el.

— Lóra kaptunk és a nyomokat követve haladtunk előre. Túljutottunk már ahonnan visszafordultunk. A hóban véres nyomok látszottak. Tovább, tovább.

— Egyszerre az első ló felhorkant és megállt. Az úton havasan, véresen ott feküdt „Kilencujjú Pista”. Leugrottunk hozzá, hogy életre keltsük. Még volt benne élet, de már csak pisálkolt.

— Lóra tettük. Ölembre vettem és egyik kezemmel fogva, a másikkal meg a kantárszárat tartva, óvatosan hazafelé mentünk.

— A falu kivilágított háza már látszottak, a templom világos ablakszemel hívogatólag intettek. Megkondult az éjfélű misére hívó harang és — abban a pillanatban éreztem, hogy a kezemben tartott ember életlángja kialudt. Szíve utolsót dobbant és aztán elpihent örökre...

— A harangszó pedig tovább zengett, hívott mindenkit a béke ünnepén az isteni Kisdéd születéséhez. Aki békét és szeretetet hozni eljövendő e világra...

A barátom szemében a furcsa csillogás meghatottságot és hitet mutatott. Ugyanaz lehetett ez a csillogás, mint a gyermekét vivő asszonyé, kinek az Isten választott embere, a „Kilencujjú Pista” mentette meg gyermeke életét.

Elgondolkoztam én is, a barátom is hallgatott. A kályhában pattogott a tűz, kinn duruzsolt a szél és isteni béke szállta meg szobámat...

Kassai Sör

a mi italunk

Gyártja: **Bauernebl és Fia**
Serfözde és Malátagyár R. T.
KASSA.

tának kitűnő zamatját, most is érzem. Estébe hajlott az idő, amikor a turdosítai állomásra érkeztem. Innen már csak kocsin folytathatom az egyórás utat. Fuvar akad ma is.

Meredek hegyoldalra, kigyózó fehér Egyfelől az erdő rengetege, alattunk hosszú sávban a holdfénytől ezüstözött Árvá folyó útja; ködűtünk szellden suttogtak a fenyvesek, talán rég látott földijöket köszöntötték s halk suhogással beszélgettek viharos időkről, eseményekről, melyek elzúgtak felettük.

— Beszélgetnek a fák.
— A fák? — nézett hátra csodálkozva kocsisom.

— Igen a maguk módján.
— Hát akkor a víz is beszél? — kapott a szó után.

— Az is, — csobogással.
— Csak az a baj, hogy nem értjük, hej ha értenénk, különösen a víz szavát, de sokat is tudhatnánk, még többet mint amennyit láttunk.

— Hát látott talán valami érdekeset bácsikám?
— Már hogycne láttam volna, az ilyen magamfajta ember sok mindent tapasztal az úton.

— De mégis mit látott? — kíváncsiskodtam.

— Az ember kedvet kapott a szóra.
— Hát kérem, tavasszal, amikor megduzzad a folyó, a fadszatók, tutajosok nyomába mindig ott leselkedik a vízlemler, a tolepec, kérem.

— Vízlemler? — csodálkozom, mint-ha most hallanám először.
— Az bizony. A vizek rossz szelleme. Úristen irgalmazzon annak, akit víz felett ér az éjszaka. Nappal is veszedelem fenyegeti a duzzadó gátaknál, ahol széles zuhatagban, hangos lármaival omlik alá a víz, de ezeken mégis átsiklanak; zátonyoknál s kivált, ha folyammedréből kiemelkedő sziklák felett vonulnak, még veszedelmesebb, de itt is ki tudják kerülni a veszélyt, a sötétség azonban a legveszedelmesebb, mert abban van a tolepec ereje. Megjelenik a víz felett, s addig hívogattja, csábítgatja áldozatait, amíg el nem kápráznak a követők e szörnyűséget a megsemmisítő örvény felé.

— Látta már valaki?
— Éppen azt akarom mondani. Most egy éve annak. Esteli vonathoz igyekeztem, amikor fénycsóvát látok a víz felszínén. Ép ezen a szent helyen ni — mutatott ostarával a mellettünk lent elfolyó vízre. — Jobban nézem, hát Uram Isten, a tűzcsóvát hosszúhajú vízlemler fogja, körülötte a hullámok színesen játszadoznak s mély csöndben, mintha a víz hangja is elmúlt volna. Gyorsan keresztet vettem, mert csak ezzel lehet elúzni s valóban a szörnyeteg morogva elmerült a hullámokban, amelyek hangos morajjal csukódtak össze felette.

— Látta már valaki?
— Éppen azt akarom mondani. Most egy éve annak. Esteli vonathoz igyekeztem, amikor fénycsóvát látok a víz felszínén. Ép ezen a szent helyen ni — mutatott ostarával a mellettünk lent elfolyó vízre. — Jobban nézem, hát Uram Isten, a tűzcsóvát hosszúhajú vízlemler fogja, körülötte a hullámok színesen játszadoznak s mély csöndben, mintha a víz hangja is elmúlt volna. Gyorsan keresztet vettem, mert csak ezzel lehet elúzni s valóban a szörnyeteg morogva elmerült a hullámokban, amelyek hangos morajjal csukódtak össze felette.

Kéztyűk
Megbízható minőségben
Javítás, tisztítás, mosás
Wawruch Alajos
kezyűs-mesternél
Szent Anna-u. 6.

Fénykép felvételek
képnagyítások olcsó és maradandó emlékü ajándékok. A közelgő karácsonyra ajánlatos már most megrendelni

— Valamelyik halász lehetett.
— De kérem, sötétben, a folyó közepén, ahol legmélyebb a víz — méltatlankodott sértődötten.

— Nem tűnt el akkor valaki a környékről?
— Nem kérem, annak mindjárt híre futna.

— Mondjon még valamit — kérlelem.
— Minek, úgysem hiszi Milostiva Pánl.

Felértünk a hegy tetejére. Alatta húzódik kicsi falum, melynek lámpafényes ablakai már messziről hívogattak s integetnek felém, a falu szélén őrt álló hatalmas fenyők pedig hajladozva, kórusan köszöntenek kedves suttogással: Isten hozott!
Könnyes lett a szemem...

Potemkin herceg a kegyenc alapította Szebasztopol
Kétszázezer orosz katona sirja a város alatt.

Szebasztopol kapui előtt állanak a német csapatok és ágyúk lövik már a legnagyobb Fekete-tengeri orosz hadikikötőt. A város neve ismert a világon, mert az 1854—56-os krimi háborúban már szerepelt és egy évig állta körülzárva az ellenség ostromát. A várost Nagy Katalin kegyence, Potemkin herceg alapította és már akkor az volt a cél, hogy ezzel kiinduló pontot szilárdítsanak meg a Dardanellák felé.

A cárok hatalmasan kiépítették a várost és hatalmasá tették hajóhadát, de a krimi háborút mégis elvesztették és a párisi békeben megiltották, hogy hadihajót tartsanak a Fekete-tengeren. A Krim és vele együtt Szebasztopol jelentősége azóta még nagyobbra nőtt és sokkal fontosabb érdekek védelme fűződik hozzá.

A város maga egyike a világ leg-szebb fekvésű városainak. Hegyen épült a város, meredek hegyoldalon és így látható a keskeny, zeg-zugos uccákon sok olyan ház, amelyek egyik oldala még földszintes, de a másik oldala már 3—4 emeletes. Erdékes látvány a városnak az a víz felszínén. Ép ezen a szent helyen ni — mutatott ostarával a mellettünk lent elfolyó vízre. — Jobban nézem, hát Uram Isten, a tűzcsóvát hosszúhajú vízlemler fogja, körülötte a hullámok színesen játszadoznak s mély csöndben, mintha a víz hangja is elmúlt volna. Gyorsan keresztet vettem, mert csak ezzel lehet elúzni s valóban a szörnyeteg morogva elmerült a hullámokban, amelyek hangos morajjal csukódtak össze felette.

Karácsonyi ajándékot
órát, ékszeri
legelőcsöbbsen **Kollár Lajos**
órásmester és ékszerkereskedőnél
KOSSUTH UCCA 4.

Vegyen sapkát
karácsonyra
FARKAS
sapkakészítőnél. Széchenyi u. 3.

Berzékli műteremben
Ferenc József út 36,
Vasárnap is nyitva

A túsok börtönében a vörös uralom alatt

Írta: Baja Mihály

1919. év virágvasárnapjának reggelén, hajnali 4 óra tájban arra ébredtem föl türkevei paróchiám hálójában, hogy valaki járkál az ablakom alatt. Félkeltem és kitékintettem a félrehúzott függöny mögül. Egy feltűzőt szuronyú vöröskatoná strázsált az utcára néző két ablakom között. Hajnalodott, tisztán kivethettem a szürkületben egyetlenesen le s föl járkáló alakját. — Tudtam, hogy mi következik. Most fogdossák össze azokat a polgárokat, akiket a vak gyűlölet kipécézte, hogy beteljük a bosszú munkája, még mielőtt a románok ideérkezzenek, akik Dévaványa felől már erősen közeledtek. Semmi kétség benne, én is köztük leszek.

De ki tudná megmondani, hogy mi lesz azután. Olyan időkét élünk, amikor mindenre el kellett, hogy szánjuk magunkat, arra is, hogy életünket letegyük, mint ahogy az Ur Jézus letette az ő felebarátaiért.

Kövés időre még visszafeküdtem az agyba és átgondoltam mindazt, amit legutóbb megértem s szigorú önvizsgá-

latot tartottam magam felett, vajjon vétettem-e ellenük valami olyast, ami miatt halálra adhatnak? A lelkiismeretem tiszta volt. Igaz, hogy ellenük állottam, igaz, hogy szembehelezkedtem velük, igaz, hogy eleitől fogva a polgári érdekeknek, az egyháznak, a vallásnak voltam örállója, de mindezt hivatásomból kifolyólag tettem s nem gyűlöletből, hanem szeretetből. Szemlől-szembe megmondottam a munkásvezérnek még az 1918-as októberi felfordulás idején, hogy szűnjék meg a népet lázítani s figyelmeztettem arra is, hogy eljön az idő, amikor mindenért számolni kell mindenkinek s akkor hogyan fog megállni Isten és a földi bírák előtt? Madarász István, aki egyszerű közművesmester volt s aki a város előjáróságától abban a jótélemben részesült, hogy míg a város hítes mérnöke egész háború alatt küzdött a haretéren, őt az előjáróság megtette városi mérnök-helyettesnek és egész idő alatt felmentette, mint nélkülözhetelent.

Az őszirózsás forradalmi napok

S ez az ember azzal fizetett, hogy már a Károlyi-féle őszirózsás forradalom idején fellázította a munkásságot az akkori törvényes rend ellen, s összefogva a frontról hazazöngző katonasággal, háromnapos fosztogatást rendezett azzal, hogy most már „minden a miénk”. Midőn pedig a polgárság a rend fenntartása végett polgárőrséget akart felállítani, azt megakadályozta azzal, hogy védje meg vagyonát a polgárság úgy, ahogy tudja s a forradalom első éjszakáján kifosztották az összes kereskedéseket, feltörték a tanácsokra menekült gazdálkodók lakásait s széthurocoltak mindent, ami a kezük ügyébe akadt. Maga Madarász a város kocsiján járt-kelt és ellenőrizte a fosztogatásokat. A rendőrség és csendőrség kábultán és télenül szemlélte az eseményeket.

Pedig ez a forradalom még a negyvennyolcas szabadságeszmék jegyében ment vége, de éppen elég volt arra, hogy éket verjen a munkásság és polgári lakosság közé. A megalakult polgárőrség véget vetett a fosztogatásoknak s elfogta a fosztogatókat, kiket a város börtönében őriztek eleinte, majd a mezőtúri járásbíró börtönébe szállították át az elvtársak fenyegető magatartása következtében. Köztük volt természetesen Madarász István elvárs is a két fiával. Hozzá tartozók és az elvtársak fenyegetésére azonban rövidesen szabadon bocsátották őket s ezek bosszút forralva tovább szították a gyűlölet lángját, mely a proletárdiktatúra kitérősekor, 1919 március 21-én érte el tetőfokát, amikor véglegesen öklök lettek úrrá a város felett, elkezdve az egész előjáróságot, megkezdették azoknak üldözését, akiket a megváltó eszmék ellenségeinek tekintettek.

A házkutatások, rekvirálások, lakás-

feloglalások egymást érték. Volt benne részem nekem is, ki nyílt népgyűléseken próbáltam őket meggyőzni tarthatatlan felfogásuk felől. Fegyveres vöröskatonák feltűzőt szuronyal jöttek Madarász vezetésével az egyházi hivatalba és lefoglalták az egyház vagyonát. Jegyzőkönyvet vettem fel velük és aláírtam a vezérrel is. Később aztán ezt is a fejeéré olvasták neki. A sok zaklatás-vitte a sirba az agg Hegyfokly Kabos tudós római katolikus lelkész is, kit hívei kérésére fergeteges hóiharban én búcsúztattam el a katolikus templom előtt kitétt ravatalánál.

Igy köszöntött reánk április 27-e, mikor hajnali időben rám verte valaki az udvar felől ablakot. Kitekintettem, Ste-fánovits Lajos volt, a Madarász veje. Egy munkakerülő naplopó esavargó.

— Mit óhaj? — Kérdeztem tőle nyugalmat erőltetve magamra.

— Tessék felöltözni! — mondotta — s a többit majd meg látja. — Fel volt fegyverezve, nagy revolveres tok csüngött az oldalán. Azzal egy vörösört hátrahagyva, eltávozott. Ekkor jutott eszembe, hogy már napok óta mondogatta egyik jóakaróm, aki a direktóriumnak tagja volt, hogy jó lesz valahová elbújni, ahol nem találják rám, mert a túsok szédését kimondották. De én nem tartottam magamhoz méltónak, hogy bújkáljak előlük; Istenre bízám magamat. Előző este is kivilágították a város háza ablakait, ott tanácskoztak, akkor állították össze a névsort bizonyosan, Debreczeni Dániel földbirtokos jóbarátommal találkoztam s felmutatva a kivilágított ablakokra azt mondotta résztjósó hangon:

— Összeült már a Szkubstina. Felöltöztem szép papi ruhába. Hátha kivégeznek, úgy haljak meg, paphoz illesz.

Vörösök között

Amint kiléptem az ajtón, egy vöröskatonára ütköztem. Egyik volt rendőrhívünk volt, aki zokogva kérte a bocsánatot lölem. Besorozták az őrségbe, de ő nem lehet róla. Igaza volt. Megengedte, hogy átmenjek Cziriák Géza segédle-kész ablakához és felzörgessem, felkér-

jem, hogy végezze reggel a virágvasár-napi istentiszteletet helyettem s jelent-se sorsomat a gyülekezetnek. Imádkoz-zanak éretünk.

— Hová megyünk, kérdeztem a kísé-rőmet.
— Nekem csak annyit mondtak, hogy

az állomás felé menjünk, ott majd in-
lézkedni fognak.

Amint haladtunk a főúccán felfelé, egyszer csak a másik oldalon Debre-
czeni Dániel gazdálkodó barátomat lát-
tom, amint négy vörösör között lépéget
lehajtott fejjel, szintén az állomás felé.

Ez a Debreczeni Dániel különösen
szálka volt a kommunisták szemében.
A háború alatt temérdek szorgalommal
és kupekedéssel szép vagyont gyűjtött
össze, azt irigycélték tőle. Pedig Dániel
gazda a „nagy szabadság” alatt még
borjúkkal is kedveskedett a munkás-
kaszinó dáruidósnak, mégis befogták.
Mikor közrekapták és kicélték az
uccára; egy pillanatra megtorpant,
megesavargatta egészséges, kemény
nyakát s megvakarta a tarkóját, kissé
melankólikusan sóhajtott — akkor
hallván bizonyára legelőször a „túsok”
kifejezést is:

— Most már látom csakugyan, hogy
„túsok” vagyok.

Még mosolyogni is tudtam a dolgok
felett, de nem sokáig. Amint az állomás
közébe értünk, ahol az út kétfelé
ágazik, egy fegyveres vörös katona
várt ránk s kísérlőnknek a fülébe sugva
valamit, ellenkező irányba mutatott. —
Megrémültem. Hová visznek bennün-
ket, ha nem az állomásra? A közelben
egy elhagyott tanyaépület állott a
szántóföldek között, oda tuszkoztak be,
annak egyik helyiségébe. A félhomály-
ban mindjárt láttam, hogy nem én va-
gyok az első. Már ott volt néhai dr Tóth
János volt belügyminiszter, akit tür-
kevel tanyájáról hoztak be még előtte
való éjjel s aki annyi jót tett a városai
és mindenkié, mint a kerület 25 évig
volt képviselője. Ott volt dr Kuzska
István, Szolnok vármegye volt főis-
pánja, dr Nánássy Endre ügyvéd, dr
Simon László v. tanácsos stb., összesen
mintegy 18-ra szaporodunk. Amint be-
léptem, valaki megkönnyebbülve mon-
dotta:

— No, most már nincs baj, mert
papuk is van, aki megvigasztal ben-
nünket. Erre a vigasztalásra később, de
még hamarabb is csakugyan sor ke-
rült.

Sokan nesztét vették a dolognak és az
éj leple alatt elmenekültek, némelyiket
még most is keresik s fantasztikus dol-
gokat suttognak az újonnan jövők
egyiknek-másiknak a meneküléséről.

Magát a polgármestert, dr Tóth Im-
rét is beakarták fogni. A vörös hadse-
reg Dévaványa felől visszavonulóban
volt a románok elől a nagy össze-
visszaságban csak nagyon nehezen és

Puskapogás riasztotta fel éjjel a logyoknt

A börtönajtó becsapódott mögöttünk.
A Margit-körúti katonai fegyház vas-
rácsos kapujában dühösen esikorgott a
zár s mi óreinktől elszakítva, ott szo-
rongtunk a folyosó elején, míg az örök,
akik bennünket idáig elkísértek, kívül
maradtak s ott káromkodtak visszafot-
tott hangon, mikor látták, hogy olyan
helyre kísérték bennünket, amilyenre
maguk sem gondoltak. Hisz otthon
nekik is azt mondták a direktórium-
ban, hogy a túsoknak semmi bajuk
nem lesz, úrimódon élhetnek, mind-
össze azzal a különbséggel, hogy fel-
ügyelet alatt fognak állani, tehát mégis
csak foglyoknak számítanak, de hát,
hiszen forradalom van, vagy mi. Szol-

DEBRECZEN 19. OLDAL.
1941 XII. 25.

Szeretni fogja

a híres NAGYENYEDI
Kovács Krém-el

ha rendszeresen használja,
csodálni fogja bámulatos hatá-
sát, eltünteti az arebőr szép-
séghibáit, az arc megszépül,
feltűnően üde, tiszta lesz.

éjjel használatra két osoma-
Nappali használatra sárga gölasban

késve indultunk el Szolnok felé. Szol-
nok előtt valami okvetetlenkedő alak
mindenáron, mint ellenforradalmárokat
akart bennünket kijátszani s kis híjja
volt, hogy az akkor ottjárt Szamuellinek
a kezébe nem kerültünk. Vágó katonai
népbiztos döntötte el sorsunkat, ki
mikor szemlét tartott felettünk, a
névsorból a nevemet pécézte ki s én
előálltam.

— Mit csináltak, kérdezte, tán ellen-
forradalmárok?

— Nem csináltak mi semmit, fele-
tem, ártatlan túsok vagyunk. Nehány
szóbol aztán kiderült, hogy Vágó elvt-
árs abban az időben debreceni szo-
cialista párttitkár volt, amikor én ott
diákoskodtam s valahogy, emlékezett a
nevemre a „Bokréta” poétatársaság
kapesán. Intézkedett, hogy utunkat Bu-
dapest felé folytathassuk. Sőt kilitásba
helyezte, hogy szállodában fogunk lakni,
akinek pénze van, külön ellátást is
kaphat.

Később gondoltuk el, hogy milyen
különös isteni gondviselés örködött fe-
lettünk, hogy nem maradtunk Szolnok-
kon, mikor hallottuk, hogy az odaszü-
folt túsok egy részét a sikertelen pal-
gári akció letérése után Szamuelliek a
főbbiekkel együtt felkoncolták s a
fennető árkában hantolták el.

Igy értünk estére Budapestre. Vár-
tuk, hogy hová is szállásolnak ben-
nünket. Amint gyalogosan ide-oda el-
pelték, hát hosszú vándorlás után egy-
szer csak a budai oldalon a Margit-
körúti katonai fegyház előtt találtuk
magunkat. Belesáppadtunk. Akkor
tudtuk meg, hogy itt van a túsok
egyik gyűjtőtáborra. A másik pedig az
Országház pincéjében volt.

— Na, innen aligha kerülünk ki egy-
hamar, sügta felem az egyik túsztárs.
— Vagy soha! sügta vissza a másik,
baljós tekintettel.

Utközben hallottunk a Hollán testvé-
rek kegyetlen legyilkolásáról.

nokon meg az egyik népbiztos azzal
kecségetett bennünket, hogy szállodá-
ban fogunk lakni és saját költségünkre
kivételes ellátást biztosíthatunk ma-
gunknak. Mindebből nem lett semmi,
vagy az lett, hogy mint közönséges
katonaszökevényeket, vagy egyéb bünt
ellakóvetetteket abba a fegyházba zártak
be, amelynek a lakói legtöbbször esetben
már halálra is vannak ítélve s ennél-
fogva rájuk nézve ez az épület már
nem egyéb siralombháznál. Hát az volt
az ránk nézve is.

A két derék vörösör még sokáig te-
kingtetett befelé a rácsos kapun s mi-
után őket be sem eresztették, nagy-
búsán elindultak hazafelé. A hosszú út
alatt, míg felértünk Budapestre, példá-
san viselkedtek velünk szemben, az ál-
lomásokon vízet hoztak, átszálláskor a
esomagjainkat is segítettek cipelni,
egyszóval látszott rajtuk, hogy szim-
patizálnak velünk, csakhát éppen hogy
most úgy fordult a sor, hát szemmel
tartottak bennünket. Mikor elindultuk,
akkor mondtam az egyiknek, úgy vi-
selkedjenek velünk szemben, hogy
amikor majd eljön a számadás ideje,
mert mindezekért majd egyszer számot
kell adni valakinek, ne legyen rájuk
panasz, hát nem is volt és később ma-
gam tettem melletük bizonyosságot,
hogy tisztességesen bántak velünk. Hát
úgy is bántak, mikor elkészöntek töl-
lünk a rácsos kapun át, éktelenül szid-
ták visszafotott hangon a direktóriu-
mot, amelyik ily gyalázatosan becsapta
őket.

Hamarosan számba vettek bennünket
s utána bezártak mindnyájunkat egy
nagy alagsori helyiségbe, ahol szalma-
szálkák voltak elhelyezve, párna persze
nem volt, legfeljebb az is csak szálmá-

„Takarékosság” Kereskedelmi Rt.

(Debrecen, Deák Ferenc ucca 6.)

kiszolgáló cégei

változatlan feltételek mellett, zavartalanul állanak rendelkezésére
a „Takarékosság” Rt. mindazon vásárlóinak, kik mindenkori
pontos fizetményeik igazolására sárga színű érvényes vásárlási
utalvánnyal rendelkeznek.

Krayer festék Csapó u. 16. Telefon 21-60.

ból, takaróznál pedig a kabátjainkkal takaróztunk. Este lett, mire elvackolódunk a kissé megnyugodtunk a hozszadalmis és töredelmes utazás után. Hiszen volt közöttünk olyan is, aki már harmadnapja fogoly volt a most szállították el velünk együtt Budapestre. No, de végre alhatunk nyugodtan, hiszen öreg este lett, mire lephentünk. Dehát hogyis tudtunk volna aludni ilyen helyzetben? Teljes bizonytalanság vett körül bennünket, nem tudtuk, hogy mit hoz a holnap nem tudtuk, hogy mire virradunk. A sötétben rémképeket látunk s megfeszített figyelemmel hallgatunk, hallottuk az éjjeli örök léptelnek a kongását, néha irtózatossá esend lett a titokzatos éjszakában s egyszerre puskaropogás vert fel bennünket félszóból. Vajjon mi történt? Kivégezték tán valakit? Találgatunk suttogva, de nem volt aki felvilágosítson bennünket.

Találkozás a debreceni túsókkal

Másnap délelőtt sétálni vittek bennünket a börtön udvarán, nem kis meglepetésükre ott találkoztunk a debreceni túsókkal, voltak vagy 52-en. Ott volt közöttük az öreg Márk Endre bácsi volt polgármester, Szele György lelkipásztor, Haendel Vilmos és Tegze Gyula egyet. tanárok és mások a város legelőkelőbb polgáraitól. Ott volt Hódy Béla bácsi az egyház levéltárnoka, akit mint versíróit valami antikommunista versért vittek el túsónak.

Megható volt, hogy dr. Hódy Béla ügyvéd temérdek töredelemmel kocsin ment Pestre édesapja után, hogy kiszabadítsa és életbiztonságot szerezzen neki. Ugyancsak ilyen megható ragaszkodás nyilvánult meg Ifj. Szele György részéről, ki felutazott Pestre és édesapja helyett felajánlkozott túsónak, hogy az öreg megtört ember szabadulhasson s ő maradjon bent helyette a siralomházban.

Mind Ezeket az eseményeket csak a véta alkalmával egy pár elejtett szóból sejtettük meg, mert beszélgetni senkivel sem volt szabad, legkevésbé más csoportban levő túsókkal. Így telt el három nap, anélkül, hogy szólottak volna hozzánk csak egy szót is, hogy miért is kerülünk ide a siralomházba és mi lesz a tulajdonképpeni sorsunk. Erre is megkaptuk hamarosan a feleletet. A harmadik vagy negyedik nap reggelén azt a parancsot kaptuk, hogy készüljünk fel, mert a délelőtt folyamán kihallgatásra kell mennünk Medgyesi vádbiztos elé. Hát készülődünk. Találgatunk, hogy ugyan mit is fognak kőlünk kérdezni, mit fognak kivizsgálni, mivel fogják megokolni elfogatásunkat, hiszen nem vétettünk mi senki

A vádbiztos előtt

Tanakodtunk, hogy ugyan mit is rajunk, ha a vádbiztos elé kerülünk s voltak, akik fenekedtek, hogy így meg így, majd megmondjuk mi az igazságot stb. Ott volt közöttünk C. K. bátyánk, gőzmalomtulajdonos, hatalmas szál ember, valóságos óriás és különben s marcona kinézésű dúsgazdag ember. De most egy kissé megtört az 50-es életkorában lévő férfi s azt mondja: halljátok, adok nektek egy jó tanácsot, fogadjatok nekem szót, meglássátok, hogy hasznát veszitek: alázatosak, jámborok legyetek, egy kemény szó el ne hagyja a szájátokat, ne követeljétek, csak kérjétek, higgyétek el, hogy többre mentek vele, gazdag élettapasztalomból mondhatom, hogy mindig többre mentem szép szóval, mint keménységgel. Beláttuk, hogy igaza van, meg is fogadtuk, hogy úgy lesz minden.

Felmentünk az emeletre, ahol Medgyesi vádbiztos székelt. 35-40 éves fiatal ember volt, elég jó modorú s úri tartású ember. Amint beléptünk a terembe, melynek közepén még egy másik katonaruhás fiatal ember is ült az asztal mellett, úgy látszott, hogy az a legyőzött tennivalókat fogja ellátani.

Feltűnt nekem, hogy dr. Tóth János volt belügyminisztert már ott találjuk s

Reggel aztán odalopóztam Tóth János v. belügyminiszter ajtajához, amikor a keménymagos levesből álló reggelit hozták, hogy megbizonyosodjunk életben létezéséről s belcsem a kielégültyükön. mert azzal a gyanúsítással, hogy a románokkal cimborált, külön zárkába csukták. Ott ült háttal az ajtnak, vállán a felsőkabátja s a levest kanalazta. Suttogva szólottam hozzá, megfordult s rémülten ismert fel, majd arra kért, hogy azonnal siessek vissza társaimhoz a mi cellánkba, mert az Istenért, ha észreveszik, hogy kiszöktem, ki tudja mi lesz belőle! Visszaosontam s megnyugtattam a társakat, hogy — akidert mindnyájan úgy aggódtunk — él, nincs semmi baja.

Erről a jelenetről később egy felolvasás keretében meghatódott lélekkel emlékezett meg Tóth János, a türkevel polgári iskola ünnepélyén.

ellen semmit s voltaképpen az a legnagyobb bűnünk, hogy utóbb már beletörtünk a változhatatlanba és csendes megadással vártuk sorsunk beteljesülését. Hol volt már akkor a polgárság ellenállása, mikor a Kun Bélák és Szamuellik nevét vérben forgó szemekkel emlegették a főkorifeusok a Munkás Tanács ülésén, ahol L. Nagy Lehel — egy munkakerülő napszámos, aki állítólag baptista prédikátorságot is viselt valamikor — mindennap egy nagy hanggal jelent meg a tanács ülésén s azt az asztallapján végigvágva azzal köszöntött be a tanácsba, hogy „mikor megyünk már az urak ellen?” Ez az L. Nagy Lehel aztán, aki frni-olvasni sem tudott, később városgazda lett s mikora beszedett pénzeket, melyeket az asztalon egy halomba hanyatott, este el kellett volna számolni, csak úgy olvasás nélkül gyűrte zsebre, mondván: „megvan e mind, látom a csomójáról.” Ugyanez a L. Nagy Lehel foglalta le a lelkészlakást is a maga és családja számára s mikor ezt nekem a Direktórium elnökének füle hallatára mondtam, ajánlottam neki a fürdőszoba mellett helyiségeket és mosolyogva mondtam, hogy az öreg „kollégával” majdecsak megieszünk. Ugyancsak ő magyarázta meg kevéssel azelőtt, mikor a vörösek egy vasárnap délután a templomba vonultak és ott népgyűlést tartottak a templomos hívek nagy mebotránkozására, úgyhogy félni lehetett az összehittközéstől is, hogy: „ne higgyétek, hogy ez a hely külön más háznál, mert az Isten nem lakik kézzel csinált templomokban” stb. Ennyit tudott az Isten Igéjéből.

elég vidám arccal fogadott bennünket, ami némi biztató érzést öntött mindnyájunkba. Később tudtuk meg, hogy valamelyik budapesti zsidó hitközség küldöttségileg tisztelgett a vádbiztos előtt s kérte felelőség mellett szabadlábra helyezését. Még kultuszállamtitkár korában valami jót tett a hitközséggel s ezt akarták neki honorálni a derék hitközségi előjárók. Mi tífres tagadás, abban az időben nagy hatása volt az ilyen fellépésnek s emberleg még szép cselekedetnek is beilllett. De Tóth János nem fogadta el a kegyelmet. Azt mondta, a többi türkevel túsú is éppen olyan ártatlan, mint ő, neki csak az a kérése, hogy amennyiben a többiek visszamaradnak, helyezték őt vissza közéjük, együtt akarja bevárni további sorsát azokkal, akikkel együtt hozták fel a siralomháza. Úgy is lett.

C. K. malomtulajdonost szólították. Mi a foglalkozása? — kérdezték. A nagy hatalmas ember kétrét görnyedve állott a vádbiztos elé.

— Molnár vagyok, zokogta elhaló hangon.

— Van-e családja?

— Két fiám volt, felelt panaszosan. Az egyik a világháborúban elesett szegény, a másik halálos betegen fekszik otthon, szegény feleségem alig áll a lábán.

Legszébb ajándék karácsonyra egy szép gyapjú, vagy vatta paplan, Bizalommal keressen fel, míg a kérelmet tart,

VARGA GÉZÁNÉ, Batthyány u 13

bán s most neki kell helyt állania a malomban, pedig a szegény népnek alig van kenyere s az óriás körül is nagy nehézségek vannak, mi lesz velük nélkülem, valamikor gazdag ember voltam, mindenkin segítettem s most magamnak s családomnak, meg a munkásaimnak is alig van betevő falatunk.

Láthatólag részvételt néztek rá a szigorú bírúk.

— Szabadlábra helyezem, mondja Medgyesi, menjen haza, ha tud és gondoskodjék róla, hogy a szegény proletárok kenyérhez jussanak.

— Köszönöm szépen, az Isten fizesse meg, rebegte alig hallhatóan C. K. bátyánk.

Amint megkapta az elbocsátó lapot, összeszedte holmijait s elbúcsúzott tőlünk. Kikisértük a vasrácsos kapuig. A fegyveres őr átvette a görnyedő ember szabadságlevelét s kiengedte a kapun, míg mi ott állottunk belől és bizonyos irigységgel néztünk a távozó után.

Ahogy kilépett a kapun s egynehány lépést tett előre — mintha hirtelen 20 évet fiatalodott volna, vagy valami titkos metamorfózison esett volna át — egyszerre kiegyenesedett s egész atléta természetével, lángoló arccal fordult vissza a börtön felé, két öklét felemelte s vérben forgó szemében iszonyatos gyűlölettel nézett végig a sötét épüle-

Szabadulás után — még nehéz napok

Velünk együtt még vagy hárman — négyen szabadultak ki. Igenám, de nemhogy haza tudtunk utazni, de még Szolnokig se juthattunk el, mivel az már akkor a vörösek főhadiszállása volt.

Először a svéd követség próbált bennünket haza expedálni, természetesen sokan voltak más városból valók is Tiszántúlról, sőt ott láttam meg az egyik napon a követség épületében néhány dr. Révész Kálmán kassai lelkész-esperest is, aki később püspökké lett, aki a csehek előtt Budapestre menekült és ott rekedt s viszontagságos úton jutott haza övéi közé hetek és hónapok múlva.

En beállottam a faszori lelkész hivatalba exkaplánnak és ott predikáltam néhai Kovács Emil akkori lelkész mellett s csodálatos, hogy ezt is milyen hamar megtudta a türkevel direktórium. Minden lépésemet számon tartották.

Egyik napon a Fehérvári úton ácsorogtam s éppen sorba akartam állani, hogy az ottani étteremben valamit káposztalével enyhítsem meg éhségemet, amikor két vörös katona fogott körül.

— Tudja-e elvtárs, hogy kik vagyunk, kérdezte az egyik, nem éppen barátságos hangon. Végignétem rajtuk. — Mindkettő állig fel volt fegyverkezve, övükben nem is egy hajító bombával. Megismertem őket: Madarász Istvánnak, a türkevel direktórium elnökének a két fia volt.

— Tudja-e elvtárs, szólalt meg ismét az előbbi, hogy sógoromat, Stefánovits Lajost a türkevel burzsuok vádjá alapján a bevonuló románok katonai parancsnok kivégeztette? Szemet szemért, fogat fogért, mondta fogeszkorgatva.

Ezt most hallottam először, de lélekjelenlétemet nem veztettem el.

— Sajnálom az esetet, mondtam nyugodtan, ha én otthon maradhattam volna ez nem történt volna meg, mert én minden erőmmel küzdeltem volna, hogy ártatlan emberek vére folyjon.

— Később értesültem róla, hogy a románok közeledésének hírére, április 29-én reggel Stefánovits Lajos és Ábrahám István, a forradalmi törvényszék elnöke (egy 100 holdas parasztgazda, akit a kommunizmus eszméi teljesen megzavartak) a városi hivatalban

Isteniszíjlelei a vörös pokolban

Egy ilyen látogatásom alkalmával fejezték ki a túsztársak azt az óhajtasukat, hogy szerethének, istentiszteleten részt venni az intézet kis kápolnájában. A túsók parancsnoka röhögve adta meg az engedélyt.

DEBRECZEN 20. OLDAL 1941 XII. 25.

ten, mely tisztességes életét így megcsúfolta s általunk már alig értett, artikulálatlan hangon, tajtékozó gyűlölettel mondogt sötét átkot megkínzóira. Jó, hogy a kapun belől álló vörösről ebből alig látott és hallott valamit, de ha látott, vagy hallott volna is, a szabadlábra helyezett túsú s második másodpercben már elfutott az uccal sokadalomban — Rengett a föld lábál alatt.

A vallatások során én is sorra kerültem. Szerencsém volt. Arra a kérdésre, hogy azelőtt hol voltam lelkész, mielőtt mostani állomásomra kerültem, azt feleltem, hogy 5 évig Amerikában lelkészkedtem, az Egyesült Államokban, a kivándorolt magyar református munkások között. Erre felütötte fejét a jegyzőkönyvet vezető egyenruhás fiatal ember s egyet biccentett a vádbiztos felé. Ez azt jelentette, hogy szabadlábra helyezésem ellen nincs kifogása. Később tudtam meg, hogy Szamuelli fivére volt, aki Amerikában is járt.

— Utazzék haza, ha tud, mondotta a vádbiztos és védje meg a szegény proletárokat a románok és a polgárok ellen. Ekkor tudtuk meg, hogy a románok már bevonultak Túrkevére s hogy már a Tiszáig, illetőleg Szolnokig nyomultak előre.

lévő 200 darab sertést akarták elhajítani, de a hajásár vonakodott a hajást elvállalni s azt agyonlőtték, mire kettőjüket a lábrakapott polgárság néhány tagja elfogta, lefegyverezte és átadta a bevonuló román parancsnokságnak, a parancsnok mindkét kommunistát agyonlővette.

A helyzetem kritikus volt. Tudtam, hogy menekülnöm kell, bár nyugodt magatartásom és őszinte feleletem mintha gondolkodóba ejtette volna őket, kissé félrész vonultak s tanakodtak. Ezt a néhány pillanatot használtam fel s az éppen ott elhaladó villamosra hirtelen felkapaszkodtam, mire észrevették, a villamos már indult is, ők utána iramodtak, de lemaradtak. Mintha isteni kéz adott volna erősebb áramot a járnűbe, sebesen nekifordult a villamos és én meg voltam mentve. Ha ott végeznék velem, ki kereste volna, hogy ki s miért cselekedte ezt velem: egy burzsuja kevesebb van s vége. Attól kezdve nem járkálhattam nyugodtan az utcákon és csak megváltás volt számomra, mikor a túsókat kicserélték s velük együtt hónapok múlva én is hazamehettem Tiszafüred felé a felrobantott Tisza-híd alatt Debrecenen át, ahol még szintén három napig tartottak bennünket fogva és vizsgálat alatt a Frohner szállóban. Itt már akkor szintén a románok voltak az úrak s a rendőrségi palotában kaptuk meg az engedélyt a további utazáshoz.

De még mielőtt hazatérhettem volna, többizben megátogattam az ottmaradt túsztársaimat. Már nem voltak a Margit-kőrüti siralomházban, hanem kint a rákospalotai Leányjavitó intézetben. Állítólag azokban a napokban mondták volna Kun Béla, a nagy proletárdiktatúra azért nem bír erőre kapni, mert még kevés a véradozat érte s voltak, akik a túsók lemeszárólasát helyezték kilátásba s a parancsnok, mivel nem látta ott biztosítva a túsók életét, kihelyezte őket Rákospalotára, ahol nyugodtabbnak látszott a helyzet. De itt is bajok voltak. A Leányjavitó intézet igazgatója, aki sok jóval volt a túsók iránt, egy nap közölte Tóth Jánossal, hogy állítólag valamelyik éjjeli támadás készül a fogolytábor ellen s kiiktatta őket az esetleges támadás kivédésére s a menekülés lehetőségére. Szóval nem volt gyöngyélet az élet ott sem. Hála Istennek a tervezett vérfürdőből nem lett semmi.

Van itt — úgymond — egy tucat kövér pap is, akár cirkszt is játszhatnak tőlem.

Néhai Haypál Benő budai lelkésszel közöltem az óhajtasukat, aki hajlandó volt az egyházi beszéd tartására, míg

Karácsonyra

Illatszert, manikűr- és fésűkzették a legolcsóbban SINAY illatszertárból, Vár és Csapó ucca sarok.

CABINET Dreher Brandy

KIVÁLÓ MINŐSÉGE NEM VÁLTOZOTT

én bibliját olvastam és imádságot mondottam.

Haypál Beó hatalmas beszédet tartott. Ott voltak a debreceniek is. A kórusban dr. Varga Lajos ügyvéd véggezte a kántori teendőket. Zengett a kálvinista ének, mikor Haypál belekezdett a prédikációjába. Az elcsiggyedt lelkek, mint zivatár után a megpaskolt fűszálak újra éledtek és átengedték lelküket az Ige hatalmának.

A tusparancsnok szótvetett lábakkal állott a kápolna ajtajában s megvető arccal hallgatta egy darabig az egyházi beszédet, majd mikor a szónok a Pál apostol állhatosságát és lelki bátorsá-

gát magasztalva bátorította a hallgatóságot, egyszer csak dühösen megfordult s kiment a helyiségből. Haypál Benőnek se kellett főbb, annál felségesebben fejtegette a lelki szabadságban való megállás közziklává magasztosító erejét.

A jó Isten minden keserűből édeset tud kihozni. Az Istentiszteleten részt vett debreceni tiszok, Márk Endre bácsival nem felejtették el az én szerény szolgálatomat. S mikor 1920-ban a nagy Dicsőfi József halálával megünnepelték az egyik debreceni lelkesítő állás: egyhangú bizalommal hívtak meg debreceni lelkipásztornak.

Bűnhúzó kommunista vezér

Ennek az esztendőnek a nyarán olasztam az újságokban, hogy az ukrainai harcok alkalmával egy ottani faluban egy megtört magyar emberre talált a hadvezetőség, aki szabadtőlként üdvözölte az előnyomuló hadsereg tagjait. Az egykori munkásvezér és tükrekei direktóriumj elnök volt, Madarász Imre, aki 10 évi fegyházbüntetését Oroszországba való kivándorlással cserélte fel s most kiábrándulva a világbolondító eszmékből, csak egy vágyat ismert, hogy hazajuthasson megegyeszer Törökévre, kis szalmafüdeles házába.

Bűntetésé azóta elévült s ő már otthon is van s mint ő mondotta, mindent jóvá akar tenni, amit hazája, városa, vagy bárki ellen vétett. Ha eljutok közelesem Törökévre, fel fogom keresni azt az embert, hogy magam is meggyőződjek párdélulásáról és eszébe juttassam neki akkori intelmeimet, amelyekért olyan keservesen kellett megszerveznem s hogy megmondjam neki, hogy nincs a szívemben harag iránta: már régen megbocsátottam amit ellenem vétett.

Japán-magyar kapcsolatok dokumentumai és a debreceni bombamerénylet ismeretlen adatai az elhunyt Mátyás József tanító hagyatékában

Csillagfényes, meleg augusztusi éjszakán költözött el az élok sorából Mátyás József debreceni tanító, egy jó magyar ember, aki egész életét a magyar kultúra szolgálatába állította. — Fanitói fizetéséből öt gyermeket nevelt, de azért havonta jelentős összegeket költött csak postabélyegre, hogy a világ minden részében eszperanto-nyelvbarátjaival levelezést folytatva, egykezzen megismertetni a magyar-nyelvet külföldön. Megható és esodálatos kép tárult elénk ennek a törékeny alakú magyar tanítónak életéről, ahogy szvegyével a több ládára tehető kézfirat, levél és könyvhalmoz, egyedüli vagyománya között kutatunk. Megható az, hogy ez a korán elment ember milyen nagy dolgok megvalósításáért barcolt csöndben, zajtalanul, minden feltűnés nélkül...

Nippon debreceni barátja a magyar-japán kapcsolatokért

Most, amikor a japán nemzet eposzba illő, gigantikus küzdelmét vívja a világhatalomratoró amerikai zsarnokság ellen, különösen érdekessé válnak és az aktualitás fényével ragyognak fel azok a képek, melyek a Vigkedvű Mihály uccai kis tanítólakásban levelekben, fényképekben, könyvekben kirajzolódtak a japán lélekről. Mátyás Józsefnek sok barátja volt a japán eszperantisták között, velük levelezve ismerte meg Nippon fiainak életét, mely hősi küzdelem a mindennapi létért. A japán lelket, melynek elszántsága talán abból az érzésből virágozott ki, hogy a háborgó elemek bármikor elsöpörhették életüket, házaikat, mindenüket. A japán ember mindenre elszántan néz szembe a holnappal, mert tudja, hogy egy napon abból a földből, melyet eszperanzevirágok illatos, fehér takarója borít, a nagy kataklizmával a halál lángja csaphat fel, elnyelve mindent, elperzselve mindent, ami szép, drága, értékes... Mátyás József egyike volt a legnagyobb japán-barátoknak, hosszú évek celludatos, kitartó munkájával ápolta és mélyítette a kapcsolatokat japán barátain keresztül a két nemzet között...

A debreceni bombamerénylet történetének ismeretlen részlete

Az elhunyt debreceni tanító hagyatékában vaskos füzet őrzi a debreceni bombamerénylet híreles történetét. — Mátyás József nem sajnált munkát, fáradságot, szerény tanítói jövedelméből áldozott pénzt, hogy egyre újabb és újabb részleteit kutassa fel annak a szörnyű merényletnek, mellyel voltaképpen a világháború robbant ki. — Mert a debreceni bombamerénylet ugyanannak a sötét munkának eredménye volt, amely hogy felrobbantsa a világbékét Sarajevóban más kezekkel a Princíp revolverjének ravaszát húzta meg, ismét más kezekkel pedig a Debrecenben felrobbant pokolgépet helyezte egy postacsomagba. Ennek a merényletnek sok ismeretlen adata, még fel nem tárt részlete hever kéziratban Mátyás József hagyatékában...

Magyarságismeret és esperanto segítségével

Külön fejezetet érdemel az a hatalmas munka, amit a magyarság ismeretén terén végzett Mátyás József egy erdélyi tudóssal és esperantistával, Gencsy Istvánnal együtt. A két férfit Gencsynek egy tanulmánykötete hozta össze évekként ezeltől, melyben az erdélyi tudós a léggel hajtható, önsírnakó vonatról, a levegőfésztéről és szigetelésről, érték-kivonatokról, melyek az emberi kultúra java kiválasztásával egy áttekinthető és átfogható művészi anyagot adnak, írt fejtegetéseit Mátyás József fordította le esperanto nyelvre. Ez a munka hozta össze a két embert, az erdélyi és debreceni magyart. A továbbiakban Mátyás József lefordította Gencsynek Zamenhoffról, az esperanto feltalálójáról írt regényét, egy magyar nemzetéről írt történelmi regényt és magyarságismertető füzetét. Elettől kezdve együtt dolgoznak a magyarságnak az esperanto segítségével a külföld minél szélesebb rétegét előtt való megismertetésén. Munkájuk az egész művelt világot behálózza. Két hatalmas mű terve rajzolódik ki lázas agyunkban, Gencsy írja magyar nyelven és Mátyás József ülteti át esperantora...

Ez a két egyszerű alkotás, amit Gencsy írt meg magyarul és Mátyás József fordított esperantora, abból az érzésből született, hogy ha az emberiség valamikor elpusztulna, maradjon fenn egy-két alkotásba összegezve mindaz az érték, szépség, művészet,

amit a földön teremteni tudott. Mesteri keretet adtak ennek a gondolatnak. — Egyik műben, melynek címe: „Kezdet-től végig” a filmcézár feleségét egy nagy siker utáni ünnepeletés zajában megrohanja az élet szegénységének érzése. Mit ér ez mind — kérdi — ha csak 1 életet élhetünk, nem lehetünk ott a múltban és nem lehetünk a jövőben. Be vagyunk zárva egy emberöltő zárkájába és még ott is egyetlen programhoz kötve ugyanabban az időben, egyazon órában ezerféle esemény csal, hívogat, ami mind érdemes volna és csak egy lehet a miénk... A férj, a gigantikus filmek rendezője megérti az asszonya szaván felsíró örök emberi panaszt és egy óriási filmet alkot, amiben benne van jelen, múlt és jövő, minden, ami érdemes és érdekes az életben és ezzel ajándékozza meg asszonyát. A másik alkotás pedig a Föld pusztulásának percébe viszi az olvasót, amikor a Mars-lakók legyőzik a Föld lakóit és minden zsákmányt átvisznek boiogyókra. Egy Mars-lakó író a szellem múzeumában elhelyezett alkotásokat viszi el, melyben összezsúfolva, minden esetlegestől, gyengébb részlettől megtisztítva ott vannak az emberi szellem ragyogó alkotásai írásban, művészetben tudományokban emlékeül a kipusztult emberiségnek. Ebben a keretben a világirodalom és tudományok értékkivonatát vonták össze a szerzők... akiknek érdekes elmélete, hogy meg kell szabadítani nagy alkotásainkat a közönségtől... csak a csúcsműveket megőrizni mindenben, az abszolút értéket, mert az értékek tömege nő és mire pár század múlva egy ember fel akar jutni az emberi tudás és alkotás ormaira... már letelik egy élet és előbbre lépni, új csúcsokat elérni már nem lesz ideje...

Minden országban 15—20 esperantistával folytatnak levelezést és lassan kialakul egy érdekes kör, mely beszámolókat küld a maga országában feltűnt értékekről, könyvekről, szindarabokról, találmányokról, elhangzott értékes beszédekről, megjelent okos cikkekről, megoldott problémákról, felmerült reformokról. Két magyar ember szinte az egész világ szellemi életének útjára tartja a kezét, mindaddig, míg az egyik kéz hideg nem lesz és halálba nem merül. Már terveik közzé tartozik, hogy különböző nyelveken írt magyarságismertető matricákat küldenek szét külföldi lapokban, hogy így lopják be ennek a nemzetnek megismerését az idegen világ lelkébe. Nagy tervek lobbanak fel a Vigkedvű Mihály uccai kis lakásban, tervek, melyek csak csendben emésztő hosszú munkával valósulnak meg, de a világ nem vesz róluk tudomást.

Külföldi könyvekből kikészülődik a magyarságról írt téves adatokai

Az esperanto levelezés útján jutnak el Mátyás Józsefnek egy hatalmas feladatot megoldásához. Gyűjtögetni kezdte a külföldi tankönyveket, főképpen a földrajziakat és történelmieket. A tankönyvvel együtt megkapta azok Magyarországra vonatkozó fejtegetésének pontos esperanto fordítását is. Akkor látta, hogy sok külföldi tankönyv egészen elavult, téves és nem egyszer rosszulindult, osztrák forrásmunkák alapján készült. Hamis képet ad Magyarországról és a magyar népről. — Ilyen esetben magát a tankönyv szerzőjét, vagy kiadóját kereste meg levélben, felhívta figyelmét tankönyvének téves és hamis megállapításaira, minden esetben kifejezést adva abbéli feltételezésének, hogy a hibák csak hibás forrásmunkából kerülhettek át a tan-

könyvbe és a való tények feltárásával kérte a tankönyvszöveg megfelelő módosítását.

A munka eredményeként a kiadók és szerzők tájékoztató leírásokat és képeket kértek és megváltoztatták a szöveget, melyekben például Debrecenről egy 24 kiadást megért tankönyvben még 1935-ben azt írták, hogy „Debrecen közvetlen, egyenes uccáival és gyakran még; náddal fedett házaival nem kelti város benyomását.” Az elküldött debreceni felvételekkel aztán Mátyásék kigyógyították a kiadót a falusi kinézésű Debrecen romantikájából. Ezt a munkát következetesen keresztül vitte japán, norvég, svéd, angol, ausztráliai, török, lengyel, litván könyveken. Az angol tankönyv és a francia könyv egyszerűen összetévesztette Magyarországot Ausztriával. A svédok szerint a Tiszától keletre őseredeti állapotban levő puszták vannak sárgabarna sivataggal s félvad pásztrok, akik lovak és szarvasmarhák farkait őrzik itt a pusztá egyedüli lakói. A norvég tankönyvben azt írják, hogy: „az ország pusztáin félvad kecskepásztorok élnek s az ország tekintélyes hányada cigány”. Általában a legtöbb könyv tele hamis pásztor és cigányromantikus elképzeléssel. Magyarországról s mikor erről felvilágosították őket, készséggel kijavították a könyveket. Hogy milyen nagyértékű munkát végzett ezáltal Mátyás József, azt mutatja egyik megjegyzése: „Sajnálatos tény, hogy minket magyarokat sok helyen nem ismernek, nem jól ismernek, vagy félreismernek. Sajnálatos, hogy ezeken a tankönyveken nő fel a külföldi ifjúság s Magyarországgal kapcsolatban ez a tudás az egész életre kapott utrávalójuk. Hiszem, hogy ha Magyarországot a sorsintéző külföldi hatalmasságok nem olyan forrásokból ismerték volna meg, amilyeneken felnevelődtek és amilyen a külföldi tankönyvek nagyrésze ma is nem darabolják volna fel olyan esztelenül a közpunduni medencét és nem születtek volna meg Európa közepén azok a torz állatok, melyeknek szülőapja lehetett ugyan a bosszú és rosszakarat, de szülőanyja még is a tudatlanság és tájékozatlanság volt.”

Mátyás József személyében a magyar kultúrának egy csendben, de értékes eredményekkel dolgozó munkása dől ki az élok sorából... Az a munka, amit elkezdett, még ma is befejezetlen... Hiszük, hogy lesz, aki tovább folytatja...

BIZTOSITSA AUTOJÁT TÖRES ELLEN, KARA MEGTERÜL.

Főzéshez, fürdéshez, fűtéshez

a debreceni gáz használata igen előnyös, mert magas a hőértéke, olcsó, kényelmes, tiszta, veszélytelen, havonként utólag fizetendő. A fürdőszobában egy csapfordításra forróvíz fillérékért! Tűzhelyek, főzők, készülékek minden kivételben, jutányos áron. Díjtalan felvilágosítás, költségvetés. Bevezetés a gázkészülékek gazdaságos kezelésébe.

Városi eladási üzlet Batthyány uccá 17.

Debrecen sz. kir. város
Világítási Vállalata
Telefon: 28—53, 28—74

Kalapot Fehérneműt Nyakkendőt Karácsonyra Wernertől

Fényképnagyítások, szabványos méretű arcképes igazolványképek
Burg József fotószalon
Hangya bérház

SZÉCHENYI DEBRECENBEN

Köztudomású dolog, hogy a Széchenyiről szóló minden életrajzban és kivált Széchenyinek Zichy Antaltól kiadott naplótöredékeiben ott olvasható, hogy Széchenyi Debrecenben is töltött egy-két esztendőt. Azonban Széchenyi mozgalmi életében, katonáskodása közben és utazó azenvedélye következtében annyi helyütt megfordult Pozsonytól kezdve Kolozsvárig, vagy ha a külföldet is tekintetbe vesszük, Londontól Konstantinápolyig, hogy debreceni tartózkodásában semmi különös említésre méltót nem kell keresnünk és nem is lehet találnunk.

Nem is találunk, ha debreceni tartózkodásához nem fűződnek életének az a rendkívül jelentős mozzanata, hogy itt ismerkedik meg az 1820. év vége felé Wesselényi Miklós báróval, a magyar nemzet újjászületésének ezen Széchenyirez annyira hasonló, vele mégis oly ellentétes alakjával. Wesselényi mintegy kiegészítő fele Széchenyinek. Széchenyi oly családból származott, mely a Dunántúl lakván, Bécsnek elnemzetlenítő hatását nem tudta kikérülni, Wesselényi teljesen megőrizte az erdélyi magyar mágnásnak romlatlan magyarságát és e korban alig tud magyarul; Wesselényinek európai műveltsége hiányos. Széchenyi legmerészebb izgatása közben is óvatosan vigyáz, hogy a kormánnyal és udvarral össze ne ütközzék; Wesselényiben családi hagyomány az ellenzékesség és minden rossz kitéjét a kormánnyban látja. — Széchenyi jártasabb az európai politikában, Wesselényi a magyar jogban, Széchenyi gyakorlati teendőkre irányozza figyelmét, Wesselényi főképp szerelmi politikát űz, stb. Midkét férfi nagy hatást tesz egymásra, mindkettő tanul egymástól és mikor később egymásnak szemrehányást tesznek, mindkettőjüknek igaza van, hogy mind-egyik magát tartja mesternek és a barátját tanítványnak. Széchenyi tanult tőle magyarságot, a magyar intézmények ismeretét és megbecsülését, tanult tőle ellenzéki szónoklatot, Corpus turist stb. Széchenyi és Wesselényi ezen történelmi jelentőségű barátságának első szikrája Debrecenben lobbant föl, hogy belőle egész Magyarországot bevilágító tűz támadjon; azonban e barátság fejlődését, hol elmaradását, hol újra fellobbanását követni nincs szándékomban, mivel ez egyértelmű volna a két nagy férfinak előbb fényes, majd elhomályosuló politikai szereplését végigrajzolni.

Azonban a Wesselényivel kötött barátságánál is nagyobb hatással volt Széchenyinek gondolkozásmódjára, a magyar nemzet felőli hitére, szóval egész életére az, hogy Széchenyi Debrecenben ismerkedik meg tulajdonképpen a magyar fajjal és a magyar nyelvvel. Tudjuk, Széchenyi maga is vallja, hogy nevelkedése idegen környezetben és idegen szellemben folyt. Addigi élete nagyobb részét is Bécsben s egyebütt a külföldön tölti; katonai pályája is természetesen mindenkiel inkább érintkezésbe juttatja, csak igaz magyar emberrel nem. Ha pedig polgári ruhát ölt és a bécsi udvarban, vagy valamely magyar mágnás-kastélyban mulat, romlatlan magyar szellemmel és tiszta magyar nyelvvel ott sem találkozik. Naplójából nagyon világosan kiténik, hogy rokonai és barátai, általában rangtársai, az Esterházyak, Pálffyok, Erdődiek, Zichyek, Hunyadyok stb. e kozmopolita magyarok és az éppen oly vegyesnyelvű Lichtensteinok, Kaunitzok, Seilernek stb. között semmi különbséget nem lát s méltán, mert a század elején élt főnemesség legnagyobb részének csak tömegtelen birtoka és fényes díszruhája volt magyar. Széchenyi a tiszta magyar fajt eredeti jó és rossz tulajdonságaival csak Deb-

recenben ismeri meg, de amint megismeri, azonnal meg is szereti, sőt csakhamar rajongó fajszeretnek ad keblében helyet. E fajszeretet, mely őt később azon híres mondására ragadta: „Oly kevesen vagyunk, hogy az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmeznünk”, meghatóan nyilvánul azon mulatság leírásában, mellyel mint huszárkapitány a maga huszárszázadát, tiszta magyarvéré, debreceni, hajdú és kun fiukat megvendégeli mindjárt Debrecenbe jöttekor.

Kétszáz litre bor, 10 frt. ára kenyér és 20 frt-ért szalonna — így szól az 1821. évi aug. 6-áról keltezett napló — volt minden frissítők. A legények vörös nadrágban, fehér kiltiben voltak. Fesztelen maguktartása oly jól illet nekik, hogy szinte megszerettem őket. Merő lehetetlenség volna valami Achillest keresnünk az egysorban felállítva levő, vagy raportra jött közember alakjában. En oly lágy hangulathoz vagyok, ha bármi honit látok, hogy egy hegedű, egy cimbalom, de még egy dudu is elbájos és szinte könnyekig megindít! Egy népek eredeti jellegét sohasem kellene átváltoztatni, vagy éppen kipusztítani akarni; olyan az, mint a fognak a zománca. Az én századom utóbb, anélkül, hogy ittas lett volna, oly tűzbe jött, hogy képtelen nagy kedvem kerekedett vele valamely támadásra indulni. Így kellene egy 30 ezer főből álló hadtestet egy nagy ütközet előestéjén feltűzteni, hogy a győzelmet kivívjuk; jó vezérléssel alig volna képes valaki annak ellenállani! stb.

Azonban a rajongó szeretet éppen nem vakítja el, sőt igen jól látja fajának minden hibáját, mint az ugyancsak az 1821-ről szóló naplójának egy nyilatkozatából kitétszik. Az Ermellék falvait végiglavogva és számos vidéki nemesi kúriát sorra látogatva, ily érzelmekkel tér vissza debrecenbe: „Majd a legnagyobb vonzódást éreztem e durva néphez, melyet voltaképp hön szerettek, hogy oktathán, emelném, emberré nevelném, majd meg látni se kívánom s eltaszitanám magamtól. Tudatlansága meghat; életemmel, véremmel szeretnék segíteni rajta; s osztozámm vele együtt szenvedve sorsában. De sokszor elriaszt és felindít vak igazságtalansága, gögje és önnitűsége!”

Ugyanezen idő alatt nemcsak az eredeti magyar szokásokat tanulmányozza, hanem kötelességének tartja a magyar nyelvet is tökéletesen elsajátítani. A tanulásra Wesselényi is sarkallhatta, de még inkább nagy erővel föltámadt magyar önérzete. Császári katoná és meglelt korú (30 éves) férfi létere nem restelt leckét venni a magyar nyelvben a debreceni ref. kollégium egy fiatal teológusától, Széll Györgytől, aki mint Bárándnak érdemekben megőszült lelkése, csak a minap halt meg, halálos órájában is élte legszebb emlékeül őrizvén azt a dicsőséget, hogy ő taníthatta a legnagyobb magyart magyar nyelvre.

Amint májlebbre hatol Széchenyi a magyar faj vizsgálatában, amint jártasabbnak érzi magát a magyar nyelvben, amint nő szeretete a magyar faj és nyelv iránt, lassankint úgy változik meg a nemzet felőli felfogása, a haza jövője iránt táplált hite.

Széchenyi ugyancs örökölte atyjától, a hazafibánat és vallásos rajongás által sirba döntött Széchenyi Ferencetől azt a felfogást, melyben a kornak legmélyebben gondolkozó férfiai, közöttük Berzsenyi és Kölcsey is osztoztak, hogy tudniillik a magyar nemzet elkorhadt vén fa, mely miután a századok viharaival megküzdött, most őrlő szúrnak lesz martaléka. Széchenyi Ferenc vallásos rezignációval, Berzsenyi és Kölcsey pedig filozófiai nyugalommal bele-

is törődtek már a megváltozhatatlan sorsba és a kétségbeesés fásultságával tekintettek a remény nélküli jövőbe. — Széchenyi is elaggottnak, sőt mi több halottnak tartja és mondja számtalanszor nemzetét; az ő életuntóságának is a szerelmi csalódáson kívül főképp a nemzet jövője felőli kétségbeesés a legfőbb oka.

Debrecenben váltja fel a kétségbeesés borját a hit és remény derűje. A debreceni magyar polgárságnak, a környéken lakó magyar parasztságnak és az akkor még virágzó kis- és középnemességnek eredeti jó tulajdonságai romlatlan erkölccsel, inkább duzzadó életeréből, mint elaggott vérszegénységből származó hibái bírják rá Széchenyit az atyjától örökölt meggyőződésnek megváltoztatására. Nem, a magyar nemzet az ő szemében többé nem korhadó vén fa, hanem életerős sudar, mely még nagy jövőre van hivatva. A magyar nemzetet ezentúl fiatalnak hirdeti, legifjábbnak Európa nyugati népei között.

Csak miután a nemzet jövőjébe vetett e hit és remény erős gyökeret vert szívében, akkor határozza el magát végkép Széchenyi ama magasztos feladatra, mellyel egy nemzet főlebbresztése, regenerálása jár.

Széchenyi lelki életének ez érdekes változása, a nemzeti kétségbeeséstől a nemzeti reménybe való átesapás annyival inkább figyelemre méltó, mert ennek segítségével könnyen elháríthatjuk Széchenyiről a következetlenség vádját, mellyel politikai ellenfelei azért, mert Széchenyi hol elaggottnak, hol ifjú erőtlől duzzadónak mondta a magyart. Széchenyi ellenmondása a legnagyobb igazságot rejtette magában. Valóban a magyarságnak azt a részét, melyben Széchenyinek ifjúsága ellett, amelyből első barátai és cimborái kerültek, azt a minden nemzetiség nélkül való és minden komolyabb életfeladatot kerülő magyar főnemességet, mely csak az udvari kegy után lesett és csak külföldi léha mulatságokban találta fel élete célját, a magyar nemzetnek ezt a réteget a legnagyobb joggal tarthatá és hirdethető enerválnak, elaggottnak, akár halottnak is. De ha Széchenyi rávetette éies szemét Debrecennek testben és lélekben ép magyar polgáira, az alföldi köznemességnek bár műveletlen, de számos jó tulajdonsággal megáldott tagjaira és ha lehatolt, amint hogy nem restelt lehetőlni vizsgáló tekintetével az oly munkás és józan, az oly értelmes és becsületes magyar parasztságra, akkor még több joggal és teljes meggyőződéssel kiáltott fel: „A magyar nemzet ép, ifjú, életerős.”

Aki tudja, hogy Széchenyi, ez erős meggyőződéstől vezérelve, e lelkesítő hittől áthatva, mily munkát végzett hazája történetében, az nem fogja csodálni, ha Debrecen, mint amely e hit és meggyőződés fölkeléséhez legnagyobb mértékben járult hozzá, részt kér a Széchenyi dicsőségéből, legalább annyit, hogy most, amidőn Széchenyit országserzte ünneplik, senki meg ne feledkezzék e városnak és a benne lakó tiszta magyarságnak a legnagyobb magyar egész életére és politikai működésére liható szerencsés befolyásáról.

Debrecen, 1891 szeptember 24.
Kardos Albert.

A fenti cikket (Széchenyi Debrecenben) 50 évvel ezelőtt írtam.

DEBRECZEN 1941 XII. 25.
22. OLDAL.

Karácsonyra
Retikült
Bőröndöt
Neszszert
Aktatáskát
Pénztárcát
a készítőnél vegyen
Feuerman
Piac u. 26—28. Gambinus passage.
Telefon: 29—20.

A Vadnai Károly szerkesztette „Fővárosi Lapok” 1891 szeptember 27-i számában megjelent szöveghez nincs mit hozzátennem, de nincs, amit belőle el kellene vennem, legfeljebb azt, hogy Széll György nevét nem említ Széchenyi naplója. (K. A.)

Zivuska Andor

Írta: BOT ANDOR.

Felolvasta a szerző a debreceni vasúti főtisztviselők dec. 1-i összejövetelén

Asztalt teríték, egy szebb mult
tündérszitalát...
S míg teritem, kinyíl rajta
sok emlékvirág...
Minden kés-villacsörrenés
egy-egy költemény,
Rám néz Zivuska Andor, ő —
a hit és remény!...

Minden mosolya megszentelt
örök szép virág,
Mert az ő világa, miként Uráé,
„nem ez a világ!”
S ahogy átfogja reszketőn
kezem a kezét,
Hallom a versek dallamát,
érezem a szívét!

Érzem a szívét, mely mindig
jó és hű maradt,
szerette az embert, a dalt,
erőt, madarat,
Lombos fákat és virágot,
dús tarka rétet,
szerette mindenütt a jót,
nemesen szépet...
Szerette Istent, mint gyermek
az édesanyját,
De mindennél jobban, hűbben
az áldott hazát!

Ott szólt a harang, hol szíve
vert és dobogott...
Sajnálta a fáradtakat,
a tétlen gazdagot...
sajnálta a törtéteket,
sok akarnokot,
De szerette, ki hitt s szívért
hű szívet adott!

Am elment, s már ő is csak mult,
meggyászolt álo...
De legszebb szín felhőn járó
szép szívárványon...
Legszebb virág az asztalon
a régi házban...
Mely sir most is érte e rút
kődéjszakában.
Meleg fény e hideg téiben
Hol sok jó barát
idézi s holtig őrsz
a költőt s dalát...

Belvárosi Takarékpénztár Rt. Budapest

debreceni fiókja.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Állami kiskereskedelmi hitelakció.

Telefon: 19-42, 28-40.

Tóth Testvérek

építészmérnökök

Működgyár: cement, mozaiklapok, betoncsövek, kútgyűrűk.
Fatelepe: faragott fa, deszka, lec, cement, mész, építési anyagok.
Tiszántúli tűzifatelepe
Tűzifa, szén.

Ünnepi asztaláról
se hiányozzék a

Csokonai Asványvíz

Kérje mindenütt!

Négy évtized, 900,000 bogár- ból álló gyűjtemény, világhírűv

Vitéz Kanabé Dezső vagyont érő gyűjteménye. — Páratlan ritkaságok. —
Tízezer pengős bogár és a világ legnagyobb bogara

A csendes munka nem azt jelenti, hogy eredménytelen munka. A debreceni Kollégium olyan roppant terület, melynek mélyén elbúvárkodhat valaki nyugodtan, úgyhogy csak a legközelebbi környezet vesz munkálkodásáról tudomást, meg aztán a távoli tudományos világ...

Erre gondolunk, amikor a vén Kollégium egyik óriás, bolthajtásos termében szemtől szembe ülünk vitéz Kanabé Dezsővel, akiről Debrecenben vajmi kevesen tudják azt, hogy a világ legnagyobb magán bogárgyűjteménye az ő birtokában van. A legrendezettebb és a példátlanul legritkább gyűjtemény pedig csak az övé...

Ez az ősi iskola sok mindent adott már a világnak, tudománynak.

Híres, neves emberek kerültek ki a falai közül és tanítottak falai között.

Egészen bizonyos, hogy van valami varázsa a multnak is, de az egyéni törekvés döntötte el mégis, hogy kiből mi lesz a falak között.

Vitéz Kanabé Dezső se itt kezdte, mert annak idején Aradon hozdotta dr. Simonkóvics, a szintén világhíres tudós lepke és bogár gyűjtőszerszáma, mint kis diák. Ott szívtá magába a természet szeretetét, a természet csodáival szemben való kiolthatatlan rajongást. Aztán sok minden történt. Előbb geológusnak készült és össze-gyűjtött tizenöt ezer darabból álló olyan páratlan ásványgyűjteményt, amely ma a debreceni Tisza István Tudomány Egyetem egyik legnagyobb büszkesége.

— Annak az árából vettem felszerelést, gombostűt, preparáló szereket, dobozokat és adtam magam végképpen a rovar és bogár gyűjtésre. Mikor egyedül maradtam, el kellett foglalnóm magam valamivel, hogy a bánat, gyász elviselhetőbb legyen, s gondoltam, ennél jobb aligha lehet!...

Kedvesen, szerényen beszél, mintha nem is ő volna az, akit a tudományos szakkörök világszerte a legelőnyösebben ismernek. Mintha valami apró szenvedélyről, időtöltéséről szólok volna szó, s nem világhírű gyűjtői munkálkodásáról, melyről Párisban, vagy Newyorkban, vagy Berlinben ugyanolyan kitűnő véleménnyel vannak, mint Bécsben, vagy Madridban. Nevét annyira ismerik, hogy eddig nevével hat eddig ismeretlen, újonnan felfedezett bogárfajt, illetve változatot neveztek el. Arról nem is szólva, hogy ő maga egész sorát fedezte fel a bogaraknak, illetve fajoknak, melyekről eddig a tudományos világ se tudott semmit. Hihetetlen, de külön bogárfaját is tenyésztett ki...

Persze ezek a dolgok amolyan elvont dolgoknak látszanak, de akik egyszer beletekintettek abba a csodába, mely a kollégiumi falak között, mint vitéz Kanabé bogárgyűjteménye szerepel, azoknak egészen másképpen festenek a dolgok...

Egyformára készített dobozok, olyan takaros formában, ahogy csak egy volt világháború, szépen dekorált százados tudja a holmiját kezelni. — Vidéki magyar csendőrségi laktanyákban lát az ember ilyen kinosan tetszetős rendet, mint ami itt a kimult, gombostűre szűrt bogarak világában van. Itt aztán van egy pár „csudabogár”, melyen álmélkodhat az ember. Nem csodálkozhatunk azon, hogy a kollégiumi kis diákok között verseny szokott azért folyni, hogy ki nézheti meg a gyűjteményt, illetve a gyűjteménynek óriási orrszarvú ollós bogarát. Az, aki legjobban felül, azt érheti ez a nem mindennapi kiváltság. A Délauc-rikából származó „csodabogárnak” olyan a varázsa, hogy minden szép szónál és fenyegetésnél többet jelent a tanulóknak, ha megláthatják.

Mosolyogva mondja vitéz Kanabé:

— Tudja, úgy szokott lenni, hogy jelentkeznek a gyerekek, hogy tudják az anyagot. Ez azt jelenti, hogy versenyre kelnek, ki láthassa meg az

óriás szarvasbogarat. Ilyenkor kihívom őket és egymást kell kérdeznük. Tudja, nincs az a körmönfont szakvizsga, ahol borsosabb, nehezebb és kiszámíthatatlanabb kérdéseket adnak fel, mint itt a gyerekek egymásnak, hogy megfogják a konkurrens társat. Aki győz, az a legnagyobb bogarat meglátja... Hála Istennek ilyen győztes a „nehéz vizsga” dacára is gyakran akad...

— És most rátereljük a szót, hogy mit is jelent anyagilag ez a tenger sok bogár. Hiszen szép, szép, pompás kiállítás anyaga, nagyszerűen rendszerezett, meghatározott bogarak ezrei gyülekeznek itt a remek skatulyákban, de lássuk, van-e értéke...

— Az érték relatív, — mosolyog Kanabé tanár, — mert van ember, akinek azt mondanám, vigye ezt a sok bogarat ingyen, akkor se kellene, viszont vannak emberek, főleg külföldi gyűjtő tudósok, akik egyetlen egy bogaramért szívesen adnának tízezer pengőt...

Most megállunk és megnézzük az egyik dobozban lévő mesés áru bogarat. Mi bizony nyugodtan elmeheztünk volna mellette, jobb esetben kilkerültük volna, hogy rá ne lépjünk, de fel nem vettük volna. Így tudjuk meg, hogy kettő van belőle, mindkettő „unikum”, nincs belőle több se égen, se földön.

Míg a dobozt nézegetjük, valahogy a drágakő-gyűjtemény jut eszünkbe, mert úgy csillognak, villognak ezek a bogarak, mintha nem is valódiak, de egyenesen gyárban készült ékszernek lennének.

— Csak nem Magyarországon teremtek ezek a bogarak?...

— Sőt, Debrecenben! — halljuk a hihetetlen szavakat.

Mennyi szín, mennyi forma, mennyi változat és mennyi különbség. Így együtt látja az ember, hogy az, ami külön, külön egyforma, így együttesen ég-föld különbség.

— Mennyiből áll ez a gyűjtemény, — káprázunk el egyik doboz tartalmától jobban, mint a másiktól.

— Ez bizony kerekken kilencven ezer darab, mondhatnám, — néz a szemüvege fölött Kanabé tanár — a világon száznegyven ezer fajtát tartanak számon, magán gyűjteményben ilyen azonban nincs több, ez nem kétséges.

— És hogyan szerezte tanár úr ezt a tenger sok bogarat?

— Gyűjtöttem, tenyésztettem. Kerekken negyven esztendő óta foglalkozom ezzel. Hogy mikor, azt nem tudnám pontosan megmondani, de természetesen főleg nyáron, vakációban, aztán vasárnaponként, mert hétköznap heti huszonhat órát kitevő tanítási elfoglaltságom mellett aligha volna időm elféle. Nem tudom elküldeni a külföldi szaklapok sürgéseire cikkeimet, mert elsősorban mégis csak tanítanom kell. Majd, ha végre nyugalmába mehetek, akkor foglalkozhatom kedvemre ezzel a dologgal, s bizony arra az időre még sok mindent elő kell készítenem. Rendezni, meghatározni, már azért is, mert nekem a különlegessége: egész serege van, a két ballábú, vegyes tarkázatú, hibás színű, hosszabb, vagy rövidebb csápú, lábú, egyszóval rendellenes bogarakból, mely rendellenességeket megállapítani megtudtam, de okát egyelőre hiába kutatjuk.

Most kerül elő az óriási szarvasbogár néhány ritka példány között és a legkisebb bogár is itt van mellette, melyet csak mikroszkóppal lehet meglátni. — Valóban derék példány, érdemes érte jól tudni a természetrajzi anyagot, mert ilyen roppant méretű bogarat aligha lát többször életében az ember.

Újra visszatérünk az árakra, hiába, az ember anyagi lény is, érdekel bennünket, hogy egy élet hangyszorgalma, hihetetlen türelme, áldozata és gondossága mit érhet a tudomány mérlegén kívül a kalmár szellem mázsáján

— Mennyit ér, azt nehéz lenne meg-

DEBRECZEN

23. OLDAL.
1941 XII. 25.

Női fejcs Schneeweiss hajregenerátor

Gyártja:

visszaadja a haj eredeti színét.

MOLNÁR BERTALAN és TSA

BUDAPEST, XIV. Nürnberg-u. 55.

Japán bogaram, mely hiányzott a gyűjteményemből és kerek nyolcvan pengőt adtam érte. Igaz, hogy én is adtam másnak, ajándékoztam, cseréltem és a többi! de ettől eltekintve, ha más világ volna, az előbb említett két unikum számba menő bogaram megér tíz-tízezer pengőt, a gyűjteménynek pedig — attól függ, hogy ki venné meg —, negyven-ötven ezer pengő minimálisan az értéke, de ennek a kétszerese se lenne meglepetés...

Ha a bélyeggyűjtés vagyont jelenthet, akkor a tudomány hősei is nyugodtan vállalkozhatják a munkát, kitartást, türelmet és szorgalmat, mert vitéz Kanabé Dezső tanár és a vén Kollégium falai között általa felhalmozott kilencven ezer darabból álló bogárgyűjtemény is vagyont ér, attól eltekintve, hogy tudomány adta babér és hírnév semmi kincs-csel, vagy valutával meg nem fizethető.

Magyar

Országos Központi Takarékpénztár

debreceni fiók.

Sürgőny cím: MOKTÁR.

Telefon: 20-21.

Debreceni Közraktár és Kereskedelmi Rt., Debrecen.

Központi iroda: Ferenc József út 36. sz.

Raktárháza: Híd u. 16. sz.

Mindenféle terményt legelőnyösebb áron vásárol és tárol. Elraktározott terményre, borra kedvező feltételek mellett KÖLCSÖNÖKET folyósít!

Két karácsonyfa

...Egyiket fényes terembe tették.
Aranyos páncél ölelte testét.
Alatta pompás szőnyeg terült el,
S körül volt véve illatos füsttel.
Ágain apró, sok villanyégő.
Cukorkák, díszek, csodásan fénylő.
És minden, mi a szemnek, száznak jó...
Nagy képes könyvek, piaci vasaló.
Sok játék... S köztük selyemruhájú
Gyermeknyi nagy — és beszélő bábu.
Majdnem olyan nagy, mint az a — drága
Csipkés ruhájú — szép szőszke lányka,
— A gazdag szülők kényes „Bébi”je.
No, hát a fácskán van mit néznie! —
Kíváncsian többször körül is nézni,
Hogy mit hozott a Jézuska néki?
Keccesen libeg, mint egy kis lepke...
Mindent megcsodál, de nincs meglepve.
— Mert bizony Bébi elkényeztetett.
Nem tudja mi az még, hogy „nem lehet!” —
S szeme rátéved a nagy babára...
Felkapja. Nézi. — Meg van a vágya! —
De lopva szétnéz, hogy nincs-e másik?
S kényes kis arca unottra vialik,
Lepitnyed szájjal kesereg, dohog:
„Oh, hát Jézuska, csak ennyit hozott?”

... A másik kicsi szobába került.
Földes, gerendás, de tiszta, derült,
Törött fazékba lett csak bedugva,
Nyers föld ölelte, meg egy-két dudva.
Ágain kevés cukor, füge lóg...
Bizony, itt nem olyan nagy, mint ott a mód. —
Színes papírból lánca van rá rakva.
Egy-két zacskóba tisztított „napra”
— Finom csemege! Mogyorót pótol.
A fára küldte „ángyi” meg „sógor” —
Gyertya is fénylik pár darab a fán.
Szentjánoskenyér... s narancs is talán.
Alatta hever árván, egymaga
— Egyetlen játék — csúf, csöpp, rongybab.
Olyan ruhátlan, olesó, vásári...
De hát, babára vágyott már Sári,
— A szegény szülők drága Sárija,
Kinek nem lehet másra vágynia.
Repeső szívvel áll a fa alatt.
Szeme a kis rongybabára tapad...
Tágranyilg szemmel, újjong a szava.
„Milyen gyönyörű ez a kis baba!”
S öleli a kis silány, torz babát.
Öszinte öröm hevíti szavát:
— Két nagy szemébe könny fátyla ragyog —
„Nézd anyám, baba!... De boldog vagyok!”

GAYNÉ EDY.

Gazdák Sütődéje

Kenyere
Süteménye
FINOM
IZLETES

Kellemes karácsonyi
ünnepeket kíván

Mikó László
posztónagykereskedő Piac-u. 4. sz.

Élő kövek

Szokolay János emlékeztetése

Karácsony ünnepén a szeretet árad szét a szívekben, még a háború borzalmaiban is. Meglátják az emberek egymást. A gazdag a szűkölködőt, az egészséges a beteget. A szeretet azonban oda ül a sír szélére is és az emlékek csillogásában megtalálja a jótékony útját. Majdnem száz év távlatából szemlélhetjük a tanulóársak olyan összekapcsolódását, amelyik elszakíthatatlan még az idők rohanásában is. 1846-ban tízen végezték el a jogi tanulmányokat, akik később találkozóra gyűltek össze, azonban Szokolay János egykori barátjuk és pályatársuk a találkozás előtt meghalt. A haláleset megrendítette a tanulóársakat és arra indította dr. Farkas Antal és iskolatársait, hogy az elköltözött emlékére alapítványt tegyenek. Az alapító levél 1861. szeptember 15-én kelt, melyből idézzük az alábbiakat: „A pályatársak összehordott filléreikből gyűjtött 300 frt. alapítványt tettek szerény emlék állítására Szokolay János emlékére, oly feltétellel: 1. azon összeg „Szokolay alapítvány” nevet viseljen. 2. A debreceni magyar prot. főiskola egyik évében a hittan, másik évében a magyar irodalom terén legkitűnőbb növendék nyerje jutalmul a kamatot, még akkor is, ha az egyszerűsége más jótéteménybe részesülne. 3. E jutalom közviszga vagy más nyilvános összejövetel alkalmával adassék ki. 4. Az összegnek a kifizető céra fordítása felől évente a főiskola, egyházkerület közgyűlésének a főiskolai tanári kar által jelentés tétessék.”

Az itt következő alapítványt is olyanok létesítették, akik ez által találkozójukat örökítették meg. Nagy János és tanulóársai alapítvány. „Az 1844-ben a debreceni főiskolába beiratkozott 106 tanulóárs közül tízen 50 éves találkozóra Debrecenben 1894 november 1. összejövén, a megállapított címen 910 korona alapítványt gyűjtöttek közadományul, hogy a tőke 50 évig gvarapíttassék, mely idő eltelté után a megnőtt tőke kamatja fordíttassék nem másra, hanem csupán „a főiskola közszükségletére.” Isten örök áldása legyen főiskolánkon!

1880-ban érettségi vizsgát tevők húsz év múlva 1900 június 30-án alapítólevelet készítettek, melyet 24 társuk nevében aláírtak: Kolbenhayer Kálmán és dr. Kardos Albert. Az alapítvány összege 300 korona. Az alapítólevél szövegének egyrésze húsz éves találkozójuk alkalmával 1900 július 4-én a debreceni református kollégium iránti hálájuk jeléül az 1879—1880-ik iskolai évben éretti ifjainak alapítványaként külön kezeltessék, a kamatot a gimnázium szépművészeti és filológiai múzeumának gyarapítására fordíttassék.

Sorolhatnák fel egymásután több példát arra, hogy a kollégium szelme mennyire megerősítette diákjaiban a szeretetet egymás iránt is. Jó ezeket elolvasgatni, tanulság okáért. (si)

GONDOSKODJON CSALÁDJÁRÓL, KÖSSÖN ÉLETBIZTOSÍTÁST, HÁBORÚ ESETÉRE IS ERVÉNYES!

Agrikultura Kereskedelmi Rt

Kirendeltség:
Budapest, V. Nádor u. 32.
Telefon: 128-710.
Sürgőnycím:
Agrikultura Budapest.

DEBRECEN,
Széchenyi uca 1. I.

Sürgőnycím:
Agrikultura Debrecen.

Lópatkólas

és mindennemű kovács, kerékgyártó munkát — új szekerek készítését — ismét vállal és napi áron szakszerűen végez: ifj. Varjassy Imre kovács és kerékgyártó műhelye, Eötvös u.18. szám. — Telefon: 11-18.

Tanteremben

Fehér karjaidat, ha felém kitérod,
A béke anyaga harsónáját hallom;
A világ zajában, ha elfáradt lelked,
Nyugalom — boldogság — mennyel hatalmas
Itt bent Reád szállnak, — Királlyá avatnak...
Tudomány kertjének korlátlan ura vagy,
Gyermeki szívekből, ha gyomlárod a gazt:
Egyedül Tőled függ: „Amint vész, úgy aratsz!”

Isten országának kincsesháza bőven
Osztagot részedre mennyel magvakat,
Felszántod a földet színanany ekével...
Sok-sok gyermekszempár csillog Rád ezalatt
Fehér tanteremben, ünnepélyes csendben
Hull a mag a szívből készített talajra,
Hogy ellássa bőven, — egy életen által
„Hit, — Remény, — Szeretet” — illatos virága!

Fehér karjaidban mily édes pihenni,
Világ zaja, gondja lde el nem kísér;
A háborgó tenger csendes folyóvá lesz,
Kristályvíze lidít, minden kincsel felér.

Tantermem... Te kedves, régi, hí barátom...
Karjaidból soha, soha el nem vágyom;
Halálom lesz, hogyha kiszakítanak onnan,
Bezárt ajtód előtt szívem végsőt dobban!...

TÖRÖNÉ KÖRPASSY MÁRIA.

„Telt ház” a debreceni szegényházban

A Szegényházat 64 ápolttal nyitották és most 314 a létszám. — Gazdagokból lett szegények és szegények gazdagok háza

A debreceni Szegényház igen érdekes épület. Multja van, mint sok embernek. Sok lakója, de még több kívánczok biztos életet jelentő fedele alá. Valamikor régen 1895-ben amikor a nemes városi vezetését kimentette, hogy nem tűrheti a vagonos és magára sokat tartó város azt, hogy uccáin köldősök járjanak, — megalkották a Szegényház intézményét és irgalmatlanul beuntatták mindazokat, akik nem tudtak kenyeret keresni öregségük miatt, nem volt rokonuk, aki eltartásukat. Így került a Szegényház kapuján belül 64 ápolat. Nem szívesen mentek városi ápolásra, mert kívül a házon is jól érezték magukat. Bőségesen adakoztak a kegyes emberek, nagy karéj kenyér, szalonna, kolbász került a kéregető tarisznyájába.

A helyzet megváltozott azóta. Abban az időben kérés nélkül beküldték az embereket a Szegényházba, most kérni kell és irgalomra hivatkozni annak, aki beakar jutni a biztos kenyeret, fedelel jelentő háza. Minden hely foglalt, sőt zsúfolásról lehet beszélni. — Tavaly még 260 volt a létszám, most 314. A férfiak száma 184, a nők száma 128. Az életkor igen magas a Szegényház lakóinál. A legöregebb ápolat 94 éves. Az átlagos életkor 70 esztendő.

A Szegényház ápolatainak háza régi épület, multja van. Vágóhid volt régen és volt laktanya is. Átalakítással, új építkezéssel alakult ki a mai épület-csoport, melyben biztos hajlékot kap 314 gyámoltalan, szegény. A város 140.000 pengővel támogatja az intézményt. Van 15 holdas gazdasága is, melyen nagyban folyik a kertészkedés. Idegen munkást nem alkalmaznak, a még dolgozni tudó ápolat 160—170 ember művel meg a kertet és munkájuk fejében díjat is kapnak. — Egy hónapra 2—4 pengőt külön. A Szegényház lakói dolgoznak, azok, akik a gazdaságban már nem tudnak dolgozni, tollat fosztanak, vagy a házkörüli munkát látják el. Ők mosnak, takarítanak, foltogatnak. Hetenként 1200 fehérneműt mosnak ki. A „mosónék” és „mosólegények” felül vannak a

70. esztendőn.

Az ápolat részére négy rádiót szereltek fel, ezer kötetes könyvtár is van és a dohányosok egy hónapra egy csomag dohányt is kapnak. A lakók során is az ápolat végzik a munkát. Van ott munka elég, mert egy ebédre borsóból 80 kilót, burgonyából két mázsát kell főzni.

Házitörvényszék is van és az öregek perpatvarokában Forray István, a gondnok osztja az igazságot, mint jószágos megértő bír. A lakók során végig nézve, valahogy tükörképét kapjuk a város népének. Meglátjuk, hogy a valamikor jómódban élő hírneves debreceni kisipar milyen mélyre zuhant. Ismert nevű mesterek kerültek a város kegyelemkenyerére. Az ápolat között 47 iparosmester van.

Érdekes lakója a Szegényháznak Papiszák János közsörgmester, akire nagyon sokan emlékeznek még. Papiszák most azzal foglalkozik, hogyan lehetne elkészíteni minél jobban a központi nagy vásárcsarnok tervét. — Szerinte a Fémipari szakiskola előtti nagy téren kell megépíteni. Széles nagy utak veszik körül minden oldalról és vasútvonal mentén terül el. A Szegényház lakói meggyőzte már tervének helyességéről.

Varga Imre 72 éves szításmester arról mesélt, hogy ő kétszer is járt Amerikában. Gazdag ember volt, de tönkrement. Ő mondja, hogy kiforgatták a pénzéből.

Nagy János számadó csikós volt a Hortobágyon. Büszke az öreg és bár nem tudja már megülni a lovat, mégis csak úgy „löhátról beszél” az iparos „kollégával.”

Bátori bácsi az esztergályosmester egész nap dolgozik és karácsonyra ő készítette el minden szegényházi aszszonyinak a tűtartóját, csinos sötartókat is készített.

Balogh István jónévű debreceni hentes, Erdélyi Miklós kárpitos, Burai Gyula asztalos, mind ismert nevű debreceni iparosmesterek voltak. Kiss Sándor ácsmester, aki a városnál dolgozott 35 éven át, még most is tevékenykedik és ő végzi el a gazdaságban, háznál szükséges famunkát. Kiss Sándor már 98 éves, de még keményen

tolja a szerszámot, ha nem is tud kitar-
tón sokáig dolgozni. A Szegényház
szegényeinek jórésze valamikor jómó-
dú volt, sőt egyesek gazdagok voltak,
mások szegények és most boldogok,
hogy biztosítva van a lakásuk, kenye-
rük életük végéig.

Csendben telnek a napok a Szegé-
nyek házában, nincs nagy esemény a
fehér falak között. Megették kenyérük
javát már a lakók, nincs sok kért
falójuk az élettől, csak több kenyeret,
a fejadagot nehezen szokják meg.

A Szegényházban „telt ház” van.
Ügyyszólván a kapuk előtt állnak és
várnak sokan arra, hogy üres legyen
egy hely és bevonuljanak oda, ahol
nincs gond a holnapi ebédre, sem az
elsejei lakbérre.

Nevető mult

Írja: Dr. BORSY IMRE
Varjus Gál

Még akkor meg voltak a nádaik,
erek!

Akkor még a mal vákancsos ember
is húst evett, nem az inségkonyhán
éldogált.

Halat evett a vákancsos, igaz: ke-
nyere akkor sem igen volt hozzá, de a
halat kifogták az összefüggő nádasok-
ból, erekből, mert ezek nem voltak po-
csolyák.

Ha pedig a vákancsos kiscánya
ügyes volt, kiment piaci napok előtt a
nádasokba vadliba, vadruca és bibic to-
jást szedni és könnyen összedegelt egy
jó kosárra valót; másnap a piacon el-
adta és ebből ruházkodott.

Ebben az időben a nánáslak vadászni
indultak télen: vízimadarakra. De a
töltényen kívül vittek bőségesen elemő-
zslát, no meg megfelelő mennyiségű
kisüsti pálinkát is, merthízen a hideg
ellen a belső tűz védi meg legjobban
az embert.

Gál uram alaposan berugott s így el-
csámorgott vadásztársaitól és alaposan
eltévedt.

A hideg estére kelve, még fokozó-
dott.

Gál uram taku-vakuskodva nézett
körül. Mellette nincs senki! hogy kerül
ő haza Nánásra! mikor azt sem tudja,
merre járt.

Egyszer csak megjelent egy varjú-
csapat s kezd károgni: Kár — kár.

Gál uram pedig magasfokú szeszma-
morában azt hitte a vadásztársak kia-
bálnak utána: Gál — Gál s ment a
varjuk után.

A varjuk pedig Nánásra törekedtek,
ahol az úttesten mégis csak akad egy-
egy gömbölyded varjú-eleség, amit a
lovacsákak helyeztek oda felsőbb ható-
sági engedély nélkül.

Igy hát Gál uram is hazaért, nem
fagyott meg az úton, — de viszont a
nánásiaktól megkapta a varjus Gál elő-
nevet és dedunokáikat is így tisztelik
ma is.

Öszinte vélemény

Bekocog az öreg béresgazda cséplés
idején B. községbe egy eltört gépkat-
résztért Nyaviga Lőrinc vaskereskedő-
höz, de bizony Nyaviga úr későn kelő
ember, így későn nyit, az öregnek tehát
várnia kellett.

Őt tipegett-topogott az öreg Andris
a bolt előtt már félhat óta s egyre
nagyobb bosszúsággal hallgatja az
ő-templom toronyórájának ütését, hat
óra, hét óra, fél nyolc, végre aztán
nagynehezen úgy nyolc felé ki is nyitó-
dott a bolt.

Az öreg Andrisban — mint lelkiis-
meretes, hűséges, régi cselédben —
forrt a méreg, hogy Nyaviga úr későn
kelése miatt otthon olyan hosszú ideig
áll a munka s a szükséges géprész ki-
választása után nem állhatta meg,
hogy távozóban a boltajtóból bosszúsá-
gának kifejezést ne adjon s visszaszói-
t: — Na, Nyaviga úr se lenne jó mar-
hának!

— Hogyhogy? — kérli meglepeté-
sében Nyaviga.
— Soha se enne harmatos lucernát.

A szokottnál is
hangulatosabb **Szilveszteri**
tölthet a
Kassai Sörházban
Kacsary Pista muzsikál. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodott
Szekeres György tulajdonos.

Uj országos munka indul meg a golyva leküzdésére

Dr Straub János egyetemi tanárt felkérték az Irányító közreműködésre

Az utóbbi években az egész világon — nálunk is élénk harc indult meg a golyvamegbetegedések ellen. Ot világ-rész orvosai és kémiai tudósai küzdenek a súlyos baj ellen, ötvenként Bernben nagygyűléseket tartanak, ahol megbeszélnek az addigi eredményeket. Magyarországon két kiváló tudós kutatja behatóan a golyva-kérdést: dr Straub János egyetemi tanár és dr Schaffer László pécsi orvos, aki az endemiás golyvával és annak kórokozójával foglalkozik behatóan.

A golyva veszedelmes népbetegség fellépése az utóbbi évtizedekben Magyarországon is megnövekedett. Ez a baj nemcsak egyszerű kozmetikai szépséghibába, mely elcsúfítja az ember nyakát, nemcsak individuális ártalom, hanem elterjedésénél és következményeinél fogva közegészségügyi szempontból nagy fontossággal bíró megbetegedés. A szervezet növekedését gátolja, testi és szellemi fejlődésben, valamint vérkép-ződésbeli zavarokkal is járhat — járványos, tömeges fellépés esetén rendszerint hűlyeség, kretinismus és süket-nemaság szokott vele járni. A pajzsmirigy nagyobb mérvű elváltozása a beteg munkaképességét csökkenti. Fontos szociális jelentősége van tehát annak a küzdelemnek, amelyet a baj megelőzése, vagy ha már fellépett, gyógyítása érdekében kifejtnek.

A golyva elleni harcban most már közvetlenül és intenzíven bekapcsolódott dr Straub János egyetemi tanárt, aki 15—20 év óta foglalkozik ezzel a kérdéssel és a világ egyik legkiválóbb szakértője ezen a téren is. A Magyar Nemzeti Népelemezési Bizottság olyan tevékenységet fejt ki, amely a magyar nép regenerálódását eredményezheti. Ez a bizottság szakértőként kérte dr Straub Jánost a közreműködésre. Munkájának első lépcsője az, hogy az országos állapotokról tiszta képet kíván teremteni. Javaslataira új statisztikai adatfelvétel történik, mert enélkül eredményes munkát indítani és folytatni teljesen meddő lenne. Különösen azokon a területeken készíttetnek pontos statisztikát, ahol a jódzott konyhasó használatát bevezetik.

Ezzel tehát a golyva gyógyítását a legfőbb közegészségügyi hatóság tervszerűen megkezdi. Elsősorban kötelezővé teszi a jódzott konyhasó használatát. Ennek semmi akadályja sincs, mert izre semmilyen sem különbözik a rendes sótól, olyan parányi mennyiségben adnak a jódhoz só. Svájci mintára készült ez a só, mely kilónként öt milligramm jódkáliumot tartalmaz. A napi 10—20 grammnyi konyhasó fogyasztása által a szervezetre 0.05—0.1 milligramm jód kerül. Svájcban ezt húsz éve csinálják, az eredmény kitért. Kár, hogy engedéknyeb, különféle jódzott készítmények forgalombahozását, így például „jódcokoládét” stb., mert ezeknek túlzott használata jódérzékeny egyéneknek bajt okozhat s a közönségben jód ellen-szenvet kelt. A jódzott konyhasót maga az állami sójvédék hozza forgalomba már kora tavasszal. A gyógyhatást egy évi használat után ellenőrzik. Ezért szükséges a pontos és teljesen megbízható statisztikai felvétel, mert különben nincs mihez hasonlítani az egyévtári állapotot. A jódzott konyhasó a kezdődő golyvánál szemmeláthatólag, már pár hónap alatt mutatkozik, egy gyermekököllyi golyva felére, vagy még kisebbre csökken. Egyévi használatnál — különösen gyermekek-nél — feltűnő a gyógyulás. A lakosságot ezeken a területeken, főleg az iskola és leventeköteleseken keresztül pontos ellenőrzés alatt tartják az orvosok.

Közvetlenül Debreczenben állg van golyvás beteg. Boda hegyközség, Tiszacségye, Szabolcs területén inkább előfordul nagyobb arányban a Duna mentén és a hegyvidékeken. Borsod megye északi részén, Nógrád közepén, a Pilis hegyekben, itt 20—40, sőt nagyobb százalékban is előfordul a golyvás megbetegedés.

Súlyosabb még a helyzet a dunatiszai ártárterületeken. A pestmegyei alsó-dabasi járásban.

Dr Straub János egyetemi tanár évéig tartó kutatások alapján állapította meg, hogy a hazai ivóvizek jódszegénysége nagyban hozzájárul a golyva ter-

jedéséhez. 1928-ban már meghatározta az egész országban az ivóvizek jódtartalmát, kereste és megtalálta az összefüggést az ivóvíz és a golyva fellépése között. Megállapította, hogy ahol jód-ban gazdag az ivóvíz, ott nincs golyva, ahol hiányzik a vízből a jód, ott sok a golyvás beteg. Azt is megállapította, hogy talajfajta oka is lehet a golyvának. Vizsgálta a talaj geológiai állapotát és kitért, hogy vannak bizonyos talajok, amelyek diszponálnak a golyvá-ra. Ilyen a mészköves, homokos és ártéri terület. Szerepet játszik az ivóvíz tisztasága is. A golyvás helyeken az ivóvíz sokszor szennyeződött. Dr Straub János egyetemi tanár legújabb vizsgálatainak az az eredménye, hogy a víz fluor-tartalma is szerepet játszik. Erre pedig csak Amerikában voltak a tudósok tekintettel, Magyarországon ilyen irányú vizsgálatokat eddig nem folytattak. Most kiderült, hogy a kevés jód mellett sok a fluor a golyvás területek ivóvizében. Több száz esetben vizsgálták a rádium emanáció tartal-mát, keresték az összefüggést az endemiás golyva és az ivóvízek rádium-emanáció tartalma között.

Dr Straub János egyetemi tanár vizsgálatairól és eredményeiről rengeteg közlemény jelent meg nemcsak a magyar, hanem a külföldi folyóiratokban is. Legutóbb az egyik legnagyobb német folyóirat kérte fel Straub János egyetemi tanárt cca százoldalas tanulmány megírására. Ebben feltárja az endemiás golyva fellépését előidéző tényezők mai állását. Több ezer karterék adatait kellett feldolgoznia. Előreláthatólag januárban jelenik meg a német közleménye.

Dr Straub János egyetemi tanár munkásságának végeztetésében sokat köszönhet herceg Eszterházy Pálnak, aki már három ízben támogatta nagyobb összegű „ösztöndíjjal” a kiváló tudóst megbecsülhetetlenül értékes és eredményes kutató munkájában. Természetesen nagyon sokat javultak is a viszonyok Magyarországon. Johann Béla államtitkár, Tomcsik OKI igazgató, aki nagykonceptiójú szakértő, emberfeletti munkát végeznek a helyzet javítása érdekében és méltó verseny-lársai a legnagyobb francia és német közegészségügyi munkában résztvevő tudósoknak.

Természetesen máról holnapra nem lehet megváltoztatni a helyzetet, ami régi bűnök következménye. Az anyagi erők sem állanak kellőképpen rendelkezésre, hogy az egészséges elgondolásokat keresztül lehetne vinni. Egy bizonyos: az Alföld magyarjainak megmentése mindennél fontosabb és sür-gősebb feladat. Johannék ezt töltik be most. Az ő érdemük, hogy a száma-gyarságot is kezdik felkarolni a nemzetiségek mellett.

Ami pedig bennünket közelebből érdekel, Hajdú megyében — ahol Görgy Márton volt tisztifőorvos kezdte meg az akció a golyva ellen —, most a prevenció egyik kiváló harcosa: dr Jártner István m. kir. tisztifőorvos veszi kezébe a magyar családok megmen-tetésének nagy munkáját. Görgy még 1928-ban statisztikát készített a hajdú-megyei gyermekekről, ezzel hasonlít-ják össze majd a mostani állapotot, hogy lássák, mennyi a javulás, szüksé-ges-e további megelőző munkát végez-ni, vagy sem. Nagyon fontos, hogy mi-nél több helyen mélyfúrású kútból lás-sák el a lakosságot ivóvízzel, mert a tapasztalat azt bizonyítja, hogy az 50—60—100 méteres artézi kutak csaknem biztosan véget vetnek a golyva terjedésének.

Hiszük, hogy dr Straub János egyetemi tanár áldásos kutató munkája találkozik a gyakorló orvosok és a köz-igazgatási vezetők segíteni akarásával és az eredmény sok ezer magyar család megmentése lesz.

Uj szövetület! **Tóth Gábor** **Barosstag!**
(Ferenc József-ut 89. szám)
Férfi szövet — Bélésárúk — Szabókellékek

DEBRECZEN 25. OLDAL.
1941 XII. 25.

Karácsonyra Szeindrő Gramofon, Radio és mindenféle hangszerárú szükségletét hangszerárú fizetőbanszerzőbe BATHYANYI-UTCA 22. szám.
Gramofonlemez, Tangóharmonika harmonika, szájharmonika nagy választékban kapható. Használt és törtött gramofonlemez korlátlan mennyiségben veszek

Szrabló pogányok kegyetlen bünhődése

Debrecen 200 év előtti bűnöseinek cselekedeteit és az ítélkező városi tanács döntéseit magába foglaló „fekete könyv” lapjairól adunk részleteket egy-egy nagyobb bűnesetről. A város egy-kori tisztelteméltó nótáriusa különösen az alábbi történetet írta meg vér-fagyasztó alapoossággal.

Történt pedig az eset 1741 Szent György havának 23. napján, hogy a debreceni nagy temetőben szrabló be-tyárok garázdálkodtak. A banda tagjai voltak Erdődi István, Kulcsár János, Kucsora Péter, Erdélyi János, Sipos Erzsébet és Ördög Mihályné. Pár nappal a gaztett előtt halt meg Tiszteletes Tolnai István úrnak hűséges felesége, Bagoly Kata asszony, akit társadalmi állásához mértén szép végtisztességgel helyeztek örök nyugalomra. Az elvetemült szrablók ékszereket és más drá-gaságokat sejtettek a koporsóban s ezért éjnek idején kisták a sírt és ki-rabolták.

Nótárius uram ezen gaztettet a kö-vetkező megható szavakkal írta le:
— Ezen cselekedet Pogányok között is hallatlan, mert a pokolbeli ördög szí-vüket magának lefogalta, senyvéd-tag-jainak ideig való nyugalomból kifor-gatták, koporsóját elrontották, sorvad-tetemet anyaszűz meztelenen hagy-ván, minden öltözetét kegyetlenül el-fosztották, meztelen tagjait megszag-gatták, karját elroncsolták, gyűrűs ujját megszagatták. Mely rettenetes és Pogányok között is hallatlan dolgot azonban Isten is megbosszulott és őket el nem bocsájtotta, hanem Bírói kézre juttatá.

Majd leírja, hogy a szrablók egy Veszely I. v. névű ember házánál megtalálták a koporsóból eltűnt holmi-kat és ruhákat, amelyeket Veszelyvel a nagyváradi vásárral akartak szekéren eljuttatni, hogy ott eladja és a kapott pénzt meg akartak osztzkodni.

De bizony a városi tanács lefűlelte a társaságot, börtönbe vetette és hóher-útján vallatta ki a rémes temetőt éj-szaka részleteiről. A város lakossága körében nagy izgalmat keltett az eset, mert ilyen szenzáció bizony még nem akadt a puritán Debreczenben. Hetekig tartott a bűnper tárgyalásának előké-szítése és nagy tömegek lesték a híreket, hogy a nemes Tanács milyen íté-lettel fogja sújtani ezen főbenjáró ször-nyű bűnök elkövetőit. Az ítélet el-hangzott...

A felzaklatott közvélemény lecsilla-pítása érdekében a Magisztrátus ke-mény és elrettentő hatást kiváltó ítéle-t hozott. Az ítélet így szólt:
Elsősorban: Mivel az említett tekin-tetes Asszonynak holttetését a bűn-ösöknek találták, mintegy megnyűzták, roncsolták, szaggatták és istentelenül földszínén hagyták, ők is nyakuktól fogva nyitattassanak meg a talpokig.

Másodsor: Lófarkon meghordoztat-ván, a két kezük a temetőnél vágattas-sanak el, minthogy ezekkel ásták el a tetemet. A törvényfájl két lábok ke-rébe törtéven, elvágattassanak, mivel azon mentek a nyugodalom házának felverésére.

Harmadsor: Mivel az ördög régen elfoglalta gonosz szívöket, hogy azon szörnyűséget végbevigyék, szívök a testükből kivétetven, megégettessenek. Negyedsor és utoljára: Mivel a fel-ásott testet az esővel harmadnapig verették és a nap melegével harmad-szor süttették, az ő testeik is négygyé vágattatván, kerékbe hanyattassanak, hogy ott verje az eső és süsse a meleg napfény, míg az ebek és égi madarak őket megemésztk mindaddig.

A példás ítéletet a vádolt férfiakon végre is hajtották — jegyzé meg a fe-kele könyv, de az ügybe keveredett nőszemélyek kegyelmet kaptak, mert a tárgyaláson bizonyos enyhítő körül-mények merültek fel, hogy nem min-denben voltak okai annak, hogy a te-metőbeli garázdálkodásban résztvettek. A leírás azzal végződik, hogy a város lakossága megnyugodva vette tudomá-sul az ítéletet és annak a reményének adott kifejezést, hogy a büntetés vég-rehajtása után sok-sok esztendő telik el, de ilyen istentelen pogány dolog nem fog megisméltődni Debrecen vá-ro-sában. (b. s.)

Erdélyi Klára verseiből

ÉRDEKES AZ ÉLET

Érdekes az élet! Egyszer édes álom,
Szívárvány színében tündökölni látom.
Ragyogó napfényben tovaszálló lepke —
S úgy reptél az idő, mintha
Tündérszárnya lenne,
Tündérszárnya lenne!

Érdekes az élet! Másszor csupa bánat,
Régi emlékek csak kísértetnek járnak.
Ránk zuhan a gyászunk éjfekete árnya
S olyan lomha az idő, mintha
Ólomlábban járna,
Ólomlábban járna!

PILLANGÓ-SORS

Egyik virágról másik virágra
Új a kedve, kergeti a vágya.
Mézét lop onnan, mézet lop innen,
S amint jőllakott, már tovalibben.

Nyugtalan, álmok, emésztő vágygal,
Eneleg minden nyuló virággal,
És mindig újabb kalandra vágyik,
Elmúlt az egyik, már ott a másik!

Kék vizeken át vízsi a szárnya,
Rózsáigetek illata várja,
Együtt csapong az alkonyi széllel,
A percek üdvét kergeti kéjjelel.

S jaj, mikor aztán vége a nyárnak,
Oda a himpor, nőnek az árnyak,
Tűvis-bozót közt ring a halálba:
Nincs ki srassa, nincs aki szánja!

TEMETÉS

Temetek mindent, ami eddig volt:
Múlt és jelen ma már csak néma holt.

Temetek mindent, ami fáj nagyon:
A könnyet, a jajt másoknak hagyom.

Temetek mindent: Szerelmet, Hitet
Ma nem kegyelmezek meg semminek!

Temetek mindent: Álmod, Céliokat,
Kártyavár volt csak, úgysem ér sokat!

Temetek mindent: Dalt és Verseket —
Gögös Villag, úgysem kellett neked!

Temetek mindent: évre éveket,
Valóra nem vált szép reményeket!

S jaj amíg temettem jaj az Ideált:
Szívem verése egyszerűen megállt.

Hölgyek figyelmébe!

Ócska kabátját ne adja el

Balázs újjávarázsolja
KOSSUTH UCCA 58.

Kellemes
karácsonyi ünnepeket kíván
HURAY FERENC
írógép vállalat.

Tudományos kutatás indult az álmában ismeretlen nyelvet beszélő fiatalember lélektani rejtélyének megoldására

Az emberiség ősnyelvét igyekeznek megállapítani a tudaton kívüli állapotban mondott szavakból egy nyelvész tudósunk.

A „Debreczen”-ben pár hónappal ezelőtt megjelent tudósítás nyomán az egész magyar sajtót bejárta a hír egy nem mindennapi érdekességű lélektani rejtélyről, arról, hogy hat elemi végzett egyszerű földmíves gyerek éjszakánként álmában világnyelveket beszél, anélkül, hogy éber állapotban a magyar nyelven kívül bármilyen nemzet nyelvét is értené.

A 20—21 éves, értelmes arcú fiatalember Czerovszky Zoltán detektívnel érdeklődött a debreceni spiritiszták felől, hogy azoknak révén nyerjen magyarázatot különös adottságára vonatkozólag. Ez alkalommal mondotta el, hogy Kovács Ferenc a neve, Tiszacsegére való, Debreczenben egy cséplőgépezési tanfolyamon vesz részt, melyet a Fa- és Fémipariskola rendez és társával együtt a Széchenyi utcán szállásolták el. Társai figyelmessé lettek arra, hogy alighogy elalszik, rövid idő múlva idegen szavakat kezd mondani. Külföldi nyelven is értő szobatársai megállapították, hogy német, lengyel és francia szavakat ejt ilyenkor, de gyakran egészen folyékonyan és hosszan, 15—20 percig beszél rövid, egy-kétagú szavakkal ismeretlen nyelven. A fiatalember elmondta Czerovszky Zoltán detektívnek és az esetnél jelenlevő hírlapírónak, hogy ugyanezt a jelenséget már kora gyermekkorától odahaza is számtalanszor tapasztalták nála, tehát az kizárt dolog, hogy szobatársainak tréfás összebeszéléséből származó ugratás lenne az egész dolog.

Lapunk cikke nyomán nagy érdeklődést váltott ki Kovács Ferenc érdekes, pszichiaterek számára is különleges problémát jelentő esete. Czerovszky Zoltán detektív és a „Debreczen” munkatársa azt ajánlotta Kovács Ferencnek, hogy a spiritisztákkal való kísérletezés helyett keresse fel dr Széky Antal tanár, a kiváló orvost, aki bizonyára tudományos alapon pontos magyarázatot tud adni a lélektani rejtélyre vonatkozólag. Közben a spiritizmus hívei közül is számosan, így Budapestről is többen felkeresték Kovács Ferencet, aki azonban kissé megriadva a nagy érdeklődéstől, a magyar földmíves ember gyanakodó természetével elzárkózott minden olyan lépés elől, mely közelebb vinné nem mindennapi adottságának megoldásához.

— Orvoshoz nem megyek — rázta fejét makacsul rábeszélésünkre. Még azt hinnék, hogy bolond vagyok, azért kellett orvoshoz mennem. De

most már másfele sem megyek. Még voltam eddig is ezzel a kis éjszakai motyogással, meg leszek ezután is. Nem kutatom tovább a dolgot.

A magyar ember, ha ilyen kérdésben megkötöi magát, jobb nem is fessegetni tovább a dolgot. Kovács Ferenc még néhány hétig Debreczenben tartózkodott, elvégezte a tanfolyamot, ahol az értelmes, kitűnő eszű fiatalember a legkiválóbb hallgatók közé tartozott, aztán hazament Tiszacsegére. Szobatársai azonban debreceni tartózkodása alatt mindvégig tapasztalták nála az éjszakai ismeretlen nyelvű beszédet.

A csodálatos eset körül keletkezett hullámok azonban csak nem üttek el. Vitéz Szabó Gábornak, a Fa- és Fémipariskola igazgatójának kijelentése szerint az utóbbi időben is számosan érdeklődtek a tiszacsegei fiatalember után, akiről azonban azóta, hogy Debreczenből eltávozott, semmi újabbat nem tudtak.

A legérdekesebb megmozdulás egy nyelvészünké, dr Simai István tanáré, aki Debreczenbe utazott, hogy felkeresse Kovács Ferencet. Simai nevéhez több érdekes nyelvészeti kísérlet fűződik. Így évek óta dolgozik a gyorsírás mintájára a gyorsbeszéd szellemes rövidítéssel s a legrövidebb szavak felhasználásával főleg távbeszélgetésnél rendkívül praktikus gyors- és kifejező beszédet állít össze. Másik érdekes eredménye a nyelvtrétegződés megállapítása, mely különválasztja a gyermeknyelvet, népi nyelvet, művészi nyelvet és egyiket átfordítja a másikra. Így például a felnőttek számára írt bármilyen művet átfordítja gyermek, vagy népi nyelvre rendez fordítói munkával... Simai nevéhez fűződik több új írásjel bevezetésére tett indítvány is, így felfelé görbülő vonal jelzi, hogy a mondatot humoros értelemben, lefelé görbülő, hogy komoly értelemben kell felfogni és más egész sereg új írásjel ajánlása a nyelvi megkülönböztetések finomabb érzékeltesése céljából.

Simai István kijelentette, hogy már több hasonló kísérletet végzett részben hipnotikus állapotban levőkön és ennek alapján véleménye az, hogy az álom tudatalattiságban az ősemberi nyelv tör fel az illető énjé mélyéről. Ez jelentkezik valószínűleg Kovács Ferenc esetében is, erre mutat a csupa egy-két szótagos kifejezés is, mert a többi esetben is ezt tapasztalta és az ily módon kihallgatott, sőt lemezre

Kívánjuk, hogy a karácsonyi ünnepek alatt is jó egészségben fogyasszák a híres szoboszlói

Hajdúvizet

is felvett szógyűjteménye is hasonlókából áll. Magyar, horvát és ruszin embernél ugyanazokat a szavakat kapta.

Simai István, mivel nem találta Kovács Ferencet már Debreczenben, kijelentette, hogy Tiszacsegén is felkeresi és az általa nyert adatokkal

egészíti ki szógyűjteményét, mely véleménye szerint az emberi beszéd legősibb formáját adja vissza. Az álmában ismeretlen nyelven beszélő fiatalember érdekes lélektani rejtélyének megoldására tehát komoly, tudományos kutatás indul.

A több mint négy milliő lakosu Moszkva a történelem tükrében

A cári Oroszország fővárosa Szentpétervár volt, a forradalmak után a szovjet Moszkvát tette meg a birodalom fővárosává és óriási aranyú iparosítást indított meg. Moszkva az elmúlt 24 év alatt több mint négy milliő lakosú várossá növekedett. Ipara, különösen a közép- és nehéz-gyáripára annyira megnövekedett, hogy az orosz területek legnagyobb iparvárosává tették Moszkvát.

Jellemző Moszkvának és környékének ipari termelésére, hogy 1936-ban a szovjet kimutatás szerint már 4400 volt a közép- és nehézipari üzemek száma. A gyári munkások száma, akik ezekben a nagyüzemekben dolgoztak, meghaladta az egymilliót. Leningrádban, a volt Szentpéterváron 2900 üzem volt 1936-ban, a Donec-medence iparvidékén 1600 üzem. Moszkvának különösen a fémfeldolgozó ipara óriási. Vasúti kocsikat, mozdonyokat, traktorokat, gépkocsikat, tankokat, szerszámokat, gépeket, kerékpárokat gyártanak üzemel. Moszkvától délre terülnek el a szovjet legnagyobb barnaszén telepei és innen kapják az energiát a fémfeldolgozó ipar számára.

A szovjet urainak központosítási törekvései eredményezték azt, hogy nemcsak a gyáripárt zsúfolták a fővárosba és környékére, hanem az állami kereskedelmi központokat is Moszkvába telepítették le és ilyen módon több mint 3000 központi iroda működik a fővárosban, innen irányítják az egész birodalomba az árukat.

Moszkva a szovjet birodalomnak nemcsak a fővárosa, hanem legnagyobb iparvidéke is. A Donec-medence ipari központjainak elvesztése után a moszkvai óriási üzemek elvesztése halálos csapás a szovjetre. Ezért érthető az a kétségbeesett, mindent áldozó védekezés, mellyel a német előretörést akarták megakadályozni. Moszkva eleste a szovjet teljes összeroppanását jelenté.

Moszkva a hasonló nevű folyó két partján fekszik. Az egykori cári koronázó város, az orosz föld legnagyobb és legkulturáltabb városa. Uccáin százával találni a régi világban épült főúri palotákat, melyek remekel az orosz építészetnek. Legnagyobb színházában 4000 férőhely van. A város ősi orosz jellegét átformálta nagyarányú modern építkezéseivel a szovjet. A város legrégibb része, mely érintetlen is maradt, az 1487-ben épült Kreml, mely várat jelent. A cárok palotáit foglalja magában kaszárnyákkal, hivatalokkal, raktárakkal. Az emelkedésen épült Kreml körül 12 méter magas vastag falak épültek, hatalmas őrtornyokkal és kapukkal. — A palotáknak, templomoknak felbecsülhetetlen műkincsek vannak, a templomokban világhírű festmények. Moszkva folyón nyolc nagy híd vezet át, hatalmas terei vannak díszes szobrokkal, kertekkel. Közülük forgalma a legjobb berendezésű, földalatti vasútja nagyobb, mint a párisi, hosszabb és kényelmesebb.

Moszkváról az első írott emlékek 1147-ből valók, amikor még a Vladimir fejedelemséghez tartozott. A régi várost 1237-ben a tatárok elfoglalták és felgyújtották. Az újra épült várost 1382-ben a tatárok ismét elpusztították. Moszkva többször eseret gazdát a történelem során. A 17. században a lengyelek foglalták el, de a polgárok forradalma elűzte a lengyeleket a városból hamarosan. A fejlődő város elveszti jelentőségét Nagy Péter alatt, akinek parancsára a mocsaras Néva partján

megépítik Szentpétervárt, hogy új fővárost adjanak az orosz birodalomnak.

Moszkvát a franciák is megszállták Napoleon idején. A várost a visszavonuló orosz hadak felgyújtották. A világháború alatt az összcsozott harcverő hazafelől özönlő orosz katonaság valósággal kirabolta Moszkvát és nagy rombolást okozott.

A történelmi múltú nagy város ismét izgalmas napokat él át. Az óriási város 17 kerületét zuhanó bombázók rajai rombolják.

Csokoládé és cukorka az istenek szolgálatában

A szovjet területéről hazatért honvédeknek rengeteg élményben volt része. Egy más világot ismertek meg ott, ahol az élet szépségét eltiporták, rab-szolgárorsra taszították milliókat és minden akaratot, mely nem az ő szolgálatukat kívánta, embertelen módon semmisítették meg. Az emberek lelkét megtörték, akarat nélkül nyújtómeget korbácsoltak belőlük. Mindenkiből ki akarták irtani még a hitet is, a sanjargatot ember utolsó menedékét. Hadat üzentek az istenhívőknek és ebben a harcban az istentelenek maguk mögött tudták az államhatalom félelmetes erejét.

Éket vertek az apák és gyermekek közé. Az apák, anyák még nem tudták elszakadni a vallástól, imádkoztak, még bíztak, de a gyermekek lelkét már jó részüket sikerült elfordítani a hittől ezereféle mesterkedéssel. Az egyik debreceni honvéd igen érdekesen mondotta el, hogyan szereztek meg az egyik lengyel városkában az iskolás gyermekeket a maguk sötét céljaira az istentelenek.

Felszólították a gyermekeket, hogy imádkozzanak az Istenhez, hogy adjon cukrot, csokoládét. Néhány nap múlva megkérdezték a gyermekektől, hogy kaptak-e az Istentől cukrot. A válasza az volt, hogy nem kaptak.

— No látjátok — mondotta az istentelenek megbízottja — ilyen volt a régi világ, nem jó helyre fordultatok kérdésel. Kérjétek csak Sztalin atyuskától cukrot, csokoládét, meglátjátok, hogy ő adni is fog nektek. A gyermekek parancsra kórusban mondták az előirt szöveget. Alig hangzott el a kérés, ki nyitottak a tanterem ajtaja és nagy kossarokkal megjelentek az istentelenek szövetségének emberei és osztogatták bőven a cukrokat, csokoládékat, bőven, hogy haza is vigyenek belőle és hirdessék Sztalin atyuska „jóságát”. Ilyen és ehhez hasonló mesterkedésekkel dolgoztak és rontották meg millió és millió fiatal lélek erejét, hitét. De nemcsak a fiatalokkal törődtek, hanem mindent elkövettek, hogy még a valóságos öregeket is megfosszák vallásuk gyakorlásának lehetőségétől. Raktárakat, vagy múzeumokat csináltak a templomokból. Sok helyen lerombolták a templomot és a papokat Szibériába száműzték.

Mindenféle ördögi mesterkedés hiába volt, ezt bizonyítja az a körülmény, hogy a szovjet hadak visszavonulása után a felszabadult nép zsúfolásig megtöltötte a még használható templomokat. A lengyel városka templomát is sietve rendbehozták és a magyar katonák lelkésze, magyar nyelven tartott istentiszteletet a lengyeleknek.

Debreceni Első Takarékpénztár

Alakult: 1846.

Telefon: 31-02, 31-03.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Erdekközösségben a

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesülettel

Fiókok: Berettyóújfaluban Telefon: 10. sz.

Hajduböszörményben Telefon: 5. sz.

Szeghalomban Telefon: 4. sz.

Érmihályfalván.

Beszélgetés Herczeg Ferenc

A 78 éves ifjúfejedelm nyilatkozata a mai magyar irodalomról és az író hivatásáról.

A mai magyar irodalom kétségkívül legérdekesebb egyénisége Herczeg Ferenc. Nemcsak irodalomtörténeti, hanem immár történelmi személyiség is. A századforduló magyar életének nemcsak tanúja, de egykor aktív részese. Szeme előtt pergett a magyarság történelmének egyik legváltozatosabb fejezete: A millennium boldog révületéből a Trianonig, majd az utána következő csonka esztendőktől az országgyarapodásig terjedő időnek annyira közeli látása senkinek sem adatott meg úgy, mint neki.

Telefonon folytatott előzetes beszélgetés után a parlamentben jelentkeztünk az interjúra, amelybe kollégialis udvariassággal egyezett bele. („Jobban szeretném ugyan itthon, a lakásomon adni az interjút” — mondotta — „de most kissé sok a dolgom.”) A „Gótikus ház” (ennek építése is szeme előtt folyt le) márványarany- és bíborvörös pompájú miliójében önkéntelenül éreztük a „költőfejedelm” jelző jogosultságát. Sötétruhás alakja, ősz feje valóban ezt a hatást kelti, amikor kilép a felsőház ülésterméből a bojtíves folyosóra. A bemutatkozás pillanatában villan át bennünk, hogy irásainak hűvös tárgyilagossága és zárkózott eleganciája nem pusztá tankönyvi szólam, hanem egyéniségének jellegzetes vonása. Azonnal a tárgyra tért:

— Tessék! Kérem a kérdéseket.
— (Lesz-e folytatása Kegyelmes Uram emlékiratainak, amelyeknek oly nagy sikere volt, illetőleg dolgozik-e valamilyen regényen, vagy színdarabon? — kérdeztük.)

— Az emlékiratoknak lesz folytatása. Igen, persze, feltéve, ha élek. Hogy más témán dolgozom-e, erre nehéz válaszolni. Ez már intimitás. Egy-egy téma igen sok belső harccal jár, amíg végleges eredményre jutok. (Köz tudomású, hogy a Bizáncnak eredeti szövegezését Kegyelmes úr nem bocsájtotta a nyilvánosság elé éppen a kortársak miatt. Szándékában áll-e ezt a munkát most, annyit év után, nyilvánosságra hozni?)

— Nem. Ez a munka ugyanis csak kísérlet volt. „Mohács előtt” címet viselte. Annyi keserű és fájdalmas gondolat vetődött fel benne, hogy kénytelen voltam az egész témát egy képzeltbeli Bizánc környezetébe helyezni és ezzel tompítani a gondolá-

tok élességét.

(Egyes fiatalabb irodalomtörténészek szerint Konstantin mártír alakja a Bizáncban tulajdonképpen próféciája Tisza István tragédiájának. Kegyelmes úr szerint van-e valami hasonlóság a két alak között?)

— A két alaknak egymáshoz semmi köze. Konstantin egy gyöngy, ingadozó jellem, aki csak a halálban magasztosul fel. Ezzel szemben gróf Tisza István erős, férfias, határozott egyéniség volt. Egyébként kár a Bizánc alakjai és az akkori magyar élet politikai, vagy más személyiségei között kapcsolatokat felfedezni. A Bizánc diagnózis. Erősben beteg volt akkor a magyar társadalom. Az alakok absztrakciók, egyes nemzeti bűnök megszemélyesítői, közülünk csak annyiban hasonlítanak és hasonlíthatnak egyes alakokra, amennyiben a való élet megfigyeléséből szublimálódnak a gondolatok.

(Egy intímabb kérdés: Mi Nagyméltóságod napi programja?)

— Programom nincs. Úgy élek, ahogy jölesik. Délolttönként szeretek nagyokat járni, utána dolgozom, akkor, mikor szükségét érzem. Természetesen, ha sürgős munkám van, akkor dolgozom reggel, este, vagy éjszaka, amikor kell.

(Mi a véleménye Nagyméltóságodnak a mai magyar irodalomról, csoportjairól, problémáiról?)

— A mai magyar írók nagyon tehetséges emberek. Illetve nagyon tehetséges emberek vannak közöttük. Nehéz neveket felsorolni, mert ez már kritika volna azokkal szemben, akiket nem említék.

(Kegyelmes uram, mint főszerkesztő, éppen ezzel a ténnyel kritikai állásfoglalást is tesz, ha kifejezetten kritikai munkásságot nem is fejt ki — Vétjük közbe.)

— Ez igaz. En azonban elvből a legnagyobb jóakarattal vagyok minden magyar irodalmi kísérlet iránt. Nem az én hivatásom az, hogy kritizáljak. Nem az én megállapításom alá tartozik, hogy kit hogyan értékeljek. Általánosságban csak annyit akarok leszögezni, hogy aki írói pályán működik, az lehet politikus, de csak pártokon felüli, mondjuk, hogy nemzeti politikus. Ezt nyugodt lelkiismerettel tanácsolhatom, mert én magam is sokáig voltam pártpoli-

tikus. Utólag megállapítom: rosszul tettem.

(Az irodalom tehát, Nagyméltóságod szerint is bizonyos értékű nemzetpolitikai állásfoglalás. Éppen ezért Nagyméltóságod véleménye

szerint mi a magyarság szerepe ma?)

— Ez nagyon nehéz kérdés. Erre feltétlenül válaszolok, de majd csak egy vezércikkben.

A Zöld Kereszt küzdelmes munkája a magyar családért, a gyermekért

A Zöld Kereszt Egészségvédelmi Szolgálat munkájáról a „Debreczen” hűvösi számában adtuk híradást, hogy mit csinál Debreczenben a Zöld Kereszt szolgálat. Most, hogy a szeretet ünnepét várjuk, újra indítva éreztük magunkat, hogy ennek a szeretet és megértés jegyében működő intézménynek küzdelmeiről beszámolót tartunk.

A szeretet nevében, amit a belénk nevelt és bennünk kikristályosodott társadalmi közösségi gondolat ápolása mélyít el, hajlunk le minden beteg vagy betegségre hajlamos emberhez és ilyen megértő érzéssel igyekszünk felkarolni a sorsát, hogy segítsünk rajta, vagy másokat segítsére bírjunk.

Ez év szeptemberében megkezdtük az iskolás gyermekek egészségvédelmének munkáját. Eltekintve az iskolás és óvodás gyermekek kötelező orvosi vizsgálatától, havonta minden iskolában, illetőleg óvodában úgynevezett védőnői tisztasági vizsgálatot végzünk. Ezek — eltekintve a gyermek általános testi tisztasági vizsgálatától — kiterjednek a gyermekek haj- és ruhatelvésségi állapotára is. Sajnos, igen sok a teljes gyermek: 40 százaléka. Ezekről — éppen a közegészségügy érdekében — rendszerint megjelent a hatósági fertőtlenítő. Ez a kérdés az új fertőtlenítő intézet közeli munkába állása idején nyer végleges, nagyon szükséges és tökéletes megoldást.

Nagyon tövises ez az útunk, mert a szülők ellenszenvével, haragjával, megmemértésével kell megbirkóznunk. Itt is meg kell említenem, hogy a ruhatelvésség ellen nemcsak etikai, morális, de közegészségügyi érdekből is küzdünk, mert a ruhatelvésség elleni harcban végeredményben a kilitéses tifusz ellen dolgozunk.

Sokan a szülők részéről a szappan-kérdéssel magyarázzák a telvésséget. Nem hiszhetjük el. A szegénység nem feltétele a szennynek, legfeljebb kísérője. De ez változik nép és faj szerint és néposztály szerint is. Akkor tehát, amikor az iskolába belépünk, nemcsak egészségvédelmünket, hanem nép-, faj- és osztályvédelmet is végzünk. Szomorú és lehangoló, hogy éppen nekünk, akik a fajtól születünk, kell látnunk fajunk sorvadását, elnyomódását, alavisztikus nemtörődömségét önmagával szemben. Ez olyan munkaterület, mely megérni látszik a küzdelmet, bár néha egészen reménytelennek tűnik fel előttünk. Fájó lélekkel látjuk a meg nem vart kis gyönyárat, a foltozottan harisnyákat, a lenszőke hajak tisztátalan állapotát. Hogyan segítsünk? Az anyák megértőbb segítségére van szükségünk.

Januárban a polgármesterné ömeltósága támogatásával tervbe vittük a foltozó délutánok rendezését. Meg akarjuk tanítani, sőt segíteni akarunk az anyáknak a foltozásban. Folt hátán folt legyen. Minél több egy ködmönkén, annál nagyobb becsületet lesz ennek a kis társadalmi egységnek: a családnak. Apró kis mozaikkockák, melyekből nagy színes képet akarunk.

Valahol mostanában azt olvastam, hogy milyen nagy munka egy mozaikkép összerakása, mennyi figyelmet, fáradhatatlanságot, kitartást, izlést és szakértelmet kíván. Ilyen ködben messzeálló mintakép áll előttem, neve is, címe is van a képnek. Társadalmi öntudatnak hívjuk az egészséges, dolgozó nemzet keretében. Boldog lehet az, aki ezen a képen dolgozhat és kiválasztottnak érezheti magát. A mozaikkockák színei már feltűnedeznek tudatainkban: ezek a célok, melyek mindig, esüggedetlenül a megvalósulás felé törekednek. Nevelni akarunk. Segíteni akarunk magyar tanítóinknak, akiknek nehéz és küzdelmes munkáját igyekszünk kívülről jövő segítő szándékunkkal, tevékenységünkkel támogatni. Apró kis tanító előadásainkban, melyekkel a gyermekekhez szólunk — akár meselakhan, akár magasabb értelmi színvonalú gyermekeknek másképpen —, mindig a cél felé törekszünk.

Bekapcsolódtunk a tanfőrség által rendezendő úgynevezett szülői értekezletek tárgy körébe is, hogy megteremtjük a gyermekvédelem, embervédelem, fajvédelem gondolatát a szülő, az iskola és célunk között, mert a szerteágazó erők összefogásával több reményünk lehet e munka eredményességére.

Malonyai népművészeti könyvét lapozgattam valamelyik este és elgondolkoztam azon, hova lett a hajdúsági népviselet, ami ebben a könyvben oly színesen vetíti elénk a nép színmagyarságát bizonyító ruhaviseletét.

Mennyi kérdés és mennyi megoldatlanság. Mennyi hiányzó akarata a színmagyar bizonyításnak. Itt is sok a tennivaló. Hol vannak a szövöszökek, a rokka és a suskó (kukoricahánes), szalmafeldolgozó házak, citrok és fűzfavessző? Föld-, termelés-, műhely- és munkakérdés. Itt nekünk meg kell állanunk. Nem a mi területünk. De itt is nevelünk népi öntudatra, hogy ezt és csak ezt akarja.

A szeretet ünnepén, amikor a szívek engedékenyebbek, elnézőbbek, arra kérjük az anyákat, fogadják jó szívvvel jóakarattal szándékunkat, ne vegyék zaklatásnak, ha gyermekekkel a közösség érdekében járódunk, értsék meg célkitűzéseink megle, magyar szándékát, hogy kezeinket összefogva egy szebb, boldogabb magyar jövőért dolgozzunk. Vegyék itt-ott megjelenő alakjainkat jószágra nyitult szemmel, azzal a látással, amellyel mi mindig a szívünkhez nőtt magyar kis testvéreinkre nézünk. Krisztus szeretete fogja össze a védőnők és az anyák kezét egy egészséges, erős társadalmi egység felépítésére: a magyar családjára.

Killer Tiborné
városi vezető védőnő,

MINDENKIT ÉRHET BALESET,
EZÉRT A BALESETBIZTOSÍTÁST
SENKI SEM NELKÜLÖZ-
HET!

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság és gyomorbetegéknél legkiválóbb háziszser a

Hollandi gyomorcsépp

Kapható Mihalovits Jenő gyógyszerárában
DEBRECEN

MAGYAR
ÁLTALÁNOS HITELBANK
debreceni fiókja.
ALAPÍTÁTOTT: 1867-BEN.

Telefonszám: 23-70. Telefonszám: 23-71.
Alaptőke és alapok cca 70 millió pengő.

DEBRECENI HAJLÍTOTT BÚTORGYÁR ÉS FAKERESKEDELMI RT.

Gyár: Debrecen, Nagyvárad uca 31. szám.
Telefon: 12-75.

Tűzifa-Osztály, Salétrom u. 5.
Telefon: 21-56.

Bútor-Osztály: Ferenc József út 32. szám.
Telefon: 23-41.

Bpesti Iserkat: V. Báthori 1.
Telefon: 111-700.

A Magyar Általános Hitelbank érdekeltsége.

Fogkefének
nincsen párja

Hogyha

Tip-Top

Gyártja:
AZ EGYESÜLT KEFEGYÁRAK RT., DEBRECEN.
A Magyar Általános Hitelbank érdekeltsége.

Erdély karácsonyfája

Évszázadokon keresztül elhozta a csíki fenyvesek ózondús illatát, hangulatát, ebben az esztendőben azonban mi adunk Erdélynek karácsonyfát olyan kiállításban, olyan fényben és pompában, ahogy csak a magyar tud adni jókedvében a magyarnak. Mert minden ellenkező állítással szemben a magyar is tud adni.

Tud és akar adni. Vagy nem adakozás az a százezer pengő kitévő nyereségekötvény, mely az egyetemes magyarság jókedvű adakozásából került ki alig pár hét alatt.

Olyan eredmény ez, melyre a legnagyobb és leggazdagabb nemzetek is méltán lehetnek büszkék. A testvéri szeretetet, egyetemes magyar érzés, összetartozást jelentő boldog találkozás, vér a vértnek, szív a szívnek, lélek a léleknek kitűnő összhangjából született ajándék éppen a szeretet és boldogság ünnepe, amikor a világ tele van Krisztus várás reménykedésével és hitével.

Annak idején, amikor megindult az első hang abban az irányban, hogy erdélyi kötvényt kell kibocsátani az erdélyi magyar kincsek megmentése érdekében, már előrelátható volt, hogy ez a szép gondolat sokkal pompásabb eredménnyel indul és zárul, mint bárki is hinni merne volna. Ma, amikor — valljuk be — mégis csak nehéz és szűkös idők vannak sok tekintetben, fölötté dicsegetre méltó az eredmény, mert alig három hét alatt éppen az a réteg adta össze ezt a roppant összeget a magyar társadalomból amely réteg nem dúskál túlságosan anyagi javakban. Hogy mégis adták, hogy mégis megmozdult a tettehívő lélek, annak belső nagy okai is vannak, mely okok csak a nemzeti összetartás szent érzéséből fakadhatnak.

Csillogó dísz és ragyogó érték ez az erdélyi karácsonyfán.

Mintha ezer, meg ezer aranyos magyar szív világítana ezen a karácsonyfán a világ színe előtt.

Mintha ezer, meg ezer szikrázó lélek fényező hirdetének világga a legkövetesebb formában, hogy él a magyar és áll Buda még, mert tetekben fejezi ki azt, amit különben semmiféle nagy hang és szó nem pótolhatna.

Ebben a nemzeti összefogásban és összetartozásban, nemzeti öntudatban kivétel nélkül minden társadalmi rendű és rangú magyar benne van. Ha kell királyi herceg nevét emeljük ki a karácsonyi fényből, vagy főpapi dísz viselő magyar nevét. Láttuk, hogy első sorban vonult a jegyzési helyre a miniszterelnökkel élen az a réteg ennek az országnak, mely réteg nemcsak törvényt teremt, rendeletet alkot, de az áldozatok terén is méltán hozza meg a maga áldozatát.

Miniszter, vagy minisztériumi altiszt, képviselő, vagy egyszerű csizmás falusi magyar paraszt, a bankár és nagykereskedő, kis-szatós és foltozó varga, mind, mind végtelen sorban vonult a jegyzési helyekre s hozta a fillérét, vagy pengőjét, százát, vagy ezresét, de nem egyszer tíz, meg tízezer pengőjét. A tudományos és művészeti világ képviselői se maradtak el ebben a nemes versenyben, mert a tudomány legkisebb rangú tisztviselői, a tanyai tanítók, akik azonban a munkában első he-

lyen állanak, ugyanúgy eljöttek, mint az európai hírvégyetemi tanárok. A tanár, orvos, mérnök, ügyvéd, bírák és más értelmiségi tisztesek mind tudták, hogy az amit most adnak az államnak, nem az államé, de minden állampolgárá kivétel nélkül. Akárhova nézünk, bármerre tekintünk, mindenütt vannak lelkes hívei, képviselői az erdélyi kölcsönjegyzésnek, mert a biztosító intézeti díjnak ugyanúgy érzi az ország érdekében a felelősséget, mint a társadalmi egyesületek...

Nagyok és kicsik, hatalmasok és gyengék adták azt, amit Isten segítségével adhattak. Nem utolsó helyen és sorban éppen a kisemberek, akiknek minden fillér fillér, minden garast külön verejtékkel kell megküzdenni.

Kényszer és rábeszélés nélkül. A jókedvű adakozó sürgős sietésével. Értelem és érzés szerint tudta mindenki, hogy ez a jegyzés nemcsak fontos és elkerülhetetlenül szükséges nemzeti szempontból, de saját jól felfogott érdekében fontos és szükséges minden állampol-

Marci meg a vadak*

Írta: Hegyaljai Kiss Géza

— Van itt az erdőszégen mindenfajta állat.

— Melyik a legveszedelmesebb? — Az embert nemigen bántja egyse. Legfeljebb, ha igen megszorítja. Hanem a kisebb állatokat meg a marhákat.

— Őzet, nyulat?

— Őzet is, nyulat is. A farkas a szagot érzi, a róka füle. Ha a rókának olyan orra volna, mint a farkasnak, a farkasnak olyan füle volna mint a rókának, akkor itt nem maradna élő állat. A farkas nem éri be tapsifülessel. Neki a ló a kedves peccenyje. Tetszene látni, hogy megy neki. Ráugrik a fejére, összeharapja az orrát. Néha még földdel is tele veri a bendőjét, hogy nehezebb legyen. Azon iparkodik, hogy a löletterüljön a földön. Akkor neki a torkában. Át harapja a gégejét és vége.

Mint a fekete villám az egy kutya szökött át az úton. Vizsla. Nyomában a másik. Az út felett balkézre meredek hegy. Onnan bukkant alá a bokrok közül hanyat-homlok a két eb. Méré még utána is szél!

— Lidérc!... Neki volt egyszer ilyen vizslája. Melyet sóhajtott utána.

Hol volt már akkor a két kutya? Fekete szőre kékesen villant meg az erdő homályába hulló napsugáron. Marci nyugatalanul nézdegél szét.

— Az a két kutya nem jár magába. Valahol lenni kell még vele valakinek.

Marci új cigarettát sodor, szippant vagy hármat és újra kezd:

— Legpocsékabb a vadak között a hiúz.

— Pedig nem az a legnagyobb. — A hiúz a hegynek a gerincén szeret lenni, hogy mindenfelé tudjon ókumlálni. Fán les, onnan ugrik le. Megtörténik, hogy a marháknak a végelére ragad bele, úgy szívja ki a vért. Besta féreg! A marha egyszerűen megszedül, elvágódik.

— A bőre annak is ér valamit.

— Hát ha törbe foghatja az ember, jól esik az aprópnak, ami a bőréről őríti a vadász markát.

Sziklák meredtek fel a fenyves

gárnak. Hiszen amikor Erdélyben segített az adakozó kéz, magán, családján, gyermekein és a magyar jövődön segített.

Gyönyörű próbatétel volt ez a nyereségekötvény jegyzés.

Az ország mindig számíthat a nemzetre, mert a nemzet tudja, hogy ország nélkül meg nem állhat. A magyar lélek egészsége erős próbát tett és ez az egészséges gondolkodás megtermi közelesen minden magyar számára a legszebb gyümölcsöt: a magyar boldogulást. A kölcsön nyomán megindult a munka, új élet támad, felzendül a munka dala minden vonalon és az alkotások sora hirdeti, hogy az, aki jókedvvel gyorsan adott Erdélynek, hihetetlen gyorsan kapja vissza megszámlálhatatlan értékben mindazt, amire a nemzetnek szüksége lesz. Iskolák és bányák, kórházak és utak, műhelyek és fürdők kelnek életre, felfokozott kedvvel lendül a magyar munka és az erdélyi nagy, szívekkel és lelkekkel díszített karácsonyfája gyümölcsöt terem minden magyaroknak Isten erejével, segítségével...

hegyoldalban. A fenyőfák teleje felett olyanformán, mint egy óriás boglyakemence. A köszál simának látszott és megmászhatatlannak. Marci felmutat a szirt telejére:

— Olyan helyen szeret sütkérezni a szarvas. Ott sütteti a hátát a nappal. Tudja, hogy ott háromfelől nem érheti veszedelmét. Ha pedig ellenség jön a negyedik oldal felől, akkor egy ugrás és elmenekül.

— Annál nincsen nagyobb öröme a vadásznak, mintha egy szép szarvasbikát elejthet — mélyről kondul a Mérő szava.

— Hét szép is — tódítja Marci — mikor feltűnik a fején az agancsos koronája. Mikor meg megy a fák alatt, a hátán fekszik az agancsa, valami szép az! — mondja és ragyog a szeme.

Marci most van elemében. Folytonosan szimatol. Nézelődik, halgat. És regél. Mutatja amit észrevesz:

— Őznyom.
— Szarvasnyom.
— Vaddisznótúrás.

Ahogy lefelé ereszkednek a hegy oldalán, különös neszezés hallatszik:

— Őzek jönnek — suttogja Marci. Valaki megriasztotta az őzeket. Feltűnik a csapáson két piroskendő. Két leány.

— Hát ti hol jártok erre, szép hűgom? — csodálkozik Marci.

— Édesapámmal vagyunk — mondja a magasabbik.

— Gombát keresünk — mondja a szebbik.

— No csak szedjétek, oszt jól adjátok el, hogy azzal több legyen a hozományotok — évődik Marci.

Leánykacagás csendül az erdőn.

Száz lépéssel lejjebb egy jól megtermett suta ugrik fel balkéz felől. Sokáig villog a tükre, míg szürkésbarna hátával bele nem vész a csaltiba. Marci nézi, amíg láthatja, elmosolyodik, aztán mondja:

— A legveszedelmesebb vad, ami a szemem elé került, egy berbécs volt.

— Kos?

— Kos. Berbécs. Voltam én katonán a magyaroknál is, honvéd, a románoknál is, Besszarábiában, a csoma vigye el! Láttam sok mindenféle embert, De még emberben olyan vadat nem láttam, amilyen egy őrmester volt ott a besszarábiai táborban. Ordított örökké. Csak épp, hogy meg nem ette a katonát. Egy reggel ott egrecifrozottat benünk a porondon. Káromkodó, fitymáló beszédjével majd leszedte a napot az égről. Ahogy ott egrecifrozottat, kiveresedve kiabál, a háta megett kivágódik a kiskapu és előront egy berbécs. Tekergős szarva volt, akár a sósperec, csak erősebb. Hegye is volt a szarva végének, ami kifelé kunkorodott a perecből.

Az őrmester csak mérgeledik. A századot lepecskondiázza istentelenül. Ahogy ott ágaskodik előttünk, a berbécs neki rugaskodik hátulról. Neki veti a homlokát az őrmesternek és hiába rugkapálódik, úgy kitolja a gyakorlatot, mintha ott se lett volna. A szakaszvezető hasalást vezényelt. Hát mi hasra is vágódtunk, de nem a vezényszóra, hanem a kacagástól!

Kacag Marci, csakúgy visszhangzik bele a fenyves. Egy tarka harkály sikít fel, furulyázva. Mintha az is azon mulatna, hogy kitolt az őrmesterrel a jókor jött berbécs.

* Mutató a szerző „Napfényes vizek...” című most megjelent könyvéből.

Bélyeggyűjtés

Váratlan nagy sikerrel zajlott le a Debreceni Bélyeggyűjtők Egyesületének házi bemutató versenye. Az egyesület vezetősége voltaképpen csak arról akart most meggyőződni, hogy a tavalyi válságos esztendő után újjászervezett egyesület milyen mértékben áll ma: pótolható volt-e a tavalyi kilépett, illetve elköltözött, elismert nagyevű gyűjtők kimaradása okozta űr, van-e utánpótlás és végül milyen kilátásai lehetnek az egyesületnek egy esetleges nagyobb szabású kiállítás esetére? Az eredmény nemcsak kellemes, de egyenesen szenzációsan meglepő volt! Olyan eddig ismeretlen remek gyűjtemények kerültek bemutatásra, olyan tökéletesen mintaszzerű anyag állott rendelkezésre, hogy az bármelyik nagyvárosi kiállításnak is becsületére vált volna. Nemcsak felnőtt, előrehaladott gyűjtők vettek ezen a bemutatóversenyen részt, hanem akad két olyan gyűjtemény is, egy hölgyé és egy ifjúsági versenyzőé, melyek bármely előrehaladottabb gyűjtő anyagával is bátran felvehetik a versenyt. Keveházy Lajosné használatlan magyar és müncheni Dénés klasszikus magyar gyűjteménye valóságos meglepte a zsűrit és természetesen mindketten megkapták a megérdemelt díjat.

Az egyesület vezetősége azzal a felémelő tudattal zárhatta le a versenyt, hogy ilyen anyaggal és ezzel a felkészültséggel az egyesület a legbiztosabb remény kilátásával készülhet fel bármilyen nagy nyilvános kiállításra.

A nagy siker a zsűrit igen súlyos helyzetbe hozta, mert a bemutatott gyűjtemények mind olyan meglepően egyenrangú, magas mértékű állottak, hogy a bírálóbizottság a szó legszorosabb értelmében alig tudott dönteni. És ha végül mégis meghozta a döntését, ez semmi képen sem jelentette azt, hogy az egyik gyűjtemény jobb volt, mint a másik, hanem egyszerűen az történt, hogy a zsűri az egyes gyűjteményeknek mérlegelésénél nemcsak azokat filateliai, hanem esztétikai feldolgozását is tekintette vette.

Tízannygy gyűjtemény versenyzett és az eredmény a következő volt:

Az egyesületi vándordíjat és Schlacht Sándor tag díját nyerte Halmos Rezső német és olasz kis államokbeli gyűjteményével.

Az egyesületi arany plakettet nyerte Varga Károly, osztrák speciális gyűjteményével.

Az egyesületi ezüst plakettet nyerte: Keveházy Lajos, használatlan magyar gyűjteményével.

Az egyesületi bronz plakettet nyerte Bálint Sándor csodás kézi-rajzú magyar gyűjteményével.

Az egyesületi ezüst érmet nyerte: Münnich Dénes ifjúsági gyűjtő régi magyar bélyegeivel.

A Károly tagtárs díját, egy ezüst cigarettatárcát Kiss Ernő tagtárs nyerte, majdnem teljesen komplett magyar okmánybélyegeivel.

Jókay Lajos tagtárs díját, egy négy színű ezüst ceruzát: Réthy István tagtárs nyerte, gyönyörű exlibris gyűjteményével.

N. N. tagtársunk díját, egy ezüst ceruzát és Springer József tagtárs díját egy bélyegárca bélyegekkkel Schleich Pál tagtárs nyerte, sajátkezű rajzú magyar gyűjteményével.

Kiss Ernő tagtárs díját, egy bronz asztali órát: Ehrenfeld Miklós tagtárs nyerte, magyar speciális gyűjteményével.

Réthy István tagtárs díját, egy ro-

Debreceni Vásárpénztár

rt. Telefon: 24-92. Telefon: 21-45.

Hiteleket, előlegeket folyósít hízalásra és a vásárra kerülő sertésekre

Az Itélel

írta: Polányi Lajos

Szűz köpönyegbe burkolt alak állott az egyik kapumélyedésben. Széles-karimájú kalapja alól kémlelődve nézett körül a gyengén világított kis utcában, azután hirtelen lendülettel átvette magát az alacsony kerítésen. A kertkapu retesztét visszatolta, hogy a visszavonulás útját biztosítsa, azután sompolyogva megindult a ház felé.

A ház sötét volt és kihaltak látszott, de a nyitott ablakon kihallatszók horkolás azt bizonyította, hogy itthon van, akéhez be akar jutni. Itthon van és a jól táplált, egészséges emberek mély álmát alussza.

Az éjszakai látogatás az előszoba ablakához lopózkodott. A felső ablaktábla nyitva volt. Óvatosan benyúlt, félrefordította a reteszt és macskagyönyöggel, zajtalanul mászott be az előszobába. A sötét előszobában rövid tapogatódzás után megtalálta a hálószoba ajtajának a kilincset. Kísé haborogt, amikor lenyomta a kilincset, de azután erős elhatározással lépett be a hálószobába.

A horkolás nem eszt meg, nem vették észre a beburkolót. Nyugodtan elvándorolt, amit rábíztak... Kegyetlen munka, de hát: parancs! Megválaszthatatlan, kérészetlen, mint maga a sötét végzet... És végre kell hajtania, mert ha nem, akkor jaj neki! Akkor ellene fordul a „Tizek” bosszúja és ez elől nincs menekvés. Nem tűnhet el úgy, hogy meg ne találják, nem tud olyan mentséget kiemelni, amit elfogadnának és meg kell lakolnia szörnyen az engedetlenségért.

Sorsolás útján kapta a megbízatást. Egyenlő eséllyel vettek részt a sorsolásban és ő húzta a végzetes golyót. Magában lázozott az ellen, hogy éppen neki kell végrehajtania az ítéletet, aki olyan jóbarátságban van az áldozattal. De nem volt szabad ellágyulnia. Nem volt szabad egy hanggal, egy mozdulattal elárulnia, hogy kellemtelen, sőt fájdalmas reá nézve a kegyetlen megbízatás. A szabályok feltétlen engedelmességet követeltek és az engedetlen, a habozót kétszeres erővel sújtotta a „Tizek” haragja.

Az utolsó pillanatilag abban reménykedett, hogy talál valamit megoldást, amellyel elháríthatja barátja felől a fenyegető veszedelmet. De semmi kibúvó nem jutott az eszébe és most már itt van a cselekvés pillanata.

Zseblámpájának a fényét óvatosan a földre irányította, papírosba burkolt csomagot vett elő a zsebéből, pár pillanatilag még habozva tartotta kezében, azután nehéz sóhajjal az éjjeli szekrényre csúsztatta. A csomagból tompa ketyegés hallatszott. Ezt a csomagot kellett az éjjeli szekrényen elhelyeznie, hogy azután a kis gépezet a beállított időpontban elvégezze büntető munkáját.

A zseblámpa tompított fénye mellett is jól kivethette az alvó arcát. Milyen nyugodtan, békésen alszik! Mosolyog álmában és nem is sejt, hogy milyen szörnyű lesz az ébredése! A ayájás, barátságos arc hogyan fog majd eltorzulni, a kényelmesen elnyúlt test hogyan fog majd összerándulni, ha majd működésbe kezd a ketyegő kis szerkezet!

Még mindig azon böprengött: hogyan másíthatná meg az elkövetkezendőket? Hogyan bírósíthatná meg a

„Tizek” ítéletének következményeit? Ha talán elrontaná a szerkezet időzítőjét és azt mondaná, hogy nem lehet róla, nem ő tette, elromlott magától... De hát nem teheti ezt sem. Nem hinnék el és árulónak minősítenék. És ő már tudja, hogy mi vár az árulókra! Jobb lett volna meg sem születnie annak, akit a „Tizek” árulónak nyilvánítanak!

Hiába minden, nem tud segíteni! El kell következnie a kikerülhetetlennek! Gondolatban megszorította az alvó barát kezét. Még egy utolsó pillantást vetett a nyugodtan alvóra, nagyot sóhajtott és nesztelenül, ahogyan jött, kiosont a házból. A kertkapunál körülkémlelt, hogy üres-e az ucca, azután sietős léptekkel elindult oda, ahol a „Tizek” már várták.

Kárörvendő és szigorú arcok fogadták.

— Elvégezted, amit rád bíztunk?
— Igen — mondotta tompán és le roskadt a helyére.

A kis kerti házban közben elhallgatott a horkolás és csak az éjjeli szekrényen hagyott csomagból hangzott elő a csendes ketyegés, egyre közelebb hozva az elkerülhetetlen szörnyűséget...

Pontosan öt óra volt, amikor a csomagból egéltverő, szünni nem akaró,

Egy „zürügy” a „duhajdá”-ban és szomorú „utózmányai”...

(Az alábbi történetben használt, feketén szedett szavak Szécsi Ferenc új magyar szavak szótára c. művéből vettek.)

A keresőtiszt (detektív) fűrészszó szemével néztem be az emeletes bérház sötét lépcsőházába. Közlikki-re (plnik) voltam meghíva Micikékéhez, illikszérien (comme il faut), kiöltöztem tehát, csodászabású hajtokás (szmoking) volt rajtam.

Hosszas kutatás után megpillantottam a felszékelt (lift) és felvezeltem (felmentem vele). Az ajtó előtt kezdődött a rudjárás (pech). Gyanús hideget éreztem a bokás-om (zokni) táján Nem csalódtam, kilyukadt a bokás.

Ruhahős-nek (dendi) szeretem tartani magam, llynemű önérzetem ennek megfelelő nagy csorbát szenvedett.

Sebaj, gondoltam, s beléptem. A belképben (entériór) szippankák (cigareták) kékes füstje szállt felém, étvágykört (apéritif) illata lengett a levegőben s már-már kellemes hangulat szállott volna meg, amikor megláttam Micit Micit éppen egy külföldi szaktanácsossal (attasé) kacérlázott (flörtölt). A férfit már ismertem, egyszer a dalmúszínházban (opera) már észrevettem, amint szemrögezte (fixirozta) Micit.

Micit bájos volt, irtó bájos, a kutyafáját. Csipészés (cakkos) fellng (blúz) volt rajta, majdnem olyan mint az a veddfelkője (pulover), amit annyira szerettem rajta...

A lemezön (gramofon) valami rekedthangú dalmondó (dlöz) énekelte valami csallidat (kuplé) s szívem megtelt keserűséggel.

Odamentem, szóltam:
— Éppis (apropos) Micikém egy pillanatra...

Majd rátámadtam:
— Mici, te vakabzó (hazard) játékot folytatsz velem. Nem félsz, hogy ez a nyeglene (jampec), ez a kéjrónes (rué), ez a... ez a kakszfi (gigerli) miatt szakítani fogok veled?!

Nemesivelésű ajkán megremegett a szájpír (ruza) és önérzetesen válaszolt:
— Egyáltalán nem igénykedem (reflektálok) a szerelmedre. Különbben sem értem miért vagy annyira furdalógon-

dos (skrupulózus). En bezzeg nem szóltam, mikor a multkor Margóval, azzal a toporzékával (hiztérika)...

Láttam itt minden hiabavaló. Megfordultam és otthagytam Micit a szaktanácsosnak...
Kell-e mondanom, hogy a közlikki nem izlett semmi. Nem kellett a hablalt (parfé), nem a sürfűzes (dzsem), sütke (keksz), nem a szerital (bólé).

Balos (peches) ember ne menjen a jégre... énekeltem magamba. Sorstársra is akadtam, egy uralmár (politikus) barátomra, akivel aztán elvezeltem (elementem vele).

A benyomástagadó (sztolkus) bölcsék nyugalmával vágtuk bele magunkat egy személynépkocsiba:
Irány, kiáltotta a barátom, a duhajda (bár)!

A duhajdában aztán elvonultunk egy különkőbe (szeparé) és végignéztük a műsort. Nekem különösen egy légsült (piskóta)-lábú kis táncosnő tetszett, a talptáncos, egy neves hírművész (szteptáncos-sztár) pedig a barátom tetszését nyerte el...

Eppen egy zsongódal (song) búgott a dalmondó ajkán, amikor ki nem lépett be a terembe, mint Mici és a szaktanácsos. Ugylátszik, ők is elvezeltek a közlikkíről és ideszöktek.

Mikor táncolni kezdtek, felálltam ülkeimről és odamentem.
— Szabad? szóltam.

Am erre a szaktanácsos:
— Velem kezdeni nem tanácsos...!

Ekkor már nagyon túllzó (exaltált) voltam. Hátul a barátom ütemes csatakiáltással: Zamek bele!!! műszített (doppingolt). Mint egy futógylkos (ámokfutó) támadtam a szaktanácsosra, mire az se volt rest, felgyűrte a hajtokása ujját és usgyé egymásnak estünk...

Másnap a börtankórház (börklinika), lábönrendelésén (ambulancián) jelentem meg, ahol bőrhánygyógyászok vettek kezelésbe... Leszakadt részeimet hangyaszeszbe (formalin) téve átadták emlékül, majd sebemet kötésezték (kötéssel ellátni). A bódzser (kloroform) meg az illóvíz (éter) illata járt még az orromban, amikor hálát adva Istennek, hogy ennyivel megúsztam, kiléptem a tankórház kapuján.

S ekkor, jaj ekkor a rudjárás esucotórt... Egy kék kabaljos (kosztümös) nő jött felém, karjait ölelésre tárva. Mici volt, a hütlén kigyó...

Dérékadóan (engedékeny) megölelt, forrón megcsókolt és elragadtatva sutogta:
— Kis hősöm, nem is tudod, mennyire látáskodott (imponált) zürügyed (affér) a duhajdában! Mindig csak téged szerettelek, hisz tudod, ugye meg tudsz nekem bocsátani, mucuskám, kis szívem?!

Az ölelés közben recsúszott a szitkás

(géz) kötés bőrhányos orcámról. Miközben meg akartam igazítani, olyan bólintóféle mozdulatot tettem, amit Mici szerint nem lehetett félreérteni...

Az eset nyomán az újságban két híre is szerepelt: egy csatírás (riport) a duhajdai zürügyről és a Balesetek-rovatban egy házassági hír:

B aluljárt Béla és Mámor Mici jegyesek.

Szerzőjegyzete (copyright by) (plj).
mosolyró (humorista).

Szegénylegény karácsonya

Aranyos Jézuskám, édes drága gyermek, eljöttem egy kicsit Hozzád, ne félj, nem kesergek. Pedig hát sírhatnék, de ma nem akarok: csilingelő, ezüsthangú égi angyal-karok muzsikája beföd minden földi rosszat. ...Ugy illene, hogy most Néked ajándékot hozzak...

De tudod Jézuskám, hogy én nem hozhatok, hiszen csak egy vers-firkáló szegénylegény vagyok. No meg nem is köll ám Neked gyémánt, ékszer; pipacs-piros vad szivemmel tudom, megelégszel. Fejed alá párnát a szivemből tépek, aztán hogyha meghallgatnál mesélek sok szépét...

Az én csöpp falucskám egy kis angyal-tenyér, egész évben ezerszínű, de most szízi fehér. Az ég betakarta csillógó lepellel, millió meg millió kis puha hópöccel... De jó világok van a kis embereknek, hancuroznak, térdigérő hóban hemperegnek...

Hát aztán a mező, valóságos csoda! Biz nem láttál ilyent Te még kicsi Jézus, soha... Hogyha kijönne a gyémántporos rétre, arcoskádán mosolyvirág, piros róza égne, mikor előd futna hirtelen egy ügyes, ugrándozó, bolondos kis huncut tapsi-füles...

Aztán mire megősz, édes Kisjézuskám; hej, micsoda élet virul akkor már a pusztán! Mennyország a falum ibolyanyiláskor...
... No de többet nem mesélek, folytatom majd máskor. Gyöngyvirágszirommal szálljon fehér álmom; illatával betakarlak, arany virágszálam...

szentkirályi jános.

Búcsú

Nobikné Törő Matildtól

A test meghal... a lélek tovább él...
A Te lelked, a tisztá, hófehér:
Mélto díszte Isten zsámolyának...
Téged ott fenn az angyalok vártak...
Megfáradt sziveden angyal-kezek
Gyógyítják már a sok rejtett sebet
S kihűlt ajkadnak halvány mosolyát
Mint napsugara; röpiük tovább
A titokzatos, messze végtelenbe...
Hiába vagy általunk szeretve:
Istennek szent, dicső útját járod...
Nem volt ez a föld a Te világod!

WAGNERNÉ SZÜTS ADÉL

Cserépkályhák

vagontételben érkeztek Tóth utóda
I. Székely Szacs Sándor
kályhámesterhez
Károly Ferenc József út 8.
Telefon 26-70.

Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság
dohrezeni fiókja

Alap és tartaléktőke:

26.000.000 pengő

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Szathmári Király Zsuzsika

Irtá: Ignác Róza

Száz éve történt, nem ma. A borsodmegyei múzeum egyik vaskos könyve jegyezte fel a hivatalos történetet az évszázados család kis kisasszonyáról, a miskolci Bósz Kataról. Szathmári Király Zsuzsikának hívták a makrancos leánykát, aki szép volt, gazdag, beretvaéles eszű, szilaj, mint egy korabeli huszárkapitány és édes, mint a biedermeier szerelem.

Fényes megyéből volt Miskolcon s Zsuzsikát maga a jelenlevő főherceg táncoltatta. Mikor már másodszer kérte táncra az egykori kuruc urak ivadékát az osztrák főúr, előpöndörödik a táncolók sorából egy magyar ruhás, délceg ifjú úr s kiragadja a meglepett főherceg karjaiból a leányt. Hívták a délceg ifjút gróf Vay Józsinak. A Vay és Szathmári Király birtokok pedig egymás mellett feküdtek. Így aztán minden ok megvolt rá, hogy Zsuzsika és Józsi összekeljenek. A főherceget ugyanis meg kellett követni a sértésért s Vay Ábrahám uram vállalta magára a megkövetést, azt föllentve, hogy Józsi gróf Zsuzsika vőlegénye, s ezért féltékenykedett.

— Nem lesz jó ebből a házasságból — mondja egy reggel Szathmári Király uram az öreg Vaynak, mikor a két úr fogatja a miskolci setét kapunál összetalálkozik.

— Magam is tartok tőle — feleli Vay Ábrahám.

— Mert, hogy az én Zsuzsikám nem szereti a Te Józsidat, Ábrahám.

— Hiszen — feleli Ábrahám gróf — az én Józsim sem való még házasságra. Nyugtalan vőru fiú az, nem tombolta még ki magát s a bálon is csak virtuskodott.

— No látod — mondja Szathmári Király — ez a baja az én Zsuzsikámnak is! Nem ismer az férfi tekin-télyt. Sok bajom van vele, te Ábris. Nem mondom, szép leány, gazdag leány.

— Hát a földjeink egybe kelhetnének — töprengett az öreg Ábris.

— Azok igen, de a fiatalok?

— S a főhercegnek se lehet büntetés nélkül föllenteni.

— Nem volna okos éppen mostanában — fűzi a szót Zsuzsi apja. — Csak hát én, látod, mindig becsületes ember voltam, zsákbecskát most sem árulok, megmondom kerekén: az én Zsuzsikám egy kicsit boldizikus!

Öreg Vaynak felcsillant a szeme:

— Te — mondja — hiszen akkor nincs baj, mert tudod, az én Józsimnak sem nőtt ki egészen a négy kereke.

Az öregek úgy vélekedtek, hogy a két hevesvérű, nyughatatlan fiatalból éppen összeillő pár lesz. Zsuzsika azt gondolta, hogy majd megmutatja ő, hogy kicsoda, csak adják férjhez kedve ellenére... Józsi gróf könnyen vette a dolgot. Szép leány Zsuzsi, gazdag is, majd megszelídíti...

Megvolt az egyezés s hiba csak annyi, hogy a miskolci Bósz Kata és Petrochio történetét nem Shakespeare, hanem az élet írta. S másképp egy kicsit...

A félországra szóló pompás esküvő után fellobogózt, virágos hintón ültek. Előli az ifjú pár, hátul a huszár.

Józsi gróf zsolnai kastélyában akarta tölteni a mézes heteket. Úgy gondolta, hogy mindjárt a kezdet kezdetén meg kell az asszonyt szelídíteni. S meg kell mutatnia, hogy ki lesz a házban az úr. Felültek. Kezében veszi a gyeplőt a gróf. Rávág a hátsó, jobbik tüzes, telivér paripára istenesen. Az állat két lábra ágaskodik, majd fejfelé fut az előző farába. Egy erős gyeplőrándítás után a négy ló veszett vágatába kezd, de úgy, hogy Zsuzsika kezéből kipottyant az ernyő s lerepül fejről az első asszonyi kalap.

— Félzs-e Zsuzsikám — kérdi Józsi mogorván.

Híres hajtó volt Zsuzsi, felvette a versenyt száz félfival is.

— Nem én, Józsikám!

Józsi megint csak a lovak közé csap. A fergeteges vágatában a száz év előtti Miskolc hepehupás útjain csak úgy ugrál, minden pillanatban felborulástól veszélyeztetve a kocsi.

— Még most se félzs, Zsuzsikám?

— Nem én, Józsikám!

Kiérnek a város határába s szágulva rohanak a Sajó felé.

Megszólal Zsuzsi:

— Édesem! Megengednéd, hogy én hajtsak egy kicsit?

Józsi udvariasan fűtvent, a lovak megállnak, s az ifjú pár helyet cseréli.

És Szathmári Király Zsuzsika teljes erejéből a lovakra csap s eleresztett gyeplőt közéjük vágja. — A négy paripa liheg orrcimpával, tajtékozva, ütéstől felgerjedt, sebezett önérettel rohan... Se lát, se hall... A kocsi pozdorjává tört, mikor a Sajóba zuhantak, lábát ficamította a huszár és a gerincét törte az egyik ló.

— Élzs-e Zsuzsikám? — kérdezte Józsi csuronvizesen.

— Én igen — tápáskodott Zsuzsi kacagva — csak te győzted az én életemet!

Kutyabajuk se történt. S mondja a miskolci krónika, hogy nagy szerelemben éltek — három napig. Akkor azonban Zsuzsika megelégette a nyájaskodást és elhatározta, hogy a kalapot ezután ő viseli. Kezdte azon, hogy kitérte a kastélyból a Józsi cselédjeit. Aztán a barátjait nem fogadta. Majd Józsi gróftól kezdte egrecérozatni.

— Most ne tubákolj, most ne menj el, most így, most úgy.

Józsi gróf taktikát változtatott. — Elhatározta, hogy ezentúl papucs-hósnak teteti magát. Hiszen az az okosabb, aki nem ellenkezik... Lát-szólag kedves és figyelmes vala — csak éppen, hogy keveset ült odahaza. Hevesvérű ifjú volt s élt ebben az időben Miskolcon egy igen szép, gömbölyű, piros arcú és szelíd természetű kenyeres kofa.

Zsuzsika erényes asszony volt s módfelett felháborodott, mikor hírül vette, hogy ifjú férje miért jár olyan sűrűn Miskolc városába. Nála a felháborodást mindjárt tett követte. Befogott, berobogott a miskolci piacra. S egyenesen a kofa felé...

— Lelkem, itt van neked három darab ezüst forint — szolt a kofához. Tágulj innen, de azonnal. Megállj. Előbb add ide nekem a szép kövesdi gunyádat, lelkem, szép kofám...

A megszeppent asszony szó nélkül engedelmességet s gróf Vay Józsefnek Szathmári Király Zsuzsika a sátor-kellős közepén belebújt a kofa szoknyáiba. Szegény kofa egy szál nagy-kendőben álldogált ott pirongva.

Beült Zsuzsika a híres, foszlósbelű, illatos miskolci kenyerek közé. — A kendőt az orcájához emelte s várt, mint a vadász... Jön is ám egyszer Józsi gróf, árvalányhajás kalappal, magát illegetve s évődve nyúl a „kofa” fele.

Szathmári Király Zsuzsika félre tolja a kendőjét, talpra szökken s a megszeppent férfit az egész nemes Miskolc város szemeláttára képen sirité, de úgy, de úgy...

— Kellet-e neked szép kofa, édes Józsikám? — mondta aztán nyájasan s felül a kocsijába.

Józsi gyalog ballagott el. Ezt a szegényt már nem tudta elviselni. — Elváltak. Ami igaz, igen nagy szó volt száz évvel ezelőtt.

Zsuzsika éveken át egyedül gazdálkodott s sok idő múlva, komoly asszonnyá érve, egy derék, szolid, jámbor osztrák generálisnak a felesége lett. Híres, szegénygondozó, jó-lelkű dáma, igazi nagyasszony vált belőle. Gyönyörű gyermekeket szült és becsülettel nevelte őket.

Józsi gróf a válás után elment felejtani. Éveken át, mint komédiás direktor üzte az eszt. Aztán találkoztott egy finom, kedves, szolid leány-

nyal, aki a felesége lett. Régi bolondos életét abba hagyta, kiváló főúr, jó hazafi, derék családapa lett. Mikor már a gyerekek is bálba jártak, öszszetalálkoztak egyszer.

— Boldog vagy, Zsuzsika? — kérdezte Józsi.

— Hála Istennek, igen, Józsi.

— Az uradat szereted?

— Lehiggadtam. S szeretem és tisztetem, Józsi. Jó, az, tisztelni egy férfit. Aztán, tudod, jó férj, szófogadós. Csendes. Én a kedvébe járok. Mindent úgy teszek, mintha csak érte tenném. Nálunk mindig csak az történik, amit az uram akar. Igaz, hogy ő nem mer mást akarni, mint én... S Te Józsi?

— Hát én is boldog vagyok. A feleségem kedves, szelíd, okos. Mindent a kedvemre tesz. Nálunk egy akarat van, az enyém.

DEBRECZEN

31. OLDAL.
1941. XII. 25.

— Sohasem veszekedtetek?

— Soha, Zsuzsika.

— S ő mindent megtesz, amit te akarsz?

— Okos asszony az én feleségem, Zsuzsika. Ő mindig elhítteti velem, hogy amit tesz, azt én akartam. S én elhiszem. Ez pedig a boldogsághoz, hidd el, éppen elég...

A krónika szerint kedvesen beszélgetének és jó barátságot tartottak fenn ez után. A krónikáiról még azt is feljegyzik, hogy „itt a baj csak azon öreg igazság vala, mely szerint két dudás egy csárdában egymástól el nem férhet...” s hogy „ilyen bolondos históriák is csak régen valának”.

Régen bizony, száz éve éppen... Csak régen? En azt hiszem, történetelt volna ez a történet ma is.

Atyafiaink a kelet-szibériai tundrákon...

Egy eléggé ismertnevű közíró körül nagy vita és háborúság keletkezett az elmúlt hetekben, mert folyóiratában egyhelyütt »hordák-nak» nevezte a finn-ugor elemeket. Nem lesz érdektelen tehát, ha foglalkozunk egy kissé finn-ugor rokonaink kérdésével.

Legközelebbi nyelvrokonaink a vogulok és osztyákok. A vogulok száma ötezer körül mozog és akárcsak osztyákok testvéreik az Északi Jegestenger partjain, Kelet-Szibéria legmestohább vidékein élnek. Az osztyákok száma is csak 18.000-re rug. Mindkét nép tehát csak töredéke mondjuk Debrecen lakosságának. De nem szabad azt hinnünk, hogy ennek megfelelő kis területen éljenek. Nem, mert az északi tundrák világában többnapjáró földre vannak egymástól a lakott települések és így fajtestvéreink földje is van akkora, mint a mai Magyarország.

Amint az iskolás gyermekek a tankönyvekből tudják, további rokonaink is vannak: a mordvinok, eszermiszek, zürjének, votjákok, azután a lapok, finneek, észtek, akik már szerencsésebb körülmények közé kerültek. Mindannyian az ősmagyarokkal együtt a vogulok és osztyákok mai lakóhelyén éltek. Ez az ősi finn-ugor nép Kr. e. 2500 évvel a Volga folyónál telepedt le, a mai Kazán városa vidékén.

A rokonnok felé mindig vágakozva szállt a »rokontalan» magyarság sóhaja, vágya. Julianus barát még megtalálta Magna Ungariát valahol a delorosz pusztákon, de a tatár özön elseperte ezt az első Nagy-Magyarországot.

Egy magyar tudós meglátogatta őket s csak nagy ügyességgel és lelményességgel tudott velük öszszesbarátkozni. Először hivatalnoknak, adószedőnek nézték a jámbor tudóst és nem igen mertek elébe kerülni. Nem tudták felfogni ké-sőbb sem, hogyan beszélhet egy idegen az ő nyelvükön, míg csak az utazó meg nem értette velük, hogy »még az Uralon is túl» lakik egy nép, amely velük rokon. Elbeszélte, hogy ennek a népnek egy fia (Reguly volt ez) már járt közöttük és megtanulta a rokonnelyvet.

Egy ilyen kutató út bizony sok nehézséggel jár. Istenkísértésnek beillő fáradságos és veszélyes az út. A tél 8–10 hónapos, s a befagyott tundrákon a végtelen hőmézőkőn a fürgetegek próbára teszik a kutató idegeit, akaratát. Mégis sokan megtették ezt az utat a magyar tudósok közül: Reguly, Munkácsi, Pápay. Ők írják le rokonaink mai életét.

Megtudjuk, hogy a mai vogulok és osztyákok a régi szákmányoló életmódra tértek vissza. Halászat, vadászat adja élelmüket, a húst, amelyhez a megfagyasztott halból örölt »liszt» adja a »kenyeret». Holott a régi, az ősfinnugorok rénszarvasokkal és kutyákkal dolgoztak. A lovat akkor is csak a magyarok, vogulok és osztyákok ismerték, mert a ló és nyereg szava a három nyelvben közös, ez igazolja tehát állításunkat. Ezek a rokonnépek az ősi, együttéléses korban már kupaalakú, fedéllel ellátott veremben és cölöpépítményeken laktak. Ma azonban ismét visszasüllyedtek a legprimitívebb életszínvonalra.

Mégsem lehet azt mondani, hogy »hordák lennének rokonaink. Megbecsülésre kötelez a közös múlt köteleke, amelynek emléke beününk is él. Nem szabad elfelejtelnünk, hogy mi ezek fölött a népek fölött »patria potestas»-sal bírunk, a finn-ugor családunk mi vagyunk a leghatalmasabb, legműveltebb népe. Nekünk kell értük, jövő fejlődésükért a felelősséget vállalnunk a népek sorsának legfőbb irányítója, Isten előtt. Hiszünk is, hogy a háború után magyar kutatók, tudósok raja indul meg a kelet-szibériai tundrák hófürgeteges világa felé, hogy megmentse az el-sorvadástól a magyarság rokonaikat...

Miért megy az udvarias ember baloldalon?

(MN) Akármely korosztályt képviseljen is Trohonyák úr vagy Csinossffy úr, mindegyik ragaszkodik ahhoz, hogy feleségét, nagynénikéjét, felnőtt leányát vagy Csinossffy úr esetében 16 éves ideálját baloldalon kísérelje és már az udvariaságnak az egész világon irratlan törvénye, hogy az

Városi Takarékos Hitelintézet Rt. Debrecen Csapó u. 4. szám.

Alapítási év: 1873.

Saját tőkék: 3.048.507 pengő.

Foglalkozik a bank- és takarékpénztári üzlet minden ágával.

Külön osztály: ZÁLOGHÁZ az intézet székházában.

Kölcsönöket nyújt ékszerekre, arany-ézüst tárgyakra és egyéb ingóságokra

Idősebbnek, magasabb állásúnak vagy felettesnek a jobboldal jár ki. Honnan származik ez a szokás és mi a magyarázata?

Az udvariasságnak ezt a törvényét már a rómaiak is ismerték. Eutropius történetíró elismeréssel emlékezik meg arról, hogy Claudius császár (41-54) a diadalmenetet tartó Plautiust előkékenyen a jobbára engedte. A rómaiak, mint annyi más udvariassági szabályt, ezt is az óperzsa udvari szer-tartásokból vették át, természetesen a görögök közvetítésével. Xenophon görög történetíró Cyrus perzsa király élet-történetében a következőket írja: „Ha Perzsiában a meghívott vendégek a királyi asztalhoz járultak, a király nem bízta mindenkinek kenyér-kedvére, hogy hol foglalhelyet, hanem azt, akit különösen ki akart tüntetni, baljára ül-tette, mert ez az oldal egy esetleges alattomos támadásnak jobban ki volt téve, mint a másik.” A perzsák ugyanis jobbukon tört hordtak, melyet az asztalnál és a királyi udvarban sem tettek le. A király tehát vendégét azzal, hogy bal, azaz védtelen oldalára engedte, kü-

lönös bizalmával tüntette ki. A baloldalon ülő, vagy később a baloldalon kisért eredetileg urának balját védte és úgyszólván a pajzsot helyettesítette me-lyet harc közben is balkézben szoktak tartani.

Ez adja meg a magyarázatot Horatius egyik szatirájának megértéséhez is, melyben Odysseus Tiresias jóssal beszélget. A jó s a hajótörött Odysseust kioktatja, hogy miképpen juthat ismét vagyonhoz. Többek között az örökség-hajhászatot ajánlja neki és lelkére köti, hogy a kiválasztott dúsgazdag embert udvariassan balra kísérje és így kedveskedjék neki. Odysseus felháborodva horkan fel erre a tanácsra: „Mit mondasz? Én fedezzem egy városzerte ismert gazfickó oldalát?”

A baloldalon való kísérés szokása eredetileg nem udvariassági gesztus volt, hanem kitüntetés, melytől meg-tisztelt, egyúttal a jobb oldalon menő védelmezésére is kötelezte, a római császárok idejében azonban már a jobboldalon haladó lett a megtisztelt fél, azzal, hogy baloldali kísérője védelmét mintegy önként felajánlotta.

MÁLTA

Az olasz repülők közel nyolcszázszor (közben a német repülők is) bombázták Málta sziget erődítményeit. Tudva a bombák rettenetes pusztító hatását csodálkozva kérdezzük: — Maradt még épen valami ezen a szigeten?

Az olaszok ennyiszor talán még egy ellenséges támaszpontot sem bombáz-tak, ennél fogva kell, hogy fontos legyen számukra e sziget ellenállásának a megtörése. De viszont az angoloknak is életbevágóan fontos lehet, hogy e szigetet, amely a térképen csak egy pontocska, szívósan védelmezzék.

Tudjuk, hogy Málta a Földközi-tenger nyugati és keleti be-, illetve kijárata között fekszik, e tenger hosszának épen a közepén, 90 km-re Sziciliától, 300 km-re Afrika partjaitól és közel a Földközi-tenger legszűkebb részéhez. Tehát kulcselhelyzetet foglal el. Fontos ez az angolok számára, mint közbeeső állomás és mint hadikikötő is, mert innen a tenger két szakasza: a nyugati és keleti Gibráltárral, illetve Alexandriával kapcsolatosan könnyebben ellen-biztítható és természetesen uralható. — Ezzel szemben azonban érthető, hogy ez az állapot veszélyeztetni Olaszország-nak létérdekét. Itáliának és északafri-ka gyarmatainak 6000 km-nyi partját a Földközi-tenger mossa, így hát ennek a tengernek középső medencéjében — melyben az angol Málta éktelenkedik — szabad mozgásra, ellenőrizetlenségre van szükség.

Málta nem „egy” sziget, hanem egy szigetcsoport, ennek a főszigete viseli a nevet. Utóbbinak területe 246 négyzet km. (kb. oly négyzet, melynek oldala 16 km.) A sziget egy északnyugatról délkeletre vonuló homokkő és mészkő hegység, legmagasabb csúcsa 229 m. Casal Dingli nevű városka mellett. A heggy meredeken lejt a sziget déli partja felé, északnak azonban mérsékelten száll alá. Eme nyelhe lejtőjén terül el kb. 35 kisebb-nagyobb község, a tengerparton pedig a kiváló kikötőjű és az annyszor említett, azaz bombázott főváros: La Valetta. A szigetcsoport lakosainak száma 256.000 fő.

Máltának nincs folyója, sem patakja. Éghajlata télen mérsékelt, nyáron me-leg. December és február között igen gyakoriak az esőzések. A növényzet déleuropai, de gabonában némi bevétel-re szorult. Állatvilága szegényes, kecske, juh és őszvér az ottani háziállat. A lakosság főként halászból él. A sziget tpar, kereskedelme mérsékelt, hajóforgalma azonban igen élénk, évenként kb. 5000 hajó állott meg La Valettában átvonuló útjában.

Az angolok a főszigetet erődítmények

láncolatával hatalmas várrá alakították át, La Valettát pedig elsőrangú hadikikötővé tették. Utóbbi a sokszáz bombázás következtében jelentőségéből nagyon sokat veszített, dokkjai, hajó-gyárai, műhelyei, raktárjai — a Senglea öböl mentén — most már használhatatlanok. Ugyanígy szenvedett a sziget valamennyi kikötője és repülőtere. Az esetleges kikötésre alkalmas északi és keleti partot erődítmények, ütegállások koszorúja övezi, ennek az ú. n. Viktória vonalnak védelmére 40.000 főnyi katonaság helyezhető el fedettben. Az erődítményeket 8—10 soros, villanyáram-mal feltöltött dróttakadály, valamint ak-nák ezrei veszik körül. A délnyugati part igen meredek, szinte merőleges, a 200 méter is meghaladó magas szik-lafal nem igényel különleges védő be-rendezéseket. A sziget alakulata fölöt-tőbb alkalmas erődítmények kiképzésére, a talaj, a kőzet, a szapora barlang-alakulás kiváló sülyesztett védelmi és készletállások létesítésére, hadifel-szerelések elhelyezésére stb. Ezek az előnyök, valamint a szigetnek a mo-dern haditechnika követelményeinek megfelelő kiépítése tették lehetővé, hogy az eddigi kiadós bombázást el-bírta. De nagyon valószínű, hogy az onnan induló léghátrítást és légbeindu-lást megindította.

Ta Venezia a légikikötés bázisa volt, Citta Vecchia helyőrségi város, melyet vasút köt össze a fővárossal. — Pembroke erődített csapattábor, Mi-ka-bba és Halfar mellett repülőterek vannak, keleten a Marsa Sirocco nevű öböl partján fekszik Kalafrana, az erődítményeknek és léghátrító állásoknak egész sorával védett hadi-vízirepülőki-kötő.

A sziget öslakói semita eredetűek, most sok ott az olasz és az oda szapo-rodott angol. Érdekes a sziget multja, a történelmi idők forgataga nem kerül-te el, gyakran cserélt gazdát. Az ókor-ban a föníciaiak, a görögök, a karthá-góiak és a rómaiak birtokolták. Azután a kelet-római császársághoz tartozott, a IX. században az arabiai szaracének foglalták el, a XI. században a norman királyok lettek a sziget urai, a XII. században a német császárok, később a spanyol aragónok fennhatósága alá ke-rült. 1922-ben, amidőn Szolimán szul-tán a Johannita rendet Rodosz szigeté-ről elűzte, V. Károly császár 1930-ban Máltát a rendnek adta hűbérbe — évenként egy fehér sólyomért. A johan-niták azóta a „málta lovagrend” név-t viselik. 1565-ben a rend fellegvárát a törökök négy hónapon át ostromolták, végül 20.000 főnyi veszteséggel az

ostromot abba kellett hagyniok. Ennek emlékére és La Valetta nevű nagymes-terük tiszteletére az újonnan felépített fővárost utóbbinak nevével nevezték el. Amidőn Napóleon 1798-ban seregével Egyiptom felé vonult, La Valettát ostrom alá vette és meghódította, 1800-

DEBRECZEN 32. OLDAL, 1941. XII. 25.

ban azonban a sziget már az angoloké lett és közel másfél század óta ők annak urai.

Mátéfy Artúr ny. á. ezredes.

Mai uttorók

Honvéd vasútépítőcsapatok hősi munkája Szovjetföldön

(A m. kir. honvéd haditudósító század közlése.)

A nevük egyáltalán nem harcias. Nem ébreszt hadi-romantikus gondolokat, mint például a „harcikocsi”, „rohamsónak”, vagy akár a légvédelmi ágyús” kifejezés. Egyszerűen, szürken, szinte hétköznapi hang-zik: **vasútépítő.**

Pedig a modern háború vasútépítői szerényhangzó nevük ellenére is éppen olyan katonái és hősei a hadi-gepezetnek, mint harciasabb nevű fegyvertársaik. Feladataik gyors és tökéletes megoldásán áll vagy bukik nem egyszer, nagy ütközetek, hadve-zéri elgondolások, sorsa. És mert ezt az ellenség is jól tudja, nehéz felada-tukat erős repülő és tüzérségi tűzben kell megvalósítaniok. Ellenséges légi bombák és gránátok között nem elő-terohanni és harcolni, hanem egy-helyben maradván hideg fejjel s szív-vel tovább dolgozni: ez a vasútépítő hősiessége.

Erről a hősiességről tettek tanu-bizonyságot a bolsevizmus elleni had-járát során a magyar honvédség vasútépítő alakulatai is. A Kárpátok-tól a Dnyeperig több mint ezer kilo-méteres használatóvá tett vasúti sín-pár számtalan és romjaiból újjá-épített vasúti hidat a hirdetői ennek a hősiességnek. Köztük, amire szívük szerint a legbüszkébbek, az egyik nagy, ukrániai folyót átvívó „Horthy Miklós-híd”.

A kárpátaljai Kőrösmezőről indul-tak el a munkák e hősei június utolsó forró napjaiban. Kemény csaták dül-tak a Kárpátok hegyein, amikor azt a feladatot kapták, hogy járőrökkel derítsék fel, melyik vasútvonal van kevésbé tönkretett állapotban: a stanislau-e, vagy pedig a volói? — A járőrök megállapították, hogy a visszavonuló vörösök robbantásai mindkét vonalat annyira megrongál-ták, hogy helyreállításuk huzamo-sabb időt venne igénybe.

A német és honvéd csapatok sike-rei azonban gyorsabb mozgást tettek szükségessé. Ezért e két vasútvonal kiépítésének tervét annakidején egy-előre elhalasztották és a szorossá vált együttműködés és egyéb techni-kaik okok miatt, a honvéd vasútépítő alakulatok erejét, német műszaki kö-telvének erejével együtt közösen el-végzendő feladatot megoldására egyesítették.

Két nagy szétrobbantott hid hely-reállítására volt az első feladatuk. — Azonnal meg is kezdték a munkát, de — nem fejezhették be. A front ugyanis valósággal rohant előre. — Még csak az egyik híddal készültek el — pedig bűmulatos gyorsasággal dolgoztak — amikor már kialakuló-ban volt a híres gajszin-umani csata.

Ezen, az ilyen nagyfontosságúvá vált csataterén harcoló csapatok el-látásának és utánpótlásának súlya a Lemberg—Tarnopol—Provszkurov — Schmerlinka vasútvonalon feküdt. — Ez, az umani csata kimenetelére életjelentőségű vonal azonban nagy szakaszokon hasznavehetetlen volt a rongálások miatt s felrobbantva a vízben, e vonal egyik legfontosabb hidja is.

Ezt a hidat és vasútvonalat kellett sürgősen rendezni és használható állapotba helyezni!

A vonal felderítése, a szükséges mérések és tervek tüneményes rövid idő alatt készen voltak. Pedig már a tervezésnél és műszaki leírásnál va-lóságos dupla munkát kellett végez-niük. Mert hiszen azokat előbb meg kellett csinálni magyarul, azután át kellett fordítani a németek számára — németre

Az így készült terveket a németek nagy meglepedéssel fogadták és megkezdődhetett a munka. Az alapos hozzáértésnek és a lelkes nekifeszülésnek meg is lett az eredménye.

Pontosan tizenöt nap alatt elké-szült a hid! Jelentették a német pa-rancsnokságnak, hogy meg lehet tar-tani a teherpróbát. A két nehéz moz-dony a súlyos szerelvényvel a leg-aggodalmasabb technikai ellenőrzést és méréseket kielégítve, gördült át a folyó túlsó parjára.

A németek a tökéletes munka baj-társai elismerésül kedves meglepe-téssel szolgáltak. Ünnepi megnyitást rendeztek és ekkorára két táblát ál-lítottak a lombokkal és virágokkal feldíszített hídfőre. Minden vasúté-pítő honvéd szíve hevesebben dobogott a büszkeségtől, amikor olvasták a magyar nyelvű táblát:

HORTHY-HÍD

Alatta pedig ugyancsak magyarul, az építést vezető honvéd-százados neve s az építésben résztvevő ma-gyar vasútépítő kötelékek és német műszaki szervek felsorolása.

A hangulatos ünnepség azonban nem jelentett pihenőt. Sietni kellett a további munkával. Még körülbelül 4 km hosszúságban pótolni kellett a felszakított síneket, egy másik kisebb folyócska felett újjá kellett építeni egy ötven méteres hidat és az egész vonalon át kellett szerelni a sínpart szabványos vágány-távolságra.

De ez is elkészült. És a fontos vasútvonal szétrombolására épített szovjet remények összeomlottak. — A Horthy-hídon keresztül megindult a vérkeringés az időközben még job-ban előretört csapatok felé. Az ered-mény ismeretes.

A honvéd munkásépítőket ekkor már új feladat várta.

Egyszerre 600 kilométert kellett előrerohanniok egy másik nagy fo-lyóhoz szinte az első arcvonalba. Itt az egyik rendkívül fontos vasútvonal biztosítása várt rájuk. Ezt a vonalat az ellenség repülőgéppel és tüzérség-gel állandóan tűz alatt tartotta és partizan csapatok is többször igye-keztek megrongálni. Vasútépítőink szünet nélkül járták a vonalat és ahol a robbanás valami akadályt okozott, gyorsan kijavították.

Eközben még azt a megbízást is kapták, hogy szemrevételezzék a fo-lyón átvezető, szétlőtt vasúti hidat és állapítsák meg, hogyan és mennyi idő alatt hozható az helyre. Az ellen-ség itt még a Dnyeperparton mutat-kozó egyes emberekre is ágyúval tü-zelt. A szemrevételezés mégis meg-történt. A tervek elkészültek.

Ezekből kiderült, hogy a hid meg-ronáltsága elképesztő méretű. En-nél fogva a háború villámgyors tem-pójához képest, túlságosan soká tar-tana a felépítése.

De a rugalmas hadvezetést ez nem hozta zavarba. Azonnal szemrevéte-lezni a folyó másik nagy hidját! — Ezt a feladatot is a honvéd vasút-építők kapták. És — sürű tüzérségi tűzben — ezt is megoldták.

Ez a munka most van folyamat-ban: a német-magyar bajtársai együtt működés igazi jegyében. A hidat ugyanis az egyik part felől a honvé-dek, a másik oldalról pedig a néme-tek építik. Vidám, nemes versengés-sel ég a munka a kezük alatt és csak napok kérdése, hogy az összeérő hi-don, a folyó közepe felett fogjanak kezét a modern gépháború névtelen hősei: a magyar és német vasúté-pítők.

A hid még épül, de a készülő hídon túl a vasútépítők már harcolnak is.

Hasznos

karácsonyi ajándékok kaphatók

Sesztina Lajos

vasnagykereskedésében. Debrecen, Piac u. 23.

KÖZGAZDASÁG

A „D” vitamin és a szalonna

A fenti cím elolvasása csak pillanatokra lepheti meg az olvasót, mert ma már általánosan tudott dolog, hogy a vitaminok jelenléte és megfelelő egyensúlya nélkülözhetetlen előfeltétele a jó egészségnek, fejlődésnek és általában az életnek. Az élet csodálatos körforgásában pedig a szalonna kitermeléséhez ép olyan nélkülözhetetlen a vitamin, mint ahogy a szalonnában levő vitamin is, további fejlődéshez és erőkitermeléshez szükséges. A „D-vitamin” és a szalonna kapcsolata egyébként a hőzserésen keresztül adódik. Tudományos kísérletek eredményei s a gyakorlati tapasztalat egyaránt igazolták azt a tényt, hogy a sertés hizlalás eredményességének legelső előfeltétele a hízó egészséges csontozata és a jó takarmányértékesítés. Nagy hús- és zsírtömeget csak erős, egészséges csontozat bír el és ennek kifejlődéséhez nélkülözhetetlen a „D-vitamin” s elegendő mérsékelt és foszforsav. A „D-vitamin” az az anyag, amely a csontbetegségekkel szemben védi a sertést, még pedig azért, hogy a feletett takarmány csontképző mérsékelt és foszforsavnak felzáródását nagyban elősegíti. Ez a körülmény két szempontból érdemel különös figyelmet: a hizlaló takarmányok mérsékelt szegények s „D-vitamint” egyáltalában nem tartalmaznak; a télen előtt, vagy zöldreigőre keveset járt hizlalóanyag pedig eleve nélkülözte a „D-vitamint” és meszet. Ezek mesterséges pótlása tehát rendkívül fontos, mert különben kezdettől fogva veszélyeztetjük a hizlalás eredményességét. A jó takarmányértékesítés a hizlalás legörvendesebb mozzanata. Az a tény, hogy „D-vitamin” rendszeres adagolása általában 2-3 százalékkal fokozza a

taakrmány, illetőleg dara kihasználását, számszerűleg sertésenként 20-30 pengő értékű takarmány megtakarítást jelent. Senki előtt nem lehet kétséges, hogy az adagolt „D-vitaminkészítmény” jól jövedelmező, hasznos befektetést jelent. Az emondottakból világosan kitűnik a „D-vitamin” és a szalonna egymással való szoros kapcsolata. Csontbeteg, fájós lábú s ennek következtében étvágytalan sertést sohasem lehet teljesen kihizlalni, ezzel szemben az egészséges és jó csontozatú sertés csak úgy „rakja” magára a zsírt és szalonnát s magas értékesítési százalékkal busásan kamatoztatja a befektetett tőkét. Nyilvánvaló hát, hogy a „D-vitamin” nélkülözhetetlen úgy a fejlődésnél, mint a teljesítőképesség fokozásánál. Ha tehát a hizlalóanyag előkészítését tökéletesíteni akarjuk, akkor már a szoptatós kocák, szopós malacok, süldők etetésénél is legyünk figyelemmel a nélkülözhetetlen „D-vitamin” adagolására különösen a téli hónapokban, amikor a szabad kikutók, zöld legelő és napfényhiányát feltétlenül pótolni kell. A szervezet által elegendő mennyiségben nem termelt „D-vitamin” pótlására rendkívül alkalmas a BIODIT „D-vitaminos” készítmény rendszeres adagolása. A BIODIT szavatoltan 150.000 nemzetközi „D-vitamin” egységet tartalmaz s hatóereje ervenlő értékű a legjobb norvég csukamájolajával. A BIODIT „D-vitaminkészítmény” a Magyar Mezőgazdák Szövetsége, Budapest, V., Alkotmány uca 29. és vidéki kirendeltségei hozzák forgalomba. Ingyenes takarmányozási ismertetőt a Szövetkezet minden érdeklődőnek szívesen küld.

Tanácsok a jövedelmezőbb

Magyarország földrajzi fekvése igen kedvező a mezőgazdasági kultúra szempontjából. Sajnos, a mostohább viszonyok között élő nyugati államok sok esetben túlszárnyalják a mi eredményeinket. Ennek titka az, hogy ott azonnal kihasználják a tudományos kutatás eredményeit. A magyar mezőgazda nem mer eltérni az ősi termelési módtól. Pedig jószándékú, haladni vágyó, jobb életszínvonalat kíván.

Mezőgazdaságunk mennyiségi és minőségi termelése gyöngye. Jézert kell racionalizálni a termelést és kifejleszteni a termelvényeket feldolgozó ipart.

A talaj gondos, finom megmunkálását biztosítják a talajmarók. Magyarországon ezek igen kis mértékben állnak üzemben. Kevés kivétellel mindenütt szabad területre hányják ki a trágyát, amelyből az eső kiveszi a legértékesebb tápanyagot. Gépi erejű műtrágyaszórással megtakarítást lehetne elérni. A géprejű vetést 10 százalékkal többteremtménnyel értékeli.

Adatok igazolják, hogy a kukorica átlagos termése holdanként 15-20 q, öntözéssel 32-45 q. A burgonya öntözés nélkül 60-80, öntözéssel 110-114 q-át hoz. A takarmányrépánál 200 q-át hoz. A takarmányrépánál 200 q-val szemben 400 q az eredmény. 80-100 q-át terem a káposzta, öntözéssel 200-250 q-át. A gyepszóna 20 q helyett 30-40 q-át, a paradicsom 60-80 q helyett 100-150 q termést hoz. Célszerű lenne a cséplés hivatalos ellenőrzésének megszervezése, mert vannak cséplőgépek, amelyek a szakszerűtlen karbantartás következtében 6-10 százalék szemvesztéssel dolgoznak.

A takarmányzárítás nálunk óriási veszteséggel történik. A szárítás közben történő esőnél a takarmány tápértékének 30-90 százaléka mehet tönkre. Műszáritókon a táp- és vitaminérték 100 százalékát meg lehet őrizni. A kendergyárak igen jól prosperáló vállalkozások, félkész gyártmányokat mindent időben el lehetett helyezni. A konzerviparra óriási feladatot vár Magyarországnak a bőséges napfény és öntözés kihasználásával.

mezőgazdasági termelésre

Európa vitamintelepévé kell átalakulnia. A gyapjú háziipari feldolgozása körül nincs nagy jövője a gépésítésnek, a kender és len feldolgozásánál viszont napi 10 pengőt is kereselhet egy munkát. Egy vidéki kisüzem primitív, de szellemes gépet szerkesztett, amely napi 150 kg szálás rostot termel és nem kerül többé 400 pengőnél.

A gyékényből, szalmából, kukoricaszarvból, hárszánecsból olyan tárgyak, díszek, használati cikkek állíthatók elő, amelyeknek európaszerte kifizető piacuk van és lesz. Mindezeknek az alapanyaga itt pusztul el évről évre a szemünk előtt, ugyanakkor, amikor nagy kereslet van az előállítható cikkekből. Életbevágóan fontos, hogy fokozzuk olajnövénynevelőterületeinket is. Az olajos növények a gazdáknak sok elojos nyujtanak, mindenekelőtt magasabb hozamokat, mint a gabonatermelés. — A napraforgó vetésterületét még ebben az évben 120.000 holdra kell kiterjeszteni a múlt évi 60.000 holddal szemben. A kormány és a földművelésügyi minisztérium ebben az évben újra igen messzemenő intézkedéseket tett; az olajosmagvak átvételi árát megállapították, hogy megkönnyítsék a kalkulációt és meggyőzzék a gazdákat az olajos növénytermelés jövedelmezőségéről. 1941-ben a szójabab ára 41, a lenvetőmagé 60, a ricinuszé 63, a napraforgóé 35 pengő 100 kg-ként, a termelő feladóállomástól számítva. Ezek az árak nemcsak a költségeket fedezik, hanem a gazdáknak a töke kamatozása mellett még megfelelő nyereséget is biztosítanak.

A földművelésügyi minisztérium egyidejűleg vetőmagot is oszt ki, hogy ezzel is hozzájáruljon az olajtermelés kiterjesztéséhez. Az akció keretében 700.000 kg napraforgómagot és 300.000 kg szójababot is szétosztanak Minden község kap 40 kg-ot. Az elosztásra kerülő vetőmag elsősorú és azt tisztaságra és csíraképességre pontosan ellenőrizték. — Azok a gazdák, akik termelési szerződést kötnek, február 15-ig minden négy holdért, melyet olajnövényre leköötöttek, már most 100 kg olajpogácsát kaphatnak. Ezzel az erőta-

APRÓHIRDETÉSEK

NYOMOZÓ IRODA

Jánosy magánnyomozó, Virág u. 21. Tel.: 23-78. Több évtizedes gyakorlattal megfigyelést és nyomozást vállal. 1291 3. 10

Gálócsy rendőrfőkapilánysági engedélyezett legrégibb megfigyelő, magánnyomozó, — Zöldfa 3. T.: 28-72. 1281 1. 1

HÁZASSÁG

Magános házasszony, saját házasság megismerkedés házasság céljából 45-55 évig állású fikszesssel. Leveleket „Karácsony” jelígre. 441

Nőiülne 46 éves, nőtelen, intelligens, önálló iparos hozománnyal. Levél „Budapest” jelígre a kiadóba. 390

Uriférfi 40-50 év körüli nyugdíj jogosult tisztviselő férjhez menne. Özvegy is lehet. Félház-rész marad örökségül. Levelet „Szép jövő” jelígre. 478

Férjhez adnám rokonomat 32 éves, barnalányt, intelligens tisztviselőhöz, vagy nyugdíjashoz, hozománnyal. „Házilány” jelígre kérek a kiadóba. 479

LEVELEZÉS

Szeretnék szeretni jelígre levél van a kiadóban. Kérem átvenni. 293

Harmincas izr. tisztviselő levelezne házasság céljából komoly, intelligens hozzáillő úrileánnyal. Teljes című választat kér fényképpel, melyet visszaküld „Tiltotttartás biztosítva” jelígre. 300

Legolesóban fest, tiszt Weisz, Arany János uca 29. szám. 1940 vv.

ALKALMAZAST

nyer férfi

Telekkönyvben jártas, írógépelni tudó keresztény férfi irodai alkalmazottat keres dr Csongvay Géza tiszalöki kir. közjegyző. 244

Asztalossegéd azonnalra felvétetik, Szoboszlai út 1. sz. 1952

Vincellér Köztemető mellett 4 holdas szőlőm megmunkálására, vinccellért, munkást, felvezeték lakással, tüzelővel, Faragó u. 8. 279

Tanuló, vagy kifutó, megbízható, 14 éves, fűszerüzletbe azonnal beléphet: Diószegi út 14. 369

Ügyes fiút, tanulókat, vagy gyakorolónak felvezetek, Róth posttövezlet kistemplombázár. 396

Csapos kimerőnek ügyes fiatalembert felvezetek, lehet kereskedőség is. Petőfi-tér 3. 387

Ügyvédjelöltet, most avatott dokort, jó fizetéssel azonnal felvezetek, dr Dusa ügyvéd, Domb uca 2. sz. 435

Bádógostanulót fizetéssel felvezetek, Szűcs Andrásg bádogos, Csillag u. 28. sz. 406

Kifutófiú, 16 éven aluli felvétetik. Jelentkezni lehet szombatban reggel Telekj u. 73. fűszerüzlet. 977

Kellemes lakás, finom koszt a Hungária panzióban, szobák napok-ra és hónapszámra. Ferenc József 59. Telefon: 23-39 800 vv.

ALKALMAZAST keres férfi

Mérlegképes könyvelő kisebb cégek óráknyvelését olcsón vállalja. — Cím a kiadóban. 796

Trafikban ezer pengő óvadékkal kiszolgálást vállalok. Cím a kiadóban. 397

Érettségizett izr. fiatalember, bármilyen munkát vállalna. „Megbízható” jelígre. 403

ALKALMAZAST nyer nő

Masamód tanulóleány, állandóan dolgozó, azonnal felvétetik „Hella” — Csapó uca 22. 341

Jólelkű képzett ápolót azonnal belépésre keresek. Jelentkezni Poroszlay út 61. alatt lehet. 337

Elsőrendű fehérneművarrónőket felvezet Kiszal férfi fehérneműkészítő, Szent Anna 6. 237

Főtéri dohányárudamba félnapra lehetőleg gyakorlattal rendelkező kisegítő elárústónót felvezetek. Dégenfeld tér 11. 974

Kifutóleányt, nem iskola kötelest felvezetek, varrodába, Piac u. 79. 452

Oskeresztény jelígre hirdett állás betöltést nyert. 439

Gyakorlott gépipróton azonnal felvétetik, dr Gergely Jenő ügyvédnél, Péterfia u. 16. 401

Jómunkás hölgyfodrász kisasszony sürgősen felvétetik. Kerétkgyártó fodrász, püspöki palota, Déri sarok. 483

ALKALMAZAST keres nő

Mosást elvállalok. Cím a kiadóban. 296

Öskeresztény perlek gépés gyorsíró állás vállal. Megkereséseket „Jó munkaerő” jelígre a kiadóhivatalba. 268

Házmasternek elmennék 6-ik éve kislánnyommal. Önállóan főzést és takarítást is elvállalom — Nagy Bálintné, Mikepér csi út 33. 363

Gép- és orsírásban járt. s keresztény nő pénztárba, vagy trafikba, vagy kiszolgálónak, vagy más ehhez hasonló munkát keres. „Elvált asszony” jelígre a kiadóba. 402

Mérlegképes könyvelőnő, perkték gép és gyors író, levelező, állását változtatná. Jelíge „Könyvelőnő 29.” 386

HÁZTARTÁSI ALKALMAZOTT

Gazdasági főző házvezetőnőnek ajánlkozom vidékre úri házba. Elsőrendű bizonyítványok — Nagyné, Arany János u. 45. 315

Egy nagyon ügyes megbízható 20-30 év körüli bejárónő felvétetik. Kút u. 56. 2 ajtó. 978

Megbízható, ügyes bejáró leányt azonnal felvezetek, Nyil u. 14. 468

Megbízható mindenes főzőnő elsőjére hosszú bizonyítványal felvétetik Vass Lászlóhoz. Ertekezni Vass Gyula, Püspöki palota, I. kapu, földszint 45. 320

Két kislány mellé keresek elsőjére egészséges, megbízható leányt aki a gyerekekkel szeretettel bánik és parketthez ért. Csapó u. 42. 364

PÉNZ

Finanszirozot

keresek. Gyors üzlethez 2-3 ezerrel. Nem árjasszakember „Becsületes” jelígnék kiadóba

AJANLAT

Függönyököt, csipke, szövöket, köplianyagokat, köllibetéteket olcsón. Rothermere 36. Keresztépilet. 1231 1. 21

Karácsonyra draperiás függönyöket 15 P-től, csipkeszövet, köplianyagokat, maradék betéteket olcsón. Rothermere 36. keresztépilet. 1231 1. 21

Aranyat, ezüstöt, briliánt magas áron vesz Pollák Endre ékszerész, Hatvan 2. 1869 3. 20

Karácsonyi csomagküldehez kiválóan alkalmas kartondobozok, erősek kaphatók lapunk kiadóhivatalában. 1950

Órajavitást vállalok, ócska órákat veszek. — Schiffmann, Vendég 7. Kisállomásnál. 1942 11. 3

Cérna, bel- és külföldi lenovélbunda, magaruha, zsinórtokok legolesóban Paszományosnál, Piac u. 32., udvarban. 1991

Használt varrógépek, gépalkatrészek minden géphez, javítások feleslésséggel, vétel, csere, Eisenberger, Csapó 101. 1501 1. 25

Korcsolya 5 pengőtől, villanykörtecsere 30 fillér, gramofonlemezcsere, disztárgyak. — Biró, Hunyadi 22. 309 3. 24

Kettő ócska retiküllő egy jótékiszit Kissné — Apaffy 155. 349

Új rézműves műhely! Pálinka-, timár- és cukorkafőző üstök készítése. Kukucs József rézműves és cinnező m. Teleki u. 90. 327

Legolesóban női harisnyát, kombinét és hálóinget Burgernél vehet, kirakatát nézze meg. — (Hangya udvar). 218

Önkéntes urak Ujonnán érkezett finom külföldi és helyi szövet raktárral készséggel álllok rendelkezésükre. Szolíd árak. Reményi Ferenc egyenruha szabó. Csapó u. 98. 372

Újdonság! Ne dobja el rossz harisnyáját, mert 3 párból kettőt készítek. Csapó u. 71. 473

Szőrmebundákat a legújabb divat szerint készítek Katona Vilmos szűcsmester, Simonffy u. 2. szám. 470

Női kalapüzletemet Csapó u. 99. alól. Nyíl u. 44. alá helyeztem. Modellek nagy választékban. Alakítások saját vezetésem mellett olcsón készülnek. Szathmáryné. 469

Olcsó ruházatkodás. Mindennemű textilanyagok olcsón kaphatók. Nyíl u. 44. sz. 467

Sertésvágást elvállalok. Szappanos u. 13. 476

Nicro, alpakka evőszerek, kályhavédők, székannak, korcsolyák, s szánkók, vendégágyak, üstházak, Nagy vasüzletében, csapókanyar 474

Retorta és boksa faszén állandóan kapható, Hatvan u. 21. Telefon: 29-82. sz. 457

Kolbásztöltőgépek s hús darálók készítését és javítását vállalom. Eötvös u. 23. 447

Kútszivattyúk, szivók és nyomók, dupla működésűek, használtak s újak eladóak, Eötvös u. 23. 448

KERESLET

Szabó és varrodai textilhulladék és mindennemű rongyot átvész a körzetvezető, Erzsébet 11. 270

Jómeneteli italmértést vagy tűzfakereskedést azonnal átveszek, Honvéd u. 31. Palotayné. 346

50 pengő jutalmat adok 200 pengő kölcsönért váltófedezetre, Bethlen 15. Mercz. 331

Csincillanyilat keresek megvételre. Ajánlatok „Csincilla” jellegre kiadóra. 323

Lebontani való téglaépületet veszek. Bordán, Széna u. 9. 375

ELELMISZER ITAL

Tokaji bor Tokaji aszú báró WALDBOTT-borozó. Püspöki palota

Karácsonyra uradalmi fajalma egy pengőtől kapható, egész nap. Széchenyi 22. 233

Sajáttermésű kellemes ízű bor literenként 1.40. Kinizsi 4. 305

Tokaji borok leszállított árban kaphatók. Hantos termelői borpince, József kir. herceg 2. Vigmozi bejárattal szemben. 281

Újbor eladó, Dicsőfi u. 17. 343

Fajalma, sajáttermésű, apróbb olcsón kapható délutánokint, Simonfy 32. számú pincében. 1919

Tisztánkezelt telepi fajbor, literenként kapható Cserepes u. 5. második lépcső. 460

RÁDIO

Rádiókészülék vásárlásánál, javításnál forduljon bizalommal Szabó Lajos műszerészhez, Csapó 86. Telefon: 32-54. 1987 12. 31

Egy komoly 4+1 lámpás, Standard super rádió eladó. Kurucz u. 98. 450

OKTATÁS

Simai gyors- és gépiró iskolában állandóan beíratkozhat. Piac 73. Alkamvizsga. 1311 1. 11

Bihary Gizella zenetanárnőnél beíratkozás — zongora, cimbalom tanulásra. Faragó 8. 325

Okleveles tanító, vizsga előkészítést, oktatást német, angol, vállal feladással. Szőlősi trafik, püspöki palota. 456

TÁRS

Társulnék rentábilis nagyforgalmú tűzifa és szén üzlethez. Címem megtalálható a kiadóhivatalban. 282

Társulok kétezerrel akinél fizethetőség és lakásom is biztosítva lesz. — Cím a kiadóban. 381

Óskeresztény társulok kétezerrel, iparom van, fizethetőség és lakás legyen. Cím a kiadóban. 382

Trafik vezetését vállalom, vagy társulok. Cím a kiadóban. 405

Idős kovácsmester fiatal kovácssegédet keres társnak, Bercsényi u. 11. Hajdúhadház. 404

Iparigazgatóval rendelkező óskeresztény, divatüzlethez — nagyobb tőkével pénzes-társat keres. Ajánlatokat „Komoly társ” jellegére a kiadóba. 391

50 éves özvegy asszony, élet-, vagy üzlettársat keres. Iparom és üzletem van. Cím: Teleki u. 92. sz. özv. Bálint Lászlóné. 909

Társat keresek belvárosi jóforgalmu vendéglőm-höz, 3500. „Egyetértés” jelige. 411

Társat keres, lehet zsidó is, keresztény iparos és kereskedő. Bőr cipő és textil iparához. Csak komoly ajánlat. „10,000” jellegére a kiadóba. 446

Temetkezési vállalkozáshoz társat keresek. Értekezni innep utáni napokon, délelőtt Címem a kiadóban. 454

Komolwy, rentábilis üzlethez 4—5 ezer pengővel, nem közreműködő társat keresek, csakis úriember személyében. Megbeszélés: Zöldfa u. 12. sz. 2. ajtó. 401

BÜTOR

Hálószobák, ebédlők, kombinált szobák, konyhaberendezések Salamon bútorüzletében. — Jömnőség. Előnyös árak. — Hunyadi 2. 298. 2. 1.

Minék a fényes kirakat, amikor olcsóbban vásárolhat mindenféle lakberendezési tárgyat udvari bútorüzletemben, Piac 71. 592 12. 25

Minék a fényes kirakat, amikor olcsóbban vásárolhat mindenféle lakberendezési tárgyat udvari bútorüzletemben, Piac 71. 269 3. 25

Kombinált szekrény, rekamé, fotel, íróasztal, konyhaberendezés, szalon eladó, Kossuth 51. 1788. 1. 4.

Eladó egy teljes cseresznyeháló, asztal, széthythatós konyhaasztal, 90x180-as spalettás ablak. Megtekinthetők az innep után, Komlóssy-út 17. b. 310

Alig használt ebédlő- és férfiszobabútor eladó. — Cím a kiadóban. 275

Krémszínű dupla ágy, hozzávaló két éjjeli szék rény és egyéb ingóságok eladó. Megtekinthetők Hatvan u. 6. II. lépcső. II. e. 23. félt 2—3-ig. 398

Recemier kétszemélyes jóállapotban eladó. Piac u. 28. B) II. 13. 389

Eladó egy fűszerüzlet és egy teleház szobabútor, Miklós u. 43. 444

HANGSZER

Tangóharmonikát nálam vesz, ingyen tanít-talom. Zongorák eladása, vétele Tanczer, Balthyánv 1. 1299 1. 10

Bécsben képesített zongorahangoló lelkiismeretes munkát végez. — Ebenstein, Piac 59. 1917 1. 19

Cimbalom eladó Rákosi Jenő u. 7. sz. II. 2. ajtó 351

Tangóharmonika eladó Hadházi u. 3. 348

AUTÓ MOTOR KERÉKPÁR

Eladó másféltonnás, s nagy rakterületű, generáljavított teherautó, 90 százalékos gumikkal, — Márton Kálmán u. 4. 413

ELVESZETT

Találtatott sárgásbarna, tiszta, ápolat kölyök-kutya. Átvehető város-háza, kapuörség. 316

Elveszett e hó 11-én a Hotrobágyi csárdától Debrecenig 4 darab kűfűráshoz való eső. — A megtaláló, vagy nyomra vezető jutalomban részesül. Pacsirta u. 31., Debrecen. 449

Elveszett 1833 számú zsirjegy. Felkérem a henteseket ne váltásuk be Becsületos megtaláló jutalom ellenében adja le Bethlen u. 23. fodrász-üzlet. 484

ÁTADÓ ÜZLET VENDEGLŐ

Bevezetett és forgalmas helyen nagy üzleti lehetőségekkel fűszer-ital-áru üzlet azonnal átadó. „Bevezetett” jellegre kiadói hivatalban. 280

Jómeneteli borbély üzlet sürgősen bérbé kiadó vagy eladó. Érdeklődni Miklós uca 23. Esztergályosnál. 61

30 éve fennálló jómeneteli fűszerüzlet nagy vevőkörrel azonnal eladó, berendezés bérbévehető. Elek béla, Sámsoni út 48. 273

Jól felszerelt gombüzem nagy vevőkörrel eladó. Cím a kiadóban. 377

Vendéglő, jómeneteli, s nem jogfolytonos, a város központjában átadó. Fűszerüzlet lakással kiadó, Érdeklődni: Schaff, Apaffy u. 139. 417

Iparvállalat, állandó megrendelésekkel, jövődelme fokozható, nyugalombá vonulás miatt átadó. Ajánlatot „Ritka alkalom” jellegére a kiadóba kérünk. 421

Jóforgalmú fűszerüzlet, árúval elsejére, vagy azonnal is átadó. Cím a kiadóban. 430

ÜZLET MŰHELY RAKTÁRHELYISÉG

Műhelynek, raktárnak való helyiség kiadó. — Ugyanott cement és favályu eladó, Mester u. 21. 336

Eladó egy fűszerüzlet és egy teleház szobabútor, Miklós u. 43. 444

Eladó egy fűszerüzlet és egy teleház szobabútor, Miklós u. 43. 444

VEGYES

Sertést felébe vállalok. Cím a kiadóban. 347

Feltöltéshez faltörmelék ingyen kapható MÁV műhelytelepi iskolánál cirka 60 köbméter. 1530

Morzsolat csutka kapható az István-malomban mázsánként 2.50 pengőért. 319

Homok ingyen elhordható Hadházy utcáról, érdeklődni Szilágyi 18. alatt. 317

Jól tejelő tehenet, tejhaszonra, tartásra elfogad Szilágyi, István malomban, 400

KIADÓ LAKÁS egyszobás

Csigekert uca 55. alatt kiadó egy szoba, konyha kamara és istálló. 373

KIADÓ LAKÁS kétszobás

Eleserélném kertészen villamosított 6—8 pernyire lévő két parkettes szobás, különálló összkomfortos lakásomat, viz, gáz bent, lakbérté 68 P, hasonló, kertészen lévő háromszobás, összkomfortos, különálló lakással magasabb lakbértel, Ajánlatokat „Villamoshoz közel” jellegre kiadóba kérek. 439 vv.

Eleserélném 2 szoba, konyha, mellékhelyiségekkel álló lakásomat hasonlóval, vasút környékén. Cím a kiadóban 314

Kétszobás udvari lakás azonnalra kiadó, Pacsirta uca 52. 329

Régibérfi 2 szobás, összkomfortos lakásomat eleserélném 2—3 szobás lakással, külső mellékhelyiségekkel. Cím a kiadóban. 433

KIADÓ LAKÁS nagy

Négyszobás összkomfortos lakás kiadó február 1-re, Ajtó 11. 242

BÜTOROZOTT SZOBA

Uccai bútorozott szoba kiadó, Homokkert, Bertha u. 6. 330

Uccai bútorozott szoba kiadó, Domb u. 19. 324

Bútorozott szoba, ahol főzni is lehet, január 1-re kiadó, Lorántffy 21. 311

Különbejárattal elegáns bútorozott uccai szoba fürdőszoba használatlaltal 2 személynek is kiadó. Miklós u. 18. 304

Lakótársnót keresek — Gyár u. 6 B (Postakert) 362

Bútorozott szoba kiadó, Püspöki palota IV. kapu földszint 21. 366

Különbejárattal bútorozott szoba, fürdőszoba használatlaltal kiadó, József kir. herceg u. 35. II lépcső I. em. jobbra. 370

Eladó egy fűszerüzlet és egy teleház szobabútor, Miklós u. 43. 444

Bútorozott szoba kiadó, egy vagy két személy részére, Gilányi u. 5. 423

Uccai előszobára nyíló bútorozott szoba esetleg ellátással, úri zsidó háznál kiadó, József kir. herceg u. 26—28. 459

Különbejárattal tiszta bútorozott szoba kiadó. Csapó u. 8. Kutassy ügyvédnél. 482

LAKÁST KERES

Városi alkalmazott fiatal házaspár március 1-re ketreslakást keres, esetleg későbbi megvétel is lehetséges, Tóth Sándor, Eesze János 12. 344

Szobát keresek, félévit fizetek. Megkeresést: ajánlva Kishegyesi út 54. sz. városi kislakás, pince is lehet. 371

Kibérelnék egész udvart vagy kétszobás lakást is, félévit lakbért előre fizetek. Közvetítőket díjazok. Cím a kiadóban. 388

Flatal házaspár, szoba, konyhas lakást keres január, belvárosban. — Biztos fizető: Cím Hatvan u. 61., fodrászüzlet. 378

Kétszobás, komfortos lakást belvárosban vagy különálló 2—3 szobás kertes lakást, villamosmegálló közelében keres magános házaspár. Közvetítőt díjazok. vitéz Pándy nyug. főjegyző, Domb u. 2. 436

HASZNALT RUHA — CIPŐ

Gyönyörű, legprímább vadonatúj fekete seal-bunda eladó, Rothermere 43. Uccai lakás, délután 5—6-ig. 250

Szövetruha, szoknya szövet és kötött blúz, 44-es férficipő eladó. Kandia 7. 1. ajtó. 1805 vv.

Téli fekete hosszú kabát eladó, Teleki u. 94. 3. ajtó. 354

Eladó férfi télikabát 80 pengőért, Tóth Árpád u. 26. fodrászüzlet. 350

Eladó hosszú fehér túli estélyi ruha, Central-bobinos varrógép, Csapó uca 95. 328

Egy barna leányka bunda eladó. Wesselényi u. 9. 88

Szép fekete sziliszkin bunda, kicsi alakra 220 pengőért. Havas, Burgundia u. 4. emeleten. 416

Használt női eszima eladó. Hadházi u. 27. I. e. 15 ajtó. 795

Korcsolya cipő, 43-as, korcsolyával eladó. Hadházi u. 5. 4 ajtó. 465

Eladó fekete férfi télikabát, csikóbundák, — szmoking öltöny, Piac 79. 451

Alighasznált 42-es börtalpu cipőre szerelt, vereseny korcsolya eladó. Könyök u. 3. Harasztli. 440

Karposzmányosoknak 2 darab extra zubbony, s nadrág, köpeny, sapka, kifogástalan állapotban eladó. Homokkert, Harasnyai u. 16. 442

Szürke bunda muffal és egyéb apróságok eladó. Lorántffy u. 42. 477

DEBRECZEN 35 OLDAL

Balázs Andor

Ingatlaniroda, Rákosi Jenő uca 5. sz. Alkalmi vétel! Apaffy 28, villamosnál, magas földszintes prima épület nagy bérjövdelem.

Klapka 33. kétszobás adómentes, — átvehető bankteherrel.

Borz 10. két uccára nyíló. Homok 109. bankteherrel tizenhatezerért. Gyimes 3. adómentes ötezerért.

Aszfaltos uccában háromszobás adómentes modern családi huszonöt ezerért.

Rákosi Jenő uccánál építkezésre alkalmas nagytelkű ház húsz-ezerért.

Harminc hold búzatermő tanyásföld bankteherrel. 355

INGÓSÁG VÉTEL

Legmagasabb áron veszünk ezüst és alpaca evőkészleteket, régi ékszereket, mindennemű szőnyegeket, régi órákat, dísztárgyakat, festményeket, bútorokat stb. Ingóságkövetítő, püspöki palota, Telefon 37—99. 1131 vv.

Régi pénz, festményeket, ezüstdíszanyagokat, keleti szőnyegeket veszek. Botond 9. 285

Keresek megvételre jókárban lévő nyeret, — Cserepes u. 5. negyedik ajtó. 461

INGÓSÁG ELADÁS

Többféle motorkerékpáralkatrész jutányosan eladó. Nagyváthy, Kossuth 29. 1937 vv.

Karácsonyi csomagküldéshez kiválóan alkalmas kartondobozok, erősek kaphatók lapunk kiadóhivatalában. 1950

Kettő colos vascsőnek 32 folyóméter eladó — Sas u. 4. sz. Házfelügyelő. 357

Előszobafal fogással eladó, Teleki u. 94. 3. ajtó. 352

Kézi szénrosta eladó — Teleki u. 94. 3. ajtó. 353

Orvosi könyvek, rendelő berendezés és műszerekkel eladó. Ozvaid, Nyír egyháza, Vasgyár u. 12. 236

Multograph sokszorosító készülék, teljesen új, alighasznált, előnyös áron eladó, Kossuth 15. 1348

Teherfelvonó lift alighasznált állapotban eladó, Kossuth 15. 630

Dohányajták, 6 darab, eladó, 300 folyóméter. Uradalom, Hosszúpályi. 307

Eladó egy 1.2-es Browning vadászfegyver Cím a kiadóban. 367

Asztalsparhelt, nagyméretű, jutányos áron eladó. Vasvári Pál u. 25. 380

Wertheim kassza eladó. Érdeklődni: Angol Királynő főpincérnél. 392

Magtári tizedes, ezer kg-os mérleg, súlyokkal eladó. Garai mérlegkészítő, Zsák u. 482

Csörzs u. 14. alatt részelt van eladó. (Honvédtemető uccánál.), 481

Fonásra alkalmatlan angora szőrből női és férfi kalapot készít KALAPIPAR Széchenyi uca 7.

Borsay Aladár

nyug. Irodalgaigató engedélyezett ingatlanforgalmi irodája,

Debrecen Varga uca 40
Eladó főtéren több nagyobb jövedelmező bérház, nettó 5 százalék bérjövdelemmel.

Nagyállomás környékén adómentes 2 rendbeli fűrdőszobás lakással, 30000 P.

Nagyállomás környékén 2 rendbeli lakással és kocsi helyiséggel 25 ezer pengő.

Hatvan ucaján részen 3 szobás, komfortos lakással és több rendbeli két szobás lakással 40,000 P.

Nyil uca 126. több lakással, 22,000 P.
Mester uca végén családi ház 24,000 P.

Nagytemplom környékén többrendbeli fűrdőszobás lakással 45,000 P.

Mikepércsi úton az Erdélyi ucaiban 2 szoba, konyha, veranda és gyümölcsösök 6000 P.

Ezenkívül több kisebb, s nagyobb házak eladására van megbízásom.

Földek 100 kat. hold fekete föld, úri lakással, gazdasági épületekkel, 120,000 P.

30 hold búzatermő tanya birtok gazdasági épületekkel 34,000 P.

Kisebb, nagyobb földek eladására van megbízásom. 339

Cégtáblák, csemegeüzlet berendezés eladó, Hatvan u. 41. 420

Singer, rudas s balkaros varrógép, kitűnő állapotban eladó. Böszörményi út 81. 424

Hármasszekrény, táskagróf, rádió, varrógép, olcsón eladó. Csapó u. 10. keresztút. 407

Eladó hangulatlámpa, szurkocsi virágállvány s rókabát Szent Anna 11 házasternél. 412

Kisebbszámú vaskályha ösvekkel eladó. Borz u. 5. sz. 419

Eladó egy 2x2 méteres, szíjjel szedhető deszka fűtőkamara, Apponyi u. 14. sz. 458

Kifőzősbe alkalmas asztal és tornyostűzhelyek kétsütős cukrászkemence, felelősség mellett eladó. Esetleg régit beváltom. Csapó u. 98. 466

Eladó prima folytonzó „Jobbágy” kályha, Aladin lámpák, olcsó tornyos takaréktűzhelyek, Wessprémi u. 3. 453

Debreceni Iparoskörben két billiárd asztal eladó. Elnökség. 471

Kisúti, jó karban, teljes berendezéssel eladó — Uradalom, Hosszúpályi. 308

Eladók asztalok, székek mosdók, ágy, stéláziák, fűszer stéláziák, épületek, függöny, önkéntesi ruha, csikos nadrág, fekete zakkóval. Arany J. u. 55. 434

GAZD. TERMÉNYEK
Nyole hold csutka eladó régi városi téglagyárban Scháda János, 793

Holnap és holnapután

nem lesz ujság így apróhirdetéseit adja fel 28-iki

vasárnapi számunkba

apróhirdetés felvétel szombaton este fél 10 óráig.

Patay Ferenc

engedélyes, Debrecen, Kálvin-tér 9 telef: 30-99

Belvárosi jövedelmező ház főúccákon eladók. Csemete ucaján kimondottan úri lakással olcsón.

Rákóczián több üzlettel, 28,000 P.
Kertési házak nagy választékban.

Földek: 130 holdas, jó homokföld, tanyaival. 8 hold tanya nélkül. 10 hold hó fekete föld új tanyaival, város alatt.

8 hold fekete föld vetéssel, holdja 2500 P.

Patay iroda, Kálvin-tér 9. szám. 374

GAZD. ESZKÖZÖK

Eladó könnyű zártkocsi 1 és 2 lo után jó karban. Értekezni lehet Ilunyadi uca 16. 338

Szekerek, kézikocsik, lószerszám, sötét női kabát, kétkarikás tűzhely, egy másfél és hétdecis üvegek eladók. Magoss György tér 12. 334

Kütfúrás, vízvezeték-szerelést, javítást vállal Kiss kütfúró. Minden rendszerű kútszivattyúk eladók, Nyil 117. 274

Eladó Létai út 20 kézikocsik, féderes taliga, szánkó és más készmunka 292

Tengeri morzsoló, szék eladó. Monti ezredes u. 11. 361

Kétkerekű féderes kézikocsi eladó. Nyil u. 17. 358

Mezőgazdasági gépek, használtak is állandóan raktáron, Révész, Hunyadi u. 21. 463

Morzsoló, négylyuku, külföldi motorok, használtak eladók. Révész, Hunyadi u. 21. 461

Ezerkötös állatmérlegek takarmánygépek, alkatrészek, Szécsi, Hatvan u. 61. 472

ELADÓ HÁZ

Eladó ház központban, összkomfortos, hat szobás lakással, nagy telekkel 50 ezer pengőért, közvetítőt díjazok. Cím a kiadóban. 121

Fülöp uca 21 számú ház eladó. 333 adóban. 40

Eladó Nagy-Bocskai-kert legszebb helyén háromszobás, fűrdőszobás nyaraló, háromnyilas jó termő szőlő és gyümölcsösökkel. Értekezni Hajdúhadházon új épületfarktatárban. 1315

Eladó Nyil uca 134. sz. ház. 276

Talajvízmentes helyen, üresen álló, azonnali beköltözésre eladó, teljesen száraz, egy-egy szoba-konyhás, adómentes új épületekkel, kúttal, pályaudvar keleti végében, belvárosba igen közel, tehermentes nagy saroktelekkel Hétezeröttszázért, esetleg felét kényelmes törlesztésre kölcsönadom. Cím a kiadóban. 326

Eladó ház szoba, konyha, nyári konyha, kamara, szép gyümölcsösökkel, Kemény uca 5. szám. 326

Széchenyi u. 23. sz. alatti I. emeletes ház, mely a Simonffy u. 24. alatt is magában foglalja, a telekkönyvi hatóságánál (Deák Ferenc u. 17.) december 30-án 10 óra körül árverés alá kerül. Kikiáltási ár 72,000 P., melynek felénél alacsonyabban el nem adható. 306

Honti uca 22. számú ház jutányosan eladó 318

Eladó a Mester uca 33. sz. házastrélek. A Honvéd ucajáról is bejárható van. Gazdálkodók részére kiválóan alkalmas. Közelebbi tájékoztatást dr. Mészai Károly ügyvéd Debrecen, Arany János u. 2. sz. alatt nyújt. 379

Eladó A. u. 69. Jól jövedelmező ház. Értekezni: Kétmalom u. 14. 360

Eladó Veres u. 10. sz. családi ház, gazdálkodóknak kiválóan alkalmas. Értekezni: Varga u. 40. Szemerédynél. 798

Eladó családi ház, teljes komforttal. Megtekinthető délután 2-4-ig. — Eötvös u. 42. 385

Adómentes, beköltözhető kis szoba, konyha, tehermentes, nagy udvarral, kúttal, értékes helyen, közel, kettőezer ötezeröttszázért. Cím a kiadóban. 393

Eladó üzletes családi ház, 3x1 szoba, konyha, spájz, nyári konyha, kamara, sertésöl, pince, az udvarban kút, egész tégla épület. 300 kvadrát gyümölcsös kerttel, a Csapókert elején. Klapka u. 28. sz. 438

Üresen álló, azonnali beköltözésre eladó adómentes, száraz szoba, s konyha, tehermentes nagyobb sarok udvarral, belvárosba igen közel, ötezeröttszázért. Cím a kiadóban. 394

Eladó Dugovits Titusz u. 7. számú ház, amelynek egy része adómentes. Értekezni: Kossuth u. 26. Balogh Dezső 399

Mangalica kan, mező-hegyesi állami birtokról hozatott 23 hónapos eladó, vagy kettő darab 8-10 hónapos jó fajta kanna, elcserelehető. Cím kiadóhivatalban. 935 vv.

Eladó ház, Sestakert. — Andrássy út 75. szőlővel gyümölcsösökkel. Kölcsey u. 15. 437

Eladó ház, mely áll 2x1 szoba, konyha, spájz, előszoba, 300 négyszögöl telekkel. Kurucz u. 100. sz. 428

Adómentes, vasbetonból készült, emeletes gyárépület, 260 négyszögöl telken, lakással irodával fedett színekkel, esetleg bérletszerződés biztosítva. Erdőkölöndi: Erzsébet u. 28. 415

Eladó Pesti u. 51. számú üzletes családi ház. Esetleg forgalmas helyen naevobtelkü házzal, ráfizetés nélkül elcserelem. 422

Eladó ház, egy szoba, s konyha és nyári konyha téglaépület és jövizű kút Nyilastelen. Zádor u. 15. 408

Eladó Boldogkert, Csóka u. 27. gyümölcsös, — sok gyümölcsfával, egyszerűbb házzal. Értekezni: Nyil uca 72. 455

Eladó Téglastrélek, Szepesi u. 51-53. számú ház. 443

Ház eladó, jövedelmező, Apaffi uca 143. számú. Pataky Péterfia 53. 480

Csörsz uca 11. B. sz. ház eladó. Értekezni 14. alatt. Honvédtemetőnél. 481

ELADÓ H. ZHELY

Külsővástartér 15. sz. 826.60 négyszögöl telek két lakással, nagy raklárral eladó. Cím a kiadóban. 6+

Széchenyi uca 85. sz. nagyobb telek egytárgyan eladó. Cím megtekinthető a kiadóhivatalban. 4+

Hajdúszoboszlón gyógyfürdő közelében 800 négyszögöl telek minden elfogadható áron eladó. Nagy Ferenc, Szondi u. 5. sz. 365

Eladó a sámsoni úti sorompónál, két házhely, 840 négyszögöl szőlővel, gyümölcsfákkal beültetve. Homok bányászásra is alkalmas. Értekezni lehet: Budai Ézsaiás u. 49. sz. alatt. 418

Háztelek, szép helyen, villamos megállónál. Értekezni Nagy vasútnál, csapókanyar. 475

Házhelyek Homokkert elején olcsón eladók. Telefon: 24-62. 426

Samu János

OFB engedélyes hirdetői. Iroda Deák Ferenc uca 7.

Eladó ingatlanok Házak Színház szomszédságában emeletes úriház 80, ezer P. Félegyházi Tamás uca 15. számú, háromszobás, adómentes úrivilla 24,000 P. Kurucz uca 108. számú adómentes ház, kocsmával 20,000 P. Széchenyi kert elején négyszobás, fűrdőszobás villa 1300 öi gyümölcsösökkel, 28,000 P. — Hadházi uca 23. számú 4 szobás úriház 23,000 P. Vigkedvű Mihály u. 27. számú értékes jövedelmező ház 55,000 P. Kassai útnál 3 szobás, fűrdőszobás villa 18,000 P. teher 4000 P. Homokkertben szoba, konyha, adómentes ház 400 P. Bihari telepen 2 szobás ház 6500 P.

Eladó földek: Cserén 24 és 12 hold. Vámospércsen 5 hold szőlő gyümölcsösökkel 6800 P. Bocskai-kertben 800 öi szőlő 3000 P. Ondódon prima 10 hold Nádudvaron 76 hold igen jó föld 40,000 P. 60 hold legelő s kaszáló olcsón. Biharban 74 h. fekete föld. 384

Csapókertben 960 négyszögöl telek olcsón eladó. Értekezni: Csillag u. 30. 797

Poroszlai út 62. számú 600 négyszögöles telek ára 6500 pengő. Értekezni: Paál Gyula, Toronyospálya, Szabolcs m. 1989

ELADÓ FÖLD

Város alatt, sámsoni köút mellett, 2½ hold búzatermő föld sürgősen eladó. Libakert, Böszörményi Pál u. 36. 297

Huszonöt hold búzatermő tanyaűföld eladó. Bövebbet Kassa út 2. — Cukrászda. 356

Nagyvárad közelében 18 katasztrális jó föld eladó. Értekezni: Piac u. 68., II. em. 3. 1957

Eladó Ondódon Perec dűlőben 28 holdas prima tanyaűföld ingatlan — dr. Oláh Tibor ügyvéd. 312

Eladó Macson 2 hold föld. Értekezni: Egyetérték u. 16. 388

Egy katasztrális hold szőlő a város alatt eladó. Értekezni: Lorántffy u. 23. szám. 395

Eladó a hajdúhadházi kisbocskaj kertben 1203 négyszögöl kiváló prima szőlő, a rajta levő épülettel. Értekezni lehet H. Böszörmény, Csanádi S. u. 2. sz. alatt. 359

FÖLDBÉRLET

Kiadó Nagycserén 13 hold föld vetéssel. Értekezni Eötvös u. 116. sz. 294

Halkőpon 115. sz. tanya kiadó. 21 és fél hold búzatermő földel. Ugyanott egy kazal anyaszéna járgányos szecskevágó eladó és egy szekér, Veress Jánosnál. 376

Bakóczy László

ingatlanforgalmi irodája, Werbőczy uca 8. sz. telefon: 28-26. Iparkamara mellett, saját ház.

Eladó házak: Simonyi út legelején ötszobás, parkettes, összkomfortos úrivilla, még további kettőrendbeli parkettes kislakással, s részben adómentes és ezer négyszögöl park és gyümölcsös, ötvenkettő ezerért.

Hatvan uca végénél, forgalmas, prima köút mellett egyezér 300 négyszögöl telek, három rendbeli 3 szobás úri lakással, gyártelepnek, farraktárnak, vagy bármilyen célra ritka alkalom harmincezerért.

Piac uca közelében 2 üzlettel, hatrendbeli lakással, ház húszezerért. Böszörményi úton adómentes kettőszobás, előszobás lakás, 360 öi telekkel, 16 ezerért.

Monostorpályi út jobboldalán adómentes családi ház, kettő rendbeli lakással 12 ezerért.

Kossuth uca tülso végénél négy rendbeli lakással bíró ház, 10,000.

Hatvan uca tülso végénél, kisállomásnál családi ház, kettő rendbeli lakással, elköltözés miatt nyolcezerért.

Csapókerti állomás közelében kettő rendbeli lakással bíró családi ház, 408 négyszögöl termő gyümölcsösökkel, 13 ezer P.

Eladó földek: Balmazújvárosban 20 h. tanyaűföld 30 ezerért.

Ebesen 1 hold és 200 öi legkitűnőbb fekete föld, háromezerért. 342

ELADÓ ÁLLAT

Eladó kettő darab hizónak való süldő. Jókai 19. 298

Kétéves házörzö, hamis német pulikutya eladó. Mikepércsi út 71. Papp Sándor. 345

Mangalica malacok, 6 darab, befogni való, primák, eladó, István út 70. 332

Szimultánzett angol keresztzett nagy hasas koca eladó, Apponyi u. 2. Csapókert. 278

Eladó egy 15 literes, kisborjas tehén. Nap u. 1. sz. 427

Eladó egy 8 hónapos süldő, Kurucz u. 100. 429

Fajtiszta angora nyulak eladók, ketreccel is. — Arany János u. 55. 431

Eladó hizónak való süldők, Jókai u. 19. 462

22 törzskönyvezett angora nyul eladó, délután 3-5-ig. Ovoda u. 11. sz. ketrecekkel is. 445

Geobiztosítási irodája: PÁLFI JÓZSEF

Kiadóhivatal: SZIGETHY GYULA

Előadó és nyomó: BESZÁNTI KÖNYV-ÉS LAPKIADÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Feladó nyomdavezető: SZIGETHY KÁROLY

A Debreceni Mateosz Tagok Szállítványozási Vállalata 1941 január 1-től
saját hatáskörében vállal szállítást, bárhonnán bárhová (Budapesti viszonylatban darabárut is).
A fuvarokat kizárólag irodánk Szent Anna u. 13. szám. Telefon: 17-77. vállalja.